

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

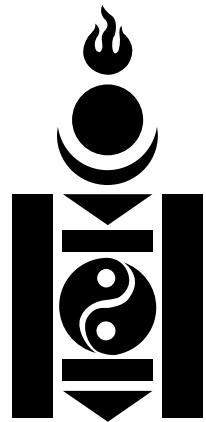
**МОНГОЛЫН БОЛОВСРОЛЫГ
2006-2015 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ
МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

УЛААНБААТАР ХОТ, 2007

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

**МОНГОЛЫН БОЛОВСРОЛЫГ
2006-2015 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ
МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Улаанбаатар хот, 2007

АГУУЛГА

Хуудас

“Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх
мастер төлөвлөгөөг батлах тухай” Монгол Улсын
Засгийн газрын 2006 оны 08 сарын 16-ны өдрийн 192 дугаар тогтоол

i

Өмнөх үг
Монгол Улсын Ерөнхий Сайд М.Энхболд

ii

Оршил
Монгол Улсын Боловсрол, Соёл, Шинжлэх Ухааны Сайд
Ө. Энхтүвшин

iii

Мастер төлөвлөгөөний тухай
Монгол Улсын боловсролын хөгжлийн төлөө хамтран ажиллагч
хандивлагч орон, олон улсын байгууллагууд

iv

Төлөвлөгөөний хураангуй

v

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛЫГ 2006-2015 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Монгол Улсын Засгийн газрын
2006 оны 08 сарын 16-ны өдрийн
192 дугаар тогтоолын хавсралт

БҮЛЭГ 1. МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төлөвлөгөөний зорилго, үндсэн асуудал	1
1.2. Төлөвлөгөөг боловсруулахад баримталсан зарчим	1
1.3. Төлөвлөгөөний хамрах хүрээ, хугацаа	2
1.4. Төлөвлөгөөний бүтэц, зохион байгуулалт	2

БҮЛЭГ 2. МОНГОЛЫН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСАГ БА БОЛОВСРОЛЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

2.1. Нийгэм эдийн засаг, соёлын өөрчлөлт ба боловсролын харилцан хамаарал	3
2.2. Боловсролын тулгамдсан асуудлууд	6

БҮЛЭГ 3.
МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БОДЛОГЫН ЗОРИЛГО,
СТРАТЕГИУД (2015 ОН ХҮРТЭЛ)

3.1. Боловсролын хүслийн болон эрхэм зорилгууд	11
3.2. Боловсролын салбарын зорилго, стратегиуд	13
3.3. Боловсролын дэд салбаруудын товлосон зорилтууд	18

БҮЛЭГ 4.
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 2006-2010

4.1. Бага насны хүүхдийн боловсрол	33
4.2. Ерөнхий боловсрол (Бага, дунд боловсрол)	37
4.3. Албан бус болон насанд хүрэгчдийн боловсрол	47
4.4. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол	50
4.5. Дээд боловсрол	53

БҮЛЭГ 5.
ХЭРЭГЦЭЭ, САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

5.1. Боловсролын хэрэгцээний урьдчилсан тооцоо	56
5.2. Шаардагдах санхүүгийн тооцоо	63
5.3. Улсын төсөв ба боловсролын нийт зардал, дутагдах нөөцийн тооцоо	68

БҮЛЭГ 6.
МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ,
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ

6.1. Төлөвлөгөөний удирдлага, зохион байгуулалт, байгууллагуудын үүрэг хариуцлага	71
6.2. Хяналт-шинжилгээ	74

Ном зүй

ХАВСРАЛТ: Хэрэгцээ, санхүүгийн тооцоо	91
Товчилсон үгийн тайлбар Нэр томъёоны тайлбар	139 140

Хүснэгтийн жагсаалт:

Хүснэгт 1. Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын бага, дунд, ахлах ангийн хүүхдийн нас	56
Хүснэгт 2. СӨБ-д хамрагдах хүүхэд	57
Хүснэгт 3. Бага боловсрол олгох ангийн суралцагчид	57
Хүснэгт 4. Ерөнхий боловсролын, ахлах ангийн суралцагчид	57
Хүснэгт 5. Ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрны суралцагчид	58
Хүснэгт 6. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын суралцагчид	58
Хүснэгт 7. MCYT-ын дотуур байрны суралцагчид	58
Хүснэгт 8. Бичиг үсгийн болон албан бус боловсролын суралцагчид	58
Хүснэгт 9. Албан бус боловсрол, дүйцэн хөтөлбөрийн сургалтын суралцагчид	58
Хүснэгт 10. Дээд боловсролын суралцагчид	59
Хүснэгт 11. СӨБ-ын багш ба багш бус ажиллагчид	59
Хүснэгт 12. Бага боловсролын багш ба багш бус ажиллагчид	60
Хүснэгт 13. Ерөнхий боловсролын дунд, ахлах ангийн багш ба багш бус ажиллагчид	60
Хүснэгт 14. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын багш ба багш бус ажиллагчид	60
Хүснэгт 15. Албан бус боловсролын багш ба багш бус ажиллагчид	61
Хүснэгт 16. СӨБ-ын сургалтын хэрэглэгдэхүүн, багшийн гарын авлага	61
Хүснэгт 17. Бага боловсролын сурх бичиг, багшийн гарын авлага	61
Хүснэгт 18. ЕБС-ийн дунд ангийн сурх бичиг, багшийн гарын авлага	62
Хүснэгт 19. ЕБС-ийн ахлах ангийн сурх бичиг, багшийн гарын авлага	62
Хүснэгт 20. МСТБ-ын сурх бичиг, багшийн гарын авлага	62
Хүснэгт 21. ЕБС, MCYT-ийн комьпьютержүлэлт	62
Хүснэгт 22. СӨБ, ЕБ, МСТБ-д шинээр шаардагдах суудал, орны тоо	62
Хүснэгт 23. СӨБ-ийн зардлын бүтэц	63
Хүснэгт 24. СӨБ-д төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал	64
Хүснэгт 25. Бага, дунд боловсролын зардлын бүтэц	64
Хүснэгт 26. Бага, дунд боловсролд төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал	65
Хүснэгт 27. МСТБ-ын зардлын бүтэц	66
Хүснэгт 28. Бага, дунд боловсролд төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал	67
Хүснэгт 29. Дээд боловсролын зардлын бүтэц	67
Хүснэгт 30. Дээд боловсролд төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал	67
Хүснэгт 31. АББ-д төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал	68
Хүснэгт 32. Улсын төсөв ба боловсролын зардал	68
Хүснэгт 33. Боловсролын нийт зардал (2006-2015)	69
Хүснэгт 34. Боловсролын ийт зардалд улсын төсвийн эзлэх хувь (2006-2015)	69
Хүснэгт 35. Боловсролын дутагдах нийт зардал (2006-2015)	70

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

2006 оны 8 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Дугаар192

Улаанбаатар хот

**Боловсролын салбарын мастер
төлөвлөгөөний тухай**

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ НЬ:

1. “Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө”-г хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхдэд шаардагдах хөрөнгийг нарийвчлан тооцон эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, нэгдсэн төсөвт тусгуулж хөрөнгө оруулалтыг татан оролцуулах талаар холбогдох арга хэмжээ авч ажиллахыг Сангийн сайд Н. Баяртсайхан, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд Θ. Энхтувшин нарт даалгасугай.

3. Мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж, хэрэгжилтийн явцыг жил бүрийн 9 дүгээр сарын эхний хагаст багтаан Засгийн газарт танилцуулж байхыг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд Θ.Энхтувшинд үүрэг болгосугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

М.ЭНХБОЛД

Сангийн сайд

Н.БАЯРТСАЙХАН

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд

Θ.ЭНХТУВШИН

Монгол Улсын Засгийн газраас Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөөг баталж, түүнийг хэрэгжүүлэх шийдвэрийг гаргаад байна.

Энэхүү Мастер төлөвлөгөө нь Монгол Улсын хөгжлийн стратеги, бодлогын салшгүй нэг бүрэлдэхүүн хэсэг бөгөөд энэхүү төлөвлөгөөний туйлын зорилго нь хүний хөгжлийг хангах нийгмийн таатай орчинг бүрдүүлэх үндсэн дээр иргэдийн амьдралын түвшинг дээшлүүлэх, ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, нийгмийн тэгш байдал, тогтвортой хөгжлийг хангах, эдийн засгийн тогтвортой өсөлтөд түлхэц үзүүлэхэд чиглэгдсэн юм.

Монгол Улсын Боловсролын хөгжлийн Мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхийн төлөө хийж буй хөрөнгө оруулалт нь боловсролоор дамжуулан ард иргэдийнхээ ирээдүйн сайн сайхан, Монгол улсын хөгжил дэвшилийн төлөө хийж буй хөгжлийн хөрөнгө оруулалт болно гэдэгт гүнээ итгэж байна.

Монгол Улсын Засгийн газраас боловсролын хөгжлийн урт хугацааны тогтвортой хөгжлийн төлөвлөгөөг баталж байгаа нь 2000 онд дэлхийн дээд хэмжээний уулзалтаар баталсан “Мянганы хөгжлийн зорилтууд”, 2000 оны дэлхийн боловсролын форумаар баталсан “Бүх нийтийн боловсролын Дакарын үйл ажиллагааны хүрээ” гэх мэт хүний сайн сайхан, арчилал, итгэлцлийг бэхжүүлэх талаарх дэлхий нийтийн зорилт, хүчин чармайлтуудыг хэрэгжүүлэхэд Монгол Улс хүлээсэн үүргээ хариуцлагатайгаар биелүүлж буйн бас нэгэн нотолгоо боллоо.

Бодит үйл хэрэг, тасралтгүй үйл явц, байнгын санаачилга, хүчин чармайлт нь энэхүү төлөвлөгөөнд дэвшиүүлсэн зорилтуудыг амлалт төдий болгохгүй байх үндэсийг хангана. Иймд Монгол Улсын Засгийн газар тавьсан зорилт, төлөвлөсөн үйл ажиллагаануудыг хэрэгжүүлэхэд онцгой анхаарч ажиллах болно. Дэлхий нийтийн хөгжил, дэвшилийн төлөө хамтран ажиллагч бүх талууд бидний тавьсан зорилт, хүчин чармайлтыг дэмжиж Засгийн газрын манлайлал, нийтлэг зорилтын дор улам нягтаар хамтран ажиллана гэдэгт итгэл төгс байна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД
МИЕЭГОМБЫН ЭНХБОЛД

Монгол Улсын Боловсрол соёл, шинжлэх ухааны яамнаас Засгийн газрын болон хөгжлийн төлөө бидэнтэй хамтран ажиллагч хоёр талт болон олон талт олон улсын хөгжлийн байгууллагууд, иргэний нийгэм, боловсролын үйлчилгээг зохион байгуулагч, түүний үр шимийг хүртэгч бүх талын оролцоотойгоор боловсруулсан “Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөө”-г Монгол Улсын Засгийн газраар батлуулж та бүхэнд өргөн барьж байна.

Монгол Улсын Засгийн газраас “Монгол Улсын Боловсролын хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөө”-г батлан гаргаж байгаа нь хурдацтай өөрчлөгдөж буй Монгол орны нийгэм, эдийн засаг, соёлын орчинд үүсч буй нийгэм, соёлын үнэт зүйлс, итгэл үнэмшил, эрэлт, хэрэгшээнд нийцүүлэн боловсролыг хөгжүүлэх, хүн бүрт суралцах, боловсрол эзэмших, хөгжих нийгмийн бодит боломжийг улам өргөжүүлэх талаар ард иргэдийнхээ өмнө хүлээх үүрэг, хариуцлагын нэгэн илэрхийлэл болж байна.

Энэхүү мастер төлөвлөгөө нь Монгол Улсын Засгийн газраас боловсролыг хөгжүүлэх талаар 2015 он хүртэл хугацаанд баримтлах урт хугацааны стратегийн бодлогын зорилт, үндсэн чиглэл, түүнд хүрэх арга зам, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг шаардагдах нөөцийн хамт тодорхойлон танилцуулж байна.

Боловсролын хөгжлийн талаарх Мастер төлөвлөгөө нь боловсролын талаар бидэнтэй хамтран ажилладаг хандивлагч орон, олон улсын байгууллагуудын хөгжлийн хөрөнгө оруулалт, тусламж, дэмжлэгийн зохицуулалт, хамтын ажиллагааг “нэг улс-нэгдмэл бодлого”-ын зарчимд тулгуурлан Засгийн газрын манлайлал, бүх талын өргөн түншлэл, оролцоотойгоор хэрэгжүүлэх, улмаар боловсролын тогтвортой хөгжлийг дэмжиж орж ирэх хөрөнгө оруулалт, дэмжлэг туслалцааг нэмэгдүүлэх, Монгол Улсын Засгийн газрыг “өөрийн хязгаарлагдмал нөөцийн хомсдолоос хамаарч боловсролын үйл ажиллагаагаа хязгаарлахүй байх” суурь нөхцлийн нэгийг бүрдүүлэх болно гэдэгт итгэлтэй байна.

Боловсролын хандивлагчдын зөвлөлдөх механизмын нь Мастер төлөвлөгөөг боловсруулахад чухал үүрэг гүйцэтгэснийг онцлон тэмдэглэж байна. Мөн Мастер төлөвлөгөөг олон нийтээр хэлэлцүүлэх олон удаагийн уулзалт, ярилцлагад оролцож үнэтэй санал, бодлоо нэмэрлэсэн бүх байгууллага, хүмүүст тун чухал үүрэг гүйцэтгэснийг талархан тэмдэглэж байна. Энэхүү Мастер төлөвлөгөө нь манай үндэсний боловсон хүчний өөрийн манлайлал, шууд хариуцлагын дор боловсрогдсон төлөвлөгөө бөгөөд ийм боломжийг олгож, үндэсний бодлого, төлөвлөлтийн чадавхийг бэхжүүлэхэд мэргэжлийн болон техникийн туслалцаа үзүүлсэн бүх талуудад чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

Мастер төлөвлөгөөтэй болсон нь сайн сайхан байдалд шуудхан хүргээд өгөх баталгаа биш гэдэг нь ойлгомжтой билээ. Иймд Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхийн төлөө салбар хоорондын болон олон талын хамтын ажиллагаа, өргөн түншлэлийн зарчмын үндсэн дээр бүх талуудтай нягт хамтран ажиллаж, эрхэмлэсэн зорилго, товолосон зорилтуудаа хэрэгжүүлэхэд хүч, анхаарлаа төвлөрүүлэх болно.

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ГИШҮҮН,
БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ САЙД
ӨЛЗИЙСАЙХАНЫ ЭНХТУВШИН**

МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засгийн газраас Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөөг баталж, түүнийг хэрэгжүүлэх шийдвэрийг гаргаж байгааг бид талархан дэмжиж байна.

Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөө нь бүх талын түншлэл, оролцоотойгоор боловсрогдсон нь боловсролын хөгжлийн төлөө Монгол Улсын Засгийн газар, хандивлагч орон, олон улсын байгууллагууд нэгдмэл бодлого, зорилтын дор хамтран ажиллах, хөгжлийн туслалцаа, дэмжлэгийг нэмэгдүүлэх, зохицуулах суурь нөхцлийг бий болгож байна.

Мастер төлөвлөгөөг амжилттай хэрэгжүүлэх нь хөгжлийн туслалцаа, хөрөнгө оруулалтын үр ашиг, үр нөлөөг улам нэмэгдүүлэхэд хувь нэмрээ оруулна гэдэгт итгэж байна.

Иймд энэхүү Мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхийн төлөө Монгол Улсын Засгийн газартай хамтран ажиллаж, мэргэжлийн болон техник, санхүүгийн дэмжлэг, туслалцааг үзүүлэн ажиллахаа илэрхийлэхэд нэн таатай байна.

Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхийн төлөө Монгол Улсын Засгийн газар, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яамнаас идэвх, чармайлт гарган манлайлж, түншлэл, оролцоог бэхжүүлэн ажиллана гэдэгт итгэж байна.

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛЫН ХАНДИВЛАГЧДЫН ЗӨВЛӨЛДӨХ МЕХАНИЗМЫГ ТЭРГҮҮЛЭГЧ

**ЯПОН УЛСЫН ЭЛЧИН САЙДЫН ЯАМ
ЯСУИШИ ИЧИХАШИ
ОНЦ БӨГӨӨД БҮРЭН ЭРХТ ЭЛЧИН САЙД**

**АЗИЙН ХӨГЖЛИЙН БАНК
АДРИАН РҮТЕНБЕРГ, СУУРИН ТӨЛӨӨЛӨГЧ**

МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХУРААНГУЙ

Мастер төлөвлөгөөний зорилго, үндсэн асуудал

Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөө нь 2015 он хүртлэх хугацаанд Засгийн газраас боловсролыг хөгжүүлэх талаар баримтлах урт хугацааны стратегийн бодлого, үндсэн чиглэлийг тодорхойлоход чиглэгдэнэ.

Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөө нь:

- Хөдөөгийн хүн ам болон нийгмийн зарим хэсэг, бүлгийн боловсрол эзэмших нөхцөл, бололцоонд гарч буй ялгааг зогсоох, улмаар арилгах, үүний тулд хөдөөгийн хүн ам, нийгмийн эмзэг бүлгийнхний боловсрол эзэмших боломжийг улам өргөжүүлэх, боловсролын үйлчилгээг нутаг дэвсгэрийн бүх түвшинд хүртээмжтэй, нэвтрэх боломжтой болгох стратеги үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх үндсэн дээр ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, нийгмийн тэгш бус, ялгаатай байдлыг багасгахад нөлөөлөх,
- Боловсролын үйлчилгээг нийгэм, соёлын үүсэн буй үнэт зүйлс, итгэл үнэмшил, хэрэгцээнд нийцүүлэн өөрчлөх, боловсролын системийн бүтэц, тогтолцоо, сургалтын хөтөлбөр, агуулгыг улам боловсронгуй болгож дэлхийн хөгжингүй орнуудын нийтлэг жишигт хүргэх, хүний эзэмшсэн боловсрол нь эргээд өөрт нь цаашид тасралтгүй суралцах, амьдрах чадвар, амьдралын баталгаа болдог байхаар боловсролын үйлчилгээг чанаржуулах улмаар өрсөлдөх чадвар бүхий хүний нөөцийн чадавхийг бий болгох гэсэн үндсэн асуудлуудад хариу өгөх бодлого, стратегийн шийдлүүдийг танилцуулж байна.

Дээр дурьдсан бодлогын зорилт, үндсэн чиглэлүүдийг шийдвэрлэхийн тулд бид юу хийх шаардлагатай вэ? 2015 он гэхэд бид ямар асуудлуудыг шийдэж, хаана хүрсэн байх вэ? түүнд яаж, ямар арга замаар хүрэх вэ?, хэдий хэр нөөц шаардагдах вэ?, түүнээс хэдийг нь дотоод болон гадаад эх үүсвэрээс гаргах боломж байна вэ? хичнээн хэмжээний нөөцийг олон талт санхүүгийн эх үүсвэрийг бий болгох үндсэн дээр шийдвэрлэх шаардлагатай вэ? гэсэн үндсэн асуудлуудад энэхүү мастер төлөвлөгөө хариулт өгөхийг зорьж байна.

Мастер төлөвлөгөөний тэргүүлэх чиглэлүүд

1. Бүх иргэдэд хүртээмжтэй, чанартай, хэрэгцээнд нь нийцсэн боловсрол эзэмших тэгш боломжгүй байдлыг багасгах, арилгах, тэдний суралцах эрхийг хангахад төрөөс баримтлах нийгмийн хамгаалал болон нийгмийн халамжийн бодлогын хүрээнд суралшагч-хүүхдэд зориулсан тусгай хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх
2. Иргэдэд тасралтгүй суралсан, чанартай ажиллаж, амьдрах, сонголт хийх, авьяасаа илрүүлэн хөгжүүлэх эрэлт хэрэгцээг нь хангахуйц түвшний боловсролын стандарт, киррикиюлинийг шинэчлэн, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх нийлүүлэлтэд мөрдөх стандарт, бодлого, стратеги, дүрэм журмыг цогцоор нь шинэчлэн мөрдөх
3. Суралшагч, багш, ажилтнуудыг стандартын шаардлага хангасан суралцах, ажиллах нөхцөл боломжийг сайжруулж, боловсролын чанартай үйлчилгээг тэгш хүртэх боломжоор хангахын тулд хөрөнгө, төсөв санхүү, технологийн нөөцийг бүрдүүлэх, зохистой хуваарилах, зарцуулах, хянах, мэдээлэх удирдлагыг шинэчлэх
4. Нийгмийн хөгжилд үзүүлэх салбарын тэргүүлэх байр суурь, ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багшийн ажлын агуулга, арга зүйн өөрчлөлтийн мөн чанар, хэмжээнд нь тохирсон мэргэжил арга зүйн хөгжлийн болон цалин хөлс, урамшил, нийгмийн асуудлыг цогцоор нь шийдвэрлэж, хүний нөөцийн хөгжилд хүчтэй хөрөнгө оруулалт хийх

5. Боловсролын бүх байгууллага, сургууль, цэцэрлэгийг интернеттэй холбосноор сургалт, мэдээлэл солилцоо, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, бүртгэл тооцооны мэдээлэл харилцааны технологийг нэвтрүүлэх

6. Боловсролын захиргаа, мэргэжлийн удирдлагын тогтолцоог нэгж, байгууллага, орон нутаг, үндэсний түвшинд шийдвэр гаргах эрх мэдлийн төвлөрлийн сааруулалт, шилжүүлэлт, сийрэгжүүлэлтийн оновчтой хуваарилалттай, эрх мэдэл, үүрэг хариуцлага, ёс зүйн зохистой шүтэлцээтэй, ил тод хяналттай болгон шинэчилж, байгууллагын хөгжлийг дэмжиж, сургуульд сууриссан удирдлагыг хөгжүүлэх

7. Гадаадын болон дотоодын байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэд, олон улсын төрөлжсөн болон санхүүгийн байгууллагуудын идэвхтэй, бүтээлч оролцоог хангах замаар боловсролын чанар, хүртээмж, тэгш байдлыг цогцоор нь эрэмбэ ахиулан шинэчлэхэд шаардлагатай техник, технологи, хөрөнгө, санхүү, хүн, нөөцийг бүрдүүлэх, тэдэнтэй үр өгөөжтэй хамтран ажиллах арга хэлбэрийг боловсронгуй болгох.

Төлөвлөгөөг боловсруулсан үйл явц

Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөөг БСШУЯ-ны санаачилга, түүний шууд хариуцлага, манлайллын дор боловсруулсан.

Боловсролын өнөөгийн нөхцөл байдлыг үнэлж, тулгамдсан асуудлыг тодорхойлох үнэлгээний ажлаас эхлээд төлөвлөгөөг боловсруулж, бэлтгэх үйл ажиллагааг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам, Сангийн яам, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яам зэрэг холбогдох яамд, их, дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, ерөнхий боловсролын сургууль, төрийн бус байгууллагуудын төлөөлөл болох бодлого төлөвлөгч, судлаач, боловсролын ажилтан багш нараас бүрдсэн үндэсний мэргэжилтнүүд гардан гүйцэтгэсэн болно.

Мастер төлөвлөгөөг боловсруулах бүхий л үйл явцад холбогдох яамд, Засгийн газрын байгууллагууд, олон нийт, иргэний нийгэм, хамтран ажиллагч хандивлагч орон, олон улсын байгууллагуудын оролцоог хангахад онцгой анхаарал хандуулж, төлөвлөгөөг боловсруулах хэрэгцээ, шаардлага, түүний хамрах хүрээ, төлөвлөлтийг хийх зарчим, онол арга зүйг танилцуулахаас эхлээд завсрын үе шат бүрийн баримт бичгүүдийг хэлэлцүүлэх нээлттэй интернэт хэлэлцүүлэг, олон нийтийн нээлттэй хэлэлцүүлэг, уулзалт, чуулганыг зохион байгуулсан. Олон нийтийн хэлэлцүүлэг, уулзaltaас гарсан санал, зөвлөмжүүд нь нөхцөл байдлыг бодитоор тодорхойлох, тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэрлэх стратеги сонголтыг хийх, түүнд хүрэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулах гол үндэслэл нь болсон.

Мастер төлөвлөгөөг Монголын боловсролын салбарын хандивлагч, олон улсын байгууллагуудын идэвхтэй хамтын оролцоотойгоор боловсруулсан. Салбар дамнасан, үр дүнд чиглэсэн төлөвлөлтийн хандлага, арга барилыг танилцуулах, мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх, төлөвлөгөөг боловсруулах үндэсний багийн мэргэжлийн чадавхийг бэхжүүлэх зэрэг техникийн туслалцаа, хамтын ажиллагааны дэмжлэгийг олон улсын байгууллагуудаас үзүүлж байсан нь төлөвлөгөөг боловсруулахад чухал хувь нэмрийг оруулсан юм.

Монгол Улсын боловсролын хөгжлийн төлөө хамтран ажилладаг хандивлагч орон, олон улсын байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах зөвлөлдөх механизмаар Мастер төлөвлөгөөний явцыг үе шат бүрт нь хэлэлцүүлсэн бөгөөд тэднээс өгсөн санал, зөвлөмж нь төлөвлөгөөнд тусгалаа олсон болно.

Мастер төлөвлөгөөг боловсруулах үйл явц нь Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам болон боловсролын хандивлагчид үйл ажиллагааны талаарх мэдээллээ солилцох, хамтын үйл ажиллагааны уялдаа холбоогоо сайжруулах, байнгын зөвлөлдөх зохицуулалтын механизмыг бий болгосон бөгөөд хандивлагчдын зөвлөлдөх энэхүү механизм нь цаашид Мастер төлөвлөгөөг нэгдмэл байр суурь, хүчин чармайлттайгаар хэрэгжүүлэх таатай боломжийг бий болгож байна.

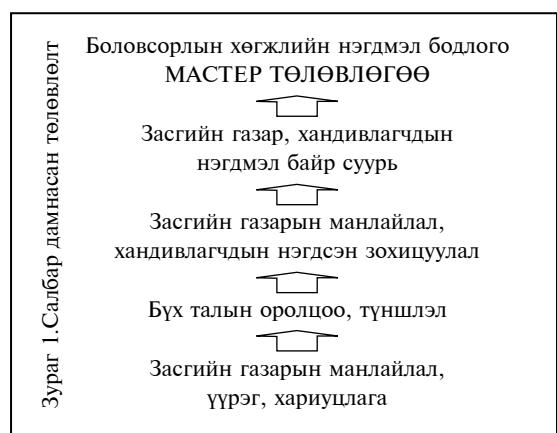
Мастер төлөвлөгөө нь Засгийн газар болон олон улсын хоёр талт, олон талт хөгжлийн байгууллагуудаас боловсролын талаар баримтлах бодлогыг нэгтгэн уялдуулах, үйл ажиллагааны нэгдмэл байр суурийг хангах, олон улсын байгууллагуудаас өөрсдийн мандатын хүрээнд үзүүлж буй хөгжлийн туслацаа, дэмжлэг, тэдгээрийн үйл ажиллагааны уялдаа холбоог хангах боломж олгож байгааг хандивлагч орон, олон улсын байгууллагууд тэмдэглэж, төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхийн төлөө Монгол Улсын Засгийн газрын манлайллын дор хамтран ажиллахаа илэрхийлээд байгаа болно.

Төлөвлөгөөний хамрах хүрээ, хугацаа

Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөө нь боловсролын салбарыг бүхэлд хамарсан төлөвлөлтийн баримт бичиг юм. Төлөвлөгөө нь:

- (i) бага насны хүүхдийн боловсрол,
- (ii) ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)
- (iii) албан бус, насанд хүрэгчдийн боловсрол,
- (iv) мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол

- (v) дээд боловсрол,
- (vi) дэд салбар дундын хүрээний төлөвлөлтүүдийг хамарна.

Мастер төлөвлөгөөг 2015 он хүртлэх хугацаанд хэрэгжүүлэх бөгөөд дэд салбар бүрийн үйл ажиллагааны дунд хугацааны төлөвлөгөө нь 2010 он хүртлэх таван жилийн хугацаанд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөгдсөн болно.

Төлөвлөгөөний онол, арга зүйн үндэс

Мастер төлөвлөгөөг салбар дамнасан, үр дүнд тулгуурласан төлөвлөлтийн хандлага, арга

бариuld тулгуурлан боловсруулсан (Зураг 1).

Мастер төлөвлөгөөг боловсруулахад:

- Боловсролын хүртээмж, чанар, үр ашиг, үр нөлөө, хэрэгцээ, чанарын нийцийг хэмжих үнэлгээний арга зүй,
- Тулгамдсан асуудлыг тодорхойлох оношлогооны арга зүй,
- Нөхцөл байдлыг тодорхойлох эрсдэлийн үнэлгээ, боловсрол дахь оролцогч, сонирхлын бүлгүүдийн эрх ашгийн шинжилгээ, сүл тал болон давуу боломжийг үнэлэх арга зүй,
- Стратегийн төлөвлөлт, логик шинжилгээний болон бодлогын зорилго, зорилтыг шинжлэн тодорхойлох арга зүй,
- Боловсролын хэрэгцээ, нөөцийг тодорхойлох компьютер-симуляцийн тооцооны арга зүй гэсэн ерөнхий болон тусгай арга зүйг ашигласан.

Мастер төлөвлөгөөний төлөвлөлтийн зарчим, хандлага, түүнийг боловсруулахад ашигласан төлөвлөлтийн болон тооцооны арга зүйг төлөвлөгөөг боловсруулахад хамтран оролцсон хоёр талт болон олон талт олон улсын хөгжлийн байгууллагууд өндөрөөр үнэлсэн. Төлөвлөлтийн оновчтой, тодорхой арга зүйн үндсэн дээр төлөвлөгөөг боловсруулсан нь Мастер төлөвлөгөөний бодитой байх шаардлагыг хангах үндсэн нөхцөлийн нэгийг бүрдүүлж өгсөн

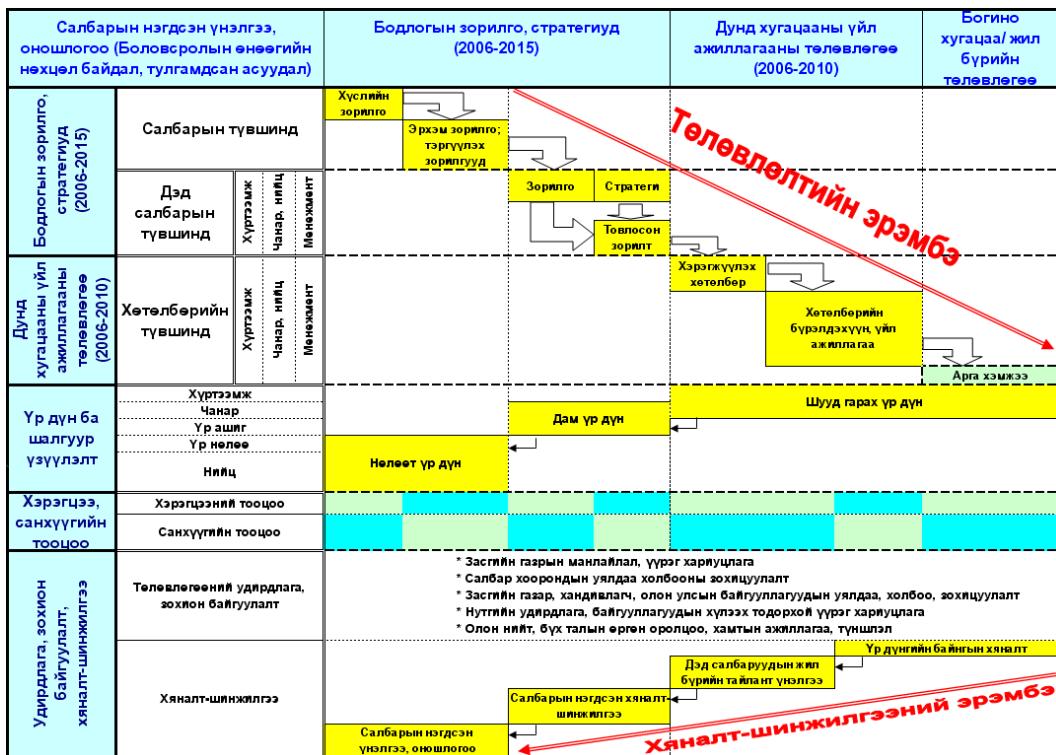
Төлөвлөгөөний бүтэц, зохион байгуулалт

Монгол Улсын Боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх Мастер төлөвлөгөө нь:

- (i) боловсролын өнөөгийн байдал, тулгамдсан асуудал,

- (ii) бодлогын зорилт, стратеги (2006-1015),
  - (iii) дунд хугацааны үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, хэрэгжилтийн үр дүнг үнэлэх үзүүлэлт
  - (iv) төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх хугацаанд бий болох боловсролын хэрэгцээ, шаардагдах нөөцийн тооцоо,
  - (v) төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, хяналт-шинжилгээ гэсэн үндсэн таван хэсгээс бүрдэнэ (Зураг 2).

Зураг 2. Мастер төлөвлөгөөний бүтэц, зохион байгуулалт

Мөн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх хугацаанд бий болох боловсролын хэрэгцээ, шаардагдах санхүүжилтийн талаарх дэлгэрэнгүй тооцоо энэхүү төлөвлөгөөнд хавсаргасан болно.

Боловсролын өнөөгийн байдал, тулгамдсан асуудал

Боловсролын өнөөгийн байдал, тулгамдсан асуудал гэсэн хоёрduгаар бүлэг нь (i) нийгэм эдийн засаг, соёлын өөрчлөлт ба боловсролын харилцан хамаарал (ii) боловсролын салбарын оношлогооны дүгнэлт гэсэн үндсэн хоёр хэсгээс бүрдэнэ.

(i) Нийгэм, эдийн засаг, соёлын өөрчлөлт ба боловсролын харилцан хамаарлын хэсэг нь Монгол орны хүн ам зүй, хөдөлмөрийн зах зээл ба ажил эрхлэлт, ядуурал, ажилгүйдлийг бууруулах, эдийн засгийн өсөлтийг хангах, хүний хөгжлийг хангах талаар авч хэрэгжүүлж

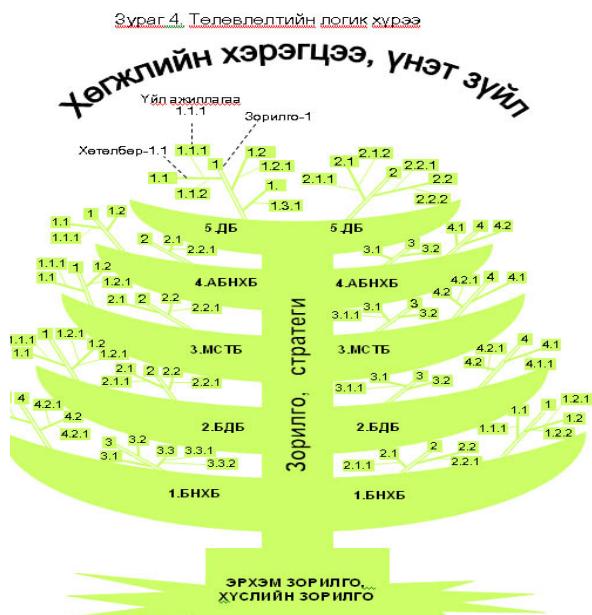
буй төрийн бодлого, түүний үр нөлөө, улсын төсөв, санхүүгийн байдал, төр, засаг, захиргааны байгууллагууд, түүний удирдлагын тогтолцооны үр нөлөө, шилжилт хөдөлгөөн, нийгмийн соёл, сэтгэл зүйн нөхцөл байдлын талаарх сүүлийн 10 гаруй жилийн өөрчлөлт нь боловсролд хэрхэн нөлөөлж байгааг өгүүлэхийн зэрэгцээ боловсролын салбарын өнөөгийн байдлыг тодорхойлж, цаашид боловсролыг үүсэн буй болж буй хөгжлийн хэрэгцээнд тулгуурлан хөгжүүлэхэд анхааран үзэх, шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлуудын талаар өгүүлнэ.

(ii) Боловсролын салбарын оношлогооны хэсэг нь салбар дамнасан, салбарын нэгдсэн үнэлгээнд тулгуурлан тулгамдаж байгаа шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлуудыг боловсролын салбарын

Боловсролын салбарын өнөөгийн нөхцөл байдлын талаар хийсэн салбарын нэгдсэн үнэлгээ нь мастер төлөвлөгөө боловсруулах эхний үе шатны ажил бөгөөд үнэлгээний тайлан нь төлөвлөгөөнөөс тусдаа хэвлэгдсэн болно.

Боловсролын өнөөгийн байдал, тулгамдсан асуудлын бүлэг нь мастер төлөвлөгөөг боловсруулах шаардлагыг илэрхийлэхийн зэрэгцээ 2015 он хүртэл боловсролын талаар баримтлах боллогыг боловсруулах үндэслэл нь болно.

Мастер төлөвлөгөөний зорилго, стратегиуд

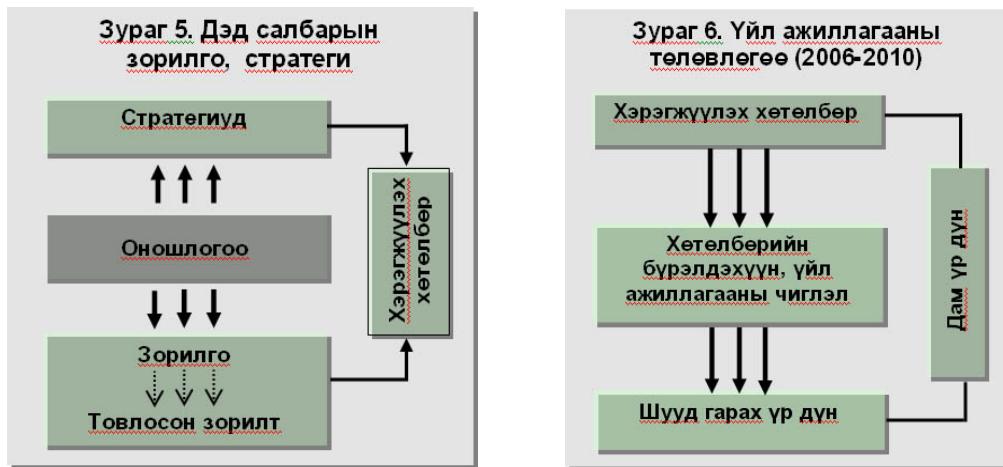

Мастер төлөвлөгөөний зорилго, стратеги гэсэн гуравдугаар бүлэг нь 2015 он хүртэл боловсролын талаар баримтлах урт хугацааны зорилтгыг хөгжлийн хэрэгцээ, үнэт зүйлсэд тулгуурлан илэрхийлнэ (Зураг 4).

Энэхүү бүлэг нь боловсролын хэтийн болон эрхэм зорилго, салбарын зорилго, тэргүүлэх чиглэл, дэд салбаруудын зорилго, стратегийг танилцуулна.

Дунд хугацааны үйл ажиллагааны төлөвлөгөө 2006-2010

Дунд хугацааны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний тухай дөрөвдүгээр бүлэг нь (i) дэд салбар бүрийн 2006-2010 хүртлэх дунд хугацаанд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (ii) төлөвлөгөөний зорилго, зорилтын хэрэгжилтийн үр дүнг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтүүдийг танилцуулна.

Хэрэгцээ, санхүүгийн тооцоо

Хэрэгцээ, санхүүгийн тооцоо гэсэн тавдугаар бүлэг нь төлөвлөгөөнд дэвшүүлсэн зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэхэд боловсролын хэрэгцээ ямар байхыг хүн амын өсөлт, бүх шатны сургуулийн хамран сургалт, боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах урьдчилсан тооцоонд тулгуурлан танилцуулна. Мөн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах нийт нөөцийн тооцоог дотоод болон гадаад эх үүсвэрээс гаргаж болох боломжит санхүүгийн нөөц, нэмж шаардагдах санхүүжилтийн тооцооны хамт танилцуулна. Энэхүү бүлэг нь (i) боловсролын хэрэгцээний тооцоо, (ii) шаардагдах санхүүгийн нөөц, (ii) боломжит дотоод болон гадаад эх үүсвэрийн тооцоо, (ii) дутагдах нөөцийн тооцоо гэсэн хэсгүүдээс бүрдэнэ.

Төлөвлөгөөний удирдлага, хяналт-шинжилгээ

Төлөвлөгөөний удирдлага, хяналт-шинжилгээ гэсэн зургаадугаар бүлэг нь мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын зарчмыг тодорхойлж, төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх талаар холбогдох яамд, төрийн захиргааны болон мэргэжлийн байгууллагуудын уялдаа холбоог хангах, хамтран ажиллагч хандивлагч орон, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажиллах үйл ажиллагааны нэгдмэл удирдлагын бүтцийг бий болгох, БСШУЯ болон нутгийн захиргааны байгууллага, боловсролын мэргэжлийн байгууллагуудаас төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх талаар хүлээх үүрэг хариуцлага, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үе шат, түвшин бүрийн хяналт-шинжилгээг зохион байгуулах, тайлагнах, мэдээлэх асуудлуудыг танилцуулна.

Энэхүү бүлэг нь (i) төлөвлөгөөний удирдлага, байгууллагуудын үүрэг хариуцлага (ii) хяналт-шинжилгээ гэсэн үндсэн хэсгүүдээс бүрдэнэ.

МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БОДЛОГЫН ЗОРИЛГО (2015 ОН ХҮРТЭЛ)

Хүртээмж	Чанар	Менежмент	
Бага насны хүүхдийн боловсрол	Зорилго 1. Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 99.0. хувьд хүргэх	Зорилго 2. Бага насны хүүхдүүдийн хөгжлийн хэрэгцээг хангахуйц чанартай боловсролын үйлчилгээг бий болгох	Зорилго 3. Бага насны хүүхдийн үйлчилгээний бодлого, эрх зүй, менежментийг боловсронгуй болгох
Бага, дунд боловсрол	Зорилго 1. Суралцагчдад чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломж олгогдохгүй байгаа ялгааг багасгах, суралцах эрхээ өдлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх	Зорилго 2. Бага, дунд боловсролын чанартай үйлчилгээ үзүүлэх орчин нөхцлийг бүрдүүлэх	Зорилго 3. Сургуулийг дэмжих бодлого, менежментийг боловсронгуй болгож хөгжүүлэх
Албан бус, насанд хүрэгчдийн боловсрол	Зорилго 1. Хүн амын сурх, амьдрах хэрэгцээнд тохирсон, тасралтгүй боловсролын үйлчилгээ үзүүлэх АББ ба насанд хүрэгчдийн боловсролын үйлчилгээний хүртээмжийг дээшлүүлэх	Зорилго 2. АББ-ын бүх түвшинд сургалтын орчин, чанарыг дээшлүүлж, нөөцийн чадавхийг дээшлүүлэх	Зорилго 3. АББ-ын салбарын бодлого, стратегийг боловсронгуй болгож, мэдээллийн болон санхүүжилтийн тогтолцоог бүрдүүлэх
Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол	Зорилго 1. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын хамран сургалтыг 56.1 хувиар нэмэгдүүлнэ.	Зорилго 2. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын сургалтын чанарыг сайжруулах, хөдөлмөрийн зах зээл дэх мэргэжилтэй ажиллах хүчний хэрэгцээг хангахуйц нийлүүлэлтийг бий болгох	Зорилго 3. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын менежментийг шинэчлэх
Дээд боловсрол	Зорилго 1. Дээд боловсролын хамран сургалтын зохицуулалтыг сайжруулах	Зорилго 2. Дээд боловсролын сургалтын чанарын баталгааг хангах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх	Зорилго 3. Дээд боловсролын удирдлага, санхүүгийн тогтолцоог оновчтой болгох

БОЛОВСРОЛЫН ТОВЛОСОН ЗОРИЛТУУД

(2015 он хүртэл)

Бага насын хүүхдийн боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 52.9 хувиар нэмэгдүүлж 99.0 хувьд хүргэнэ. Үүнээс:
  - Хотын хүүхдийн 85.0 хувийг цэцэрлэгт, 14.0 хувийг сургуулийн өмнөх боловсролын бусад хэлбэрийн сургалтанд хамруулна.
  - Хөдөөгийн хүүхдийн 35.0 хувийг цэцэрлэгт, 64.0 хувийг сургуулийн өмнөх боловсролын бусад хэлбэрийн сургалтанд хамруулна.
- Цэцэрлэгийн хамран сургалтын бохир жинг хотод 26.3 хувиар нэмэгдүүлж 85 хувьд, хөдөөд 4.8 хувиар нэмэгдүүлж 35 хувьд хүргэнэ.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын бусад хэлбэрийн сургалтыг хотод 2.9 хувиар бууруулж 14.0 хувьд, хөдөөд 55.3 хувиар нэмэгдүүлж 64.0 хувьд хүргэнэ.
- Хувийн өмчийн цэцэрлэгт хамрагдаж байгаа нийт хүүхдийн эзлэх хувийг 2005 оны түвшнээс 6.2 хувиар нэмэгдүүлж 10 хувьд хүргэнэ.

Чанар, нийц:

- Цэцэрлэгийн хоолны зардлыг бага насын хүүхдийн хоолны илчлэг, шим, тэжээлийн нормд тулгуурлан тогтооно. 2006-2007 оны хичээлийн жилээс эхлэн цэцэрлэгийн нэг хүүхдэд ногдох хоолны жилийн нормыг 61.1 (нэг хүүхдийн нэг өдрийн хоолны зардал 300.0 төгрөг байсныг 484.0 төгрөг болгоно) хувиар өсгөж 116.000 төгрөгөөр тооцож санхүүжүүлнэ.
- Хүүхдийн цэцэрлэгийн 8.000 суудалтай барилга, өргөтгөлийг шинээр барина.
- Нэг багшид ногдох хүүхдийг 13.0-аас 11.0-д, бүлэг дүүргэлтийг 28.0-аас 25.0-д хүргэнэ.
- Цэцэрлэгийн үндсэн багшийг 100 хувь мэргэжлийн багштай болгоно.
- Цэцэрлэгийн нийт багш нарт эзлэх хувийн цэцэрлэгийн багш нарыг 5.1 хувиар нэмэгдүүлж 10.0 хувьд хүргэнэ.
- 2008-2009 оны хичээлийн жил гэхэд нийт цэцэрлэгийг 100.0 хувь туслах багшаар хангана.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын нийт багш нарын (бага, дунд, ахлах сургууль тус бүрийн түвшинд) 10.0 хүртлэх хувийг хувийн цэцэрлэгийн багш нар бүрдүүлнэ.
- Жил бүр сургуулийн өмнөх боловсролын багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшлүүлнэ.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын хүүхэд, багш нарт зориулсан сургалтын гарын авлага, материалын хангамжийг нэмэгдүүлнэ.
- Цэцэрлэгийн тоглоом, наадгай, тоног төхөөрөмжийн санхүүжилтийг жил бүр 8.0 хувиар өсгөнө.
- Жил бүр 30 багшийг гадаадад мэргэжил дээшлүүлэх, туршлага судлах сургалтанд хамруулна.

Ерөнхий боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- 2006-2007 оны хичээлийн жилээс эхлэн бага ангийн 1, 2 дугаар ангийн хүүхдүүдэд өдрийн цай, хоол өгнө.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрны хамрагдалтыг 2.1 дахин нэмэгдүүлнэ.
- Дотуур байранд хамрагдах малчдын хүүхдийн хамран сургалтыг 40.5 хувиар нэмэгдүүлж 75.0 хувьд хүргэнэ.
- Бага боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 97.8 хувьд хүргэнэ.
- Дунд ангийн хамран сургалтын бохир жинг 93.4 хувьд хүргэнэ.
- Суурь боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 95.6 хувьд хүргэнэ.
- Хувийн сургуулиудын оролцоог нэмэгдүүлж, бага боловсрол, дунд анги, ахлах ангийн түвшин тус бүрт нийт суралцагчдын 10.0 хүртлэх хувийг хувийн сургуулиудад хамруулна.
- Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардагчдыг 2005 оны түвшнээс 75.5 хувиар бууруулж 15.5 хувьд хүргэнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардсан сурагчдын 20.0 хувийг эхний жилд, дараагийн жилд нь 40.0 хувийг нь сургуульд буцаан оруулна.
- Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардсан сурагчдын 40 хувийг албан бус боловсрол, дүйцэн хөтөлбөрийн сургалтаар боловсрол нөхөн олгоно.

Чанар, нийц:

- 2008-2009 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын сургуулийг 12 жилийн тогтолцоонд шилжүүлнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн 69.6 мянган суудалтай шинэ барилга, өргөтгөл, 5.2 мянган ортой дотуур байрыг барина.
- Ерөнхий боловсролын сургуульд сурч буй эмзэг бүлгийн сурагчдад хичээлийн сурх бичгийг үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн компьютержүүлэлтийг эрс нэмэгдүүлнэ. Үүнд: Бага боловсролын хүүхэд компьютерийн харьцааг 1250-иас 250 (250 хүүхдэд нэг компьютер), дунд ангийн хүүхэд компьютерийн харьцааг 250-иас 50, ахлах ангийн хүүхэд компьютерийн харьцааг 25-иас 5-д хүргэнэ.
- Бага боловсролын багш нарын 10.0 хувь, дунд, ахлах ангийн багш нарын 15.0 хүртлэх хувийг хувийн сургуулийн багш нар бүрдүүлнэ.
- Суурь боловсрол амжилттай төгсөгчдийн хувийг 99.5 хувьд хүргэнэ.
- Ахлах ангийг амжилттай төгсөгчдийн хувийг 99.9 хувьд хүргэнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн улирагсдыг 2005 оны түвшнээс 60.0 хувиар бууруулж 40.0 хувьд хүргэнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын тоног, төхөөрөмж, хэрэглэгдэхүүний санхүүжилтийг жил бүр 8 хувиар нэмэгдүүлнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагч бүр хичээл бүрийн нэг сурх бичиг, багш бүр заадаг хичээлийнхээ багшийн гарын авлагатай байна.
- Жил бүр ерөнхий боловсролын сургуулийн багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшлүүлнэ.
- Жил бүр 200 багшийг гадаадад мэргэжил дээшлүүлэх, туршлага судлах сургалтанд хамруулна.

Бага боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Эмэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жинг 99.6 хувьд, эрэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жинг 96.1 хувьд хүргэнэ.
- Бага боловсролд хамрагдах нийт эрэгтэй хүүхдийн 65 хувь, эмэгтэй хүүхдийн 65 хувийг хотод хамруулна.
- 7 настай хүүхдийн 99.9 хувийг 2005-2006 оны хичээлийн жилд, 6 настай хүүхдийн 99.9 хувийг 2008 он гэхэд сургуульд бүрэн элсүүлнэ.
- Эмэгтэй, эрэгтэй хүүхдийн элсэлтийн бохир жинг 94.0 хувьд хүргэнэ.
- Бага боловсролын ангийн завсардалтыг 2005 оны түвшнээс 2015 он гэхэд дор дурьдсанаар бууруулна. Үүнд:
  - 1 дүгээр ангийн завсардалтыг 4.57 хувиар бууруулж 043 хувьд хүргэнэ.
  - 2 дугаар ангийн завсардалтыг 1.54 хувиар бууруулж 0.76 хувьд хүргэнэ.
  - 3 дугаар ангийн завсардалтыг 1.93 хувиар бууруулж 0.87 хувьд хүргэнэ.
  - 4 дүгээр ангийн завсардалтыг 0.62 хувиар бууруулж 0.08 хувьд хүргэнэ.
  - 5 дугаар ангийн завсардалтыг 0.08 хувьд хүргэнэ.

Чанар, нийц:

- Нэг багшид ногдох хотын хүүхдийг 33.5-аас 27.4-д, хөдөөгийн хүүхдийг 30.9-өөс 24.7-д хүргэнэ.
- Бүлэг дүүргэлтийг хотод 34.7-аас 36.0-д, хөдөөд 30.9-өөс 30.0-д хүргэнэ.
- Багшийн 7 хоногийн цагийн нормыг 19 цаг, сурагчийн 7 хоногийн хичээлийн дундаж цаг 25 байна.
- Бага боловсролыг мэргэжлийн багшаар 100 хувь хангана.
- Нийт ажиллагсадад эзлэх багш бус ажиллагсдын хувийн жинг хотод 25.3 хувь, хөдөөд 44.2 хувь болгоно.
- Багшийн ашиглалтын хувийн жинг хотод 134.0 хувиас 100.0 хувьд, хөдөөд 134.7 хувиас 100 хувьд хүргэнэ.

Дунд, ахлах ангийн талаар

Хамран сургалт:

- Дунд ангийн эрэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жинг 89.9 хувьд, эмэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жинг 96.9 хувьд хүргэнэ.
- Дунд ангид хамрагдах нийт эрэгтэй хүүхдийн 65.0 хувь, эмэгтэй хүүхдийн 65 хувийг хотод хамруулна.
- Ахлах ангид хамрагдах нийт эрэгтэй хүүхдийн 75.0 хувь, эмэгтэй хүүхдийн 75.0 хувийг хотод хамруулна.

Чанар, нийц:

- Дунд, ахлах ангийн сургач, багшийн харьцааг хотод 22.5-аас 16.0-д, хөдөөд 20.9-өөс 14.8-д хүргэнэ.
- Дунд, ахлах ангийн бүлэг дүүргэлтийг хотод 34.5-аас 32.0-д, хөдөөд 31.0-аас 28.0-д хүргэнэ.
- Дунд, ахлах ангийн багшийн 7 хоногийн цагийн нормыг 19 цаг, сургчийн 7 хоногийн хичээлийн дундаж цаг 36 байна.
- Дунд, ахлах ангийн багш нар 100 хувь мэргэжлийн багш нар байна.
- Дунд, ахлах ангийн нийт ажиллагсадад эзлэх багш бус ажиллагсдын хувийн жинг хотод 21.2 хувь, хөдөөд 33.7 хувь болгоно.
- Дунд, ахлах ангийн багшийн ашиглалтын хувийн жинг хотод 123.6 хувиас 100.1 хувьд, хөдөөд 127.6 хувиас 106.0 хувьд хүргэнэ.

Албан бус боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг 2008 он гэхэд 97.7 хувиас 99.0 хувьд хүргэнэ.
- Албан бус боловсрол, гэгээрэл хөгжлийн төвүүдэд хамрагдах бичиг үсэг үл мэдэх эмэгтэйчүүдийн хувийг 75.2 хувиар нэмэгдүүлж 99.0 хувьд, бичиг үсэг үл мэдэх эрэгтэйчүүдийн хувийг 59.5 хувиар нэмэгдүүлж 99.0 хувьд тус тус хүргэнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардсан сурагчдын 40 хувийг албан бус боловсрол, дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтаар боловсрол нөхөн олгоно.

Чанар, нийц:

- Албан бус боловсрол, зайны сургалтын үндэсний төв, сум, дүүргийн Гэгээрэл, хөгжил, албан бус боловсролын төвийн санхүүжилтийг жил тутам 8 хувиар өсгөнө.
- Албан бус боловсролын багш нарын мэргэжлийг дээшлүүлэх зардлыг мэргэжил дээшлүүлэх нэгдсэн зардалд тусган жил бүр санхүүжүүлнэ.

Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролд хамрагдах нийт суралцагчдыг 56.1 хувиар нэмэгдүүлнэ.
- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын хувийн сургуулиудад суралцагчдын хувийг 13.7 хувиар нэмэгдүүлж 15.0 хувьд хүргэнэ.
- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын дотуур байрны суралцагчдын хувийг 10.0 хувиар нэмэгдүүлж 25.0 хувьд хүргэнэ.
- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролд суралцах нийт эрэгтэй хүүхдийн 94.0-95.0 хувийг, эмэгтэй хүүхдийн 95.0-98.0 хувийг хотод хамруулна.
- Суурь боловсрол эзэмшин төгсөгчдөөс MCYT-д элсэгчдийг 9.2 хувиар бууруулж 5.0 хувьд хүргэнэ.
- Бүрэн дунд боловсролын сургуулийг төгсөгчдөөс MCYT-д элсэгчдийг 18.0 хувиар нэмэгдүүлж 20.0-иас доошгүй хувьд хүргэнэ.
- Насанд хүрэгчдээс MCYT-д элсэгчдийн жилийн дундаж өсөлтийг 15.0 хувь болгож 2015 он гэхэд жилд 8000-иас илүү насанд хүрэгчид MCYT-д элсдэг болсон байна.

Чанар, нийц:

- Мэргэжлийн анхан, дунд боловсрол олгох сургуулийн 3.800 суудал бүхий хичээлийн байрыг шинээр барина.
- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын лабораторийн тоног, төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүний зардлыг жил бүр 10.0 хувиар өсгөнө.
- MCYT-д үзэх мэргэжлийн хичээлийг суралцагчдад суралцагчдын гарын авлагатай болгоно.
- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын эмзэг бүлгийн суралцагчдад суралцагчдын гарын авлагыг номын сангаар дамжуулан үнэ төлбөргүйгээр эзэмшижүүлнэ.
- MCYT-ийг 100 хувь мэргэжлээр багшаар хангана.
- MCYT-ийн сурагч, багшийн харьцааг хотод 19.1-оос 15.0-д, хөдөөд 17.7-өөс 15.0-д хүргэнэ.
- MCYT-ийн нийт ажиллагсадад эзлэх багш бус ажиллагсдын хувийн жинг хотод 30.0 хувь, хөдөөд 35.0 хувь болгоно.
- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшлүүлнэ.
- Жил бүр 20 багшийг гадаадад нарийн мэргэжлээр мэргэшүүлэх мэргэжил дээшлүүлэх сургалтанд хамруулна.

Дээд боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА-н мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдын нийт суралцагчдад эзлэх хувийн жинг 29.1 хувиас 45.0 хувь болгож өсгөх бодлого баримтална. Үүнд:
  - Инженер, технологийн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 13.0 хувиас 25.0 хувьд,
  - ХАА-н мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 3.1 хувиас 6.0 хувьд,
  - Байгалийн шинжлэлийн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 2.9 хувиас 4.0 хувьд,
  - Багшийн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 9.8 хувиас 10.0 хувьд тус тус хүргэнэ.
- Бусад мэргэжлийн чиглэлээр чиглэлээр суралцагчдын нийт суралцагчдад эзлэх хувийн жинг 38.9 хувиас 34.0 хувьд хүргэнэ. Үүнд:
  - Нийгэм, хүмүүнлэгийн ухааны мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 18.5 хувиас 10.0 хувьд,
  - Хуулийн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 5.8 хувиас 4.0 хувьд,
  - Анагаах ухааны мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 7.7 хувиас 7.0 хувьд тус тус хүргэнэ.
- Хувийн их, дээд сургуулийн оюутнуудын нийт суралцагчдад эзлэх хувийг 6.7 хувиар бууруулж 25.0 хувьд хүргэнэ.
- Бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгчдөөс тухайн жилд их дээд сургуульд элсэгчдийг 11.0 хувиар бууруулж 70.0 хувьд хүргэнэ.
- Их, дээд сургуульд шинээр элсэгч бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгчдийн хувийг 31.0 хувиар бууруулж 50.0 хувьд, бусад элсэгчдийн хувийг 25.2 хувиар нэмэгдүүлж 50.0 хувьд хүргэнэ.

Чанар, нийц:

- Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА, анагаах ухааны мэргэжлийн чиглэлээр суралцах 4 оюутан тутмын 3-т нь, бусад мэргэжлийн чиглэлээр суралцах 4 оюутаны 1-д нь төрийн сургалтын сангаас сургалтын төлбөрийн зээл олгох бодлогыг баримтална.
- Дээд боловсролын багш нарын дотоодод мэргэжил дээшлүүлэх зардлыг жилд 8 хувиар нэмэгдүүлнэ. Жил бүр 100 багшийн мэргэжлийг гадаадад дээшлүүлнэ.
- Дээд боловсролын хөрөнгө оруулалтын зардлыг жилд 8 хувиар нэмэгдүүлнэ.

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БҮРЭЛДЭХҮҮН

БАГА НАСНЫ ХҮҮХДИЙН БОЛОВСРОЛ

Хүртээмж

- Улаанбаатар хот, Дархан Уул, Орхон болон зарим аймгуудад цэцэрлэгийг шинээр барих, өргөтгөх
- Цэцэрлэгийн ээлжийн, улирлын, түр сургалтын үйлчилгээг өргөжүүлэх
- Хувийн цэцэрлэг байгуулахыг төрөөс хөхүүлэн дэмжих, магадлан итгэмжлэгдсэн хувийн цэцэрлэгт хамрагдаж буй хүүхдийн нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардлыг төрөөс санхүүжүүлэх
- Орон нутагт малчдын хүүхдийн хөгжлийг хангах гэр бүл төвтэй явуулын, улирлын, эцэг эхийн, зайны сургалтын үйлчилгээг бий болгох
- Хөдөөгийн багийн бага оврын сургуулийн үйл ажиллагааг СӨБ-ын чиг үүргээр өргөжүүлэх
- Малчдын хүүхдэд зориулсан гэр бүлд тулгуурласан үйлчилгээний стандарт, сургалтын хөтөлбөр, агуулгыг боловсруулан мөрдөх, багшийг давтан бэлтгэх, сургалтын зардал, багшийн цалингийн асуудлыг шийдвэрлэх
- СӨБ-ын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй байгаа хөдөөгийн болон хотын захын хорооллын нэн ядуу айл өрхийн хүүхдүүдэд зориулсан олон хувилбарт үйлчилгээг бий болгох
- Хөдөөгийн болон хотын захын хорооллын цэцэрлэгт хамрагдаж буй нэн ядуу айл өрхийн хүүхдүүдийн хоолны зардлыг нийгмийн хalamжийн сангаас хариуцах
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй бага насны хүүхдийг эрт оношлох, нөхөн сэргээх, асаргаа сувилгаа, боловсролын үйлчилгээнд хамруулах нийгмийн нөхцлийг бий болгох
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулсан гэр бүлд түшиглэсэн эрүүл мэнд, асаргаа сувилгаа, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээний хэлбэрийг бий болгох
- Ердийн цэцэрлэгт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийг хамруулах тусгайлсан бодлогыг хэрэгжүүлэх
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдтэй ажиллах арга зүй, ур чадварыг багш нарт эзэмшүүлэх
- Цэцэрлэгийн хоолны зардлыг бага насны хүүхдийн хоолны илчлэг, шим, тэжээлийн нормд тулгуурлан тогтооно. 2006-2007 оны хичээлийн жилээс эхлэн цэцэрлэгийн нэг хүүхдэд ногдох хоолны жилийн нормыг 61.1 (нэг хүүхдийн нэг өдрийн хоолны зардал 300.0 төгрөг байсныг 484.0 төгрөг болгоно) хувиар өсгөж 116.000 төгрөгөөр тооцож санхүүжүүлэх.
- Цэцэрлэгийн гол тогооны тоног төхөөрөмж, сав суулгыг шинэчлэх, эрүүл ахуйн стандартад нийцүүлэх
- Цэцэрлэгүүдэд ундны цэвэр усны эрүүл мэнд, эрүүл ахуйн стандартын шаардлагыг хангасан орчин бүрдүүлэх
- Цэцэрлэгийн барилгын болон сургалтын орчны стандартыг боловсруулан баталгаажуулах мөрдүүлэх үндсэн дээр цэцэрлэгийн материаллаг орчны эрүүл, аюулгүй, хэвийн нөхцлийг хангах
- Гадаа бие засах байгууламж, ариун цэврийн өрөөний тусгайлсан стандарт боловсруулан мөрдүүлэх
- Цэцэрлэгүүдийг засварлах барилга, засварын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
- Цэцэрлэгийн тоглоом, наадгай, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангалтыг сайжруулах
- Бага насны хүүхдийн хөгжлийн цогц стандартыг боловсруулж, турших, батлан мөрдөх
- Шинэ стандартад нийцсэн багшийн гарын авлагыг зохиох, хэвлэх ажлыг төрөөс дэмжих
- СӨБ-ын багш бэлтгэх хөтөлбөрийг шинэчлэх, хэрэгжүүлэх
- Цэцэрлэгийн үндсэн багш нарыг 100 хувь мэргэжлийн багш болгох
- Шинэ стандартыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ур чадварыг эзэмшүүлэх сургалтын модулиуд боловсруулах, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтуудыг зохион байгуулах
- Цэцэрлэгийн туслах багш нарт зориулсан мэргэжлийн сургалтын хөтөлбөрүүдийг боловсруулах, сургалтыг зохион байгуулах
- Цэцэрлэгийн бус хэлбэрийн бага насны хүүхдийн сургалтын арга зүйн модулиуд боловсруулах, сургалтыг зохион байгуулах
- Бага насны хүүхдийн боловсролын мэргэжилтэн, багш нарыг гадаад улс орнуудад мэргэжлийг нь дээшлүүлэх, туршлага судлах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

Чанар

- Цэцэрлэгийн хоолны зардлыг бага насны хүүхдийн хоолны илчлэг, шим, тэжээлийн нормд тулгуурлан тогтооно. 2006-2007 оны хичээлийн жилээс эхлэн цэцэрлэгийн нэг хүүхдэд ногдох хоолны жилийн нормыг 61.1 (нэг хүүхдийн нэг өдрийн хоолны зардал 300.0 төгрөг байсныг 484.0 төгрөг болгоно) хувиар өсгөж 116.000 төгрөгөөр тооцож санхүүжүүлэх.
- Цэцэрлэгүүдэд ундны цэвэр усны эрүүл мэнд, эрүүл ахуйн стандартын шаардлагыг хангасан орчин бүрдүүлэх
- Цэцэрлэгийн барилгын болон сургалтын орчны стандартыг боловсруулан баталгаажуулах мөрдүүлэх үндсэн дээр цэцэрлэгийн материаллаг орчны эрүүл, аюулгүй, хэвийн нөхцлийг хангах
- Гадаа бие засах байгууламж, ариун цэврийн өрөөний тусгайлсан стандарт боловсруулан мөрдүүлэх
- Цэцэрлэгүүдийг засварлах барилга, засварын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
- Цэцэрлэгийн тоглоом, наадгай, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангалтыг сайжруулах
- Бага насны хүүхдийн хөгжлийн цогц стандартыг боловсруулж, турших, батлан мөрдөх
- Шинэ стандартад нийцсэн багшийн гарын авлагыг зохиох, хэвлэх ажлыг төрөөс дэмжих
- СӨБ-ын багш бэлтгэх хөтөлбөрийг шинэчлэх, хэрэгжүүлэх
- Цэцэрлэгийн үндсэн багш нарыг 100 хувь мэргэжлийн багш болгох
- Шинэ стандартыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ур чадварыг эзэмшүүлэх сургалтын модулиуд боловсруулах, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтуудыг зохион байгуулах
- Цэцэрлэгийн туслах багш нарт зориулсан мэргэжлийн сургалтын хөтөлбөрүүдийг боловсруулах, сургалтыг зохион байгуулах
- Цэцэрлэгийн бус хэлбэрийн бага насны хүүхдийн сургалтын арга зүйн модулиуд боловсруулах, сургалтыг зохион байгуулах
- Бага насны хүүхдийн боловсролын мэргэжилтэн, багш нарыг гадаад улс орнуудад мэргэжлийг нь дээшлүүлэх, туршлага судлах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

-
- Хүүхдийн цэцэрлэгийн удирдах ажилтнууд, бусад мэргэжилтнүүдэд зориулсан бага насын хүүхдийн хөгжлийн үйлчилгээний менежментийн шинэ ур чадварыг эзэмшүүлэх мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх

Менежмент

- Хувийн хэвшил, бусад сонирхлын бүлгүүдээс бага насын хүүхдийн үйлчилгээг эрхлэх сонирхлыг дэмжих эрх зүйн таатай орчин бий болгох
- Бага насын хүүхдийн үйлчилгээний стандартыг боловсруулж мөрдөх
- Хүүхдийн халамж, асран сувилахуйн мэргэжлийн чиглэлийг бий болгох, мэргэжилтэн бэлтгэх
- Бага насын хүүхдийн үйлчилгээний стандарт, магадлан итгэмжлэлийг хөгжүүлэх
- Бага насын хүүхдийн үйлчилгээний аюулгүй, эрсдэлгүй байдлыг хангах, чанарын баталгааны хяналтыг бий болгох
- Бага насын хүүхдийн нийгмийн үйлчилгээг эрхэлж буй салбарын яамд, байгууллагуудын нэгдмэл хамтын үйл ажиллагааны менежментийг бий болгох
- Бага насын хүүхдийн үйлчилгээний талаар салбар дундын мэдээллийн бааз, нэгдсэн сүлжээ байгуулах

БАГА, ДУНД БОЛОВСРОЛ

- Хүртээмж**
- ЕБС-ийг 11 ба 12 жилийн бүтцэд шилжүүлэхэд 6 ба 7 настай хүүхдүүдийг сургуульд бүрэн хамруулах
  - ЕБС, дотуур байрны байршил, хүчин чадлын судалгаа гаргах
  - Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, засаг захирагаа, нутаг дэвсгэрийн хуваарийн өөрчлөлттэй холбоотойгоор ЕБС-ын бүтэц, хэв шинж, байршлыг оновчтой болгох
  - Сургуулиудын хичээлийн болон дотуур байрны барилгыг шинээр барих, өргөтгэх
  - Хувийн бага, дунд сургуулиуд хөгжих эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулах
  - Сургуульд бэлтгэгдсэн байдлын ялгааг багасгах богино хугацааны хөтөлбөр боловсруулж, сургалтын явцад хэрэгжүүлэх
  - Суралцах явцад үүсч буй бэрхшээлийг оношлон сурх бэрхшээл үүссэн хүүхдүүдэд тухайн бэрхшээлээс гарахад нь туслах
  - Нийгмийн янз бүрийн давхраанаас сургуулийн шинэ орчинд хөл тавьж буй 1 ба 2 дугаар ангийн сурагчидтай ажиллах, сурх бэрхшээл үүсэх, анги улирахаас сэргийлэх арга зүйг багшид эзэмшүүлэх
  - Сургалтын чанарыг бууруулахгүйгээр багийн сургуулиудыг дэмжих
  - Хүүхдийн суралцах идэвхи, сонирхлыг дэмжсэн сургалтын арга, үнэлгээг нэвтрүүлж, сурагчдын дүнгийн нууцлалыг хэрэгжүүлэх
  - Дотуур байрны үйлчилгээг сайжруулах
  - Дотуур байранд амьдарч буй хүүхдүүдийн сурч боловсроход эцэг эхийн хувь нэмэр, оролцоог нэмэгдүүлэх
  - Цэцэрлэг – бага сургуулийн цогцолбор хичээлийн байрны барилга барих
  - Анги улиралт, сургууль завсардалтын шалтгааныг судлаж тэдгээрийг арилгах бодлого, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх
  - Сургууль завсардагчдыг завсардсан эхний 2 жилд нь багтаан сургуульд нь буцааж суралцуулах, 3 дахь жилээс нь боловсрол нөхөн олгох сургалтад хамруулах
  - Сургууль нь буцаах тусгайлсан хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх
  - Боловсрол нөхөн олгох албан ба АББ-ын хаматрсан үйл ажиллагааг бий болгож үүрэг, хариуцлагыг тодорхой болгох
  - Амьжиргааны доод түвшнээс доогуур орлоготой, өрхийн хүүхдүүдийг хичээлийн хэрэглэлээр хангах
  - Амжиргааны баталгаажих түвшингээс доогуур орлоготой өрхийн хүүхдүүдэд сурх бичгийг эрхийн бичгээр үнэгүй олгох
  - Сурагчдыг үдийн цайгаар хангахад шаардагдах бүх стандартуудыг боловсруулж, түүнийг мөрдөх эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх
  - Үдийн цайгаар үйлчлэх нийлүүлэлтийн арга механизмыг бий болгох
  - Сургууль дээр үдийн цайгаар хангах менежментийг бий болгох
  - Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийг ердийн сургуульд хамруулан сургах
  - Ердийн сургуулийн багш, суралцагчдад мэргэжлийн байгууллагууд, ажилтнуудаас мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх эрх зүйн орчныг бий болгох
  - Тусгай сургуулиудыг ердийн сургуулийн багш, суралцагчид, эцэг эхчүүдэд мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлдэг болгох
  - Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн боловсролын хэрэгцээг судалж, боловсролын тусгай хэрэгцээнд тохирсон төрөл бүрийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх
  - Багш нарт Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүтэй ажиллах мэдлэг туршлага эзэмшүүлэх
  - Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдэд боловсролын болон нөхөн сэргээх үйлчилгээг үзүүлэхэд шаардлагатай техник хэрэгсэл, сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр сургуулиудыг хангах
  - ЕБС-ийг 12 жилийн бүтцэд шилжүүлэхтэй холбогдуулан сургуулийн хичээлийн ба дотуур байрны суудлын тоо, багшийн хангамж, төсөөт зардал зэрэг асуудлаар судалгаа хийж шилжүүлэх бэлтгэл ажлыг төлөвлөгөө, графикийн дагуу хэрэгжүүлэх
  - Бага, дунд боловсролын сургалтын төлөвлөгөө хөтөлбөрийг 12 жилийн бүтцэд нийцүүлэн өөрчилж, боловсролын удирдах ажилтан, багш нарт зориулсан сургалтууд зохион байгуулах
  - 6 ба 7 настай хүүхдийг сургах агуулга, арга зүй, сургалтын орчныг тодорхойлох
  - Хичээлүүдийн агуулгын үлгэрчилсэн хүрээг туршин боловсруулах
- Чанар**
- ЕБС-ийг 12 жилийн бүтцэд шилжүүлэхтэй холбогдуулан сургуулийн хичээлийн ба дотуур байрны суудлын тоо, багшийн хангамж, төсөөт зардал зэрэг асуудлаар судалгаа хийж шилжүүлэх бэлтгэл ажлыг төлөвлөгөө, графикийн дагуу хэрэгжүүлэх
  - Бага, дунд боловсролын сургалтын төлөвлөгөө хөтөлбөрийг 12 жилийн бүтцэд нийцүүлэн өөрчилж, боловсролын удирдах ажилтан, багш нарт зориулсан сургалтууд зохион байгуулах
  - 6 ба 7 настай хүүхдийг сургах агуулга, арга зүй, сургалтын орчныг тодорхойлох
  - Хичээлүүдийн агуулгын үлгэрчилсэн хүрээг туршин боловсруулах

-
- ЕБС-ийг 12 жилийн бүтцэд шилжүүлэхтэй холбоотойгоор үүсэх багшийн хангамж, ажлын ачааллын өөрчлөлтийг зохицуулах
  - Хөдөөгийн багшийн хангамжийг сайжруулах эрх зүйн болон эдийн засгийн урамшууллын арга механизмийг боловсруулж мөрдөх
  - Хөдөөгийн сургуульд мэдээлэл, харилцааны холбооны шинэ технологи нэвтрүүлэх
  - Боловсролын тухай багц хууль болон, холбогдох журмуудад өөрчлөлт оруулах
  - Багшаар хангах бодлого, стратегийг шинэчлэх, багш бэлтгэх, мэргэжил дээшлүүлэх уйлчилгээний агуулга, арга зүй, үнэлгээг оновчтой болгох, хүртэц, чанарыг сайжруулах
  - Сургуулийн бүтэц, хэв шинжийн онцлог, шинэ стандартын шаардлагад нийцүүлэн “Багш” мэргэжилтний загварыг шинэчлэх
  - “Багш” мэргэжилтний загварт нийцсэн “багш боловсрол”-ын стандартыг шинэчлэн боловсруулж мөрдөх
  - Зах зээлийн эрэлт хэрэгцээний дагуу хөрвөх боломж олгосон модулийн систем бүхий киррикулимыг боловсруулж хэрэгжүүлэх
  - Багш боловсролын шинэ стандарт, киррикулимыг хэрэгжүүлэхдэд шаардлагатай орчны стандартууд боловсруулж мөрдөх
  - Стандартад нийцсэн сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг нийлүүлэх
  - Багш боловсролын шинэ стандарт, киррикулимыг хэрэгжүүлэх хүний нөөцийг чадавхижуулах
  - Багш нар ажил дээрээ тасралтгүй суралцаад нь шаардлагатай ажлын орчин нөхцөлд тавигдах стандартыг боловсруулж, нийлүүлэлт хийх
  - Зайны сургалтын үндэсний сүлжээний хүртээмж, ашиглалт, найдвартай ажиллагааг нэмэгдүүлэх
  - Багш нар сургууль дээрээ мэргэжил дээшлүүлэхдэд орон нутгийн болон үндэсний түвшний байгууллагуудаас мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх чадавхийг нэмэгдүүлэх
  - Цогцолбор, бүсийн төв сургуулиудыг багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх түшиц нэгж болохийцаар хөгжүүлэх
  - Багш, удирдах ажилтны мэргэжил дээшлүүлэх санхүүгийн болон үйл ажиллагааны менежментийг боловсронгуй болгож, мэргэжил дээшлүүлэх зардлыг сургуулийн төсөвт тусгадаг болох
  - Шинэ стандарт, киррикулимыг хэрэгжүүлэх багш нарын мэргэжил, арга зүйн чадварыг дээшлүүлэх сургалтын модулийн тогтолцоо боловсруулж хэрэгжүүлэх, гарын авлага, сургалтын хэрэглэгдэхүүн боловсруулах, нийлүүлэх, түгээх
  - Мэдээллийн технологи ашиглан хичээл заах талаар багш нарт зориулсан сургалт зохион байгуулж, сургалтын материал гарын авлага бэлтгэх
  - Тодорхой бодлогоор гадаадын улс орнуудад мэргэжил дээшлүүлэх сургалтыг зохион байгуулж, дэвшилтэт туршлага, арга зүйг судлах, нэвтрүүлэх
  - Гадаад, дотоодын төсөл, хөтөлбөрүүдийн хүрээнд тодорхой чиглэлээр бэлтгэгдсэн сургагч багш нарын мэдлэг чадварыг аймаг, нийслэл, сум дүүргийн бусад сургуулийн багш нарын мэргэжлийг дээшлүүлэхдэд үр өгөөжтэй ашиглах
  - Багш нарт компьютерийн хэрэглээний программ болон англи хэлний шаталсан боловсрол олгох
  - Сургууль дээр боловсролын TV, интернет зэрэг мэдээлэл харилцааны шинэ технологийг сургалтанд ашиглах боломжийг өргөжүүлэх
  - Ажлын гүйцэтгэлийн чанарыг ил тод, шударга үнэлэх үндсэн дээр нэмэгдэл хөлс, урамшууллыг олгох эрх зүйн зохицуулалт хийх
  - Амьдрах, ажиллах орчны ялгаатай байдлыг тооцсон нэмэгдэл урамшил олгох
  - Багш, ажилтнуудынхаа эрүүл мэнд, нийгмийн асуудлыг бие даан шийдвэрлэх талаар орон нутаг, сургууль, хамт олны идэвхи, санаачлагыг дэмжих
  - Багшийн ёс зүйг хамгаалсан эрх зүйн орчин бүрдүүлэх
  - Мэргэжлийн ур чадварын өсөлтийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт, арга хэлбэр, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох

- Сурах бичгийн чанар болон түгээлтийн төлөө шудрага өрсөлдөөнийг дэмжсэн эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох
- Сурах бичгийн стандарт, сурах бичиг зохиох, хэвлэх, түгээх журмыг шинэчлэн мөрдөх
- Шинэ стандартын дагуу ЕБС-ын сурах бичгүүдийг шинэчлэх
- Сурах бичиг худалдаалах тогтолцоонд үе шаттайгаар шилжих
- Сурах бичгийг дотоодоо хэвлэх боломж олгохуйц төлөвлөлттэй болох
- Сурах бичиг бүтээх хүний болон технологийн чадавхийг нэмэгдүүлэх, менежментийг сайжруулах
- Аудио, электрон хэлбэрийн сурах бичиг бий болгож, тэдгээрийг ашиглах арга технологийг нэвтрүүлэх
- Сурах бичиг худалдан авах чадварын судалгаа хийж, ядуу, эмзэг бүлгийн хүүхдийг сурах бичгээр хангахад төр, олон нийтээс дэмжлэг үзүүлэх
- Англи хэлний сурах бичгийг шинэчилж, англи хэлээр унших хүүхдийн ном, хэвлэлийг нэмэгдүүлэх
- Сургуулиудын номын санг бага ангийн сурагчид хичээлээс гадуур унших номын фондоор баяжуулах
- Бага, дунд боловсролын стандартыг хэрэгжүүлэхдэш шаардлагатай материаллаг орчны (ЕБС-ийн тавилга, тоног төхөөрөмж, кабинет, лабораторийн) стандартууд боловсруулж, мөрдөх
- Сургуулиудыг интернетэд холбох
- Ангийн самбар, ширээ, сандлыг шинэчлэх
- Сургуулиудыг электрон сургалтын тоног төхөөрөмжөөр тоноглосон анги танхимтай болгож, компьютер нийлүүлэх
- Биеийн тамирын боловсрол эзэмшүүлэхдэш шаардлагатай орчин нөхцлийг бүрдүүлж, холбогдох хэрэглэгдэхүүнээр сургуулиудыг хангах
- Сургуулиудыг хөгжмийн боловсрол олгоход шаардагдах хэрэглэгдэхүүнээр хангах
- Байгалийн ухааны лабораториудын стандартыг шинэчлэн хангамжийг нэмэгдүүлэх
- Төлөвлөгөөний дагуу сургуулийн хичээлийн болон дотуур байрны барилгыг засварлах
- Сургуулийн хичээлийн болон дотуур байрны барилгын стандартуудыг шинээр боловсруулж, мөрдөх
- Дотуур байрны орчны стандартуудыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх
- Дотуур байрны тавилга, зөвлөн эдлэл, гал тогооны хэрэгсэл, бусад хэрэглэгдэхүүний нийлүүлэлтийг зохион байгуулах
- Барилгын халаалтын чанартай, үр ашигтай технологийг нэвтрүүлэх, цахилгаан хангамжийг найдвартай болгох
- Мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ундны цэвэр усны нөхцөл байдалд үнэлгээ өгч, бүх сургууль, дотуур байранд гар угаах, чанарын шаардлага хангасан үнэгүй ус уух боломжийг бүрдүүлэх
- Бүх дотуур байранд халуун усанд орох боломжийг бүрдүүлэн хүрэлцээ, чанарыг сайжруулах
- Сургууль доторх болон гадаах бие засах газрын стандартыг боловсруулан хүрэлцээ, хангамж, эруул ахуй, ариун цэврийн нөхцлийг сайжруулах
- Тоног төхөөрөмж, ариутгал, цэвэрлэгээнд тавигдах жишиг шаардлага боловсруулж мөрдөх, нийлүүлэх
- Сургуулиудын орц, шат, бие засах газар зэргийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдэд үйлчлэх боломжтой
- Стандартын хэрэгжилтийг хөндлөнгөөс тогтоох бүтэц, механизм, арга хэлбэрийг шинэчлэх
- Сурагчийн сурлагын амжилтын үнэлгээг суралцаагчдын суралцахуйн болон багшийн багшлахуйн үйл явцыг дэмжих хөшүүрэг болон өөрчлөх
- Багш, удирдах ажилтны ажлыг болон сургууль, боловсролын байгууллагын үйл ажиллагааг үнэлэх арга механизмыг боловсронгуй болгох
- Боловсролын бараа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, ашиглалт, үр өгөөжид хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ хийх
- Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээнд e-программууд ашиглаж, үнэлгээний үр дүн, мэдээллийн чанарыг сайжруулан хэрэглээг нэмэгдүүлэх
- Англи хэлний суурь болон бүрэн дунд боловсролын стандарт тогтоох шалгалтыг улсын хэмжээнд нэгдсэн удирдамжаар зохион байгуулж үр дүнд нь дүн шинжилгээ хийж дүгнэлт гаргана.

- Цогцолбор сургуулийн давуу тал, ололт амжилтыг баяжуулан баталгаажуулах, гарч буй бэрхшээлийг арилгах, сургалтын таатай орчныг бүрдүүлэх, сургалтын техник, технологийн шинэчлэлийг тасралтгүй хийж байх талаар чиг зорилготой цогц арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх
- МХТ-ын сургалт зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх төвүүдийг бий болгох
- Цогцолбор ба бүсийн төв сургуулиудад мэргэжлийн сургалт явуулах орчин нөхцөл бүрдүүлэх
- Боловсролын үйл хэргийг захиргааны болон мэргэжлийн удирдлагаар хангах бүтэц, зохион байгуулалт, чиг үүрэг, орон тоог оновчтой болгох, ажлын байрны тодорхойлолтыг шинэчлэх
- Бүх түвшний менежерүүдэд зориулсан сургалтын иж бүрэн модулийг сургалтын оновчтой загвар ашиглан хэрэгжүүлэх
- Боловсролын захиргааны, мэргэжлийн удирдлага болон хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний бүх түвшний менежерүүдийн ур чадвар, хариулагыг дээшлүүлэх
- Албан тушаалд менежерийн ур чадвар, ёс зүйг үндсэн шалгуур болгож сонгон шалгаруулах
- Сургуулийн өөрийн удирдлагыг хөгжүүлэх
- Сургуульд ажиллагчдын гүйцэтгэх чиг үүрэг, ажлын байрны тодорхойлолтыг үнэлж сайжруулах
- Тухайн ажлын байранд сонгон шалгаруулах, томилох, ажиллуулах, ажлыг нь үнэлж дүгнэх арга, хэлбэрийг боловсронгуй болгох
- “Хүүхдэд ээлтэй сургууль”, “Эрүүл мэндийг дэмжигч сургууль”, Ногоон сургууль”, “Нээлттэй сургууль”-ийн үзэл санаа, арга зүй, менежментийг нэвтрүүлэх
- Сургуулийн захиргааны болон сургалтын албан хэргийн нэр төрлийг оновчтой болгон тэдгээрийг хөтлөх болон мэдээлэл солилцоонд шинэ программ хангамж, технологи нэвтрүүлэх
- Сургуулийн удирдлагын үйл ажиллагааны тайлагналтыг тогтмолжуулж, эцэг эх, сурагч, төр, олон нийтээр үнэлүүлж, хариуцлага тооцох механизмыг боловсронгуй болгох
- Сургалтын үйл ажиллагааг дадлагын болон туслах аж ахуй, сургалт үйлдвэрлэлийн нэгжүүдийг оновчтой сонгон зохион байгуулах замаар олсон өөрийн орлогыг хууль эрх зүйн хүрээнд бүрдүүлж сургуулиа хөгжүүлэхэд зарцуулахыг дэмжих
- Оролцогчдын сонирхол, хэрэгцээг судлах
- Мэдээлэл солилцох, үйл ажиллагаагаа зохицуулах механизм бий болгох
- ЕБС-д гадаадын болон хувийн хөрөнгө оруулалт хийх санаачилгыг дэмжих
- Боловсролын секторын хөгжлийг дэмжсэн хандивлагчид болон иргэний нийгмийн бүтээлч оролцоог нэмэгдүүлэх

Менежмент

АЛБАН БУС, НАСАНД ХҮРЭГЧДИЙН БОЛОВСРОЛ

- Хүртээмж**
- Хүн амын бичиг үсгийн боловсролын түвшинг тогтоох шалгуур үзүүлэлт, индикатор боловсруулан бичиг үсгийн нарийвчилсан судалгаа явуулах
  - Бичиг үсэг үл мэдэгч насанд хүрэгчдэд зориулсан (40-өөс доош насны) бичиг үсгийн анхан шатны болон бичиг үсгийн дараах сургалтын хөтөлбөр, сургалтын материалын хэлбэр, нэр төрлийг олшруулах, сургалтыг тогтмолжуулж, хамралтыг нэмэгдүүлэх
  - Бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын дүйцсэн сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулж, сургалтын модуль гарган хэрэглэх
  - Боловсрол нөхөн олгох сургалтанд хамрагдаж буй сургуулийн насны хүүхдийг хувьсах зардалд хамруулан, санхүүгийн асуудлыг шийдэх
  - Дүйцсэн сургалтын хөтөлбөрөөр суралцагчдад хичээл заах АББ-ын багш нарыг бэлтгэх
  - Насанд хүрэгчдийн боловсролын түвшин, хэрэгцээний нарийвчилсан судалгааг олон улсын аргачлалын дагуу хийх
  - АББ-ын үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлж, суралцагсдын хэрэгцээнд тулгуурласан амьдрах ухаан, өрхийн орлого нэмэгдүүлэх, боловсролын ерөнхий түвшинг дээшлүүлэхэд чиглэсэн сургалтын хөтөлбөрүүдийг боловсруулж хэрэглэх
- Чанар**
- Бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол нөхөн олгох сургалтын агуулга, арга зүйг боловсролын шинэ стандарттай уялдуулан өөрчлөх
  - Дүйцсэн сургалтанд холимог бүлгийн сургалтын арга зүйг нэвтрүүлэх, онол арга зүйн үндэслэлийг судлан өөрийн онцлогт тохирсон оновчтой хувилбарыг боловсруулах
  - Насанд хүрэгчдийн боловсролын хэрэгцээ, онцлогт тохирсон АББ-ын төрөл бүрийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх, сургалтын материалын чанарыг дээшлүүлэх
  - АББ-ын багш нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах
  - АББ-ын чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, ажиллагсдын мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх үе шаттай арга хэмжээг хэрэгжүүлэх
  - Үндэсний түвшинд ажиллах боловсон хүчиний чадавхийг бүс нутгийн хэмжээнд ойртуулах
  - АББ-ын Гэгээрийн төвүүдийн хүчин чадал, нөөцийг нэмэгдүүлж, сургалтын орчинг сайжруулах
  - Албан бус болон нээлттэй хэлбэрээр бага, суурь боловсрол эзэмших сургалтын чанарыг үнэлэх ажлыг албан сургалтын байгууллагатай хамтран хийдэг болох
- Менежмент**
- АББ-ын салбарын бодлого, стратегийг нийт хүн амд тасралтгүй, насан туршдаа суралцах боломжийг хангалттай бүрдүүлж чадахуйцаар тодорхойлох
  - АББ-ын үндэсний болон орон нутгийн байгууллагуудыг бэхжүүлэх, статусыг тодорхой болгох
  - Ядуу, эмзэг бүлгийнхэн, ажилгүйчүүдэд зохих шатны боловсрол, мэргэжил эзэмшихэд нь дэмжлэг үзүүлэх, хөдөлмөр эрхлэлтийн сантай нийцүүлэн эрх зүйн орчин сайжруулах
  - Боловсролын болон төсвийн төслийн тухай хуулинд санхүүжилтийн механизмыг тодорхой болгон тусгах
  - АББ-ын үйлчилгээнд зарцуулагдах санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, тусад нь төлөвлөх
  - АББ-ын үйлчилгээнд зориулсан санхүүжилтийг үндэсний болон орон нутгийн түвшинд оновчтой хуваарилдаг болгох
  - АББ-ын салбарт мэдээллийн тогтолцоо бүрдүүлэх, мэдээллийг цуглуулах, боловсруулах, солилцох, ашиглах тодорхой аргачлал бий болгох.
  - Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтийг боловсронгуй болгох

МЭРГЭЖЛИЙН СУРГАЛТ, ТЕХНИКИЙН БОЛОВСРОЛ

- Хүртээмж**
- МСТБ-ын сургуулийн суудлын тоог нэмэгдүүлэх
  - MCYT-ийн дотуур байрны засвар, тоног төхөөрөмжийн хангамжийг сайжруулах
  - Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний стратеги, орон нутгийн хэрэгцээтэй уялдуулан MCYT-ийг шинээр байгуулах
  - Эмзэг бүлгийн суралцаагчдын суралцах боломжийг хангах талаар ялгаатай, тэнцүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлэх
  - Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын эмзэг бүлгийн суралцаагчдад сурах бичиг, сургалтын гарын авлагыг номын сангаар дамжуулан үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэх
  - Бүрэн дунд боловсролын сургууль төгсөгчдийн элсэлтийн хувийг нэмэгдүүлэх
  - Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын хамран сургалтад насанд хүрэгчдийн эзлэх хувийг нэмэгдүүлэх
  - Суралцаагчийн сонголтын дагуу боломж бүрдсэн ерөнхий боловсролын сургуулиудад мэргэжлийн анхан шатны сургалт зохион байгуулах
  - Хувийн MCYT-ийн нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардлыг төрөөс хариуцах
  - Хувийн болон төрийн MCYT -ийн дадлагын баазыг харилцан ашиглах механизм бий болгох
  - Үйлдвэр, аж ахуйн дэргэд MCYT байгуулах бодлого, эрх зүйн таатай орчин бий болгох
  - Хувийн MCYT-ийн хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх
- Чанар**
- Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн тоо, чанар, нийгмийн үр өгөөжийн судалгаа хийх
  - Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн мэдээллийн систем бий болгох
  - Зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн мэргэжлийн сургалтын агуулга, стандарт боловсруулах
  - МСТБ-ын сургуулийн удирдлага, төлөвлөлт болон сургалтын үйл ажиллагаанд үйлдвэрлэл, үйлчилгээний оролцоог нэмэгдүүлэх
  - Сургалтын модулийн сан байгуулах
  - Засварлах шаардлагатай төрийн өмчийн MCYT-ийн барилгын засварын санхүүжилтийг шийдвэрлэх
  - Төрийн өмчийн MCYT-ийн дадлагын газар, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн хангамж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх
  - МСТБ-ын мэргэжлийн сурах бичгийг зохиох, хэвлэх бодлого боловсруулан хэрэгжүүлэх
  - Сурах бичгээр хангахад ажил олгогчдын оролцоог нэмэгдүүлэх ЕБС дээр явагдах боломжтой мэргэжлийн анхан шатны сургалтын агуулга, модульчилсан хөтөлбөр боловсруулах
  - Мэргэжлийн анхан шатны боловсрол олгох сургалттай ЕБС-иудыг дадлага, лабораторийн тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр хангах
  - МСТБ-ын багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх үндэсний тогтолцоог бий болгох
  - МСТБ-ын багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх санхүүжилтийн зардлыг нэмэгдүүлэх
  - Мастер багш, мэргэжлийн хичээлийн багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөр, агуулга боловсруулах
  - Мэргэжлийн багш нарын мэргэжлийн дээшлүүлэх шинэ техник, дэвшилтэт технологийн сургалтын төвийг байгуулах
  - МСТБ-ын багшийг онол, дадлагын хичээлийг зэрэг заах чадвартай мэргэжлийн багшийн тоог нэмэгдүүлэх
- Менежмент**
- Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх бодит зардлын үндсэн дээр санхүүжилтийн норм, нормативийг шинэчлэн мөрдөх
  - МСТБ-ын сургуулийг сургалт, бизнес, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чиглэлээр хөгжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлэх
  - МСТБ-ын үндэсний болон сургуулийн удирдлагын чадавхийг сайжруулах бодлого, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
  - МСТБ-ын байгууллагын болон хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийн чадавхийг бэхжүүлэх, чанарын хяналтын тогтолцоог бий болгох
  - МСТБ-ын гадаад хөрөнгө оруулалтыг дэмжих таатай орчин бий болгох
  - Ажил олгогчид, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, бизнесийн мэргэжлийн холбоодын төлөөллийг үндэсний түвшний бодлого, төлөвлөлтөнд оролцуулах
  - Нийгмийн түншлэлийг механизмыг бий болгох үндсэн дээр сургалт, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний уялдаа, холбоог хангах, төгсөгчдийг ажлын байраар хангах

ДЭЭД БОЛОВСРОЛ

- Хүртээмж**
- Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА-н чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэдэг сургуулиудын сургалтын орчныг сайжруулахад дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулалт, зээл, тусlamжийг нэмэгдүүлэх.
  - Засгийн газар хоорондын хэлэлцэр, буцалтгүй тусlamжийн хүрээнд гадаад оронд суралцагчдын дотор инженер, технологийн мэргэжил эзэмшигчдийн хувийн жинг жил бүр нэмэгдүүлэх.
  - Төрийн сургалтын сангаас олгох сургалтын төлбөрийн зээл, буцалтгүй тусlamжийн бодлогоор дамжуулан инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА-н мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг нэмэгдүүлэх
  - Нээлттэй их сургууль байгуулах үүсгэл санаачилгыг дэмжих
  - Дотоодын их, дээд сургуульд гадаад орноос суралцагчдын тоог нэмэгдүүлэх
  - Гадаадын нэр хүндтэй их сургууль, коллежийн салбарыг байгуулах
  - Мэргэжлийн эчнэ болон алсын зайн сургалтыг өргөжүүлэх
  - Дээд боловсролтой төгсөгчдийн тасралтгүй суралцах боломжийг өргөжүүлэх
- Чанар**
- Багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх
  - Гадаадын өндөр хөгжилтэй орнуудад эрдэм шинжилгээний боловсон хүчин, залуу эрдэмтдийг бэлтгэх
  - Багш наарт мэргэжил дээшлүүлэх санхүүгийн эх үүсвэрийг өргөжүүлэх
  - Багш нарын мэргэжил дээшлүүлэхэд мэдээлэл харилцааны технологийг өргөн ашиглах, хөрөнгө оруулалт хийх
  - Дээд боловсролын сургалтын байгууллагуудын сургалт судалгааны ажил, сургалтын орчны стандартуудыг боловсруулж хэрэгжүүлэх
  - Сургалтын хөтөлбөрийг магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагаанд тавих шаардлага, шалгуурыг боловсронгуй болгон мөрдүүлэх
  - Сургалтын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийн байгууллагын чиг үүргийг олон улсын нийтлэг жишигт нийцүүлэх
  - Дээд боловсролын байгууллагад ажиллагчдын ажил, үйлчилгээний стандарт, магадлан итгэмжлэлийг бий болгох
  - Их, дээд сургуулийн сургалт, эрдэм шинжилгээний ажилд баримтлах ёс зүйн дүрмийг боловсруулж мөрдүүлэх
  - Гадаад оронтой боловсролын баримт бичгийг харилсан хүлээн зөвшөөрөх
  - Их, дээд сургуулийн техник, технологийг дэмжихэд зориулсан хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх бодлогын таатай орчин бүрдүүлэх
  - Төрийн өмчийн их, дээд сургуулиудийн эрдэм шинжилгээний судалгаа, үйлдвэрлэлийн баазыг бэхжүүлэхэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх
  - Их, дээд сургуулиудийн эрдэм шинжилгээ, үйлдвэрлэлийн баазыг бэхжүүлэх талаар гадаадын хөрөнгө оруулалтын нэмэгдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх
  - Их, дээд сургуулиудаас гадаадын их, дээд сургууль, судалгааны байгууллагуудтай эрдэм шинжилгээ, үйлдвэрлэлийн хамтарсан судалгаа хийх талаар хоёр болон олон талт гадаад харилцааны таатай орчин бүрдүүлэх
- Менежмент**
- Их дээд сургуулийн удирдах ажилтны менежментийн ур чадварыг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх тогтолцоог бий болгох
  - Өндөр хөгжилтэй орнуудад оюутан суралцуулах нээлттэй боломжийг өргөжүүлэх, зээлийн эргэн төлөлтийн бодлогыг боловсронгуй болгох
  - Их, дээд сургуульд элсэгчдийн бүтцийг оновчтой болгох бодлогыг хэрэгжүүлэх
  - Төрийн өмчийн их, дээд сургуулийг нийгмийн салбарийн хувьчлалд хамруулах бодлого, стратегийг боловсруулан хэрэгжүүлэх
  - Төрийн зээлийн тогтолцооны хууль эрх зүйн орчинг сайжруулах
  - Оюутны ирээдүйн орлогод ногдох зээлийн загварыг хэрэгжүүлэх
  - Их дээд сургуульд суралцах байгаа, өнчин, хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчдад төрийн тусlamж олгох журам боловсруулж хэрэгжүүлэх
  - Оюутнуудад зориулсан оюутны байр, хотхон байгуулах санаачилгыг болон хотхоны хэлбэрээр үйл ажиллагаагаа цогц явуулах их, дээд сургуулийт дэмжих
  - Оюутанд хөнгөлөлттэй үйлчлэх үйлчилгээний хүрээг өргөжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлэх

**Улсын төсөв ба боловсролын зардал,
дугтагдах нөөцийн тооцоо**

Боловсролын хөгжлийн мастер төлөвлөгөөний санхүүгийн тооцоог хийхдээ нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүний жилийн өсөлтийг 10.4 хувь, дотоодын нийт бүтээгдэхүнд улсын төсвийн эзлэх хувийг 47.0 хувь, боловсролын нийт зардлыг улсын нийт төсвийн зарлагын 20 хувиас багагүй байхаар төсөөлж хийсэн.

Улсын төсөв ба боловсролын зардал

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Нэг хүнд ногдох ДНБ ('000 төг)	736.5	813.1	897.7	991.1	1094.2	1208	1333.6	1472.3	1625.4	1794.4
ДНБ ('000000 төг)	1,876,774	2,088,735	2,324,897	2,588,556	2,886,530	3,224,228	3,609,107	4,039,697	4,526,165	5,077,109
Улсын төсвийн ДНБ-д эзлэх хувь	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47%
Төгрөгөөр ('000000)	883,960	983,794	1,095,026	1,219,210	1,359,556	1,518,611	1,699,889	1,902,697	2,131,824	2,391,319
Улсын нийт төсөвт боловсролын эзлэх хувь	19.0%	19.8%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20%

Дээр дурьдсан хандлагад тулгуурлан хийсэн санхүүгийн тооцоогоор боловсролын зардалд 2006-2010 оны хооронд жилд дунджаар 252,3 тэрбум төг, 2011-2015 оны хооронд жилд дунджаар 425,0 тэрбум төгрөг шаардагдахаар тооцоо гарч байна.

Боловсролын нийт зардал (2006-2015)

	2006	2008	2010	2015
Боловсролын нийт зардал	210,330,686	242,830,258	297,728,974	530,871,138
Жилийн өсөлт (өмнөх онтой харьцуулснаар)	31.5%	4.7%	11.5%	12.9%
Албан боловсролын нийт зардал (төгрөгөөр)	158,237,562	193,937,691	236,878,082	415,766,184
Үүнээс: Бага насны хүүхдийн боловсрол	33,094,216	40,025,706	48,440,616	87,034,283
Үүнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)	91,896,096	113,783,335	138,665,338	235,883,829
Үүнээс: Мэргэжлийн боловсрол сургалт	8,103,503	9,704,717	12,959,170	33,560,434
Үүнээс: Дээд боловсрол	25,143,746	30,423,933	36,812,959	59,287,638
Бусад зардал (төгрөгөөр)	52,093,124	48,892,567	60,850,892	115,104,954
Нийт зардалд эзлэх хувиар				
Албан боловсролын эзлэх хувь	75.2%	79.9%	79.6%	78.3%
Үүнээс: Бага насны хүүхдийн боловсрол	15.7%	16.5%	16.3%	16.4%
Үүнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)	43.7%	46.9%	46.6%	44.4%
Үүнээс: Мэргэжлийн боловсрол сургалт	3.9%	4.0%	4.4%	6.3%
Үүнээс: Дээд боловсрол	12.0%	12.5%	12.4%	11.2%
АББ-ын болон бусад зардлын эзлэх хувь	24.8%	20.1%	20.4%	21.7%
Нийт дүн	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Мастер төлөвлөгөөний боловсролын зардлын талаарх тооцоо нь Монгол улсын төсөвт төдийлөн хүндрэл учруулахааргүй байгаа болно. Монгол улсын төрөөс боловсролын санхүүжилтийн талаар баримталж байгаа бодлого болон 2000-2004 оны эдийн засгийн өсөлт цаашид ч хэвээр хадгалагдан буурахгүй тохиолдолд 2006-2010 оны хугацаанд боловсролд шаардагдах нийт зардлын 86.5 хувийг, 2011-2015 оны хугацаанд 90.7 хувийг улсын төсвөөс хариуцах боломжтой болно.

Боловсролын нийт зардалд улсын төсвийн эзлэх хувь (2006-2015)

Он	Боловсролын нийт зардал ('000000 төгрөгөөр)	Улсын төсвөөс гаргах зардал ('000000 төгрөгөөр)	Боловсролны нийт зардалд улсын төсвийн эзлэх хувь
2006	210,330.7	167,882	79.8%
2007	232,014.3	194,545	83.9%
2008	242,830.3	219,005	90.2%
2009	267,033.9	243,842	91.3%
2010	297,729.0	271,911	91.3%
2011	332,788.5	303,722	91.3%
2012	371,807.8	339,978	91.4%
2013	417,606.3	380,539	91.1%
2014	470,130.7	426,365	90.7%
2015	530,871.1	478,264	90.1%

Боловсролын дутагдах нийт зардал (2006-2015)

Он	Боловсролын нийт дутагдах зардал ('000000 төг)	Боловсролын нийт дутагдах зардал (сая ам.доллар)	Боловсролын нийт дутагдах зардал (хувиар)
2006	42,448.3	34.8	20.2%
2007	37,469.0	30.7	16.1%
2008	23,825.0	19.5	9.8%
2009	23,191.9	19.0	8.7%
2010	25,817.8	21.2	8.7%
2011	29,066.2	23.8	8.7%
2012	31,829.9	26.1	8.6%
2013	37,066.9	30.4	8.9%
2014	43,766.0	35.9	9.3%
2015	52,607.4	43.1	9.9%

Боловсролын зардлын хэрэгцээ ба улсын төсвийн боломжийг харьцуулан үзэхэд 2006-2010 оны хооронд жилд дунджаар 32.8 тэрбум төгрөг, 2011-2015 оны хооронд жилд дунджаар 39.2 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэр дутагдана.

Монгол Улсын Засгийн газрын
2006 оны 08 сарын 16-ны өдрийн
192 дугаар тогтоолын хавсралт

**МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛЫГ
2006-2015 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ
МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

I БҮЛЭГ **МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТАНИЛЦУУЛГА**

1.1. Төлөвлөгөөний зорилго, үндсэн асуудал

Монгол Улсын боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө нь Засгийн газраас боловсролыг хөгжүүлэх талаар 2015 он хүртэлх хугацаанд баримтлах урт хугацааны стратеги, үндсэн чиглэлийг тодорхойлоход чиглэгдэнэ.

Монгол Улсын боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө нь:

- Хөдөөгийн хүн ам болон нийгмийн зарим хэсэг, бүлгийн боловсрол эзэмших нөхцөл, бололцооны ялгааг зогсоох, улмаар тийм ялгааг арилгах, үүний тулд хөдөөгийн хүн ам, нийгмийн эмзэг бүлгийн боловсрол эзэмших боломжийг улам өргөжүүлэх, боловсролын үйлчилгээг нутаг дэвсгэрийн бүх түвшинд хүртээмжтэй, нэвтрэх боломжтой болгох стратеги үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх үндсэн дээр ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, нийгмийн тэгш бус, ялгаатай байдлыг багасгахад нөлөөлөх
- Боловсролын үйлчилгээг нийгэм, соёлын үнэт зүйлс, итгэл үнэмшил, хэрэгцээнд нийцүүлэн өөрчлөх, боловсролын тогтолцооны бүтэц, сургалтын хөтөлбөр, агуулгыг улам боловсронгуй болгож дэлхийн хөгжингүй орнуудын нийтлэг жишигт хүргэх, эзэмшсэн боловсрол нь эргээд өөрт нь цаашид тасралтгүй суралцах, амьдрах чадвар, амьдралын баталгаа болдог байхаар чанартай боловсролын үйлчилгээг бий болгох, улмаар өрсөлдөх чадвар бүхий хүний нөөцийн чадавхийг бий болгох гэсэн үндсэн асуудлуудад хариу болох бодлого, стратегийн шийдлүүдийг танилцуулж байна.

1.2. Мастер төлөвлөгөөг боловсруулахад баримталсан зарчим

Мастер төлөвлөгөө нь:

- Улсын Их Хурлаар 2005 онд баталсан “Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилт”, Засгийн газраас 2003 онд баталсан “Ядуурлыг бууруулах, эдийн засгийн өсөлтийг хангах стратеги” зэрэг хүний эрх, хөгжлийг хангах нийгмийн таатай орчинг бүрдүүлэх, иргэдийн амьдралын түвшинг дээшлүүлэх, ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах, нийгмийн тэгш байдал, тогтвортой хөгжлийг хангах, эдийн засгийн өсөлтийг бий болгоход чиглэгдсэн Монгол Улсын үндэсний хөгжлийн бодлого, стратегид тулгууралах;
- НҮБ-аас 2000 онд баталсан “Мянганы хөгжлийн зорилт”, дэлхийн боловсролын Форумаас 2000 онд Дакарын Сенегалд баталсан “Бүх нийтийн боловсролын Дакарын үйл ажиллагааны хүрээ”, НҮБ-аас 2003 онд баталсан “Тогтвортой хөгжлийн төлөө боловсрол-НҮБ-ын арван жил”, “Бичиг үсгийн боловсролын НҮБ-ын арван жил” гэх мэт хүний хөгжил, боловсролын талаархи дэлхий дахины зорилт, хүчин чармайлтыг хэрэгжүүлэхэд чиглэх;
- Боловсролын талаар хамтран ажиллагч олон улсын хөгжлийн байгууллагууд, иргэний нийгэм, боловсролын үйлчилгээг зохион байгуулагч, түүний үр шимиийг хүртэгч зэрэг боловсролд хамааралтай бүх талын оролцоонд тулгуурлан боловсруулах,
- Боловсролын хөгжлийн төлөө хөрөнгө оруулагч, хамтран ажилладаг хандивлагч орон, байгууллага, олон улсын хамтын ажиллагааны бүх байгууллагын бодит оролцоо, түншлэл, зөвшүүллийн үндсэн дээр “нэг улс-нэгдмэл бодлого”-ыг бий болгох;
- Засгийн газраас боловсролын салбар дахь бүх хандивлагч орон, байгууллага, олон улсын байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл байх, нэгдмэл хамтын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах үндэс нь болох;

- Боловсролын өнөөгийн нөхцөл байдал, тулгамдсан асуудлыг бодитоор үнэлж оношлох, боловсролын эрэлтийг оновчтой тодорхойлох, түүнд хариу өгөх чадамж бүхий стратеги, үйл ажиллагааны төлөвлөлтийг тодорхой байдлаар боловсруулах, шаардагдах нөөцийг тооцоолоход салбар дамнасан, үр дүнд чиглэсэн төлөвлөлтийн хандлага, арга барилд үндэслэсэн үнэлгээ, оношилгоо, төлөвлөлт, тооцооны шинжлэх ухаанч, оновчтой арга зүйг ашиглах;
- Бэлэн байгаа хязгаарлагдмал хөрөнгөд тулгуурлан үйл ажиллагааг төлөвлөх бус боловсролын бодит эрэлт, 2015 он гэхэд хүрсэн байх бодлогын зорилтод нийцүүлэн хөгжлийн стратеги, хөрөнгө оруулалтын үндсэн чиглэлийг тодорхойлох;
- Олон улсын хөгжлийн байгууллагуудаас 2002 онд баталсан “Монтеррегийн зөвшилцөл”, 2003 онд баталсан “Ромын тунхаглал”, 2005 онд баталсан “Парисийн тунхаглал”, хандивлагч орон, олон улсын хоёр талт болон олон талт хөгжлийн байгууллагууд, дэлхийн банк хамтран 2003 онд байгуулсан “Хурдан хөгжлийн (замын) санаачилга түншлэл”-ийн хөгжлийн тусламж үзүүлэх үндсэн зарчим гэх мэт олон улсын зээл, тусламжийг уялдуулан зохицуулах, түүний үр ашгийг сайжруулах талаар олон улсын банк, санхүү, хөгжлийн туслалцааны байгууллагуудаас баримталж буй хандлагад нийцүүлэх гэсэн зарчим, хандлагуудад тулгуурлан боловсруулсан.

1.3. Төлөвлөгөөний хамрах хүрээ, хугацаа

Монгол Улсын боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө нь боловсролын салбарыг бүхэлд нь хамарсан төлөвлөлтийн баримт бичиг юм. Төлөвлөгөө нь:

- 1/ бага насны хүүхдийн боловсрол;
- 2/ ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах);
- 3/ албан бус, насанд хүрэгчдийн боловсрол;
- 4/ мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол;
- 5/ дээд боловсрол;
- 6/ дэд салбар дундын хүрээний төлөвлөлтүүдийг хамарна.

Мастер төлөвлөгөөг 2015 он хүртэлх хугацаанд хэрэгжүүлэх бөгөөд дэд салбар бүрийн үйл ажиллагааны дунд хугацааны төлөвлөгөө нь 2010 он хүртэлх таван жилийн хугацаанд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөгдсөн болно.

1.4. Төлөвлөгөөний бүтэц, зохион байгуулалт

Монгол Улсын боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө нь:

- 1/ боловсролын өнөөгийн байдал, тулгамдсан асуудал;
- 2/ бодлогын зорилт, стратеги (2006-2015);
- 3/ дунд хугацааны үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, хэрэгжилтийн үр дүнг үнэлэх үзүүлэлт;
- 4/ төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх хугацаанд бий болох боловсролын хэрэгцээ, шаардагдах нөөцийн тооцоо;
- 5/ төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, хяналт-шинжилгээ гэсэн үндсэн таван хэсгээс бүрдэнэ.

II БҮЛЭГ
БОЛОВСРОЛЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ,
ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ

2.1. Нийгэм, эдийн засаг, соёлын өөрчлөлт, боловсролын харилцан хамаарал

Монгол Улс сүүлийн 10 гаруй жилийн турш жилд дунджаар улсын төсвийн зарлагын 5 төгрөг тутмын 1 төгрөгийг боловсролд тогтвортойгоор зарцуулж байгаа бөгөөд боловсролын зардал 1996 онтой харьцуулахад 53 тэрбум гаруй төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Боловсролын хөгжилд оруулах хөгжлийн албан ёсны тусламжийн хэмжээ тогтвортойгоор нэмэгдэж сүүлийн долоон жилийн байдлаар боловсролын албан ёсны тусламжийн хэмжээ нийтдээ 115.7 тэрбум төгрөг хүрсэн нь дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 16.5 хувьтай тэнцэж байна.

Монгол Улс 1990 оноос эхлэн зах зээлийн эдийн засгийн харилцаа бүхий хүмүүнлэг, иргэний ардчилсан нийгмийн харилцаанд шилжиж эхэлсэн нь боловсролын шинэ тогтолцоог үүсгэн төлөвшүүлэх хүнд сорилтыг авчирсан бөгөөд өнгөрсөн хугацаанд шинэ нийгмийн суурь зарчимд нийцсэн боловсролын шинэ тогтолцоог бүрэлдүүлжээ. Монгол Улсын нийгэм, эдийн засагт гарч буй ахиц дэвшил, боловсролыг эрхэмлэх талаар иргэдийн итгэл, үнэмшил, нийгмийн соёл, үнэт зүйлсийн төлөвшил, төр, засгийн газраас хүр боловсролыг адил тэгш эрхтэйгээр эзэмших эрхийн баталгааг хангахад онцгой анхаарал хандуулж байгаагийн үр дүнд боловсролын бүтэц, тогтолцоо, үйл ажиллагаанд өөрчлөлт шинэчлэлт хийгдэж, боловсролын үйлчилгээний хүртээмж, чанар, үр ашиг жилээс жилд дээшилсээр байна.

2000 оноос эхлэн дотуур байрны хүүхдийн бүх зардлыг төрөөс бүрэн хариуцах, нийгмийн эмзэг бүлгийн өрхийн хүүхдийн сурх бичгийг үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэх, хичээлийн хэрэглэл, сургуулийн дүрэмт хувцсыг буцалтгүй тусламж болгон олгох, малчин өрхийн нэг хүүхэд, нэн ядуу өрхийн нэг хүүхэд, нэг өрхөөс 3 ба түүнээс дээш хүүхэд нь их, дээд сургуульд зэрэг суралцдаг өрхийн нэг хүүхэд, бүтэн өнчин хүүхэд, тахир дутуу хүүхдийн дээд боловсролын сургалтын төлбөрийг төрөөс хариуцах зэрэг арга хэмжээнүүдийг Засгийн газраас хэрэгжүүлж байгаа нь ядуу болон малчин, эмзэг бүлгийн өрхийн хүүхдийн суралцах адил тэгш эрхийн баталгааг хангах бодит нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Монгол Улсын Засгийн газраас эдийн засгийн өсөлтийг хангаснаар ядуурлыг бууруулах, ядуурлыг бууруулснаар эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих стратегийн хүрээнд нийгмийн суурь үйлчилгээг бүх нийтээр тэгш хүртэх боломжийг бий болгох, боловсрол, эрүүл мэндийн үйлчилгээний хүртээмж, чанарыг сайжруулах, хөдөлмөр эрхлэлт, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааг дэмжих, нийгмийн хalamжийн үйлчилгээг өргөжүүлэх зэрэг олон талт арга хэмжээг хэрэгжүүлж эхлээд байна.

Засгийн газар 2004 оноос эхлэн 3 ба түүнээс дээш хүүхэдтэй ядуу өрхийн хүүхэд бүрт сар болгон 3000 төгрөгийн тэтгэлгийг олгох “Хүүхдийн мөнгө” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, улмаар 2006 оноос эхлэн бүх хүүхдийг энэхүү хөтөлбөрт хамруулах болсон нь ядуу өрхийн амьжиргааны орлогыг нэмэгдүүлэхэд үр дүнгээ өгч эхэлснийг судалгааны эх сурвалжууд нотолж байна. Сургуулийн насны хүүхэд сургуульд суралцдаг тохиолдолд мөнгөн тэтгэлгийг олгож байгаа нь ядуу өрхийн хүүхдийн сургуульд хамрагдалтыг мэдэгдэхүйцээр нэмэгдүүлж эхлээд байна .

Дотоодын шилжилт хөдөлгөөн бий болсон нь нэгэнт ачааллаа даахгүй байгаа Улаанбаатар хот болон суурин газруудад нэмэлт бэрхшээлийг бий болгож шилжин ирэгсдийн голомт болсон хот, суурин газруудын сургуулиуд 3 ээлжээр ажиллах, нэг ангид 40-50 гаруй хүүхэд хичээллэх, “харьяаллын бус”, “хамран сургах тойргийн бус” хэмээн тодотгогдсон хүүхдүүд шилжин ирсэн газрын сургуульдаа ачаалал хэтэрсний улмаас гэдэг шалтгаанаар суралцаж чадахгүй байх, завсардах бэрхшээлүүд үсэн бий болоод байна.

Шилжин явагсад олон байгаа хөдөө, орон нутагт амьдардаг хүмүүсийн 30 орчим хувь нь ойрын жилүүдэд төв рүү нүүх төлөвлөгөөтэй байгаа нь боловсролын бодлого, төлөвлөлтөд

дотоодын шилжилт хөдөлгөөний хүчин зүйлийг зайлшгүй тооцож үзэх шаардлагатай болоод байна. Дотоодын шилжилт хөдөлгөөн өсөх, буурах нь ядуурал, ажилгүйдлийг бууруулах, нийгэм, эдийн засгийг бүсчлэн хөгжүүлэх үндэсний стратегийн хэрэгжилт, нутаг дэвсгэрийн нэгж, нутгийн удирдлага, засаг захирагааны нэгжийн шинэчлэл зэрэг нийгэм, эдийн засгийн макро түвшний үйл ажиллагаанаас шууд хамаарлтай боловч шилжин нүүгсдийн гуравны нэг орчим нь хүүхдээ чанартай сургуульд суралцуулах, хүүхдийнхээ ирээдүйн төлөө нүүж байгаа нь дотоодын шилжилт, хөдөлгөөнийг боловсролын бодлого, төлөвлөлтөөр дамжуулан саармагжуулах онцгой үүрэг ногдуулж байна.

Хөдөөгийн сургуулиудыг дотуур байраар хангах, дотуур байрны хүүхдийн амьдрах, суралцах орчинг байнга сайжруулж байх, сургалтын чанарын түвшинг бууруулахгүйгээр багийн бага сургууль, холимог бүлгийн сургалтыг дэмжих нь малчдын сургуулийн насын хүүхдийн суралцах эрхийн баталгааг хангах, хөдөөгийн амьдрал, соёлын өвөрмөц онцлогт нийцсэн стратеги болж байна. Өнөөгийн байдлаар бага насын нийт хүүхдийн 25.0 орчим хувь буюу 4 хүүхэд тутмын 1 нь малчдын бага насын хүүхэд байгаа боловч малчдын амьдралын хэв маягт нийцсэн төрийн дэмжлэгтэй цэцэрлэгийн бус сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээний асуудал шийдэгдээгүй хэвээр байна.

Хөдөөгийн хүн амын суурышлын нягтрал бага, тархай бутархай байдлын онцлог нь зарим тохиолдолд одоо мөрдөж байгаа боловсролын санхүүжилтийн норм, нормативтай зөрчилдөх, бага оврын, хүчин чадлын ашиглалт өндөр, санхүүжилтийн хувьд үр ашигтай цэцэрлэг, сургуулийн барилгын стандартыг шинээр тогтоох зэрэг асуудлуудыг үүсгээд байна.

Монгол Улс 2004 оноос эхлэн ерөнхий боловсролын сургуулийг дэлхий нийтийн жишиг, чиг хандлагад нийцүүлэн 11 жилийн сургалтын тогтолцоонд шилжүүлсэн бөгөөд улмаар ерөнхий боловсролын сургуулийн 12 жилийн сургалтын тогтолцоонд шилжих гэж байна. Ерөнхий боловсролын сургуулийн 12 жилийн сургалтын тогтолцоонд шилжихтэй холбоотойгоор боловсролын стандарт, сургалтын хөтөлбөр, агуулгын шинэчлэлийг үргэлжлүүлэх, сурах бичгийг шинэчлэх, сургалтын хэрэглэгдэхүүн, тоног төхөөрөмжийн хангамжийг нэмэгдүүлэх, ерөнхий боловсролын сургуулийг компьютержүүлэх, сургалтад мэдээлэл, холбооны технологийг нэвтрүүлэх, багш нарыг давтан бэлтгэх, мэргэжлийг нь дээшлүүлэх, бага ангийн хүүхдүүдэд өдрийн цай, хоол өгөх асуудлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх зэрэг асуудлуудыг ойрын жилүүдэд шийдвэрлэх шаардлага бий болж байна.

Монгол Улсын хөдөлмөрийн зах зээл дээрх ажлын байрны хэрэгцээний 60-70 хувийг мэргэжилтэй ажилчны захиалга эзэлж байна. Гэтэл 2004 оны байдлаар дээд боловсролын болон мэргэжлийн боловсролын сургуулийн нийт төгсөгчдийн 71.4 хувь нь их, дээд сургууль, 28.6 хувь нь мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын сургуулийг төгсчээ. Сургууль төгсөгчдийн мэргэжлийн чиглэлийг авч үзэхэд 59.0 хувь нь эрх зүй, сэтгүүлч, эдийн засаг, санхүү зэрэг нийгэм, хүмүүнлэгийн салбарт, 3.0 хувь нь хөдөө аж ахуйн салбарт хамаарч байгаа бол манай улсын эдийн засгийн бүтцийн 23.3 хувийг хөдөө аж ахуй, 50.1 хувийг үйлчилгээ, 26.6 хувийг аж үйлдвэрийн салбар бүрдүүлж байна.

Үндэсний мэргэжлийн боловсон хүчнийг бэлтгэж буй өнөөгийн байдал нь хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт хэрэгцээ, эдийн засгийн бүтэц, онцлогтойгоо тохирохгүй байна. Цаашид мэргэжлийн боловсролын сургуулиудын үйл ажиллагааг үндэсний үйлдвэрлэл, технологийн хөгжлийг дэмжих, үндэсний эдийн засгийн чадавхийг бэхжүүлэх, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлттэй нийцүүлэхэд төрийн оролцоо, зохицуулалтын үргийг нэмэгдүүлэх, бодлогоор нөлөөлөх стратегийг хэрэгжүүлэх нь боловсролын төдийгүй эдийн засгийн өсөлтийг хангах үндэсний стратегийн чухал бүрэлдэхүүн хэсэг болж байна.

Өнөөгийн байдлаар дээд боловсролтой төгсөгчдийн ажил эрхлэлтийн түвшин 34,8 хувь байна. Мөн их, дээд сургуулийн ахлах курсийн оюутны 34,2 хувь нь сургуулиа төгсөөд мэргэжлээрээ ажиллахгүй гэсэн сонирхолтой байгаагийн зэрэгцээ ядуу хүн амын бүтцэд дээд боловсролтой иргэд 25.5 хувийг бүрдүүлж байгаа нь анхаарч үзэх асуудал болоод байна. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол, их, дээд сургуулийн бие даасан байдал, чанарын

төлөө өрсөлдөөний орчныг бий болгох, мэргэжлийн боловсролын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийн чадавхийг бэхжүүлэх, сургалтын чанарын баталгаа, стандартын хяналтыг боловсронгуй болгох үндсэн дээр мэргэжлийн боловсролын сургалтын чанар, боловсон хүчний өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх нь мэргэжлийн боловсролын талаархи бодлого, төлөвлөлтийн тэргүүлэх зорилтын нэг болж байна.

Үндэсний эдийн засгийн өрсөлдөх чадварыг бэхжүүлэх, эдийн засгийн өсөлтийг хангахад боловсролын үүрэг оролцоог бодитойгоор нэмэгдүүлэх хэрэгцээ, шаардлага үүсч байна. Нэн ялангуяа мэргэжлийн боловсрол дахь хувийн хэвшлийн оролцоог чанаржуулах, мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол, их, дээд сургуулиудын сургалт, эрдэм, шинжилгээний материаллаг баазыг бэхжүүлэх, сургалтад дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх, сургалт, эрдэм шинжилгээний судалгаа, үйлдвэрлэлийн уялдаа холбоог сайжруулах, багшах боловсон хүчин, эрдэм шинжилгээний ажилтнуудын мэргэжлийн чадварыг бэхжүүлэх, мэргэжлийн боловсролын сургуулийн оюутан, суралцагчдад зориулсан сургалтын төлбөрийн эргэн төлөгдөх зээлийн таатай орчин бүрдүүлэх, хөгжингүй орнуудад оюутан залуучууд суралцах нээлттэй боломжийг улам өргөжүүлэх нь мэргэжлийн боловсролын цаашдын бодлого, төлөвлөлтийн үндсэн стратегийн чиглэлүүд байх болно.

2.2. Боловсролын тулгамдсан асуудлууд

Бага насын хүүхдийн боловсролын талаар:

Хүртээмж	1. Малчин өрхийн хүүхдүүд сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах тэгш боломж хязгаарлагдмал байна. 2. Ядуу өрхийн хүүхдүүд сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах тэгш боломж хязгаарлагдмал байна. 3. 0-2 насын хүүхдүүд нийгмийн үйлчилгээ хүртэх боломж хязгаарлагдмал байна. 4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүү д бага насын хүүхдийн нийгмийн үйлчилгээнд хамрагдах тэгш боломж хязгаарлагдмал байна.
Чанар, нийц	5. Хоол, тэжээлийн хомдол цэцэрлэгийн хүүхдүүдэд нүүрлэсээр байна. 6. Цэцэрлэгийн барилгын хүчин чадал нь хот суурин газарт хүрэлцэхгүй байна. 7. Цэцэрлэгүүдийн барилгын нөхцөл байдал, материаллаг орчин нь хүүхдийн эсэн мэнд, эрүүл хөгжих, боловсроход шаардагдах хэвийн аюулгүй орчны шаардлагыг хангахгүй байна. 8. Цэцэрлэгийн тоглоом, наадгай, сургалтын гарын авлага, хэрэглэгдэхүүний хангамж хангалтгүй байна.
Менежмент	9. Сургуулийн өмнөх боловсролын хүний нөөцийн чадавхийг шинэ хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэн хөгжүүлэх үйл явц удаашралтай, хангалтгүй байна. 10.Бага насын хүүхдийн хөгжлийн талаар мэдээлэл, үр дүнд тулгуурласан бодлого, менежмент хийгдэх боломжгүй байна.

Бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын талаар:

Хүртээмж

1. Сургуулийн гадна байгаа 8-15 насны хүүхдийн тоо дорвitoй буурахгүй байна.
2. Бага боловсролын түвшинд хүүхдийн сурч боловсрох эрх, тэгш боломж илүү ихээр зөрчигдэж байна.
3. Бага, дунд боловсролын үйлчилгээнд хот хөдөөгийн болон хотын төв, захын хорооллын ялгаа их байна.
4. Суралцагчдын хүйсийн тэнцвэрт байдал алдагдаж байна.
5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй, тусгай хэрэгцээт боловсрол шаардсан хүүхдийн суралцах, хөгжих адил тэгш боломж бүрэн хангагдахгүй байна.
6. Хотын сургуулиудын ачаалал ихсэж, хөдөөгийн сургуулиудийн ачаалал буурч сургуулийн тогтвортой хөгжлийн бодлого үүгүйлэгдэж байна.

Чанар, нийц

7. Цогц чадамжид суурилсан боловсролын стандартыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай үндэсний киррикиюлимийн бүрэлдэхүүн хэсгүүд болох сургалтын төлөвлөгөө, агуулгын бүтэцчилсэн хүрээ, сурх бичгийн хангамж, сурлагын амжилтын үнэлгээ зэрэг нь цогцоор боловсрогдож, туршигдан магадлагдаж хэрэгжилтэд бэлэн болоогүй байна.
8. Шинэ стандарт, нээлттэй киррикиюлимийн хэрэгжилтийг хангахад нийгэм, эдийн засгийн дэмжлэг дутагдаж байна.
9. Шинэ стандарт, нээлттэй киррикиюлимийн хэрэгжилтийг хангахад багшийн мэргэжил, арга зүйн цогц дэмжлэг дутагдаж байна.
10. Сурх бичгийн хүртээмж хангалтгүй, шинэ стандартын шаардлагыг хангасан сурх бичиг цөөн байна.
11. Сургалтын тоног төхөөрөмжийн нийлүүлэлтийн хүртээмж хангалтгүй, хөрөнгө оруулалт хуваарилалт тэгш бус байна
12. Сургуулийн барилгын чанар, дэд бүтэц, цэвэр ус, дулаан, цахилгаан хангамжийн асуудал ялгаатай байгаагаас суралцахуйд нь ээлтэй, тэгш боломж хүүхдүүдэд бүрэн олгогдохгүй байна.
13. Сурлагын амжилтын үнэлгээ нь хүүхдүүдийн суралцах сонирхол, идэвхийг дэмжих, боловсролын стандарт, киррикиюлимийн хэрэгжилтийг үнэлэх болон боловсролын үйлчилгээг боловсронгуй болгоход чиглэгдэж чадахгүй байна.

Менежмент

14. Бодлого, эрх зүйн орчин нь сургууль, байгууллагын хөгжлийг дэмжиж чадахгүй байна.
15. Бодлого, төлөвлөлт, менежмент нь мэдээлэлд тулгуурлаж, үр дүнд чиглэгдэж чадахгүй байна.
16. Чанарт баримжаалсан шинэ зорилго ба тоонд баримжаалсан хуучин үнэлгээний барил хоорондын зөрчил байсаар байна.

Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын талаар:

Хүртээмж

1. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын хамран сургалт хөдөлмөрийн зах зээлийн ажиллах хүчний эрэлтийг хангаж чадахгүй байна.

Чанар, нийц

2. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын төгсөгчид мэргэжлийн ажилтанд тавигдах шаардлагыг хангахгүй байна.
3. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын стандарт, агуулга зах зээлийн эрэлтэд нийцэхгүй, сургалтын арга зүй шинэчлэгдээгүй байна.
4. Багшийн хангамж, мэргэжлийн бэлтгэл, нийгмийн байдал сул байна.
5. Сурах бичиг, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангамж байхгүй, сургалтын орчин муу байна.
6. Чанарын хяналтын үндэсний тогтолцоо хөгжөөгүй байна.

Менежмент

7. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын бодлого, эрх зүйн орчин нь мэргэжлийн сургалтын үйлчилгээг зах зээлийн эрэлттэй нийцүүлж чадахгүй байна.
8. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын санхүүжилт хязгаарлагдмал байна.
9. Мэргэжлийн сургалтын байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах үндэсний болон орон нутаг, сургуулийн мэргэжлийн удирдлагын чадавхи сул байна.

Албан бус болон насанд хүрэгчдийн боловсролын талаар:

Хүртээмж

1. Бичиг үсэг үл мэдэгч, шинээр тайлагдагсадад зориулсан албан бус боловсролын хүртээмж хязгарагдмал байна.
2. Сургуулийн гадна буй хүхэд, залуус албан бус боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах боломж хангалтгүй байна.
3. Насанд хүрэгчдийн сурах, амьдрах хэрэгцээнд тохирсон, тасралтгүй боловсролын үйлчилгээ жигд бус байна.

Чанар, нийц

4. АББ-ын сургалтын орчин бүх түвшинд зохих хэмжээнд хүрээгүй байна.
5. АББ-ын байгууллагуудын чадавхи бүх түвшинд сул, ялангуяа хүний нөөц, боловсон хүчин дутмаг байна.
6. АББ ба насанд хүрэгчдийн боловсролын салбарын сургалтын агуулга, арга зүй бүрэн боловсруулагдаагүй, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хүрэлцээ муу байна.
7. Албан бус болон нээлттэй хэлбэрээр бага, суурь боловсрол эзэмших сургалтын чанар хангалтгүй, түүнийг үнэлэх тогтолцоо сул байна.

Менежмент

8. АББ-ын салбарын өнөөгийн бодлого, стратеги, нь нийт хүн амд тасралтгүй, насан туршдаа суралцах боломжийг хангалттайгаар бүрдүүлж чадахгүй байна.
9. АББ-ын салбарт мэдээллийн тогтолцоо бүрдээгүй, тодорхой аргачлалгүй, мэдээллийг цуглуулах, боловсруулах, солилцох, ашиглах явдал хангалтгүй байна.
10. АББ-ын салбарын санхүүжилтийн механизм тогтвортой бус, тодорхой болоогүй байна.

Дээд боловсролын талаар:

Хүртээмж	1. Дээд боловсролын хамран сургалтын өсөлтөд бодит бус хүчин зүйлийн нөлөөлөл их байна.
Чанар, нийц	2. Дээд боловсролын сургалтын байгууллагуудын сургалт судалгааны ажил, сургалтын орчинд тавих стандартын иж бүрэн тогтолцоо бүрдээгүй байна. 3. Дээд боловсролын багшийн хангамж, мэргэжлийн бэлтгэл сүл байна
Менежмент	4. Дээд боловсролын удирдлага зохицуулалт сүл байна. 5. Оюутанд үзүүлэх зээл, тусламжийн одоогийн тогтолцоо нь үр ашигтгүй зээлийн эргэн төлөлт хангалтгүй байна.

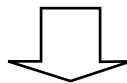
БҮЛЭГ 3.

МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛГО, СТРАТЕГИУД (2015 ОН ХҮРТЭЛ)

3.1. БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН ХЭТИЙН БОЛОН ЭРХЭМ ЗОРИЛГО

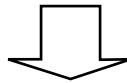
ҮНЭТ ЗҮЙЛС

1. Чанар
2. Тэгш байдал
3. Нийгмийн оролцоо

ХЭТИЙН ЗОРИЛГО

Боловсролын салбарын хэтийн зорилго нь боловсролжсон иргэний нийгмийн тасралтгүй баяжих буй соёлоор дамжин Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн эх сурвалж, үндэсний тусгаар тогтнол, аюулгүй байдлын найдвартай баталгааг хангахад чиглэнэ.

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО

Боловсролын салбарын эрхэм зорилго нь Монгол Улсын иргэн бүр хүмүүнлэг, иргэний ардчилсан нийгэмд чинээлэг сайхан амьдрахын тулд өөрийн чадавхийг бүрэн илрүүлэн хөгжих, асуудлыг шийдвэрлэх, бүтээлчээр ажиллахад нь шаардагдах мэдлэг, чадвар, технологи болон соёлын үнэт зүйлсийг эзэмших, сонгох тэгш боломж, таатай орчин төлөвшүүлэн, байнга сайжруулахад чиглэсэн хүртээмжтэй, чанартай, үр ашигтай, тогтвортой үйлчилгээг үзүүлэхэд чиглэнэ.

МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛҮҮД

1. Бүх иргэдэд хүртээмжтэй, чанартай, хэрэгцээнд нь нийцсэн боловсрол эзэмших тэгш боломжгүй байдлыг багасгах, арилгах, тэдний суралцах эрхийг хангахад төрөөс баримтлах нийгмийн хамгаалал болон нийгмийн хalamжийн бодлогын хүрээнд суралцагч-хүүхдэд зориулсан тусгай хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх
2. Иргэдэд тасралтгүй суралсан, чанартай ажиллаж, амьдрах, сонголт хийх, авьяасаа илрүүлэн хөгжүүлэх эрэлт хэрэгцээг нь хангахуйц түвшний боловсролын стандарт, киррикулинийг шинэчлэн, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх нийлүүлэлтэд мөрдөх стандарт, бодлого, стратеги, дүрэм журмыг цогцоор нь шинэчлэн мөрдөх
3. Суралцагч, багш, ажилтнуудыг стандартын шаардлага хангасан суралцах, ажиллах нөхцөл боломжийг сайжруулж, боловсролын чанартай үйлчилгээг тэгш хүртэх боломжоор хангахын тулд хөрөнгө, төсөв санхүү, технологийн нөөцийг бүрдүүлэх, зохистой хуваарилах, зарцуулах, хянах, мэдээлэх удирдлагыг шинэчлэх
4. Нийгмийн хөгжилд үзүүлэх салбарын тэргүүлэх байр суурь, ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багшийн ажлын агуулга, арга зүйн өөрчлөлтийн мөн чанар, хэмжээнд нь тохирсон мэргэжил арга зүйн хөгжлийн болон цалин хөлс, урамшил, нийгмийн асуудлыг цогцоор нь шийдвэрлэж, хүний нөөцийн хөгжилд хүчтэй хөрөнгө оруулалт хийх
5. Боловсролын бүх байгууллага, сургууль, цэцэрлэгийг интернеттэй холбосноор сургалт, мэдээлэл солилцоо, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, бүртгэл тооцооны мэдээлэл харилцааны технологийг нэвтрүүлэх
6. Боловсролын захиргаа, мэргэжлийн удирдлагын тогтолцоог нэгж, байгууллага, орон нутаг, үндэсний түвшинд шийдвэр гаргах эрх мэдлийн төвлөрлийн сааруулалт, шилжүүлэлт, сийрэгжүүлэлтийн оновчтой хуваарилалттай, эрх мэдэл, үүрэг хариуцлага, ёс зүйн зохистой шүтэлцээтэй, ил тод хяналттай болгон шинэчилж, байгууллагын хөгжлийг дэмжиж, сургуульд суурисан удирдлагыг хөгжүүлэх
7. Гадаадын болон дотоодын байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэд, олон улсын төрөлжсөн болон санхүүгийн байгууллагуудын идэвхтэй, бүтээлч оролцоог хангах замаар боловсролын чанар, хүртээмж, тэгш байдлыг цогцоор нь эрэмбэ ахиулан шинэчлэхэд шаардлагатай техник, технологи, хөрөнгө, санхүү, хүн, нөөцийг бүрдүүлэх, тэдэнтэй үр өгөөжтэй хамтран ажиллах арга хэлбэрийг боловсронгуй болгох.

**3.2 БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН ЗОРИЛГО, СТРАТЕГИ
БАГА НАСНЫ ХҮҮХДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ЗОРИЛГО, СТРАТЕГИ
(2006-2015 он хүртэл)**

	Зорилгууд	Хэрэгжүүлэх арга зам, стратегиуд
1.	Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 99.0 хувьд хүргэх	<ul style="list-style-type: none"> Хүн амын суурьшил, нягтрал, орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн хэтийн төлөвтэй уялдуулан шаардлагатай газарт цэцэрлэгийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, шинээр цэцэрлэг барих Нүүдлийн амьдралын хэв маягт нийцсэн, гэр бүлд тулгуурласан тохиромжтой, хүртээмжтэй зохион байгуулалттай үйлчилгээг бий болгох Нийгмийн эмзэг бүлгийн (ядуу, хөгжлийн бэрхшээлтэй, шилжин ирэгсэд гэх мэт) хүүхдүүдийг адил тэгш боломжтойгоор хамруулах ялгаатай, тэнцүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлэх Хүүхдийг сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд цэцэрлэгийн бус арга хэлбэрээр хамруулах, сургуульд бэлтгэх сургалтын агуулга, хөтөлбөрийг боловсруулан баталгаажуулах Сургуульд бэлтгэх олон хувилбартай, тохиромжтой үйлчилгээг хэрэгжүүлэх санхүүжилтийн баталгаа, эрх зүйн орчинг бий болгох
2.	Бага насны хүүхдийн хөгжлийн хэрэгцээг хангахуйц чанартай боловсролын үйлчилгээг бий болгох	<ul style="list-style-type: none"> Цэцэрлэгийн хүүхдийн хоол, хүнс, ундны цэвэр усны хангамжийг сайжруулах Хөгжлийн цогц стандартыг боловсруулж нэвтрүүлэх үндсэн дээр бага насны хүүхдийн хөгжлийн хэрэгцээг хангах нийгмийн үйлчилгээний үндсийг бий болгох Цэцэрлэгийн барилгын болон сургалтын орчны стандартыг боловсруулан баталгаажуулж, мөрдүүлэх Сургуулийн өмнөх боловсролын хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэх, тэдний нийгмийн асуудлыг үе шаттайгаар дээшлүүлэх Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын гарын авлага, хэрэглэгдэхүүн, тоглоом наадгайн хангамжийг нэмэгдүүлэх
3.	Бага насны хүүхдийн үйлчилгээний талаархи бодлого, эрх зүй, менежментийг боловсронгуй болгох	<ul style="list-style-type: none"> Хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн зүгээс бага насны хүүхдийн үйлчилгээг эрхлэх сонирхол, хэрэгцээг дэмжсэн бодлого, эрх зүй, зохицуулалтын таатай орчин бий болгоход төрөөс дэмжлэг үзүүлэх Бага насны хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, хоол тэжээл, нийгмийн халамж, хамгааллын асуудлыг хариуцсан яамдын ажил үүргийн уялдаа холбоог хангах

**Бага, дунд боловсролын зорилго, стратеги
(2006-2015 он)**

№	Зорилго	Хэрэгжүүлэх арга зам, стратеги
1.	Суралцагчдад чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломжгүй байдлыг багасгах, суралцах эрхээ эдлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Амьдарч, суралцаж байгаа газар нутаг, эцэг эхийнх нь эрхлэж байгаа ажил хөдөлмөрийн онцлог болон өрхийн амьжиргааны түвшин, эзэмших боловсролын хэрэгцээний ялгааны хамаарлыг багасгах ▪ Суралцах эрх нь зөрчигдөж буй хүүхдэд суралцах тэгш
2	Бага, дунд боловсролын чанартай үйлчилгээ үзүүлэх орчин, нөхцөлийг бүрдүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Хичээлийн болон дотуур байрны барилга, тэдгээрийн тавилга хэрэгсэл, сургалтын кабинет, лаборатори, тоног төхөөрөмж, сурх бичиг, бусад хэрэглэгдэхүүнд тавигдах шаардлага, стандартыг шинэчлэн боловсруулж жендер, эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын шаардлага хангасан тохь тухтай орчинг бүрдүүлэх ▪ Багш, удирдах ажилтныг бэлтгэх, мэргэжлийг нь дээшлүүлэх тогтолцоог шинэчлэх, цалин хөлс, нийгмийн хамгааллын бодлогоор багшийн ажиллаж, амьдрах тэгш боломжийг хангах ▪ Сурлагын амжилтын үнэлгээг хүүхдийн суралцах
3	Сургуулийг дэмжих бодлого, менежментийг боловсронгуй болгож хөгжүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сургууль, байгууллагын хөгжлийг дэмжсэн бодлого, эрх зүй, зохицуулалтын таатай орчин бий болгох, төрөөс дэмжлэг үзүүлэх ▪ Мэдээлэлд суурилсан төлөвлөлт, менежментийг хөгжүүлэх ▪ Боловсролд сонирхогч талуудын оролцоо, дэмжлэгийг өргөжүүлэх, зохицуулах

Албан бус, насанд хүрэгчдийн боловсролын зорилго, стратеги (2006-2015 он)

Зорилго	Хэрэгжүүлэх арга зам, стратеги
1. Албан бус боловсролын үйлчилгээг хэрэглэгчдийн хэрэгцээнд нийцүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Хүн амын бүлгүүдийн ялгаатай хэрэгцээнд тохирсон уян хатан үйлчилгээний хүрээг өргөжүүлэх ▪ Насанд хүрэгчдийн тасралтгүй боловсролын эрх зүйн орчинг бүрдүүлж, бодлогын зохицуулалт хийх ▪ Суурь боловсролыг хугацаандаа эзэмшиж чадаагүй залуучуудад боловсрол нөхөн олгох боломжийг бий болгох ▪ Ядуу, эмзэг бүлгийнхэн, ажилгүйчүүдийн боловсролын үйлчилгээний чанарыг дээшлүүлэх, мэргэжил олгох, хөдөлмөр эрхлэх мэргэжлийн дадал олгох, өрхийн орлого нэмэгдүүлэх эх үүсвэр олоход чиглэгдсэн сургалтыг төрийн дэмжлэгтэйгээр явуулах
2. АББ-ын бүх түвшинд сургалтын орчин, чанарыг сайжруулж, нөөцийн чадавхийг дээшлүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> ▪ АББ-ын Гэгээрлийн төвүүдийн хүчин чадал, нөөцийг нэмэгдүүлэх замаар сургалтын орчинг сайжруулах ▪ Албан бус боловсролын үндэсний болон орон нутгийн чадавхийг бэхжүүлэх
3. АББ-ын салбарын бодлого, стратегийг боловсронгуй болгож, мэдээллийн болон санхүүжилтийн тогтолцоог бүрдүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагуудаас АББ-ын чиглэлээр сургалт, үйлчилгээ зохион байгуулаад төрөөс дэмжлэг үзүүлэх боломжийг өргөтгөх ▪ Удирдлага, мэдээллийн болон хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний систем бий болгох, мэдээлэлд тулгуурласан АББ-ын бодлого, төлөвлөлт, менежментийн тогтолцоог бий болгох ▪ Албан бус боловсролын санхүүжилтийн бодлогыг тодорхойлох, санхүүжилтийн зарцуулалт, үр дүнг хянах тогтолцоог бий болгох

**Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын зорилго, стратеги
(2006-2015 он)**

	Зорилго	Хэрэгжүүлэх арга зам, стратеги
1.	Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын хамран сургалтыг 56.1 хувиар нэмэгдүүлнэ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ МСТБ олгодог сургуулиудыг нэмэгдүүлэх ▪ МСҮТ-ийн үйлчилгээний төрөл, хүрээг өргөжүүлэх ▪ МСТБ-ын суралцагчдад төрөөс дэмжлэг үзүүлэх ▪ МСҮТ-ийн ашиглалт, хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх ▪ Бүсчилсэн хөгжлийн үндэсний стратеги, орон нутгийн хэрэгцээтэй уялдуулан МСҮТ-ийг шинээр байгуулахыг дэмжих
2.	Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын сургалтын чанарыг сайжруулах, хөдөлмөрийн зах зээл дэх мэргэжилтэй ажиллах хүчний хэрэгцээг хангахуйц нийлүүлэлтийг бий болгох	<ul style="list-style-type: none"> ▪ МСТБ-ын агуулга, стандартыг зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэн шинэчлэх ▪ МСТБ-ын багшийн хангамж, мэргэжлийн чадавхи, ур чадварыг хөгжүүлэх ▪ МСТБ-ын мэргэжлийн хичээлийн сурах бичиг, сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг нэмэгдүүлэхэд төрөөс дэмжлэг үзүүлэх ▪ МСҮТ-ийн дадлагын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн хангамжийг нэмэгдүүлэх ▪ Сургалт, үйлдвэрлэлийн уялдаа холбоог сайжруулах ▪ МСТБ-ын сургалтын байгууллагын болон хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийн чадавхийг бэхжүүлэх, чанарын хяналтын тогтолцоог бий болгох
3.	Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын менежментийг шинэчлэх	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын санхүү, удирдлага, сургалтын харилцааг зохицуулах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох ▪ МСТБ-ын нийгмийн түншлэлийн удирдлагыг бий болгох ▪ Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэх ▪ МСТБ-д гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх бодлого, эрх зүйн таатай орчин бий болгох ▪ МСТБ-ын үндэсний болон сургуулийн удирдлагыг бэхжүүлэх

**Дээд боловсролын зорилго, стратеги
(2006-2015 он)**

№	Зорилго	Хэрэгжүүлэх арга зам, стратеги
1.	Дээд боловсролын хамран сургалтын зохицуулалтыг сайжруулах	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Их, дээд сургуулиудын үйлчилгээний хүрээг өргөжүүлж, нээлттэй болгох ▪ Их, дээд сургуулиудын үйл ажиллагааг үндэсний эдийн засгийн бүтэц, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлттэй нийцүүлэх ▪ Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, хөдөө аж ахуйн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг дэмжих
2.	Дээдболовсролын сургалтын чанарын баталгааг хангах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Дээд боловсролын сургалтын агуулга, стандартыг боловсронгуй болгох ▪ Сургалтын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийг олон улсын стандартад нийцүүлэх ▪ Их, дээд сургуульд багшлах хүний нөөцийн чадавхийг дээшлүүлэх ▪ Дээд боловсролын сургалтын чанарын хяналтыг сайжруулах, чанараар өрсөлдөх эрх зүйн орчинг бий болгох ▪ Их, дээд сургуулийн сургалт, эрдэм шинжилгээ, үйлдвэрлэлийн баазыг шинэчлэхэд дэмжлэг үзүүлэх ▪ Суралцагчдын нийгмийн хамгаалал, суралцах боломжийг өргөжүүлэх бодлогын таатай орчин бүрдүүлэх
3.	Дээд боловсролын удирдлага, сахүүгийн тогтолцоог оновчтой болгох	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Дээд боловсролын удирдлага, санхүүжилт болон төрийн зээлийн тогтолцооны эрх зүйн орчинг сайжруулах ▪ Дээд боловсролын менежментийн чадавхийг бэхжүүлэх

3.4. Боловсролын дэд салбаруудын товлосон зорилтууд (2006-2015 он)

Бага насны хүүхдийн боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 52.9 хувиар нэмэгдүүлж 99.0 хувьд хүргэнэ.

	2004 - 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
СӨБ-ын хамран сургалтын хувь /бохир жингээр/	46.1%	63.4%	99.0%	99.0%	99.0%

Үүнээс:

- Хотын хүүхдийн 85.0 хувийг цэцэрлэгт, 14.0 хувийг сургуулийн өмнөх боловсролын бусад хэлбэрийн сургалтад хамруулна.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн есөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Хотын хүүхдийн хамрагдалт: Цэцэрлэгт СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтад	85% 14%	4 4	9.7% -4.6%	58.7% 16.9%	64.4% 16.1%	85.0% 14.0%	85.0% 14.0%	85.0% 14.0%

- Хөдөөгийн хүүхдийн 35.0 хувийг цэцэрлэгт, 64.0 хувийг сургуулийн өмнөх боловсролын бусад хэлбэрийн сургалтад хамруулна.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн есөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Хөдөөгийн хүүхдийн хамрагдалт: Цэцэрлэгт СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтад	35% 64%	4 4	3.8% 64.7%	30.2% 8.7%	31.3% 14.3%	35.0% 64.0%	35.0% 64.0%	35.0% 64.0%

- Цэцэрлэгийн хамран сургалтын бохир жинг хотод 26.3 хувиар нэмэгдүүлж 85 хувьд, хөдөөд 4.8 хувиар нэмэгдүүлж 35 хувьд хүргэнэ.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын бусад хэлбэрийн сургалтыг хотод 2.9 хувиар бууруулж 14.0 хувьд, хөдөөд 55.3 хувиар нэмэгдүүлж 64.0 хувьд хүргэнэ.
- Хувийн өмчийн цэцэрлэгт хамрагдаж байгаа нийт хүүхдийн эзлэх хувийг 2005 оны түвшнээс 6.2 хувиар нэмэгдүүлж 10 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Хувийн өмчийн цэцэрлэгийн эзлэх хамрагдагчдын хувь	10.0%	11	9.2%	3.8%	4.2%	5.4%	6.5%	10.0%

Чанар, нийц:

- Цэцэрлэгийн хоолны зардлыг бага насны хүүхдийн хоолны илчлэг, шим тэжээлийн нормд тулгуурлан тогтооно. 2006-2007 оны хичээлийн жилээс эхлэн цэцэрлэгийн нэг хүүхдэд ногдох хоолны жилийн нормыг 61.1 (нэг хүүхдийн нэг өдрийн хоолны зардал 300.0 төгрөг байсныг 484.0 төгрөг болгоно) хувиар өсгөж 116.000 төгрөгөөр тооцож санхүүжүүлнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Цэцэрлэгийн хүүхдийн хоолны зардлын жилийн норм (мянган төгрөг)	116.0	2	38.2%	60.8	83.9	116.0	135.3	198.8

- Хүүхдийн цэцэрлэгийн 8.000 суудалтай барилга, өргөтгөлийг шинээр барина.

	Зорилт	Товлосон жил	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Шинээр барих барилга, өргөтгөлийн оп/суудлын тоо	8030	10	150	2770	1460	3650

- Нэг багшид ногдох хүүхдийг 13.2-оос 11.6-д хүргэнэ.

	2004 - 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Багш хүүхдийн харьцаа	13.2	12.8	11.7	11.6	11.6

- Бүлэг дүүргэлтийг 27.5-аас 25.0-д хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Бүлэг дүүргэлт	25	4	-62.5%	27.5	26.9	25.0	25.0	25.0

- Цэцэрлэгийн үндсэн багшийг 100 хувь мэргэжлийн багшаар хангана.
- Цэцэрлэгийн нийт багш нарт эзлэх хувийн цэцэрлэгийн багш нарыг 5.1 хувиар нэмэгдүүлж 10.0 хувьд хүргэнэ.

- 2008-2009 оны хичээлийн жил гэхэд нийт цэцэрлэгийг 100.0 хувь туслах багшаар хангана.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын нийт багш нарын 10.0 хүртэлх хувийг хувийн цэцэрлэгийн багш нар бүрдүүлнэ.

	Зорилт	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Цэцэрлэгийн нийт багшид хувийн цэцэрлэгийн багш нарын эзлэх хувь	10.0%	4.9%	5.2%	6.4%	6.8%	10.0%

- Жил бүр сургуулийн өмнөх боловсролын багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшлүүлнэ.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын хүүхэд, багш нарт зориулсан сургалтын гарын авлага, материалын хангамжийг нэмэгдүүлнэ.
- Цэцэрлэгийн тоглоом наадгай, тоног төхөөрөмжийн санхүүжилтийг жил бүр 8.0 хувиар өсгөнө.

	Зорилт	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Цэцэрлэгийн тоглоом наадгай, тоног төхөөрөмжийн санхүүжилт	1,220,737	8.0%	67,905	73,337	257,129	207,531	682,739

- Жил бүр 30 багшийг гадаадад мэргэжил дээшлүүлэх, туршлага судлах сургалтад хамруулна.

Менежмент:

- Бага насны хүүхдийн нийгмийн үйлчилгээг эрхэлж буй салбарын яамд, байгууллагуудын нэгдмэл хамтын үйл ажиллагааны менежмент бий болсон байна.
- Бага насны хүүхдийн үйлчилгээний талаар салбар дундын мэдээллийн бааз, нэгдсэн сүлжээ байгуулагдсан байна.

Ерөнхий боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- 2006-2007 оны хичээлийн жилээс эхлэн бага ангийн 1, 2 дугаар ангийн хүүхдүүдэд өдрийн цай, хоол өгнө.
- 2008-2009 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын сургуулийг 12 жилийн тогтолцоонд шилжүүлнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрны хамрагдалтыг 2.1 дахин нэмэгдүүлнэ.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
ЕБС-ийн дотуур байрны суралцагчдын тоо	37983	40761	50376	58015	82573

- Дотуур байранд хамрагдах малчдын хүүхдийн хамран сургалтыг 40.5 хувиар нэмэгдүүлж 75.0 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Төвлөсон жил	Жилийн есөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Үүнээс хөдөөгийн малчдын хүүхдийн эзлэх хувь	75.0%	11	7.3%	34.5%	37.0%	45.8%	52.7%	75.0%

- Бага боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 97.8 хувьд хүргэнэ.
- Дунд ангийн хамран сургалтын бохир жинг 93.4 хувьд хүргэнэ.
- Суурь боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 95.6 хувьд хүргэнэ.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Бага боловсролын хамран сургалтын бохир жин	114.7%	100.9%	96.2%	99.1%	97.8%
Ерөнхий боловсролын дунд ангийн хамран сургалтын бохир жин	93.4%	89.0%	99.5%	97.2%	93.4%
Суурь боловсролын хамран сургалтын бохир жин	103.3%	95.2%	97.7%	98.3%	95.6%

- Хувийн сургуулиудын оролцоог нэмэгдүүлж, бага боловсрол, дунд анги, ахлах ангийн түвшин тус бүрт нийт суралцагчдын 10.0 хүртэлх хувийг хувийн сургуулиудад хамруулна.

	Зорилт	Төвлөсон жил	Жилийн есөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Ерөнхий боловсролын хувийн сургуульд суралцагчид (%)								
Бага ангид	10.0%	4	34.0%	3.1%	4.2%	10.0%	10.0%	10.0%
Дунд ангид	10.0%	4	38.9%	2.69%	3.7%	10.0%	10.0%	10.0%
Ахлах ангид	10.0%	11	6.2%	5.19%	5.5%	6.6%	7.4%	10.0%

- Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардагчдыг 2005 оны түвшнээс 75.5 хувиар бууруулж 15.5 хувьд хүргэнэ.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
ЕБС-иас завсардсан сурагчдын тоог бууруулах хувь	100.0%	71.3%	48.1%	32.2%	15.5%

- Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардсан сурагчдын 20.0 хувийг эхний жилд, дараагийн жилд нь 40.0 хувийг нь сургуульд буцаан оруулна.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Завсардагчдаас сургуульдаа буцан орох сурагчдын тоо	20.0%	40.0%	5416	3976	2925	1301

- Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардсан сурагчдын 40 хувийг албан бус боловсрол, дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтаар боловсрол нөхөн олгоно.

	Зорилт	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
АББ, дүйцсэн хөтөлбөрөөр суралцагчид	40%	564	531	370	126

Чанар, нийц:

- Ерөнхий боловсролын сургуулийн 72.3 мянган суудалтай шинэ барилга, өргөтгөл, 5.2 мянган ортой дотуур байрыг барина.

	Зорилт	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
ЕБС-ийн хичээлийн байрны шинээр баригдах барилга, өргөтгөлийн суудлын тоо	72279	2672	23394	9825	36388
ЕБС-ийн дотуур байрны шинээр баригдах барилга, өргөтгөлийн орны тоо	5200	200	1500	1000	2500

- Ерөнхий боловсролын сургуульд сурч буй эмзэг бүлгийн сурагчдад хичээлийн сурах бичгийг үнэ төлбөргүй эзэмшүүлнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн компьютержүүлэлтийг эрс нэмэгдүүлнэ. Үүнд: Бага боловсролын хүүхэд компьютерийн харьцааг 1250-иас 250 (250 хүүхдэд нэг компьютер), дунд ангийн хүүхэд компьютерийн харьцааг 250-иас 50, ахлах ангийн хүүхэд компьютерийн харьцааг 25-аас 5-д хүргэнэ.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Сурагч компьютерийн харьцаа								
бага боловсрол	250	11	-13.6%	1250	1080	696	520	250
ЕБС-ийн дунд анги	50	11	-13.6%	250	216	139	104	50
ЕБС-ийн ахлах анги	5	11	-13.6%	25	22	14	10	5

- Бага боловсролын багш нарын 10.0 хувь, дунд, ахлах ангийн багш нарын 15.0 хүртэлх хувийг хувийн сургуулийн багш нар бүрдүүлнэ.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Бага боловсролын нийт багшид хувийн сургуулийн багшийн эзлэх хувь	10.0%	4	19.2%	5.0%	5.9%	10.0%	10.0%	10.0%
Ерөнхий боловсролын дунд, ахлах ангийн нийт багшид хувийн сургуулийн багшийн эзлэх хувь	15.0%	4	19.7%	7.3%	8.7%	15.0%	15.0%	15.0%

- Суурь боловсрол амжилттай төгсөгчдийн хувийг 99.5 хувьд хүргэнэ.
- Ахлах ангийг амжилттай төгсөгчдийн хувийг 99.9 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Суурь боловсрол эзэмшин төгсөгчдийн хувь	99.5%	4	1.2%	95.0%	96.1%	99.5%	99.5%	99.5%
Бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгчдийн хувь	99.9%	4	0.2%	99.0%	99.2%	99.9%	99.9%	99.9%

- Ерөнхий боловсролын сургуулийн улирагчдыг 2005 оны түвшнээс 60.0 хувиар бууруулж 40.0 хувьд хүргэнэ.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Ерөнхий боловсролын сургуулийн улирагчдын тоог багасгах хувь	100%	104%	81%	66%	40%

- Ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын тоног төхөөрөмж, хэрэглэгдэхүүний санхүүжилтийг жил бүр 8 хувиар нэмэгдүүлнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагч бүр хичээл бүрийн нэг суралцаж, багш бүр заадаг хичээлийнхээ багшийн гарын авлагатай байна.
- Жил бүр ерөнхий боловсролын сургуулийн багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшлүүлнэ.
- Жил бүр 200 багшийг гадаадад мэргэжил дээшлүүлэх, туршлага судлах сургалтад хамруулна.
- Хүүхдийн сурлагын амжилтын үнэлгээ, багш, сургуулийн ажлыг дүгнэх үнэлгээний тогтолцоог хүүхдэд ээлтэй байхаар өөрчилнэ.

Менежмент:

- ЕБС-ийн байршил, бүтэц, хэв шинжийг тогтоох стратегийн бодлого, төлөвлөлт бий болсон байна.

- Боловсролын удирдлага, мэдээллийн бааз, үндэсний систем байгуулагдсан байна.

Бага боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Эмэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жинг 99.6 хувьд, эрэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жинг 96.1 хувьд хүргэнэ.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Эрэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жин	114.6%	100.6%	95.4%	95.2%	96.1%
Эмэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жин	114.7%	101.2%	97.0%	103.1%	99.6%

- Бага боловсролд хамрагдах нийт эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн 65 хувийг хотод хамруулна.
- 7 настай хүүхдийн 99.9 хувийг 2005-2006 оны хичээлийн жилд, 6 настай хүүхдийн 99.9 хувийг 2008 он гэхэд сургуульд бүрэн элсүүлнэ.

	Зорилт	Төвлөсон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
6 настай хүүхдийн сургуульд элсэх хувь	99.9%	4	50.6%	19.4%	29.2%	99.9%	99.9%	99.9%
7 настай хүүхдийн сургуульд элсэх хувь	99.9%	1	25.1%	79.9%	99.9%	99.9%	99.9%	99.9%

- Эмэгтэй, эрэгтэй хүүхдийн элсэлтийн бохир жинг 94.0 хувьд хүргэнэ.

	2004, 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Элсэлтийн бохир жин: Эрэгтэй Эмэгтэй	148.8% 147.7%	142.9% 142.5%	138.0% 139.0%	107.1% 107.2%	94.0% 94.0%

- Бага боловсролын ангийн завсардалтыг 2005 оны түвшнээс 2015 он гэхэд дор дурдсанаар бууруулна. Үүнд:

- 1 дүгээр ангийн завсардалтыг 4.57 хувиар бууруулж 0.43 хувьд хүргэнэ.
- 2 дугаар ангийн завсардалтыг 1.54 хувиар бууруулж 0.76 хувьд хүргэнэ.
- 3 дугаар ангийн завсардалтыг 1.93 хувиар бууруулж 0.87 хувьд хүргэнэ.
- 4 дүгээр ангийн завсардалтыг 0.62 хувиар бууруулж 0.08 хувьд хүргэнэ.
- 5 дугаар ангийн завсардалтыг 0.08 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн есөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Бага ангиудад завсадалтыг бууруулах хувь: I анgid	0.43%	11	-20.0%	5.00%	4.00%	2.05%	1.31%	0.43%
II анgid	0.76%	11	-9.6%	2.30%	2.08%	1.54%	1.26%	0.76%
III анgid	0.87%	11	-10.1%	2.80%	2.52%	1.83%	1.48%	0.87%
IV анgid	0.08%	11	-17.9%	0.70%	0.57%	0.32%	0.21%	0.08%
V анgid	0.08%	9	-18.2%			0.33%	0.22%	0.08%

Чанар, нийц:

- Нэг багшид ногдох хотын хүүхдийг 33.5-27.4-т, хөдөөгийн хүүхдийг 30.9-24.7-д хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн есөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Сурагч багшийн харьцаа								
Хотод	27.4	11	-1.8%	33.5	32.9	31.1	30.0	27.4
Хөдөөд	24.7	11	-2.0%	30.9	30.3	28.5	27.3	24.7

- Бүлэг дүүргэлтийг хотод 34.7-36.0-д, хөдөөд 30.9-30.0-д хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн есөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Бүлэг дүүргэлт								
Хотод	36	11	0.3%	34.7	34.8	35.2	35.4	36.0
Хөдөөд	30	11	-0.3%	30.9	30.8	30.5	30.4	30.0

- Багшийн 7 хоногийн цагийн нормыг 19 цаг, сурагчийн 7 хоногийн хичээлийн дундаж цаг 25 байна.
- Бага боловсролыг 100 хувь мэргэжилтэй багшаар хангана.
- Нийт ажиллагчдад эзлэх багш бус ажиллагчдын хувийн жинг хотод 25.3 хувь, хөдөөд 44.2 хувь болгоно.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Нийт ажиллагчдад багш бус ажиллагчдын эзлэх хувь					
Хотод	29.7%	26.7%	24.7%	24.1%	25.3%
Хөдөөд	43.5%	41.7%	39.8%	40.2%	44.2%

- Багшийн ашиглалтын хувийн жинг хотод 134.0-100.0 хувьд, хөдөөд 135.8-100 хувьд хүргэнэ.

	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Багшийн ашиглалтын хувь Хотод Хөдөөд	-1.0% -1.0%	133.9% 135.8%	132.5% 140.0%	131.2% 140.0%	127.0% 135.0%	100.0% 100.0%

Дунд, ахлах ангийн талаар**Хамран сургалт:**

- Дунд ангийн эрэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жинг 89.9 хувьд, эмэгтэй хүүхдийн хамран сургалтын бохир жинг 96.9 хувьд хүргэнэ.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Дунд ангийн хамран сургалтын бохир жин Эрэгтэй Эмэгтэй	90.1% 96.7%	86.0% 92.1%	95.8% 103.3%	93.6% 100.8%	89.9% 96.9%

- Дунд ангид хамрагдах нийт эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн 65.0 хувийг хотод хамруулна.
- Ахлах ангид хамрагдах нийт эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн 75.0 хувийг хотод хамруулна.

Чанар, нийц:

- Дунд, ахлах ангийн сурагч, багшийн харьцааг хотод 22.5-16.9-д, хөдөөд 20.9-14.8-д хүргэнэ.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Сурагч, багшийн харьцаа Хотод Хөдөөд	16.9 14.8	11 11	-2.6% -3.1%	22.5 20.9	21.9 20.2	20.3 18.4	19.3 17.3	16.9 14.8

- Дунд, ахлах ангийн бүлэг дүүргэлтийг хотод 34.5-32.0-д, хөдөөд 31.0-28.0-д хүргэнэ.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Бүлэг дүүргэлт: Хотод Хөдөөд	32 28	11 11	-0.7% -0.9%	34.5 31.0	34.3 30.7	33.6 29.9	33.1 29.3	32.0 28.0

- Дунд, ахлах ангийн багшийн 7 хоногийн цагийн нормыг 19 цаг, сурагчийн 7 хоногийн хичээлийн дундаж цаг 36 байна.
- Дунд, ахлах ангийн багш нар 100 хувь мэргэжлийн багш байна.
- Дунд, ахлах ангийн нийт ажиллагчдад эзлэх багш бус ажиллагчдын хувийн жинг хотод 21.2, хөдөөд 33.7 хувь болгоно.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Дунд, ахлах ангийн нийт ажиллагчдад багш бус ажиллагчдын эзлэх хувь:					
хотод хөдөөд	29.7% 43.5%	29.7% 43.9%	26.1% 39.7%	25.8% 39.4%	21.2% 33.7%

- Дунд, ахлах ангийн багшийн ашиглалтын хувийн жинг хотод 123.6-122.0 хувьд, хөдөөд 127.6-106.0 хувьд хүргэнэ.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Багшийн ашиглалтын хувь:					
хотод хөдөөд	123.6% 127.6%	119.0% 119.0%	120.5% 116.0%	115.5% 105.0%	122.0% 106.0%

Албан бус боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг 2008 он гэхэд 97.7-99.0 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 (Суурь он)	2005	2008	2010	2015
Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин	99.0%	4	0.3%	97.7%	98.1%	99.0%	99.0%	99.0%

- Албан бус боловсрол, гэгээрэл хөгжлийн төвүүдэд хамрагдах бичиг үсэг үл мэдэх эмэгтэйчүүдийн хувийг 75.2 хувиар нэмэгдүүлж 99.0 хувьд, бичиг үсэг үл мэдэх эрэгтэйчүүдийн хувийг 59.5 хувиар нэмэгдүүлж 99.0 хувьд тус тус хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 (Суурь он)	2005	2008	2010	2015
АББ, гэгээрэл хөгжлийн төвүүдэд хамрагдах бичиг үсэг үл мэдэх насанд хүрэгчид: эмэгтэй эрэгтэй	99% 99%	11 11	13.4% 8.7%	24.7% 39.5%	28.0% 42.9%	40.9% 55.2%	52.7% 65.2%	99.0% 99.0%

- Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардсан сурагчдын 40 хувийг албан бус боловсрол, дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтаар боловсрол нөхөн олгоно.

Чанар, нийц:

- Албан бус боловсрол, зайны сургалтын үндэсний төв, сум, дүүргийн гэгээрэл, хөгжил, албан бус боловсролын төвийн санхүүжилтийг жил тутам 8 хувиар өсгөнө.
- Албан бус боловсролын багш нарын мэргэжлийг дээшлүүлэх зардлыг мэргэжил дээшлүүлэх нэгдсэн зардалд тусган жил бүр санхүүжүүлнэ.
- Мэдээлэл, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний аргачлал, шалгуур үзүүлэлтийг бий болгоно.

Менежмент:

- Албан бус боловсролын мэдээлэл, хяналт-шинжилгээний үндэсний систем бий болсон байна.

Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын талаар**Хамран сургалт:**

- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролд хамрагдах нийт суралцагчдыг 56.1 хувиар нэмэгдүүлнэ.

	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
МСТБ-ын сурагчдын тооны өсөлт	100.0%	98.1%	95.3%	108.5%	156.1%

- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын хувийн сургуулиудад суралцагчдын хувийг 13.7 хувиар нэмэгдүүлж 15.0 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
МСТБ-ын хувийн сургуулиудад суралцагчдын эзлэх хувь	15.0%	11	27.9%	1.0%	1.3%	2.7%	4.4%	15.0%

- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын дотуур байрны суралцагчдын хувийг 10.0 хувиар нэмэгдүүлж 25.0 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
МСТБ-ын дотуур байрны суралцагчдын хувь	25.0%	11	5.2%	14.3%	15.0%	17.5%	19.4%	25.0%

- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролд суралцах нийт эрэгтэй хүүхдийн 94.0-95.0 хувийг, эмэгтэй хүүхдийн 95.0-98.0 хувийг хотод хамруулна.
- Суурь боловсрол эзэмшин төгсөгчдөөс MCYT-д элсэгчдийг 9.2 хувиар бууруулж 5.0 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Тогволосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Суурь боловсрол эзэмшин тэгсөгчдөөс МСТБ-д элсэгчид	5.0%	10	-9.9%	14.2%	12.79%	9.35%	7.59%	5.00%

- Бүрэн дунд боловсролын сургуулийг төгсөгчдөөс МСҮТ-д элсэгчдийг 18.0 хувиар нэмэгдүүлж 20.0-иос доошгүй хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгчдөөс МСТБ-д элсэгчид	20.0%	10	25.9%	2.0%	2.52%	5.02%	7.96%	20.0%

- Насанд хүрэгчдээс MCYT-д элсэгчдийн жилийн дундаж өсөлтийг 15.0 хувь болгож 2015 он гэхэд жилд 8000-аас илүү насанд хүрэгчид MCYT-д элсдэг болсон байна.

	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Насанд хүрэгчдээс МСТБ-д элсэгчид	15%	1777	2044	3110	4114	8275

Чанар, нийц:

- Мэргэжлийн анхан, дунд боловсрол олгох сургуулийн 3800 суудал бүхий хичээлийн байрыг шинээр барина.

	Зорилт	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Шинээр барих мэргэжлийн анхан, дунд боловсрол олгох сургуулийн хичээлийн байрны суудлын тоо	3800	600	1200	800	1200

- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын лабораторийн тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүний зардлыг жил бүр 10.0 хувиар өсгөнө.
  - MCYT-д үзэх мэргэжлийн хичээлийг сурх бичиг, сургалтын гарын авлагатай болгоно.
  - Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын эмзэг бүлгийн суралцагчдад сурх бичиг, сургалтын гарын авлагыг номын сангаар дамжуулан үнэ төлбөргүй эзэмшүүлнэ.
  - MCYT-ийг 100 хувь мэргэжлийн багшаар хангана.
  - MCYT-ийн сурагч, багшийн харьцааг хотод 19.1-15.0-д, хөдөөд 17.7-15.0-д хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Сурагч багшийн харьцаа Хотод Хөдөөд	15 15	11 11	-2.2% -1.5%	19.1 17.7	18.7 17.4	17.5 16.7	16.7 16.2	15.0 15.0

- МСҮТ-ийн нийт ажиллагчдад эзлэх багш бус ажиллагчдын хувийн жинг хотод 30.0 хувь, хөдөөд 35.0 хувь болгоно.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Багш бус ажиллагчдын эзлэх хувь Хотод Хөдөөд		30.0% 35.0%	6 11	-6.0% -2.0%	43.5% 43.8%	40.9% 42.9%	34.0% 40.4%	30.0% 38.8% 30.0% 35.0%

- Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшлүүлнэ.
- Жил бүр 20 багшийг гадаадад нарийн мэргэжлээр мэргэшүүлэх мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулна.

Менежмент:

- МСТБ-ын нийгмийн түншлэлийн удирдлага, менежмент бий болсон байна.
- МСТБ-ын гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх бодлого, эрх зүйн таатай орчин бий болсон байна.

Дээд боловсролын талаар

Хамран сургалт:

- Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА-н мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдын нийт суралцагчдад эзлэх хувийн жинг 29.1-45.0 хувь болгож өсгөх бодлого баримтална. Үүнд:
  - Инженер, технологийн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 13.0-25.0 хувьд,
  - ХАА-н мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 3.1-6.0 хувьд,
  - Байгалийн шинжлэлийн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 2.9-4.0 хувьд,
  - Багшийн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 9.8-10.0 хувьд тус тус хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Инженер, технологи	25.0%	11	5.9%	13.3%	14.1%	16.7%	18.8%	25.0%
Хөдөө аж ахуй	6.0%	11	6.1%	3.1%	3.3%	4.0%	4.5%	6.0%
Байгалийн шинжлэл	4.0%	11	3.0%	2.9%	3.0%	3.3%	3.5%	4.0%
Багш	10.0%	11	0.2%	9.8%	9.8%	9.9%	9.9%	10.0%

▪ Бусад мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдын нийт суралцагчдад эзлэх хувийн жинг 38.9-34.0 хувьд хүргэнэ. Үүнд:

- Нийгэм, хүмүүнлэгийн ухааны мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 18.5-10.0 хувьд,
- Хуулийн мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 5.8-4.0 хувьд,
- Анагаах ухааны мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдыг 7.7-7.0 хувьд тус тус хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Бусад мэргэжлийн чиглэлээр суралцагчдын нийт суралцагчдад эзлэх хувь	34.0%	11	-1.2%	38.9%	38.4%	37.0%	36.1%	34.0%
Үүнд: Нийгэм хүмүүнлэгийн ухаан	10.0%	11	-5.4%	18.5%	17.5%	14.8%	13.2%	10.0%
Хууль	4.0%	11	-3.3%	5.8%	5.6%	5.1%	4.7%	4.0%
Анагаах ухаан	7.0%	11	-0.9%	7.7%	7.7%	7.5%	7.3%	7.0%

- Хувийн их, дээд сургуулийн оюутнуудын нийт суралцагчдад эзлэх хувийг 6.7 хувиар бууруулж 25.0 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Хувийн их, дээд сургуулийн оюутнуудын нийт суралцагчдад эзлэх хувь	25.0%	11	-2.1%	31.7%	31.1%	29.1%	27.9%	25.0%

- Бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгчдөөс тухайн жилд их, дээд сургуульд элсэгчдийг 11.0 хувиар бууруулж 70.0 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
ЕБС төгсөгчдөөс тухайн жилдээ их, дээд сургуульд элсэгчдийн хувь	70%	4	-3.6%	81.0%	78.1%	70.0%	70.0%	70.0%

- Их, дээд сургуульд шинээр элсэгч бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгчдийн хувийг 31.0 хувиар бууруулж 50.0 хувьд, бусад элсэгчдийн хувийг 25.2 хувиар нэмэгдүүлж 50.0 хувьд хүргэнэ.

	Зорилт	Товлосон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	2004 2005 (Суурь он)	2005 2006	2008 2009	2010 2011	2015 2016
Их, дээд сургуульд шинээр элсэгчдэд: ЕБС төгсөгчдийн эзлэх хувь Бусад элсэгчдийн эзлэх хувь	30%	4	4.9%	75.2% 24.8%	74.0% 26.0%	70.0% 30.0%	70.0% 30.0%	50.0% 50.0%

Чанар, нийц:

- Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА, анагаах ухааны мэргэжлийн чиглэлээр суралцах 4 оюутан тутмын 3-т нь, бусад мэргэжлийн чиглэлээр суралцах 4 оюутны 1-д нь төрийн сургалтын сангаас сургалтын төлбөрийн зээл олгох бодлогыг баримтална.
- Дээд боловсролын багш нарын дотоодод мэргэжил дээшлүүлэх зардлыг жилд 8 хувиар нэмэгдүүлнэ. Жил бүр 100 багшийн мэргэжлийг гадаадад дээшлүүлнэ.
- Дээд боловсролын хөрөнгө оруулалтын зардлыг жилд 8 хувиар нэмэгдүүлнэ.

Менежмент:

- Дээд боловсролыг үндэсний эдийн засгийн бүтэц, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцүүлэх бодлого, менежмент бий болсон байна.

IV ВУЛЭГ. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
(2006 - 2010 он)

**4.1. Бага наасны хүүхийн боловсролын
 дүнд хуучдааны Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө
 (2006-2010 он)**

Хэрэгжүүлэх хотөлбөр	Хөтөлбөрийн бүрэлдэхүүн	Гаралтын үр дун ба шалгур үзүүлэлт
Хүргээмж		
Зорилго 1. Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын бохир жинг 99.0. хувьд хүргэх		
1.1. Цэцэрлэгийн хамран сургалтын хүрээг өргөжүүлнэ	<p>1.1.1. Улаанбаатар хот, Дархан-Уул, Орхон болон зарим аймгуудад цэцэрлэгийн шинээр барих, өргөгөх үйлчилгээг өргөжүүлэх</p> <p>1.1.2. Цэцэрлэгийн ээлжийн, улирлын, түр сургалтын хүүхдийн 35.0 хувийг цэцэрлэгт хамруулна.</p> <p>1.1.3. Хувийн цэцэрлэгт байтуулахыг төрөөс хөхиулэн дэмжих, магадлан итгэмжлэлдсэн хувийн цэцэрлэгт хамрагдаж буй хүүхийн нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардлыг төрөөс санхүүжүүлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Хүүхдийн цэцэрлэгийн ор/суудал 3650-иар нэмэгдсэн байна. Хотын хүүхдийн 85.0 хувь, хөдөөгийн хүүхдийн 35.0 хувийг цэцэрлэгт хамруулна. Нийт суралцаачад хувийн цэцэрлэгийн хүүхдийн эзлэх хувийт 6.5-д хүргэнэ. Цэцэрлэгийн нэг батшид ногдох хүүхэд 11.6-д, бүлэг дүүргэлт 25.0-д байна.
1.2. Хөдөөгийн малчин айл өрхийн хүүхэд зорилсан цэцэрлэгийн бус сургуулийн өмнөх боловсролын институтчилэлдсэн Үйлчилгээг бий болгоно	<p>1.2.1. Орон нутагт малчдын хүүхлийн хөгжлийг хангах гэр бүл төвтэй явуулын, улирлын, эцэг, эхийн, зайны сургалтын Үйлчилгээг бий болгох</p> <p>1.2.2. Хөдөөгийн багийн бага оврын сургуулийн үйл ажиллагааг СӨБ-ын чиг Уүрээр өргөжүүлэх</p> <p>1.2.3. Малчдын хүүхдэд зориулсан гэр бүлд тулгуурласан Үйлчилгээний стандарт, сургалтын хөтөлбөр, агуултыг боловсруулан мөрдөх, багшийт давтан бэлтэх, сургалтын зардал, багшийн цалинийн асуудлыг шийдвэрлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Хотын хүүхдийн 14.0 хувийг, хөдөөгийн хүүхдийн 64.0 хувийг сургуулийн өмнөх боловсролын цэцэрлэгээс бусад хэлбэрийн сургалтад хамруулна. Амьжиргааны баталгаажих түвшингээс доогуур орлоготой нэн ядуу айл өрхийн хүүхдийн сургуулийн өмнөх боловсролын хамрагдалтыг 2005 оны түвшнээс 50 хувиар нэмэгдүүлнэ. Хөдөөгийн матчын бага наасны хүүхэд зориулсан сургуулийн өмнөх боловсролын Үйлчилгээ нь институтчилэлдсэн байна.
1.3. Амьжиргааны баталгаажих түвшингээс доогуур орлоготой нэн ядуу айл өрхийн бага наасны хүүхдийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ	<p>1.3.1. СӨБ-ын Үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй байгаа хөдөөгийн болон хотын захын хорооллын нэн ядуу айл өрхийн хүүхдүүдэд зориулсан олон хувилбаргийн айл өргөхийн агуулга, арга зүй, хүүхэд, багш, гэр бүлд ашиглалдах гарын авлага, материалууд бий болсон байна.</p> <p>1.3.2. Хөдөөгийн болон хотын захын хорооллын цэцэрлэгт хамрагдаж буй нэн ядуу айл өрхийн хүүхдүүдийн хоолны зардлыг нийтийн халамжийн сангаас хариуцах</p>	<ul style="list-style-type: none"> Сургуульд бэлтгэх олон хувилбарг сургалтын хөтөлбөрийн агуулга, арга зүй, хүүхэд, багш, гэр бүлд ашиглалдах гарын авлага, материалууд бий болсон байна. Цэцэрлэгийн бус сургалтыг зохион байтуулах удирдлага, зохион байгуулалт, хүний ноёцийн чадавхи бий болсон байна.

<p>1.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй баатасны хуудийн нийгмийн Уйлчилгээг өргөжүүлнэ</p>	<p>1.4.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй баага наасны хуудийг эрт оношлох, нехэн сэргээх, асаргаа сувилгаа, боловсролын үйлчилгээнд хамруулах нийгмийн нехцэлийг бий болгох</p>	<ul style="list-style-type: none"> Хөгжлийн бэрхшээлтэй бага наасны хуудийн нийгмийн үйлчилгээний орчин бий болсон байна. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хуудийн сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээний хамралт 2005 оны түвшнээс 50 хувиар нэмэгдсэн байна.
	<p>1.4.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хуудэд зориулсан гэр бууд түшиглэсэн эруул мэнд, асаргаа сувилгаа, зөвлөөөг өгөх үйлчилгээний хэлбэрийг бий болгох</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ердийн цэцэрлэгт хөгжлийн бэрхшээлтэй хуухдуйдг хамруулах тустайлан болдогыг хөржүүлэх
	<p>1.4.3. Ердийн цэцэрлэгт хөгжлийн бэрхшээлтэй хуухдуйдг хамруулах тустайлан болдогыг хөржүүлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Хөгжлийн бэрхшээлтэй хуухдуйдгэй ажиллах арга зүй, сэтгэл зүйн орчин болон багшлах хүний нөөцийн чадвавхи бий болсон байна.
	ЧАНАР	
Зорилго 2. Бага наасны хуухдуйдийн хөгжлийн хэрэгцээг хангахуйш чанартай боловсролын үйлчилгээг бий болгох		
<p>2.1. Цэцэрлэгийн үндны цэвэр ус, хоол, хүнсний хангамж, Уйлчилгээг сайжруулна</p>	<p>2.1.1. Цэцэрлэгийн хоолны зардлыг бага наасны хуудайн хоолны илчлэг, шим тэжээлийн нормд тулгуурлан тогтооно. 2006-2007 оны хичээлийн нормд тулгуурлан цэцэрлэгийн нэг хуухдэд номдох хоолны жилийн нормыг 61.1 (нэг хуухдийн нэг ёдрийн хоолны зардал 300.0 төгрөг байсныг 484.0 төгрөг болтоно) хувиар өсгөж 116.000 төгрөгөөр тоодож санхүүжүүлнэ.</p> <p>2.1.2. Цэцэрлэгийн гал тогогоны тоног төхөөрөмж, сав суулыг шинэчлэх, эрүүл ахуйн стандартад нийцүүлэх</p> <p>2.1.3. Цэцэрлэгүүдэд үндны цэвэр усны эрүүл мэнд, эрүүл ахуйн стандартын шаардлагыг хангасан орчин бүрдүүлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> 2006-2007 оны хичээлийн жилээс эхлэн хуухдийн физиологийн нормативт нийцсэн хоол хүнсний хангамж бий болно. Цэцэрлэгийн үндны цэвэр ус, хоол хүнсний аюулгүй, эрдэлгүй байдлыг хангах, чанарын баталгааны түвшин стандартын шаардлагад нийцсэн байна.
<p>2.2. Цэцэрлэгийн барилын болон сургалтын орчны сургалтын материалыг боловсруулан багалгаажуулж мөрдүүлснээр цэцэрлэгийн материалыг орчны эрүүл, аюулгүй, хэвийн нехцэлийг хангах</p>	<p>2.2.1. Цэцэрлэгийн барилын болон сургалтын орчны сургалтын материалыг боловсруулан багалгаажуулж мөрдүүлснээр цэцэрлэгийн материалыг орчны эрүүл, аюулгүй, хэвийн нехцэлийг хангах</p> <p>2.2.2. Гадаа бие засах байгууламж, ариун цэврийн өрөөний тустайлан стандарт боловсруулан мөрдүүлэх</p> <p>2.2.3. Цэцэрлэгүүдийг засварлах засварын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх</p> <p>2.2.4. Цэцэрлэгийн тоглоом, наадгай, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангалтыг сайжруулах</p>	<ul style="list-style-type: none"> Цэцэрлэгийн барилын болон сургалтын орчны сургалтын материалыг боловсруулан багалгаажуулж мөрдүүлснээр цэцэрлэгийн материалыг орчны эрүүл, аюулгүй, хэвийн нехцэлийг хангах Бих цэцэрлэгийн бие засах байгууламж стандартын шаардлагад нийцсэн байна. Цэцэрлэгийн тоглоом наадгай, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангалтыг 2005 оны түвшнээс 1.7 дахин нэмэгдүүлсэн байна. Засварлах шаардлагатай нийт цээрлэгийн 29.8 хувийг засварласан байна.

<p>2.3. Бага насын хүүхдийн нийгмийн Үйлчилгээний цогц стандартыг боловсруулж нэвтрүүлэх</p>	<p>1.1.1. Бага насын хүүхдийн хөгжлийн цогц стандартыг боловсруулж турших, батлан мөрдүүлэх 2.3.2. Шинэ стандартад нийцэн батшийн гарын авлагыг зохиох, хэвлэх ажлыг төрөөс дэмжих</p>	<ul style="list-style-type: none"> Бага насын хүүхдийн хөгжлийн цогц стандартыг стандарттай болсон байна. СӨБ-ын хүүхэд, багш наарт зориулсан 4-өөс доошгүй төрийн багшийн гарын авлага, сургалтын материалтай болсон байна. <p>2.4. СӨБ-ын хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэх</p> <p>2.4.1. СӨБ-ын багши бэлтгэх хөтөлбөрийг шинэчлэх, хэрэгжүүлэх 2.4.2. Цэцэрлэгийн үндсэн багши нарыг 100 хувь мэргэжлийн багшаар хангах</p> <p>2.4.3. Шинэ стандартыг хэрэгжүүлэхдэд шаардлагатай ур чадварыг эзэмшилж сургалтын модулиуд боловсруулах, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтуудыг зохион байгуулах</p> <p>2.4.4. Цэцэрлэгийн туслах багши наарт зориулсан мэргэжлийн сургалтын хөтөлбөрүүдийг боловсруулах, сургалтыг зохион байгуулах</p> <p>2.4.5. Цэцэрлэгийн бус хэлбэрийн сургуулийн өмнөх боловсролын сургалт, арагзуун модулиуд боловсруулах, сургалтыг зохион байгуулах</p> <p>2.4.6. СӨБ-ын мэргэжилтэн, багши нарыг гадаад улс орнуудад мэргэжлийг нь дээшлүүлэх, туршлага судлах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.</p> <p>2.4.7. Хүүхдийн цэцэрлэгийн удирдах ажилнууд, бусад мэргэжилтийн зориулсан бага насын хүүхдийн хөгжлийн үйлчилгээний менежментийн шинэ үр чадварыг эзэмшилж мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх</p>
МЕНЕЖМЕНТ		
<p>Зорилго 3. Бага насын хүүхдийн үйлчилгээний болдого, эрх зүй, менежментийг боловсронгуй болгох</p>	<ul style="list-style-type: none"> Бага насын хүүхэд зориулсан хүүхэд асрах төв, хүүхийг ажил дээр нь болон гэрт нь харах, асаргаа сувилгаа, зөвлөгөө өгөх гэх мэт үйлчилгээний төрөл, хэлбэр, тоо олширсон байна. Бага насын хүүхдийн үйлчилгээний стандарт, хяналтын механизмыг бий болсон байна. <p>3.1. Хувийн хэвшил, бусад сонирхлын булгуддээс бага насын хүүхдийн үйлчилгээг эрхээс сонирхлыг дэмжих эрх зүйн таатай орчин бий болгох</p> <p>3.1.2. Бага насын хүүхдийн Үйлчилгээний стандартыг боловсруулж мөрдөх</p> <p>3.1.3. Хүүхдийн халамж, асран сувилахийн мэргэжлийн чиглэлийг бий болгох, мэргэжилтэн бэлтгэх</p> <p>3.1.4. Бага насын хүүхдийн Үйлчилгээний стандарт, магадлан итгэмжлэлийг хөгжүүлэх</p> <p>3.1.5. Бага насын хүүхдийн Үйлчилгээний аюулгүй, эрслэлгүй байдлыг хангах, чанарын баталгааны хяналтыг бий болгох</p>	

<p>3.2. Бага насны хүүхдийн нийгмийн Үйлчилгээний удирдлага, менежментийн нэгдмэл байдлыг бий болгох</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;"> <p>3.2.1. Бага насны хүүхдийн нийгмийн Үйлчилгээг эрхэлж буй салбарын яамд, байгууллагуудын нэгдмэл хамтын үйл ажиллагааны менежментийг бий болгох</p> </td><td style="width: 50%;"> <p>• Бага насны хүүхдийн салбар дундын удирдлага, мэдээлэл, Уйл ажиллагааны нэгдмэл байдал бий болсон байна.</p> </td></tr> <tr> <td> <p>3.2.2. Бага насны хүүхдийн Үйлчилгээний талаар салбар дундын мэдээллийн бааз, нэгдсэн сургалтын байгуулах</p> </td><td></td></tr> </table>	<p>3.2.1. Бага насны хүүхдийн нийгмийн Үйлчилгээг эрхэлж буй салбарын яамд, байгууллагуудын нэгдмэл хамтын үйл ажиллагааны менежментийг бий болгох</p>	<p>• Бага насны хүүхдийн салбар дундын удирдлага, мэдээлэл, Уйл ажиллагааны нэгдмэл байдал бий болсон байна.</p>	<p>3.2.2. Бага насны хүүхдийн Үйлчилгээний талаар салбар дундын мэдээллийн бааз, нэгдсэн сургалтын байгуулах</p>	
<p>3.2.1. Бага насны хүүхдийн нийгмийн Үйлчилгээг эрхэлж буй салбарын яамд, байгууллагуудын нэгдмэл хамтын үйл ажиллагааны менежментийг бий болгох</p>	<p>• Бага насны хүүхдийн салбар дундын удирдлага, мэдээлэл, Уйл ажиллагааны нэгдмэл байдал бий болсон байна.</p>				
<p>3.2.2. Бага насны хүүхдийн Үйлчилгээний талаар салбар дундын мэдээллийн бааз, нэгдсэн сургалтын байгуулах</p>					
<p>Дам Үр дүн ба шалтуур үзүүлэлт</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын бохир жинь 99.0 хувьд хүргэнэ. • 1 дүгээр ангид элсэгчдээс сургуульд бэлтгэх сургалтад хамрагдсан хүүхдийн эзлэх хувь 2015 онд 99 хувьд хүрнэ. • Нүүдлийн амьдралын хэв маяг нийцсэн хөдөөгийн малчдын бага насны хүүхдийн Үйлчилгээ бий болно. • Бага насны хүүхдээц үзүүлэх нийгмийн Үйлчилгээний төрөл, хэлбэр, сонгох боломжийг бий болгосноор Үйлчилгээний тэгш байдалыг хангаж, хүргээжийг нэмэгдүүлнэ. • Бага насны хүүхдийн бие бялдар, оюун ухаан, нийгэмшигийн хөгжлийн ялгаатай тэши бус байдлыг бууруулах боломж бурдсанээр бага боловсролын хүргээж, чанар, дотоод үр ашиг дээшилнэ. • Цэцэрлэгтийн материаллаг болон сургалтын үйл ажиллагааны орчин сайжирснаар хүүхдүүд аюулгүй, эрүүл, эсэн мэнд өсөж хөгжих, чанартай Үйлчилгээг хүртэх боломж өргөжине. • Бага насны хүүхдийн эрүүл мэнд, хоол тэжээл, асаргаа, нийгмийн халамж, боловсролын Үйлчилгээний цогц менежмент бий болно. 				

**4.2. Бага, дунд боловсролын дунд хугацааны үйл ажиллагааны төлөвлөө
(2005 - 2010 он)**

Хэрэгжүүлэх хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн бүрэлдэхүүн	Хүргээмж	Гаралтын үр дүн ба шалгуур Үзүүлэлт
Зорилго 1. Сурацагчад чанартай боловсрол эзэмшиг тэгш боломж олгодохгүй байгаа ялгааг багасгах, суралцах эрхээ элдэхэд нь дэмжэг үзүүлэх			
1.1. Суурь боловсролын хамран сургатын хүрээ нэмэгдүүлэх	<p>1.1.1. ЕБС-ийг 11 ба 12 жилийн бүтцэд шилжүүлэхэд 6 ба 7 настай хүүхдүүдийг сургуульд бүрэн хамруулах</p> <p>1.1.2. ЕБС, дотуур байрны байришил, хучин чадлын судалгаа гаргах</p> <p>1.1.3. Бусчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал, засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн хуваарийн өөрчлөлтийг холбоотойгоор ЕБС-ийн бүтэц, хэв шинж, байршилыг оновчтой болгох</p> <p>1.1.4. Сургуулдаачын хичээлийн болон дотуур байрны барилыг шинээр барих, өртөөтөх</p> <p>1.1.5. Хувийн бага, дунд сургуулиуд хөгжих эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулах</p>	<ul style="list-style-type: none"> 2006 оноос эхлэн долоон настай хүүхдийн 99.9 хувийг сургуульяа элсүүлсэн байна 2008 оноос эхлэн зураган настай хүүхдийн 99.9 хувийг сургуульдээ болсон байна 2008 он гажд сургуулийн шинэ зурагал болон строгсон байх ба 2010 он гажд мөрдөгднө Сургуулийн сурдлын тоог 2010 он гэхэд 35.9 мянган шинэ сурдлаар, дотуур байрны орны тоог 2.7 мянган ороор нэмэгдүүлсэн байна. Хувийн сургуулиудын оролцоог нэмэгдүүж, нийт суралцагдын 10.0 хүртэлх хувийг хувийн сургуулиудад хамруулна. 	
1.2. Бага ангийн сургачид, малчдын хүхэд боловсролын чанартай үйлчилгээ авах тэгш боломж бурдуулэх	<p>1.2.1. Сургуульд бэлтгэгдсэн байдалын ялгааг багасгах болгино хугацааны хөтөлбөр боловсруулж, сургалтын явцад хэрэжкуулэх</p> <p>1.2.2. Суралцах явцад усч буй бэрхшээлийг онышлон суралцах бэрхшээл уссэн хүүхдэд тухайн бэрхшээлээс гарахад нь туслах</p> <p>1.2.3. Нийтийн янз бүрийн давхраанаас сургуулийн шинэ орчинд хөл тавьж буй 1,2 дугаар ангийн сургачигтай ажилдах, суралцах бэрхшээл үсээх, анги улирахаас сэргийлэх арга зүйг багшид эзэмшиүүлэх</p> <p>1.2.4. Сургалтын чанарыг бууруулахгүйгээр багийн сургуулиудыг дэмжих</p> <p>1.2.5. Хүүхдийн суралцах идэвхи, сонирхлыг дэмжсэн сургалтын арга, үнэлгээг нэвтрүүлж, сурагчдын дундийн нууцлалыг хэрэгжүүлэх</p> <p>1.2.6. Дотуур байрны үйлчилгээг сайжруулах</p> <p>1.2.7. Дотуур байранд амьдарц буй хүүхдүүдийн сурц боловсроод эцэг эхийн хувь нэмэр, оролцоог нэмэгдүүлэх</p> <p>1.2.8. Цэцэрлэг—бага сургуулийн цогцолбор хичээлийн байрны барилга барих</p>	<ul style="list-style-type: none"> Боловсрол эзэмшиг тэгш боломжийг хангах Үйлчилгээний төрлүүд бий болно ЕБС-ийн Улирагсыг 2004 оны түвшнээс 34.0 хувиар бууруулж 66.0 хувьд хүргэнэ Бага боловсролын ангийн завсралтыг 2005 оны түвшнээс 2010 он гээд дор дурдсанаар бууруулна. Үнд: I Ангийнхыг 3.69% бууруулж 1.31 %-д, II Ангийнхыг 1.04% бууруулж 1.26 %-д, III Ангийнхыг 1.32% бууруулж 1.48 %-д IV Ангийнхыг 0.49% бууруулж 0.21 %-д Y Ангийнхыг 0.22%-д тус тус хүргэнэ Дундийн нууцлалыг хадгалах эрх зүйн орчин бурддүүлэх арга хэмжээ авна. Үнэлгээний журам өөрийгдсөн байна. Дотуур байранд хамраадах малчдын хүүхдийн хамран сургалтыг 18.2 хувиар нэмэгдүүлж 52.7 хувьд хүргэнэ Бага сургуулийг эцэг эх, гэр бүлд ойртуулна Дотуур байранд амьдарч буй хүүхдийн хоолны нэжийн зардлыг 2004 онтой харьцуулахад жил бүр дунджаар 8 хувиар өстөх 	

<p>1.3. Аngий улиралт, сургууль завсралттыг бууруулах, Эмзэй булгийн сурцлагчдыг завсралтгүй суралцаад нь дэмжлэг үзүүлэх</p>	<p>1.3.1. Ангиулиралт, сургууль завсралтны шалтгааныг судалж тэргээрийг арилгах боллого, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх 1.3.2. Сургууль завсралтагчыг завсралсан эхний 2 жилд нь багтаан сургуульд нь бууаж суралцуулах, 3 дахь жилээс нь боловсрол нөхөн олгох албан ба АББ-ын хамтарсан чийлд, дарааийн жилд нь 40.0 хувийт нь сургуульд буцан оруулна. 1.3.3. Сургуульд нь буцаах тустайлан хөтөлбөр боловсуулж бураан оруулна. 1.3.4. Боловсрол нөхөн олгох албан ба АББ-ын хамтарсан чийлд, дарааийн жилд нь 40.0 хувийт нь сургуульд бураан оруулна. 1.3.5. Амькирааны доод түвшинээс доогуур орлоготой өрхийн хүүхийг хичээлийн хэрэглэлээр хангах Амькирааны багалгажих түвшингээс доогуур орлоготой өрхийн хүүхдэд сурах бичийг өрхийн бичгээр үнэгүй олгох</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсралдагыг 2004 оны түвшинээс 67.8 хувиар бууруулж 32.2 хувьд хүргэнэ. • ЕБС-иас завсралсан сургалчын 20.0 хувийг эхний жилд, дарааийн жилд нь 40.0 хувийт нь сургуульд бураан оруулна. • Багас дунд боловсролд дэвшиин сургалчид 2008 онд 98.8 %, 2010 онд 99.1% болох ба сууриас бураан дунд боловсролд дэвшиин сургалчид 2008 онд 88.9%, 2010 онд 90.6% болно.
<p>1.4. Ерөнхий боловсролын сургуулийн 1, 2 дугаар ангийн сурчадал Удийн цай өгөх ажлыг хэрэгжүүлэх</p>	<p>1.4.1. Сургалчдаад Удийн цайгаар үйлчлэхд шаардлагах станцартыг боловсруулж, эрх зүйн орчинг бурдугүүх 1, 2 дугаар ангийн бүх сургалчад Удийн цайгаар үйлчлэх зардлыг төрөөс хариуцах эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох 1.4.2. Удийн цайгаар үйлчлэх арга хэлбэр бий болгох 1.4.3. Сургууль дээр Удийн цайгаар үйлчлэх менежментийг бий болгох</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Сургалчыг удийн цайгаар үйлчлэхд шаардлагах стандартт мөрдөгдөнө. • Сургалчыг Удийн цайгаар Үйлчлэх санхүүжилт шийдвэрлэдэж нийлүүлэлтийн тогтолцоо бурдэнэ • 2006-2007 оны хичээлийн жилээс эхэнэ бага ангийн 1, 2 дугаар ангийн хүүхдүүдэд удийн цай, хоол өгнө.
<p>1.5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийг өрдийн сургуульд хамруулсан сургах</p>	<p>1.5.1. Ердийн сургуулийн багш, суралцагчад мэргэжлийн байгууллагууд, ажилнуудаас мэргэжил, арга зүйн тусламжаа узүүлэх эрх зүйн орчинь бий болгох 1.5.2. Тусгай сургуулиудаас өрдийн сургуулийн багш, суралцагчид, эцэг эхчүүдэл мэргэжил, арга зүйн тусламжаа узүүлдэг болгох 1.5.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн боловсролын хэрэгчээг судалж, боловсролын тусгай хэрэгцээнд тохирсон төрөл бурийн сургалтын хөтөлбөр боловсуулж хэрэгжүүлэх 1.5.4. Багши наарт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдэй ажиллас мэдлэг түршлага эзэмшигүүлэх 1.5.5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд боловсролын болон нөхөн сэргээх үйлчилгээгүүзүүлэхдээ боловсрол хэрэсэл, сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр сургуулиудыг хангах</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн оншилиг оо, судалгаанд сурилсан Үйлчилгээний төрөл, хэлбэр өргөжиж, хүрээ нь тэлсэн байна. • Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд боловсролд хамрагдах хот, хөдөөгийн ялгаа багасаж, тэдний суралцах боломж нэмэгдэнэ. • Сургуулийн гадна байгаа хүүхдүүдэд боловсрол эзэмшигүүлэх институтчилэгдсэн үйл ажиллагаа бий болсон байна.

ЧАНАР	
Зорилго 2. Бага, дунд боловсролын чанартай үйлчилгээ үзүүлэх орчин нөхцөлийг бурдулэх	
2.1. Боловсролын шинэ стандартыг хэрэгжүүлэх, ЕБС-ийг 12 жилийн бүтцэл шилжүүлэх шийтгэлийг хангах	<p>21.1. ЕБС-ийг 12 жилийн бүтцэд шилжүүлэхтэй холбогдуулан сургуулийн хичээлийн ба дотуур байрны суудлын тоо, багшийн хангамж, төсөвт зардал зэрэг асуудлаар судалгаа хийж шилжүүлэх бэлтгэл ажлыг төлөвлөгөө, графикийн дагуу хэрэгжүүлэх</p> <p>2.1.2. Бага, дунд боловсролын сургалтын төлөвлөгөө хөтөлбөрийг 12 жилийн бүтцэд нийцүүлэн өөрчилж, боловсролын удирдах ажилтан, багш нарт зориулсан сургалтууд зохион байгуулах</p> <p>2.1.3. 6 ба 7 настай хүүхдийг сургах агуулга, арга зүй, сургалтын орчны тодорхойлох</p> <p>2.1.4. Хичээлүүдийн агуулын үлгэрчилсэн хүрэг боловсруулах</p>
2.2. Багшийн хангант, ашиглалт ба багшийн ажлын ачааллыг оновчтой болгох	<p>2.2.1. ЕБС-ийг 12 жилийн бүтцэд шилжүүлэхтэй холбоотойгоор үүсэх багшийн хангамж, ажлын ачааллын өөрчлөлтийг зохицуулах</p> <p>2.2.2. Хөдөөийн багшийн хангамжийг сайжруулах эрх зүйн болон эдийн застийн урамшуулын арга хэлбэрийг боловсруулж мөрдөх</p> <p>2.2.3. Хөдөөийн сургуульд мэдээлэл, харилцаа холбооны шинэ технологи нэвтрүүлэх</p> <p>4.4.4. Багшар хангах бодлого, стратегийг шинчэлэх, багшийн дээшшуулэх Үйлчилгээний агуулга, арга зүй, үнэлгээг оновчтой болгох, хүртэц, сайжруулах</p>

<p>2.3. Багш, удирдах ажилтан тогтолцоог шинэчлэн сайжруулах</p>	<p>2.3.1. Сургуулийн бүтэц, хэвшигийн онцлог, шинэ стандартын шинэчлэх шаардлагад нийцүүлэн “Багш” мэргэжилтийн загварыг стандартын стандартыг шинэчлэн боловсруулж мөрдөх</p> <p>2.3.2. “Багш” мэргэжилтийн заварт нийцсэн “багш боловсрол” - Зах зээлийн эрэлт хэрэгцээний дагуу хөрөвөх болмж олгосон модулийн тогтолцоо бүхий кирриклимийг боловсруулж хэрэгжүүлэх</p> <p>2.3.3. Багш боловсролын шинэ стандарт, кирриклимийг хэрэгжүүлэхдэд шаардлагатай орчны стандартууд боловсруулж мөрдөх</p> <p>2.3.4. Стандартад нийцсэн сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг нийлүүлэх</p> <p>2.3.5. Багш боловсролын шинэ стандарт, кирриклимийг хэрэгжүүлэх хүний нөөцийг чадавижуулах</p>	<ul style="list-style-type: none"> 2008 он гэхэд багш боловсролын стандарт, кирриклимийг боловсруулан баталгаажуулсан байна. 2010 он гэхэд баталгаажсан стандарт, кирриклимийн явдалдах сургалт жилдэрсэн байна. Боловсрол дахь хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт хэрэгцээний дагуу багш мэргэжлээрээ хөрвөх, еер салбарас чадварлаг боловсон хучин татагдан ажиллах боломжтой уян хатан, нээлттэй тогтолцоо бүрднэ. Чанартай багш, удирдах ажилтан бэлтгэгдэх татай орчин бүрднэ.
	<p>2.4. Сургууль төвтэй мэргэжил дээшлүүлэх тогтолцоог төлөвшүүлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Багш нар ажил дээрээ тасралтуй сууралцахад тохиromжтой орчны стандартыг боловсруулж гаргах Зайны сургалтын үндэсний служжээний хүргээмж, ашиглалт, найдвартай ажиллагааг нэмэгдүүлэх Багш нар сургууль дээрээ мэргэжил дээшлүүлэхэд орон нутгийн болон үндэсний түвшний байгууллагуудаас мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх чадавхийг нэмэгдүүлэх Цогцолбор, бусийн төв сургуулиудыг багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх тушиц нэгк болохууцаар хөгжүүлэх Багш, удирдах ажилтны мэргэжил дээшлүүлэх санхүүгийн болон үйл ажиллаганы менежментийг боловсронгуй болгож, мэргэжил дээшлүүлэх зардлыг сургуулийн төсөвт тусгагдаг болох

<p>2.5. Шинэ стандарт, киррикулинийг хэрэгжүүлэх чадварыг дээшүүлэх</p>	<p>2.5.1. Шинэ стандарт, киррикулинийг хэрэгжүүлэх чадварыг дээшүүлэх сургалтын модулийн тогтолцоог бий болгох гарын авлага, сургалтын хэрэггэдэхүүн боловсруулах, түгээх Мэдээлийн технологи ашиглан хичээл захаар балш парт зориулсан сургалт зохион байгуулж, сургалтын материал, гарын авлага бэлтгэнэ</p> <p>2.5.2. Тодорхой бодлогоор гадаадын улс орнуудад мэргэжил дээшүүлэх сургалтыг зохион байгуулж, дэвшилтэг туршлага, арга зүйг судлах, нэвтрүүлэх</p> <p>2.5.3. Гадаад, дотоодлын төсөл, хөтөлбөрүүдийн хүрээнд тодорхой чиглэлээр бэлтгэгдсэн сургагч багш нарын мэдэг чадварыг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн бусад сургуулийн багш нарын мэргэжлийг дээшүүлэхдээ УР өгөөжтэй ашиглагах</p> <p>2.5.4. Сургууль дээр сургалтад боловсролын ТВ, интернет зэрэг мэдээлэл харилцаны шинэ технологи ашиглак боломжийг өргөжүүлэх</p> <p>2.5.5. Чинэ стандартыг хэрэгжүүлэхдээ шаардлагатай ур чадварыг эзэмшиүүлэх цуврал сургалтад багш бүр хамрагдсан байна.</p> <p>Багш нар компьютер болон интернет ашиглан сургалтиявуудж, сургалтын үргэлжийн нэмэгдүүлэх арга ухаанд суралцсан байна.</p> <p>Багш, удирдах ажилтны до тооддоо мэргэжил дээшүүлэх нийт зардал 2004 онтой харьцуулахад 2008 онд 7 дахин, 2010 онд 7.3 дахин өссөн байна.</p> <p>Жил бүр өрөнхий боловсролын сургуулийн багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшүүлнэ.</p> <p>Жил бүр 200 багш, удирдах ажилтны гадаадад мэргэжил дээшүүлнэ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Шинэ стандартыг хэрэгжүүлэхдээ шаардлагатай ур чадварыг эзэмшиүүлэх цуврал сургалтад багш бүр хамрагдсан байна. Багш нар компьютер болон интернет ашиглан сургалтиявуудж, сургалтын үргэлжийн нэмэгдүүлэх арга ухаанд суралцсан байна. Багш, удирдах ажилтны до тооддоо мэргэжил дээшүүлэх нийт зардал 2004 онтой харьцуулахад 2008 онд 7 дахин, 2010 онд 7.3 дахин өссөн байна. Жил бүр өрөнхий боловсролын сургуулийн багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшүүлнэ. Жил бүр 200 багш, удирдах ажилтны гадаадад мэргэжил дээшүүлнэ.
<p>2.6. Багш, арга зүйнчилд, удирдах ажилтны хөдөлмөрийн үндсэн дээр нэмэгдэл хөлө, үрэмшүүлэх чадварыг дээшүүлэх</p>	<p>2.6.1. Ажлын гүйцэтгэлийн чанараыг илт тод, шудартга үнэлэх зохицуулалт хийх</p> <p>2.6.2. Амьдралх орчны ялгаатай байдлыг тооцсон нэмэгдэл урамшил олгох</p> <p>2.6.3. Багш, ажилтнуудынхаа эрүүл мэнд, нийгмийн асуудлыг бие даан шийдвэрлэх талаар орон нутаг, сургууль, хамт олны идэвхи санаачилгыг дэмжих</p> <p>2.6.4. Багшийн ёс зүйг хамгаалсан эрх зүйн орчин бурдүүлэх Мэргэжлийн ур чадварын өсөлтийг үнэлэх шалгур Узүүлэлт, арга хэлбэр, зохион байгуулалтыг боловсрондий болгох</p> <p>2.6.5. Багшид зориулсан ном, гарын авлага, сургалтын хэрэггэдэхүүний хангамжийг сайжруулахад төрөөс дэмжлэг Узүүлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Багшийн үр чадварын нийт зардал дахь багш баатшид боломжийн эзэлэх хувь 2010 онд 2004 онтой харьцуулахад 2.8% өссөн байна. Орон нутаг, байгуулалтын хамт олноо хөгжүүлэх, амьдарч ажиллах орчноо сайжруулах, нийгмийн асуудлаа шийдвэрлэх сонирхол, хүчин чармайлт нэмэгдэнэ. Багшийн үр чадварын бодит өсөлт, сургалтад Узүүлэх үр өгөөж, хөгжилд оруулж буй хувь нэмэр, гүйцэтгэх үрэг хариушагад нийцсэн урамшууллын тогтолцоогий болно. 2008 он гэхэд эрх зүй, эдийн застийн арга механизмууд багалгажин мөрдөгдөж эхлэх ба 2010 он гэхэд үйл ажиллагаа хэвшилээ.

2.7.	Сурах бичгийн чанар, хангамж сайжрах шудрагаа өрсөлдөөний дэмжсэн эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох, хэрэллэгчид сурах бичиг, номоо сонгож хэрэглэх бүрдүүлэх	2.7.1. Сурах бичгийн чанар болон түгээлтийн төлөө шудрагаа өрсөлдөөний дэмжсэн эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох 2.7.2. Сурах бичгийн стандарт, сурх бичиг зохиох, хэвлэх, түзэх журмыг шинэчлэн мөрдөх шинэчлэх 2.7.3. Шинэ стандартын дагуу ЕБС-ийн сурах бичгүүдийг шинэчлэх 2.7.4. Сурах бичиг худалдаалах тогтолцоонд үе шаттайгаар шилжих 2.7.5. Сурах бичгийг дотооддоо хэвээрэх боломж олгохуйц төлөвлөлтгэй болох 2.7.6. Сурах бичиг бүтээх хүний болон технологийн чадавхийг нэмэгдүүлэх, менежментийг сайжруулах 2.7.7. Дуут, цахим хэлбэрлийн сурх бичиг бий болгож, тэдээрийг ашиглах арга технологийг нэвтрүүлэх 2.7.8. Сурах бичиг худалдан авах чадварын судалгаа хийж, ядуу, эмзэг буулийн хүүхийг сурх бичгээр хангахад төр, олон нийтээс дэмжлэг үзүүлэх 2.7.9. Англи хэлний сурх бичгийг шинэчилж, англи хэлээр унших хүүхийн ном, хэвлэлийг нэмэгдүүлэх 2.7.10. Сургуулиудын номын санг бага ангийн сурагид хичээлээс тадуур унших номын хөмрөөр баяжуулах	<ul style="list-style-type: none"> Ерөнхий боловсролын сургуулийн сургач бүр хичээл бурийн нэг сурх бичиг, багш бүр заадаг хичээлийнхээ багшийн гарын авлагатай байна. Эрээгт хэрэцэнэйхээ дагуу хэрэглэгчид сонголт хийх боломжтой болно Сурх бичиг худалдан авахад зарцуулах төрийн ачаалал буурна. Сурх бичиг бүтээх хүний болон технологийн неецийн чадавхи нэмэгднээ. Сурх бичтууд хувилбартаай, чанартай багц болсон байна. Бүх мэргэжлийн багш бүр сургалтын цахим, хэвлэмэл хэрэглэгдэхүүн, гарын авлагар хангагдсан байна. Бага ангийн сургачдын унших номоор сургуулийн номын сангийн хөмрөг баяжина
2.8.	Боловсролын шинэ стандартыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай материалыг орчны (ЕБС-ийн) тавилга, тоног төхөөрөмж, кабинет, лабораторийн стандарт боловсруулж, мөрдөх тооног төхөөрөмжийн хөрөнгө оруулант хийх	2.8.1. Бага, дунд боловсролын стандартыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай материалыг орчны (ЕБС-ийн) тавилга, тоног төхөөрөмж, кабинет, лабораторийн стандарт боловсруулж, мөрдөх тооног төхөөрөмжийн хөрөнгө оруулант хийх	<ul style="list-style-type: none"> Сургалтын орчны шинэ стандарт төрдөгдөнө. Сүм дундьын болон цогцолбор сургуулиудаа интернетэд холбогдсон цахим сургалтын кабинетуудад байгуулалдаж ашиглагдана. Сүмдүүн сургуулиудад цахим сургалтын арга зүйг хэрэглэхэд шаардлагатай орчин нөхцөл бүрдэнэ. Бага ангийн хүүхэд бүр хөгжмийн нэг ижил зэмсэгтэйгээр хичээлэх боломж бүрдсэн байна. Бүх сургуульд биеийн тамирын тоног төхөөрөмжийг нийлүүлнэ Ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын тоног төхөөрөмж, хэрэглэгдэхүүний санхүүжилтийг жил бүр 8 хувиар нэмэгдүүлнэ. 2010 он гэхэд ахлах ангид 10 сургачид, дунд ангид 104 сургачид, бага ангид 520 сургачид 1 компьютер ногдох болно

<p>2.9. Сургуулийн барилгын чанар, дэд бүтэц, цэвэр ус, дулаан, цахилгаан хангамжийг найдвартай болгох, эруул ахуй, ариун цээрийн нөхцөлүүлэх</p>	<p>2.9.1. Төлөвлөгөөний дагуу сургуулийн хичээлийн болон дотуур байрны барилгын засварлак</p> <p>2.9.2. Сургуулийн хичээлийн болон дотуур байрны барилгын стандартыг шинээр боловсруулж, мөрдөх орчны стандартыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх</p> <p>2.9.3. Дотуур байрны орчны стандартыг боловсруулж, хэрэгжээл</p> <p>2.9.4. Дотуур байрны тавилга, зөвлөн эдлэл, гал тогооны хэрэгээл, бусад хэрэглэгдэхүүний нийлүүлэлтийг зохион байгуулах</p> <p>2.9.5. Барилгын халаалтын чанартай, ур ашигтай технологийг нэвтрүүлэх, цахилгаан хангамжийг найдвартай болгох</p> <p>2.9.6. Мэргэжлийн байгууллагатай хамтран үндны цэвэр усны нөхцөл байдалд үнэлгээ ёгч, бух сургууль, дотуур байранд гар уграх, чанарын шаардлага хангасан үнэгүй ус уух боломжийг бүрдүүлэх</p> <p>2.9.7. Бух дотуур байранд халуун усанд орох боломжийг бүрдүүлэн хүрээлээ, чанарыг сайжруулах</p> <p>2.9.8. Сургууль доторхи болон гадаах бие засах газрын стандартыг боловсруулан хүрэлцээ, хангамж, эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах</p> <p>2.9.9. Тоног төхөөрөмж, ариутгал, цэвэрлэгээнд тавигдах жишиг шаардлага боловсруулж мөрдөх</p> <p>2.9.10. Сургуулиудын орц, шаг, бие засах газар зэргийг хөгжлийн болгох</p>	<ul style="list-style-type: none"> Чанарын стандартын шаардлага хангасан хичээлийн байрны тоо нэмэгдэнэ. Бүх сургууль хөөрөөс илүүгүй ээлжээр хичээлэдэг болсон байна. Сургууль дээр хичээллэх тохъ тухай орчин бүрдсэн байна. Хичээлийн байрны сурдлын тоотой холбоотой бэрхшээл үүсгэхгүйтээр сургуулийн бүтцийн еөрчлөлт хийгдсэн байна. Барилгын засварыг захиалах, гүйцэтгэх, хянант тавих, хүлээн авах ажлын менежмент сайжирна. Хичээлийн болон дотуур байрны барилгын нөхцөл сайжирч, суралцагчын тохъ тухтай, эрүүл орчинд суралцах, амьдрах тэги боломж нэмэгдсэн байна. Барилга ашиглалт тохъ тухтай, найдвартай, үр ашигтай болсон байна. Сургууль ба дотуур байрны усан хангамж, ариун цэврийн өрөөний стандарт боловсрөлж, стандартыг стандартын нийцсэн үндны ус, бие засах газар, халуун ус, ариун цэврийн өрөөтөөр сургууль бүрхангдана
<p>2.10. Бага, боловсролын стандарт, кириклийн стандарт, хэрэгжилт, түүнийг дэмжих орчин, Үйл ажиллагааг үнэлэх</p>	<p>2.10.1. Стандартын хэрэгжилтийг хөндөнгөөс тогтоо бүтэц, арга хэлбэрийг шинэчлэх</p> <p>2.10.2. Сургачийн суралтын амжилтын үнэлгээг суралцах болон батшаха Уйл явцыг дэмжих хөшүүрэг болгон өөрчлөх</p> <p>2.10.3. Багш, удирдах ажилтын ажил, сургууль, боловсролын байгууллагын Уйл ажиллагааг үнэлэх арга хэлбэрийг боловсронгуй болгох</p> <p>2.10.4. Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээнд цахим программууд ашиглаж, үнэлгээнд үр дүн, мэдээлийн чанарыг сайжруулан хэрэглээг намэгдүүлэх</p> <p>2.10.5. Англи хэлний суурь болон бүрэн дунд боловсролын стандарт тогтоо шалгатыг улсын хэмжээнд нэгдсэн удирдамжаар зохион байгуулж үр дунд нь дун шинжилгээ хийж дүгнэлт гаргана.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Суралгын амжилтын үнэлгээ нь суралцах, багшах Уйл явцыг дэмжих хөшүүрэг болон өөрчлөдөнэ. 2008 он гэхэд суралцагчдын сурлагын амжилтын үнэлгээний тогтолцоо тогтвржкино. 2010 он гэхэд стандартын хэрэгжилтийн үнэлгээний тогтолцоо тогтвржкино. Боловсролын стандартын хэрэгжилтийг үнэлэх байгууллагын болон хүний нөөцийн чадавхи нэмэгдэнэ. Сургууль боловсроламжилтгай эзэмшин төгсөгчдийн хувийг 99.5 хувьд хүргэнэ. Ахлах ангийг амжилттай төгсөгчдийн хувийг 99.9 хувьд хүргэнэ.

<p>2.11. Цогцолбор, бусийн төв сургуулиудын дэмжийг</p>	2.11.1. Цогцолбор сургуулийн давуу тал, ололт амжилтыг баяжуулан баталгаажуулах, гарч буй бэрхшээлийг арилах, сургалтын таатай орчны бурдуулэх, сургалтын техник, технологийн шинэчлэлийг тасралтуйг хийж байх талаар чиг зорилготой цогц арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> Орон нутгийн БСГ багш нарын мэргэжил дээшшүүлэх сургалт, зөвлөх үйлчилгээ явуулах тушиц сургуулиудтай болно. Мэргэжлийн сургалттай ЕБС-нуд бий болно.
	2.11.2. Цогцолбор болон бусийн төв сургуулиудыг зайн сургалтын үндэсний системд холбох, шаардлагатай тоног төхөрөмжийг нийлүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> Мэдээлэл, холбооны технологийн сургалт, зөвлөх үйлчилгээ Узүүлэх төвүүдийг бий болгох Цогцолбор ба бусийн төв сургуулиудад мэргэжлийн сургалт явуулах орчин нөхцөл бурдуулэх
	2.11.3. Мэдээлэл холбооны технологийн сургалт, зөвлөх үйлчилгээ Узүүлэх төвүүдийг бий болгох	
	2.11.4. Цогцолбор ба бусийн төв сургуулиудад мэргэжлийн сургалт явуулах орчин нөхцөл бурдуулэх	
	МЕНЕЖМЕНТ	
Зорилго 3. Сургуулийг дэмжих болдого, менежментийг боловсронгуй болгох хөгжүүлэх		
<p>3.1. Удирдах ажилтнуудын ур чадвар, хариуцлагыг дээшшүүлэх, цалин хөлс, нийгмийн хамгааллыг сайжруулах</p>	3.1.1. Боловсролын үйл хөртийг захиргааны болон мэргэжлийн удирдлагаар хангах бүтэц, зохион байгуулалт, чиг тодорхойлолтыг шинэчлэх	<ul style="list-style-type: none"> Зорилтолд бүлэг бүрийн ажлын байрны тодорхойлолтыг нарийвчлан тодорхойлж, хүний неөцийн удирдлагын чиг үргийг албакуулсан байна.
	3.1.2. Бүх түвшний менежерүүдэд зориулсан сургалтын иж бүрэн модулийг сургалтын оновчтой загвар ашиглан хэрэгжүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> Ажлын байранд тавигдсан ур чадварыг хөгжүүлэхтэй холбоотой зорилтот бүлэг бүрт зориулсан сургалтын модулиуд боловсруулж шврал сургалт зохион байгуулна.
	3.1.3. Боловсролын захиргааны, мэргэжлийн удирдлага болон хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний бүх түвшний менежерүүдийн чадвар, хариуцлагыг дээшшүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> Удирдах ажилтныг сонгох шалгаруулалт шударга, нээлттэй болно
	3.1.4. Албан тушаалд менежерийн чадвар, ёс зүйт үндсэн шалтуур болгож сонгон шалгаруулах	

3.2. Сургуульд удирдлагыг хөгжүүлэх	суурилсан	3.2.1. Сургуулийн өөрийн удирдлагыг хөгжүүлэх 3.2.2. Сургуульд ажиллагчдын гүйцэтгэх чиг Уурэг, ажлын байрны тодорхойлолтыг үнэлж сайжруулах 3.2.3. Тухайн ажлын байранд сонтон шалгаруулах, томилох, ажиллуулах, ажлыг нь үнэлж дүнэх арга, хэлбэрийг боловсроний болгох	Сургуулийн зөвлөлийн чадавхи дэшилсэн байна Сургуулийн санхүүгийн бие даасан байдал нэмэгдсэн байна. Сургуулиуд хэрэлгэч, сонирхогдоо нээлттэй байж тэднийг үнэн зөв, шуурхай мэдээллийрээр хангаж, үйл ажиллагаагаа байнга сайжруулж байх боломж бурдэнэ.	Сургуулийн сургалтын албан хэргийн хөглиент хөнгөн шуурхай болно.
		3.2.4. “Хүүхдэд ээлтэй сургууль”, “Эрүүл мэндийг дэмжиж сургууль”, “Ногоон сургууль”, “Нээлттэй сургууль” - ийн үзэл санаа, арга зүйг нэвтрүүлэх 3.2.5. Сургуулийн захиргааны болон сургалтын албан хэргийн нэр төрлийг оновготой болтон тэдээрийн хөглилт, мэдээлэл солицсоонд шинэ программ хангамж, технологи нэвтрүүлэх	Сургуулийн сургалтын албан хэргийн хөглиент хөнгөн шуурхай болно.	Сургуулийн хөгжлийн олон улсын туршлага, жишиг нэвтэрнэ.
		3.2.6. Сургуулийн удирдлагын тайланг тогтолжуулж, эцэг эх, суралч, төр, олон нийтээр үнэлүүлж, хариуцлага тооцох арга зүйг боловсронгуй болгох 3.2.7. Сургалтын үйт ажиллагага явуулах дадлагын болон туслах аж ахуй, сургалт үйлдвэрээлийн нэжүүдийг оновчтой сонгон зохион байгуулж олсон орлогыг сургуулиа хөгжүүлэхд хууль эрх зүйн хүрээнд зарцуулахыг дэмжих	Адивaa үйл ажиллагааг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, үнэлэхэд сонирхогч талуудын оролцоог болитой болгон мэдээллийг илтгэх болсон байна	Адивaa үйл ажиллагааг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, үнэлэхэд сонирхогч талуудын оролцоог болитой болгон мэдээллийг илтгэх болсон байна
3.3. Боловсролын эрэлт хэрэгцээний өсөхийг хангаж оролцогч талуудын сонирхлыг зохицуулах	3.3.1. Оролцогчдын сонирхол, хэрэгцээг судлах 3.3.2. Мэдээлэл солицлох, үйл ажиллагаагаа зохицуулах арга хэлбэр бий болгох 3.3.3. ЕБС-д иргэл болон хувийн хэвшлээс хөрөнгө оруулалт хийх санаачилгыг дэмжих 3.3.4. Боловсролын салбарын хөхжлийг дэмжсэн хандивлагид болон иргэний нийгмийн бүтээлч оролцоог нэмэгдүүлэх	ЕБС-д иргэл болон хувийн хэвшлээс хөрөнгө оруулалт хийх санаачилгыг дэмжих Боловсролын салбарын хөхжлийг дэмжсэн хандивлагид болон иргэний нийгмийн бүтээлч оролцоог нэмэгдүүлэх	Хууль журмын дагуу боловсролыг дэмжих ёс зүйтэй нийгмийн оролцоо нэмэдэнэ.	Хууль журмын дагуу боловсролыг дэмжих ёс зүйтэй нийгмийн оролцоо нэмэдэнэ.

Дам үр дүн ба шалгуур үзүүлэлт	<ul style="list-style-type: none"> • Суралцах боломж нь хязгаарлагдсан, эрх нь зөрчилдсөн хүүхдүүд боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах бололцоогий болно. • Хот, хөдөөд бага, дунд боловсролын хүртээмж болон чанарын ялгаа багасна. • Бага боловсролын хамран сургалтын бохир жин 99.1 хувьд, дунд ангийн хамран сургалтын бохир жин 97.2 хувьд, суурь боловсролын хамран сургалтын бохир жин 98.3 хувьд тус тус хүрнэ. • Батш бурийн мэргэжлийн болон арга зүйн хөгжилд бодит ахиц гарч, шинэ стандарт, кирриколимиийг хэрэгжүүлэх боломжтой болно. • Боловсролын хөгжилд оруулах нийтийн оролцооны үр өгөөж нэмэгдэж, суралцачдын чанартай боловсрол эзэмшихэд шаардлагдах орчин нөхцөл сайжирна. • Бага, суурь боловсрол эзэмшигчид нь дараагийн түвшний чанартай боловсрол эзэмших, бие даан ажиллаж, амьдрах тэгш боломж нэмэгдэнэ. • 2008-2009 оны хичээлийн жилд срөнхий боловсролын сургуулийг 12 жилийн тогтолцоонд шилжүүлнэ. • Гадаад улстай боловсролын баримт бичгийг харилцан хүлээн зөвшөөрөлцөх нөхцөл хангагдана.
--------------------------------	---

4.3. Албан бус, насанд хүрэгчдийн боловсролын дунд хугацааны үйл ажиллагааны төлөвлөө
(2006 - 2010 он)

Хэрэгжүүлэх хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн бүрэлдэхүүн	Гаралтын үр дүн ба шалтуур үзүүлэлт
Зорилго 1. Хүн амын сурх, амьдрах хэрэгцээн тохирсон тасралтгүй боловсролын үйлчилгээ үзүүлэх хүрэгчдийн дээшүүлэлт		
Хүргээмж		
1.1. Бичиг үсэг үл мэдэгч, шинээр тайлгасан хумууст зориулсан албан бус боловсролын хүргээмжийг нэмэгдүүлэх	<p>1.1.1. Хүн амын бичиг угийн боловсролын тувшинг тогтоо шалтуур үзүүлэлт боловсруулан бичиг угийн нарийвилсан судалгаа явуулах.</p> <p>1.1.2. Бичиг үсэг үл мэдэгч насанд хүрэгч (40-өөс доош насны)-дэд зориулсан бичиг угийн анхан шатны болон бичиг үсэг сурсны дараах сургалтын хөтөлбөр, сургалтын материалын хэлбэр, нэр төрийн олишуулах, сургалтыг тогтолцуйж, хамралтыг нэмэгдүүлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Бичиг үсэгт тайлгасан тувшинг 99.0 хувьд хүргэнэ. Албан бус боловсрол, гэгээрэл хөгжлийн төвүүдэд хамрагдах бичиг үсэг үл мэдэх эмэгтэйчүүдийн хувь 2005 оны тувишнээс 24.7 хувиар нэмэгдэж 52.7 хувьд, бичиг үсэг үл мэдэх эрэгтэйчүүдийн хувь 22.3 хувиар нэмэгдэж 65.2 хувь тус тус хүрсэн байна.
1.2. Сургуулийн гадна буй хүүхэд, залуус албан бус боловсролын Үйлчилгээнд хамрагдах боломжийг нэмэгдүүлэх	<p>1.2.1. Бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын дүйцсэн сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулж, сургалтын модуль гарган хэрэглэх Боловсрол нөхөн олгох сургалтад хамрагдаж буй сургуулийн насны хүүхдийг хувьсах зардалд хамруулан, санхүүний асуудлыг шийдэх</p> <p>1.2.2. Дүйцсэн сургалтын хөтөлбөреөр суралцагчад хичээл заах АББ-ын багши нарыг бэлтгэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ерөнхий боловсролын сургуулиас завсардсан сургайдын 40 хувийг албан бус боловсрол, дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтад хамруулж, боловсрол нөхөн олгодог болсон байна. Дүйцсэн сургалтын хөтөлбөреөр бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол зэмшилсэн байдлыг багалгаажуулж эрх зүйн орчин бурдсэн байна.
	1.2.3. Дүйцсэн сургалтын хөтөлбөреөр суралцагчад хичээл заах АББ-ын багши нарыг бэлтгэх	<ul style="list-style-type: none"> АББ-ын сургалтад хамрагдах хугацаанд нь сургуулийн насны хүүхдэд хувьсах зардал бүрэн олгодог болсон байна. Дүйцсэн сургалтын хөтөлбөреөр хичээл заах багши бэлтгэлдэнэ

<p>1.3. Насанд хүрэгчдийн сурах, амьдрах хэрэтийн тохирсон тасралтгүй боловсролын үйлчилгээний хүрээ өргөжүүлэх</p>	<p>1.3.1. Насанд хүрэгчдийн боловсролын нарийвилсан судалгаа олон улсын аргачалын дагуу хийх хэрэгцээнд тулгуурласан амьдрах ухаан, эрхийн орлого нэмэгдүүлэх, боловсролын өрөнхий түвшин дээшлүүлэх чилэсэн сургалтын хөтөлбөрүүдийг боловсруулж хэрэлтэх</p>	<p>1.3.2. Насанд хүрэгчдийн үйлчилгээнд тохирсон хүртээмжтэй, чанартай АББ-ын тогтвортой үйлилгээ бий болсон байна.</p>	<p>Насанд хүрэгчдийн боловсролын түвшин, хэрэгтээний түвшин, хэрэгчдийн нарийвилсан судалгаа хийгдэж суурь мэдээлэлтэй болсон байна. Насанд хүрэгчдийн хэрэгцээнд тохирсон хүртээмжтэй, чанартай АББ-ын тогтвортой үйлилгээ бий болсон байна.</p> <p>ЧАНАР</p> <p>Зорилго 2. АББ-ын бүх түвшинд сургалтын орчин, чанар, нөөцийн чадавхийг дээшлүүлэх</p> <table border="1" data-bbox="552 231 870 2010"> <tbody> <tr> <td data-bbox="552 231 616 2010"> <p>2.1. АББ ба насанд хүрэгчдийн боловсролын салбарын сургалтын агуулга, арга зүйт боловсронгуй болож, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангамжийг сайжруулах</p> </td><td data-bbox="616 231 743 2010"> <p>2.1.1. Бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол нөхөн олгох сургалтын агуулга, арга зүйт боловсролын шинэ стандарттай уяддуулан өөрчлөх 2.1.2. Дүйцэн сургалтад холимог бүлийн сургалтын арга зүйг нэвтрүүлэх, онол арга зүйн үзүэлэлтийг судлан өөрийн оншлонт тохирсон оновчтой хувилбарыг боловсруулах</p> </td><td data-bbox="743 231 870 2010"> <p>2.1.3. Насанд хүрэгчдийн боловсролын хэрэгцээ, оншлонт тохирсон АББ-ын төрөл бүрийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх, сургалтын хэрэглэгдэхүүний чанарыг дээшлүүлэх</p> </td><td data-bbox="870 231 1356 2010"> <p>Бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын дүйцэн сургалтын хөтөлбөрүүд, түүнийг хэрэгжүүлэх сургалтын модулууд боловсруулагдаж гарсан байна. Дүйцэн хөтөлбөрийн сургалтад холимог бүлийн сургалтын арга зүйг ашигладаг болсон байна. АББ-ын төрөл бүрийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулд чанарыг сургалтын материалууд боловсруулагдаж, хэрэллэгдэнэ.</p> </td></tr> <tr> <td data-bbox="552 1118 616 2010"> <p>2.2. АББ-ын үйлчилгээ чадавхийг байгууллага, боловсон хүчиний эрхлэгч</p> </td><td data-bbox="616 1118 743 2010"> <p>2.2.1. АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах 2.2.2. АББ-ын чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, ажиллагчдын мэргэжлийн үр чадварыг дээшлүүлэх үе шаттай арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p> </td><td data-bbox="743 1118 870 2010"> <p>2.2.1. АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах 2.2.2. АББ-ын чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, ажиллагчдын мэргэжлийн үр чадварыг дээшлүүлэх үе шаттай арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p> </td><td data-bbox="870 1118 1356 2010"> <p>АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө, гарын авлага гарч, сургалт тогтолцсон байна. АББ-ын байгууллагуудын чадавхи бүх түвшинд сайжирч, ялангуяа хүний нөөц, боловсон хүчиний хангамж нэмэлдсэн байна.</p> </td></tr> <tr> <td data-bbox="552 2010 616 2010"> <p>2.3. АББ ба насанд хүрэгчдийн чадавхийг боловсролын чанарыг бүх түвшинд сайжруулж, сургалтын орчин, нөөцийн бэхжүүлэх</p> </td><td data-bbox="616 2010 743 2010"> <p>2.3.1. АББ-ын Гэгээрийн төвүүдийн хүчин чадал, нөөцийг нэмэгдүүлж, сургалтын орчинг сайжруuлах 2.3.2. Албан бус болон нээлттэй хэлбэрээр бага, суурь боловсрол эзэмших сургалтын чанарыг үнэлэх ажлыг албан сургалтын байгууллагатай хамтран хийдэг болох</p> </td><td data-bbox="743 2010 870 2010"> <p>2.3.1. АББ-ын Гэгээрийн төвүүдийн хүчин чадал, нөөцийг нэмэгдүүлж, сургалтын орчинг сайжруuлах 2.3.2. Албан бус болон нээлттэй хэлбэрээр бага, суурь боловсрол эзэмших сургалтын чанарыг үнэлэх ажлыг албан сургалтын байгууллагатай хамтран хийдэг болох</p> </td><td data-bbox="870 2010 1356 2010"> <p>Бичиг үсэгт тайлагдсан хүмүүсийн бичиг үсгийн хэрэглээний чадвар ёссон байна. АББ-ын төрөл бүрийн чиглэлээр хэвлэмэл, дууг, дурст, СД хэрэглэгдэхүүн гарч Гэгээрийн төвүүд болон бусад хэрэгцээт газар сургалтад хэрэглэгдсэн байна.</p> </td></tr> </tbody> </table>	<p>2.1. АББ ба насанд хүрэгчдийн боловсролын салбарын сургалтын агуулга, арга зүйт боловсронгуй болож, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангамжийг сайжруулах</p>	<p>2.1.1. Бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол нөхөн олгох сургалтын агуулга, арга зүйт боловсролын шинэ стандарттай уяддуулан өөрчлөх 2.1.2. Дүйцэн сургалтад холимог бүлийн сургалтын арга зүйг нэвтрүүлэх, онол арга зүйн үзүэлэлтийг судлан өөрийн оншлонт тохирсон оновчтой хувилбарыг боловсруулах</p>	<p>2.1.3. Насанд хүрэгчдийн боловсролын хэрэгцээ, оншлонт тохирсон АББ-ын төрөл бүрийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх, сургалтын хэрэглэгдэхүүний чанарыг дээшлүүлэх</p>	<p>Бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын дүйцэн сургалтын хөтөлбөрүүд, түүнийг хэрэгжүүлэх сургалтын модулууд боловсруулагдаж гарсан байна. Дүйцэн хөтөлбөрийн сургалтад холимог бүлийн сургалтын арга зүйг ашигладаг болсон байна. АББ-ын төрөл бүрийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулд чанарыг сургалтын материалууд боловсруулагдаж, хэрэллэгдэнэ.</p>	<p>2.2. АББ-ын үйлчилгээ чадавхийг байгууллага, боловсон хүчиний эрхлэгч</p>	<p>2.2.1. АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах 2.2.2. АББ-ын чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, ажиллагчдын мэргэжлийн үр чадварыг дээшлүүлэх үе шаттай арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p>	<p>2.2.1. АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах 2.2.2. АББ-ын чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, ажиллагчдын мэргэжлийн үр чадварыг дээшлүүлэх үе шаттай арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p>	<p>АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө, гарын авлага гарч, сургалт тогтолцсон байна. АББ-ын байгууллагуудын чадавхи бүх түвшинд сайжирч, ялангуяа хүний нөөц, боловсон хүчиний хангамж нэмэлдсэн байна.</p>	<p>2.3. АББ ба насанд хүрэгчдийн чадавхийг боловсролын чанарыг бүх түвшинд сайжруулж, сургалтын орчин, нөөцийн бэхжүүлэх</p>	<p>2.3.1. АББ-ын Гэгээрийн төвүүдийн хүчин чадал, нөөцийг нэмэгдүүлж, сургалтын орчинг сайжруuлах 2.3.2. Албан бус болон нээлттэй хэлбэрээр бага, суурь боловсрол эзэмших сургалтын чанарыг үнэлэх ажлыг албан сургалтын байгууллагатай хамтран хийдэг болох</p>	<p>2.3.1. АББ-ын Гэгээрийн төвүүдийн хүчин чадал, нөөцийг нэмэгдүүлж, сургалтын орчинг сайжруuлах 2.3.2. Албан бус болон нээлттэй хэлбэрээр бага, суурь боловсрол эзэмших сургалтын чанарыг үнэлэх ажлыг албан сургалтын байгууллагатай хамтран хийдэг болох</p>	<p>Бичиг үсэгт тайлагдсан хүмүүсийн бичиг үсгийн хэрэглээний чадвар ёссон байна. АББ-ын төрөл бүрийн чиглэлээр хэвлэмэл, дууг, дурст, СД хэрэглэгдэхүүн гарч Гэгээрийн төвүүд болон бусад хэрэгцээт газар сургалтад хэрэглэгдсэн байна.</p>
<p>2.1. АББ ба насанд хүрэгчдийн боловсролын салбарын сургалтын агуулга, арга зүйт боловсронгуй болож, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангамжийг сайжруулах</p>	<p>2.1.1. Бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол нөхөн олгох сургалтын агуулга, арга зүйт боловсролын шинэ стандарттай уяддуулан өөрчлөх 2.1.2. Дүйцэн сургалтад холимог бүлийн сургалтын арга зүйг нэвтрүүлэх, онол арга зүйн үзүэлэлтийг судлан өөрийн оншлонт тохирсон оновчтой хувилбарыг боловсруулах</p>	<p>2.1.3. Насанд хүрэгчдийн боловсролын хэрэгцээ, оншлонт тохирсон АББ-ын төрөл бүрийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх, сургалтын хэрэглэгдэхүүний чанарыг дээшлүүлэх</p>	<p>Бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын дүйцэн сургалтын хөтөлбөрүүд, түүнийг хэрэгжүүлэх сургалтын модулууд боловсруулагдаж гарсан байна. Дүйцэн хөтөлбөрийн сургалтад холимог бүлийн сургалтын арга зүйг ашигладаг болсон байна. АББ-ын төрөл бүрийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулд чанарыг сургалтын материалууд боловсруулагдаж, хэрэллэгдэнэ.</p>												
<p>2.2. АББ-ын үйлчилгээ чадавхийг байгууллага, боловсон хүчиний эрхлэгч</p>	<p>2.2.1. АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах 2.2.2. АББ-ын чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, ажиллагчдын мэргэжлийн үр чадварыг дээшлүүлэх үе шаттай арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p>	<p>2.2.1. АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах 2.2.2. АББ-ын чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, ажиллагчдын мэргэжлийн үр чадварыг дээшлүүлэх үе шаттай арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p>	<p>АББ-ын багши нарын боловсон хүчиний хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө, гарын авлага гарч, сургалт тогтолцсон байна. АББ-ын байгууллагуудын чадавхи бүх түвшинд сайжирч, ялангуяа хүний нөөц, боловсон хүчиний хангамж нэмэлдсэн байна.</p>												
<p>2.3. АББ ба насанд хүрэгчдийн чадавхийг боловсролын чанарыг бүх түвшинд сайжруулж, сургалтын орчин, нөөцийн бэхжүүлэх</p>	<p>2.3.1. АББ-ын Гэгээрийн төвүүдийн хүчин чадал, нөөцийг нэмэгдүүлж, сургалтын орчинг сайжруuлах 2.3.2. Албан бус болон нээлттэй хэлбэрээр бага, суурь боловсрол эзэмших сургалтын чанарыг үнэлэх ажлыг албан сургалтын байгууллагатай хамтран хийдэг болох</p>	<p>2.3.1. АББ-ын Гэгээрийн төвүүдийн хүчин чадал, нөөцийг нэмэгдүүлж, сургалтын орчинг сайжруuлах 2.3.2. Албан бус болон нээлттэй хэлбэрээр бага, суурь боловсрол эзэмших сургалтын чанарыг үнэлэх ажлыг албан сургалтын байгууллагатай хамтран хийдэг болох</p>	<p>Бичиг үсэгт тайлагдсан хүмүүсийн бичиг үсгийн хэрэглээний чадвар ёссон байна. АББ-ын төрөл бүрийн чиглэлээр хэвлэмэл, дууг, дурст, СД хэрэглэгдэхүүн гарч Гэгээрийн төвүүд болон бусад хэрэгцээт газар сургалтад хэрэглэгдсэн байна.</p>												

МЕНЕЖМЕНТ					
Зорилго 3. АББ-ын салбарын болдлого, стратегийг боловсронгуй болгож, мэдээллийн болон санхүүжилтийн тогтолцоог бурдулэх					
3.1. АББ ба насанд хүргэгдийн боловсролын болдлого, стратегийг шинэчлэн боловсруулах	3.1.1. АББ-ын салбарын болдлого, стратегийг нийт хүн ам тасралттай бурдулж насан туршилаа суралцах боломжийг хангайлтай бурдулж чадахуяацаар тодорхойлох	3.1.2. АББ-ын үндэсний болон орон нутгийн байгууллагатулыг бэхжүүлэх, гэгээрийн байр суурийг тодорхой болгох	3.1.3. Ядуу, эмзэг булагийнхэн, ажилгүйчүүдэл зохих шатны боловсрол, мэргэжил эзэмшихэд нь дэмжлэг үзүүлэх, хөдөлмөр эрхлэлтийн сантай нийцүүлэн эрх зүйн орчинг сайжруулах	• АББ-ын салбарын болдлого, стратегийг шинэчлэгдэн тодорхойлогдож амжилттай хэрэгжж байна.	
3.2. Төрөөс албан бус боловсролыг санхүүжүүлэх боловсронуүй болгох	3.2.1. Боловсролын болон төсвийн тухай хуульд санхүүжилтийн механизмыг тодорхой болон густах АББ-д зарцуулагдах санхүүжилтийг нэмэгдүүлж, тусад нь төлөвлөх	3.2.2. АББ-д зориуласан санхүүжилтийг үндэсний болон орон нутгийн тувшинд оновчтой хуваарилдаг болгох	3.2.3. АББ-ын санхүүжилтийн тогтолцоо бурдулэх, солилцох, ашиглах тодорхой болгох	• АББ-ын санхүүжилтийн арга хэлбэрийг тогтвортой, тодорхой болноно.	• АББ-д зориулсан санхүүжилт нэмэгдсэн байна.
3.3. АББ-ын удирдлага, төлөвлөлт, мэдээллийг бух боловсронуүй болгож, мэдээлэл, хянгаат шинжилгээ-үнэлгээний тогтолцоо бурдулэх	3.3.1. АББ-д мэдээллийн тогтолцоо бурдулэх, мэдээллийг цуглуулах, боловсруулах, аргачлал бий болгох.	3.3.2. Хянгаат-шинжилгээ, унэлгээний боловсронгуй болгох	шалгур Узүүлэлтийг	• Удирдлага, мэдээллийн тогтолцоо, тунд тулгуурласан АББ-ын болдлого, төлөвлөлт, удирдлагын бичил тогтолцоо бий болсон байна.	• Нийт хүн ам хэрэгцээт боловсролоо албан сургуулиас гадуур олж эзэмших боломж нэмэгднээ.
Дам үр дүн ба шалгур Узүүлэлт	<p>Бүх нийтээр бага, суурь боловсрол эзэмшиж, хүйсийн тэнцвэрт байдал хангадана.</p> <p>Насан туршийн сургалтын орчин бурдэж, амьдралын чанар дээшилснээр ядуурлыг бууруулна</p> <p>АББ ба насанд хүрэгчдийн боловсролын болдлого, эрх зүйн орчин бурдэж үйл ажиллагаа тогтолцкин үр ашиг дээшилнэ.</p> <p>Бодит мэдээлэлд тулгуурласан төлөвлөлт хийгдэж, удирдлага сайжирснаар АББ-ын үйлчилгээ хангaitтай түвшинд хүрнэ.</p>				

**4.4. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын дунд хутсааны Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө
(2006- 2010 он)**

Хэрэгжүүлэх хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн бүрэлдэхүүн	Гаралтын үр дүн ба шалтуур үзүүлэлт
Хургаамж		
Зорилго 1. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын хамран сургалтыг 56.1 хувиар нэмэгдүүлэх.		
1.1. МСТБ-ын сургалтын төрөл, хамрах хүрээг өргөжүүлэх	<p>1.1.1. МСТБ-ын сургуулийн судлын тоог нэмэгдүүлэх</p> <p>1.1.2. МСҮТ-ийн дотуур байрны засвар, тоног төхөөрөмжийн хангамжийг сайжруулах</p> <p>1.1.3. Бусчилсэн хөтөлбөрийн үндэстний стратеги, орон нутгийн хөрөнгөийг ялгаатай, тэнцүүлэх боллогыг хэрэгжүүлэх</p> <p>1.1.4. Эмзэг булагийн суралцаачдын суралцаах боломжийг хангах талаар ялгаатай, тэнцүүлэх боллогыг хэрэгжүүлэх</p> <p>1.1.5. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын эмзэг булагийн суралцаагад сурх бичиг, сургалтын гарын авлагыг номын сангаар дамжуулан үнэ төлбөргүй эзэмшиүүлэх</p> <p>1.1.6. Бүрэн дунд боловсролын сургууль төгсөгчдийн элслэлтийн хувийг нэмэгдүүлэх</p> <p>1.1.7. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын хамран сургалтад наасанд хүрэгчдийн эзлэх хувийг нэмэгдүүлэх</p> <p>1.1.8. Суралцаачийн сонголтын дагуу боломж бүрдсэн өрөнхий боловсролын сургуулиудад мэргэжлийн анхан шатны сургалт зохион байгуулах</p>	<ul style="list-style-type: none"> Мэргэжлийн анхан, дунд боловсрол олгох сургуулийн 3,800 суудал бүхий хичээлийн байрыг шинээр барина. Суурь боловсрол эзэмшин төгсөгчдөөс МСҮТ-д элсэгчид 2005 онтой харьцуулбал 6.6 хувиар буурч 7.6 хувь болсон байна. Бүрэн дунд боловсролын сургуулийг төгсөгчдөөс МСҮТ-д элсэгчид 6.0 хувиар нэмэгдэж 8.0-аас доошгүй хувьд хурсэн байна. Мэргэжлийн сургалттай ерөнхий боловсролын сургуулиуд бий болсон байна. Бүрэн дунд боловсролын сургууль олгох мэргэжлийн жагсаалт баталгаажсан байна.
1.2. Хувийн МСТБ-ын сургууль байгуулахыг дэмжих	<p>1.2.1. Хувийн МСҮТ-дийн нэг хүүхдэд ногдох хувьсах заралтыг төрөөс хариуцах</p> <p>1.2.2. Хувийн болон төрийн МСҮТ -ийн дадлагын баазыг харилцан ашиглах хэлбэр бий болгох</p> <p>1.2.3. Үйлдвэр, аж ахуйн дэргэд МСҮТ байгуулах бодлого, эрх зүйн таатай орчин бий болгох</p> <p>1.2.4. Хувийн МСҮТ-дийн хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> МСТБ-ын хувийн сургуулиудад суралцаачдын хувь 2005 онтой харьцуулакад 3.0 хувиар нэмэгдэж 4.4 хувьд хурсэн байна.
ЧАНАР		
Зорилго 2. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын сургалтын чанарыг сайжруулах, хөдөлмөрийн зах зээл дэх мэргэжилтэй ажиллах хучний хэрэгцээг хангахүйц нийлүүлэлтийг бий болгох		

<p>2.1. МСТБ-ын сургалтыг ажиллах хувчиний эрэлтэд нийцүүлэх</p>	<p>2.1.1. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн тоо, чанар, нийтийн ур өгөхжийн судалгаа хийх 2.1.2. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн мэдээллийн систем бий болгох 2.1.3. Зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн мэргэжлийн сургалтын агуулга, стандарт боловсруулах 2.1.4. МСТБ-ын сургуулийн удирдлага, төлөвлөлт болон сургалтын үйл ажиллагаанд Уйлдвэрлэл, Уйлчилгээний оролцоог нэмэлтүүлэх 2.1.5. Сургалтын модулийн сан байгуулах</p>	<ul style="list-style-type: none"> Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтийн мэдээллийн систем бий болсон байна. Түгээмэл мэргэжлүүдийн агуулга, стандарт боловсруулдаж батлагдсан байна.
<p>2.2. МСТБ-ын сургалтын материалаг баз, тоног хангамжийг хэрэглэдэхүүний сайжруулах</p>	<p>2.2.1. Засварлах шаардлагатай төрийн өмчийн МСҮТ-ийн барилгын засварын санхүүжилгийг шийдвэрлэх 2.2.2. Төрийн өмчийн МСҮТ-ийн дадлалын газар, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн хангамж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэлдүүлэх 2.2.3. МСТБ-ын мэргэжлийн сурх бичгийг зохиох, хэвлэх болдого боловсруулан хэрэгжүүлэх 2.2.4. Сурх бичгээр хангахад ажил олгогчдын оролцоог нэмэгдүүлэх, ЕБС дээр явагдах боломжтой мэргэжлийн анхан шатны сургалтын агуулга, модульчилсан хөтөлбөр боловсруулах 2.2.5. Мэргэжлийн анхан шатны боловсрол олгох сургалттай ЕБС-ийдэг дадлага, лабораторийн тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэдэхүүнээр хангах</p>	<ul style="list-style-type: none"> ЕБС-иудаад зориулсан мэргэжлийн анхангшалтын сургалтын модульчилсан хөтөлбөрүүд бий болно. Сурах бичийн болдого гарч, хэрэгжкинэ. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын лабораторийн тоног, төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүний зардлыг жил бүр 10.0 хувцар ёсгене. 28 дадлагын газар шинэчлэгдэж, сургууль дундын дашдлын төв байгуулган 26 сургуульд их засвар хийж, 6 залвар сургуультай болсон байна.
<p>2.3. Багш бэлтгэх, давтан бэлтгэх, багш нарын мэргэжил дээшшуулэх үндэсний дээшшуулэх</p>	<p>2.3.1. МСТБ-ын багш нарын мэргэжил дээшшуулэх үндэсний тогтолцоо бий болгох 2.3.2. МСТБ-ын багш нарын мэргэжил дээшшуулэх санхүүжилтийн зардлыг нэмэлдүүлэх 2.3.3. Мастер багш, мэргэжлийн хичээлийн багш нарын мэргэжил дээшшуулэх сургалтын хөтөлбөр, агуулга боловсруулах 2.3.4. Мэргэжлийн багш нарын мэргэжийн дээшшуулэх шинэ техник, дэвшилтэг технологийн сургалтын төвийг байтуулах 2.3.5. МСТБ-ын онол, дадлагын хичээлийг зэрэг заах чадвартай мэргэжлийн багшийн тоог нэмэгдүүлэх</p>	<ul style="list-style-type: none"> Багш бэлтгэх, давтан бэлтгэх тогтолцоо бий болсон байна. МСҮТ-түд мэргэжлийн багшаар бүрэн хангагдсан байна. МСТБ-ын багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийн мэргэжлийг дээшшуулэх. Жил бүр 20 багшийг гадаадад нарийн мэргэжлээр мэргэшүүлэх мэргэжил дээшшуулэх сургалтад хамруулна. Мэргэжлийн багш нарын мэргэжил дээшшуулэх дэвшилтэг технологийн төв байгуулалдана.

МЕНЕЖМЕНТ					
Зорилго 3. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын менежментийг шинэчлэх					
3.1. МСТБ-ын санхүүжилтийн боловсронгуй болгох	удирдаага, арга хэлбэрэйг	3.1.1. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн мэргэжилтэй норм, ажилтан бэлтгэх болит зардлын үндсэн дээр санхүүжилтийн норм, нормативыг шинэчлэн мөрдөх	3.1.2. МСТБ-ын сургуулийг сургалт, бизнес, үйлдвэрлэл, чадавхи сайжирсан байна.	3.1.3. МСТБ-ын үндэсний чиглэлээр хөгжүүлэх болдогыг хэрэгжүүлэх сайжруулах болдого, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх чадавхийг	3.1.4. МСТБ-ын байгууллагын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийн чадавхийг бэхжүүлэх, чанарын хяналтын тогтолцоог бий болгох
3.2. Нийгмийн түншлэлийн бүтцийг бий болгох	3.1.5. МСТБ-ын гадаад хөрөнгө оруулалтыг дэмжих таатай орчин бий болгох	3.2.1. Ажил олгогид, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, бизнэсийн мөргэжлийн холбоодын төлөөллийг үндэсний түвшний болдого, төлөвлөлтэд оролцуулах	3.2.2. Нийгмийн түншлэлийн бүтцийг бий болгосноор сургалт, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний уялдаа холбоог хангах, төгсгэчдийг ажлын байраар хангах	3.2.1. Ундэсний түвшинд нийгмийн туншлэл бий болсон байна.	3.2.2. Ундэсний болон сургуулийн удирдлагын чадавхийг чанарын хяналтын систем бий болсон байна.
Да“ Ар Йа’ та Ya’—р АзАА’э’т	Н,“Сэ-ы’ Ай“Ци’ээ —айсир—аар ‘А’ а“ы’)јЫј”р эр‘э‘тийк ’э“эйПАА’э’, ШЬ—ра’, аси‘АйПэ’ †—р—‘аааль ’ј”].	ш’Лъе—’ий “эркээнтэй аси‘Цыбы’ Цалба%оюи —айсир—аар Ай‘Тв%аэр‘э’, Ай‘Ци’ээ ј ^к си, эй‘ий’ за-ий’]—т тий †”м, ”Лъ Йв“с’эк АзАА”э.			

4.5. Дээд боловсролын дунд хугацааны Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө
(2006- 2010 он)

Хэрэгжүүлэх хөтөлбөр	Хөтөлбөрийн бүрэлдэхүүн	Гаралтын үр дүн ба шалтуур үзүүлэлт
Хүргээмж		
Зорилго 1. Дээд боловсролын хамран сургалтын зохицуулалтыг сайжруулах		
1.1. Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА-н суралцачдыг дэмжих	<p>1.1.1. Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА-н чиглэлээр мэргэжилэн бэлтгэдэг сургуулчдын сургалтын орчны сайжруулахад дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулалт, зээл, тусlamжийн нэмэлдүүлэх</p> <p>1.1.2. Засгийн газар хоорондын хэлэлцээр, буцалгийн тусlamжийн хурээнд гаадаад оронд суралцачдын дотор инженер, технологийн мэргэжлийн мэргэжилэх</p> <p>1.1.3. Төрийн сургалтын сангас олгох сургалтын төлбөрийн зээл, буцалгийн тусlamжийн бодлогоор дамжуулан инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА-н мэргэжлийн чиглэлээр суралцачдыг нэмэгдүүлэх</p>	<p>• Нийт суралцачдын инженер, технологийн мэргэжлийн суралцагчдын эзэлхүүн хувь 18.8%, байгалийн шинжлээний мэргэжлийн чиглэлээр суралцачдын хувь 3.5%, багшийн мэргэжлээр суралцагчдын хувь 9.9%, ХАА-н мэргэжлийн суралцагчдын хувь 4.5% тус тус болсон байна.</p> <p>• Инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА-н мэргэжлийн чиглэлээр суралцачгын нийт оюутны 75% нь СТС-гийн зээлд хамрагдсан байна.</p>
1.2. Их, дээд сургуулиудын үйлчилгээний хүрээг өргөжүүлэх	<p>1.2.1. Нээлттэй их сургууль байгуулах үсгэл санаачилгыг дэмжих Гадаадын нэр хүндтэй их сургууль, коллежийн салбарыг байгуулах</p> <p>1.2.2. Гадаадын нэр хүндтэй их сургууль, коллежийн салбарыг байгуулах</p> <p>1.2.3. Мэргэжлийн эчнээ болон алсын занй сургалтыг өргөжүүлэх Дээд боловсролтой төгсөөчидийн тасралтгүй суралцах</p> <p>1.2.4. Дээд боловсролтой төгсөөчидийн тасралтгүй суралцах</p>	<p>• Гадаадын нэр хүндтэй их сургууль, коллежийн салбарууд шинээр байгуулагдаж тэдгээр суралцагчдын тоо нэмэдсэн байна.</p> <p>• Цахим сургууль байгуулагдсан байна.</p> <p>• Нээлттэй их сургуулийн хэлбэрээр үйл ажиллагаа явуулдаг их, дээд сургуулиуд бий болсон байна.</p>

ЧАНАР	
Зорилго 2. Дээд боловсролын сургалтын чанарын баталгааг хангах таатай нөхцөлийг бурдулэх	
2.1. Дээд боловсролд ажиллагчдын Мэргэжлийн чадавхийг бэхжүүлэх	<p>2.1.1. Багш нарын мэргэжил дээшүүлэх сургалтын хөтөлбөрүүдийг · Дээд боловсролын багшинарын хэрэгжүүлэх дотоодод мэргэжил дээшүүлэх зардлын жилийн өсөлт 8% байна.</p> <p>2.1.2. Гадаадын өндөр хөгжилтэй орнуудад эрдэм шинжилгээний · Жил бүр 100 багшидаад мэргэжил дээшүүлэх сургалтад хамрагдсан байна.</p> <p>2.1.3. Багш нарын мэргэжил дээшүүлэх санхүүгийн эх үүсвэрийг өргөжүүлэх · Зайндын сургалтын улсын нэгдсэн сургалтад багшийн мэргэшшийг дээшүүлэхэд ашиглагдана.</p> <p>2.1.4. Багш нарын мэргэжил дээшүүлэхэд мэдээлэл харицааны технологийг өргөн ашиглах, хөрөнгө оруулалт хийх</p>
2.2. Дээд боловсролын байгууллагын ажил, Үйлчилгээний стандарт, магадлан итгэмжлэлийг хөгжүүлэх	<p>2.2.1. Дээд боловсролын сургалтын байгууллагуудын сургалт · Дээд боловсролын сургалтын судалгааны ажил, сургалины орчны стандартуудыг боловсрулж хэрэгжүүлэх · Байгууллагын зэрэглэлийг тогтоож нийгэдэл мэдээлэг болсон байна.</p> <p>2.2.2. Сургалтын хөтөлбөрийг магадлан итгэмжлэх Уйл ажиллагаанд тавих шаардлага, шалгуурыг боловсронгуй болгон мөрдүүлэх · Сургалтын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийг олон улсын стандартад нийцүүлсэн байна.</p> <p>2.2.3. Сургалтын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэлийн байгууллагын чигүүртэй олон улсын жишигт нийцүүлэх · Дээд боловсролын ажиллагчдын ажил, үйлчилгээний стандарт бий болсон байна.</p> <p>2.2.4. Дээд боловсролын байгууллагад ажиллагчдын ажил, үйлчилгээний стандарт, магадлан итгэмжлэлийг бий болгох · Дээд боловсролын сургалтын байгууллагыг ўе шатгайгаар атtestатчилдаг болсон байна.</p> <p>2.2.5. Их, дээд сургуулийн сургалт, эрдэм шинжилгээний ажилд · Хувийн их, дээд сургуулийн оюутнуудын нийт суралшагчад эзлэх хувь 2005 оны түвшнээс 3.8%-иар буурч 27.9% болсон байна.</p> <p>2.2.6. Гадаад оронтой боловсролын баримт бичийг харилсан хүлээн зөвшөөрөх</p>
2.3. Их, дээд сургуулийн сургалт, эрдэм шинжилгээ, үйлдвэрэлийн базыг бэхжүүлэх	<p>2.3.1. Их, дээд сургуулийн техник, технологийг дэмхихэд зориулсан хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх болдотын таатай орчин бурдулэх · Дээд оруулалтын зардал жил бүр 8%-иар өссөн байна.</p> <p>2.3.2. Төрийн өмчийн их, дээд сургуулиудын эрдэм шинжилгээний сургалтаа, Үйлдвэрлэлийн баазыг бэхжүүлэх санхүүгин дэмжлэг үзүүлэх · Их, дээд сургуулийн сургалтад дэвшилтэг техник, технологиуд нэвтрэсэн байна.</p> <p>2.3.3. Их, дээд сургуулиудын эрдэм шинжилгээ, үйлдвэрэлийн баазыг бэхжүүлэх талаар гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэхдээд дэмжлэг үзүүлэх · Их, дээд сургуулийн сургалт, эрдэм шинжилгээний сургалгаа, Үйлдвэрлэлийн уялдаа холбоо сайжирсан байна.</p> <p>2.3.4. Их, дээд сургуулиудыг гадаадын их, дээд сургууль, судалгааны хамтарсан судалгаа хийч талаар хоёр болон олон талт гадаад харилцааны таатай орчин бурдулэх</p>

МЕНЕЖМЕНТ							
Зорилго 3. Дээд боловсролын удирдлага, санхүүгийн тогтолцоог оновчтой болгох							
3.1. Дээд боловсролын удирдлага зохицуулалтыг оновчтой болгох	3.1.1. Их, дээд сургуулийн удирдах ажилтын удирдлагын ур чадварыг дээшүүлэх, мэргэшүүлэх тогтолцоог бий болгох боломжийг өргөжүүлэх, зээлийн эргэн төлөлт нэмэгдсэн байна.	3.1.2. Өндөр хөгжилтэй орнуудад оюутан суралцуулах нээлтэй боловсронгуй болгох	Их, дээд сургуульд элсэгчдийн бутийг оновчтой болгох Төрийн өмчийн их, дээд сургуулийг нийгмийн салбарын хувьчлалд хамруулах болдого, стратегийг боловсруулан хэрэгжүүлэх	Бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгчдөөс тухайн жилд их, дээд сургуульд элсэгчид 11.0 хувиар буурч 70.0 хувьд хурсэн байна.	• Өндөр хөгжилтэй сургуульд шинээр элсэгч бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгчдийн хувь, 5.2 хувиар буурч 70.0 хувьд, бусад элсэгчдийн хувь 5.2 хувиар нэмэгдэж 30.0 хувьд хурсэн байна.	• Өндөр хөгжилтэй сургуульд шинээр элсэгч боловсрол эзэмшин төгсөгчдийн хувь, 5.2 хувиар буурч 70.0 хувьд, бусад элсэгчдийн хувь 5.2 хувиар нэмэгдэж 30.0 хувьд хурсэн байна.	
3.2. Их, дээд сургуульд суралцагчдын нийгмийн хамгааллын менежментийг боловсронгуй болгох	3.2.1. Төрийн зээлийн тогтолцооны хууль эрх зүйн орчинг сайжруулах	Оюутны ирээдүйн орлогод ноогдох зээлийн загварыг хэрэгжүүлэх	Их, дээд сургуульд суралцаж байгаа ёнчин, хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчад төрийн туслах олгох журам боловсруулж хэрэгжүүлэх	Оюутнуудаа зориуласан оюутны байр, хоткон байгуулах, санчаачилга, хотконо хэлбэрээр үйл ажиллагаагаа цогц явуулах их, дээд сургуулийг дэмжих	Оюутанд хөнгөлөлтэй үйлчлэх үйлчилгээний хүрэг өрөгжүүлэх болдогыг хэрэгжүүлэх	• Оюутанд Узулэх зээл, тусlamж үр ашигтай болсон байна.	• Оюутанд Узулэх зээл, тусlamж үр ашигтай болсон байна.
Дам үр дун ба шалгур үзүүлэлт	Монгол Улсын дээд боловсролын өрсөлдөх чадвар, үнэлэмж дээшилнэ.	Дээд боловсролын хүний нөөцийн чадавхийг нэмэгдүүж, стандарт, магадлан итгэмжлэлийг хөгжүүлснээр иргэдэд чанартай дээд боловсрол эзэмших, тасралтгүй суралцах боломж нэмэлднэ	Монгол Улсын мэргэжилтэй боловсон хүчиний чадавхи бэхжж үндэсний эдийн засгийн өсөлтөд үр нөлөөгөө үзүүлнэ.	Их, дээд сургуулийн сургалт үндэсний эдийн засгийн бүтэц, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэй нийсэн байна.	Оюутны нийгмийн хамгаалал, суралцах боломж өргөжсөн байна.		

БҮЛЭГ 5. ХЭРЭГЦЭЭ, САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

5.1. БОЛОВСРОЛЫН ХЭРЭГЦЭЭНИЙ ТООЦОО

5.1.1. Тооцооны үл хамаарах хувьсагч

- Мянганы хөгжлийн болон бүх нийтийн боловсролын талаар дэвшүүлсэн дэлхий нийтийн зорилтууд, ядуурлыг бууруулах, эдийн засгийн өсөлтийг хангах, хүний аюулгүй байдал, хөгжлийн талаарх үндэсний зорилтуудад үндэслэн дэвшүүлсэн “Боловсролыг хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө”-ний зорилго, товлосон зорилтууд нь энэхүү мастер төлөвлөгөөний хэрэгцээ, санхүүгийн тооцооны үл хамаарах хувьсагч нь болно

Мөн дор дурьдсан нөхцөлүүд нь мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх хугацаанд бий болох боловсролын хэрэгцээ, санхүүг тодорхойлох тооцооны үл хамаарах хувьсагчид болно. Үүнд:

- Сургуулийн өмнөх боловсролын насын хүүхдэд 2005-2007 онд 2-7настай, 2008-2015 онд 2-5 настай хүүхдүүд байна.
- Сургуульд элсэх хуулийн нас 2005 оноос 7 нас, 2008 оноос 6 нас байна.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийг 2005-2007 оны хугацаанд 5+4+2 (5 жилийн бага боловсрол, 4 жилийн дунд анги, 2 жилийн ахлах анги; 9 жилийн суурь боловсрол) гэсэн сургалтын тогтолцоо бүхий 11 жилийн сургуулийн системтэй, 2008 оноос 5+4+3 сургалтын тогтолцоо бүхий 12 жилийн сургуулийн системтэй байна.
- Бага боловсрол олгох хүүхдийн нас 2005-2007 онд 7-11 нас, 2008-2015 онд 6-10 нас байна.
- Дунд анgid суралцах хүүхдийн нас 2005-2007 онд 12-15 нас, 2008-2015 онд 11-14 нас байна.
- Ахлах ангийн хүүхдийн нас 2005-2007 онд 16-17 нас, 2008-2015 онд 15-17 нас байна.

Хүснэгт 1. Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын бага, дунд, ахлах ангийн хүүхдийн нас

	2005-2007	2008-2015
Сургуулийн өмнөх боловсрол олгох нас	2-6	2-5
Бага боловсрол олгох нас	7-11	6-10
Дунд ангийн хүүхдийн нас	12-15	11-14
Ахлах ангийн хүүхдийн нас	16-17	15-17

- Ерөнхий боловсрол, MCYT-ийн сурагч бүр хичээл бүрийн нэг суралтад бичигтэй байна.
- Бага боловсролын багшийн 7 хоногийн цагийн норм 19 цаг, сурагчийн 7 хоногийн хичээлийн дундаж цаг 25 байна.
- ЕБС-ийн дунд, ахлах ангийн багшийн 7 хоногийн цагийн норм 19 цаг, сурагчийн 7 хоногийн хичээлийн дундаж цаг 36 байна.
- Цэцэрлэг, ЕБС, MCYT-д үзэх хичээлийн тоог боловсролын стандарт, сургалтын хөтөлбар, төлөвлөгөөний дагуу тооцно.

5.1.2. Боловсролын нийт суралцагчдын хэтийн төлөв

Хүснэгт 2. СӨБ-д хамрагдах хүрхэд

	2006	2008	2010	2015
Нийт суралцагчид (хичээлийн жилээр)	112,477	103,374	122,562	136,142
Үүнээс: Цэцэрлэгийн хүүхэд	81,889	63,173	74,899	83,198
СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтад хамрагдсан хүүхдийн тоо	30,588	40,201	47,663	52,944
Цэцэрлэгийн хамран сургалт (санхүүгийн жилээр)	81,499	78,290	73,698	82,113
Үүнээс: Төрийн өмчийн цэцэрлэг	77,798	74,053	68,944	73,902
Хувийн өмчийн цэцэрлэг	3,701	4,237	4,754	8,211
СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтын хамран сургалт (санхүүгийн жилээр)	27,340	40,487	46,898	52,253
Үүнээс: Хувьсах зардал олгох хүүхдийн тоо	13,670	20,244	23,449	26,127
СӨБ-ын хувьсах зардал олгох нийт суралцагчид	95,169	98,534	97,147	108,240

Хүснэгт 3. Бага боловсрол олгох ангийн суралцагчид

	2006	2008	2010	2015
Хотын суралцагчид	158,476	164,951	162,350	132,300
Үүнээс: Эрэгтэй	79,233	82,436	78,550	65,904
Эмэгтэй	79,243	82,515	83,800	66,396
Хөдөөгийн суралцагчид	104,542	104,739	97,636	71,238
Үүнээс: Эрэгтэй	52,391	52,422	47,323	35,485
Эмэгтэй	52,151	52,317	50,313	35,753
Нийт суралцагчид (хичээлийн жилээр)	263,018	269,690	259,986	203,538
Үүнээс: Эрэгтэй	131,624	134,858	125,873	101,389
Эмэгтэй	131,394	134,832	134,113	102,149
Нийт суралцагчид (санхүүгийн жилээр)	252,540	264,603	276,843	205,039
Үүнээс: Төрийн	247,925	238,143	249,159	184,535
Хувийн	14,615	26,460	27,684	20,504

Хүснэгт 4. Ерөнхий боловсролын дунд, ахлах ангийн суралцагчид

	2006	2008	2010	2015
Ерөнхий боловсролын дунд анги				
Хотын суралцагчид	143,426	138,866	128,258	129,910
Үүнээс: Эрэгтэй	69,699	67,467	62,409	63,020
Эмэгтэй	73,727	71,399	65,849	66,890
Хөдөөгийн суралцагчид	79,141	76,116	70,233	69,952
Үүнээс: Эрэгтэй	38,492	37,007	34,189	33,934
Үүнээс: Эмэгтэй	40,649	39,109	36,044	36,018
Нийт суралцагчид	222,567	214,982	198,491	199,862
Үүнээс: Эрэгтэй	108,191	104,474	96,598	96,954
Эмэгтэй	114,376	110,508	101,893	102,908
Суралцагчид (санхүүгийн жилээр)	215,483	218,749	192,402	209,986
Үүнээс: Төрийн	204,314	196,874	173,162	188,987
Хувийн	11,169	21,875	19,240	20,999
Ерөнхий боловсролын ахлах анги				
Хотын суралцагчид	60,542	74,126	73,045	87,663
Үүнээс: Эрэгтэй	26,475	32,408	31,920	38,294
Эмэгтэй	34,067	41,718	41,125	49,369

Хөдөөгийн суралцагчид	21,540	26,004	25,247	29,220
Үүнээс: Эрэгтэй	9,375	11,328	11,001	12,764
Эмэгтэй	12,165	14,676	14,246	16,456
Ерөнхий боловсролын дунд, ахлах анги				
Нийт суралцагчид	82,082	100,130	98,292	116,883
Үүнээс: Эрэгтэй	35,850	43,736	42,921	51,058
Эмэгтэй	46,232	56,394	55,371	65,825
Нийт суралцагчид (санхүүгийн жилээр)	83,436	94,804	96,180	97,052
Үүнээс: Төрийн	78,560	88,561	89,044	87,347
Хувийн	4,876	6,243	7,136	9,705

Хүснэгт 5. Ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрны суралцагчид

	2006	2008	2010	2015
ЕБС-ийн (1-12) дотуур байрны суралцагчид (хичээлийн жилээр)	43,743	50,376	58,015	82,573
Үүнээс: Хөдөөгийн малчдын хүүхдийн тоо	17,366	23,050	30,570	61,929

Хүснэгт 6. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын суралцагчид

	2006	2008	2010	2015
Хотын суралцагчид	18,843	19,625	22,445	32,710
Үүнээс: Эрэгтэй	12,282	13,655	15,235	17,699
Эмэгтэй	6,561	5,970	7,210	15,011
Хөдөөгийн суралцагчид	1,330	1,374	1,451	1,677
Үүнээс: Эрэгтэй	978	1,017	1,043	956
Эмэгтэй	352	357	408	721
Нийт суралцагчид	20,173	20,999	23,896	34,387
Үүнээс: Эрэгтэй	13,260	14,672	16,278	18,655
Эмэгтэй	6,913	6,327	7,618	15,732
Нийт суралцагчид (санхүүгийн жилээр)	21,126	20,684	22,787	34,961
Үүнээс: Төрийн	20,780	20,130	21,789	29,717
Хувийн	346	554	998	5,244

Хүснэгт 7. MCYT-ын дотуур байрны суралцагчид

	2006	2008	2010	2015
МСТБ-ын дотуур байрны суралцагчид	3,340	3,621	4,416	8,740

Хүснэгт 8. Бичиг үсийн болон албан бус боловсролын суралцагчид

	2006	2008	2010	2015
Нийт суралцагчид	11,478	9,092	11,591	21,698
Эрэгтэй	6,193	5,065	6,215	10,451
Эмэгтэй	5,285	4,027	5,376	11,167

Хүснэгт 9. Албан бус боловсрол, дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтын суралцагчид

	2006	2008	2010	2015
Нийт дүйцсэн хөтөлбөөр суралцагчид	3899	3089	2503	894
Бага боловсрол	2608	1985	1679	574
Ерөнхий боловсролын дунд анги	1291	1104	824	320

Хүснэгт 10. Дээд боловсролын суралцагчид

	2006	2008	2010	2015
Нийт суралцагчид	129,924	131,339	149,154	149,119
Үүнээс: Нийгэм хүмүүнлэгийн ухаан	21,489	19,425	19,726	14,912
Хууль	7,054	6,663	7,070	5,965
Байгалийн шинжлэл	3,987	4,275	5,150	5,965
Багш	12,772	12,960	14,774	14,912
Инженер, технологи	19,380	21,974	27,989	37,280
Анагаах ухаан	9,875	9,802	10,929	10,438
Хөдөө аж ахуй	4,556	5,190	6,641	8,947
Бусад	49,270	48,613	53,883	50,700
Суралцагчид (санхүүгийн жилээр)	124,241	129,750	143,821	158,780
Үүнээс: Төрийн	86,476	91,987	103,742	119,085
Хувийн	37,765	37,763	40,079	39,695
Төрийн сургалтын сангаас сургалтын зээл, буцалтгүй туслаамж олгох оюутны тоо	46204	46204	46204	46204
Үүнээс: Нийгэм хүмүүнлэгийн ухаан	2,265	2,265	2,265	2,265
Хууль	906	906	906	906
Байгалийн шинжлэл	2,718	2,718	2,718	2,718
Багш	6,795	6,795	6,795	6,795
Инженер, технологи	16,987	16,987	16,987	16,987
Анагаах ухаан	4,756	4,756	4,756	4,756
Хөдөө аж ахуй	4,077	4,077	4,077	4,077
Бусад	7,700	7,700	7,700	7,700

5.1.3. Боловсролын салбарын багш ба багш бус ажиллагдын хэтийн төлөв

Хүснэгт 11. СӨБ-ын багш ба багш бус ажиллагчид

	2006	2008	2010	2015
Нийт шаардлагатай багш (1а+1б+1в)	4,593	5,234	5,316	5,837
Үүнээс: Багш (1а)	4,182	4,798	4,854	5,306
Арга зүйч багш (1б)	119	123	128	143
Хөгжмийн багш (1в)	292	313	334	389
Нийт шаардлагатай туслах багш	3,044	3,182	3,036	3,465
Нийт ажиллах багш 1а+1б+1в (санхүүгийн жилээр)	4,476	5,099	5,316	5,770
Үүнээс: Төрийн	4,226	4,775	4,954	5,193
Хувийн	250	324	362	577
Нийт ажиллах туслах багш (санхүүгийн жилээр)	2,983	3,219	3,036	3,408
Үүнээс: Төрийн	2,817	3,016	2,834	3,067
Хувийн	166	203	202	341
Нийт ажиллах багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)	4,674	4,673	4,617	4,670
Үүнээс: Төрийн	4,414	4,378	4,285	4,202
Хувийн	260	295	332	468

Хүснэгт 12. Бага боловсролын багш ба багши бус ажиллагчид

	2006	2008	2010	2015
Хотод				
Нийт ажиллах багш	4,550	4,694	4,752	4,836
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	1,738	1,738	1,721	1,636
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	5,971	6,173	6,035	4,836
Хөдөөд				
Нийт ажиллах багш	3,201	3,178	3,132	3,124
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	2,453	2,428	2,404	2,286
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	4,481	4,513	4,228	3,124
Нийт дүн				
Нийт шаардлагатай багш	7,751	7,872	7,884	7,960
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	4,191	4,166	4,125	3,922
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	10,452	10,686	10,263	7,960
Нийт ажиллах багш (санхүүгийн жилээр)	10,442	10,495	10,942	8,029
Үүнээс: Төрийн	9,707	9,445	9,848	7,226
Хувийн	735	1,050	1,094	803
Багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)	4,208	4,166	4,152	3,949
Үүнээс: Төрийн	3,912	3,749	3,737	3,554
Хувийн	296	417	415	395

Хүснэгт 13. Ерөнхий боловсролын дунд, ахлах ангийн багш ба багши бус ажиллагчид

	2006	2008	2010	2015
Хотод				
Нийт шаардлагатай багш	9,418	9,769	9,969	10,559
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	3,783	3,708	3,634	3,456
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	11,349	12,016	11,514	12,882
Хөдөөд				
Нийт шаардлагатай багш	5,314	5,584	5,875	6,331
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	3,730	3,656	3,583	3,408
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	6,270	6,478	6,169	6,711
Нийт дүн				
Нийт шаардлагатай багш	14,732	15,353	15,844	16,890
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	7,513	7,364	7,217	6,864
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	17,619	18,494	17,683	19,593
Нийт ажиллах нийт багш (санхүүгийн жилээр)	17,199	18,313	17,106	18,912
Үүнээс: Төрийн	15,399	15,566	14,540	16,075
Хувийн	1,800	2,747	2,566	2,837
Багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)	7,564	7,413	7,266	6,910
Үүнээс: Төрийн	6,918	6,672	6,539	6,219
Хувийн	646	741	727	691

**Хүснэгт 14. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсролын
багш ба багши бус ажиллагчид**

	2006	2008	2010	2015
Хотод				
Нийт шаардлагатай багш	1,031	1,122	1,341	2,181
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	644	577	571	935

Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	1256	1309	1497	2181
Хөдөөд				
Нийт шаардлагатай багш	77	82	90	112
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	56	56	57	60
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	88	91	97	112
Нийт дун				
Нийт шаардлагатай багш	1108	1204	1431	2293
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	700	633	632	995
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багшийн тоо	1,344	1,400	1,594	2,293
Нийт ажиллах багш (санхүүгийн жилээр)	1,407	1,379	1,519	2,331
Үүнээс: Төрийн Хувийн	1,353	1,172	1,291	1,981
Нийт ажиллах багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)	772	654	629	999
Үүнээс: Төрийн Хувийн	742	556	535	849
	30	98	94	150

Хүснэгт 15. Албан бус боловсролын багш ба багш бус ажиллагчид

	2006	2008	2010	2015
Нийт шаардлагатай багш	459	364	464	865
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	87	66	79	130

5.1.4. Сурах бичиг, сургалтын хэрэглэгдэхүүн, барилгын хэрэгцээны хэтийн төлөв

Хүснэгт 16. СӨБ-ийн сургалтын хэрэглэгдэхүүн, багшийн гарын авлага

	2006	2008	2010	2015
Цэцэрлэг				
Ном, сургалтын материал	327,556	252,692	299,596	332,792
Багшийн гарын авлага	26,160	26,748	25,344	28,228
СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалт				
Ном, сургалтын материал	122,352	160,804	190,652	211,776
Багшийн гарын авлага	4,388	6,916	8,064	8,980
Нийт				
Ном, сургалтын материал	449,908	413,496	490,248	544,568
Багшийн гарын авлага	30,548	33,664	33,408	37,208

Хүснэгт 17. Бага боловсролын сурах бичиг, багшийн гарын авлага

	2006	2008	2010	2015
Нийт сурах бичиг	2,008,996	2,042,706	2,079,654	1,590,258
I анги	364,386	357,528	256,476	241,284
II анги	412,800	345,882	262,638	242,952
III анги	213,168	473,440	469,936	326,072
IV анги	447,912	602,046	509,814	367,020
Y анги	570,730	263,810	580,790	412,930
Эмзэг бүлгийн хүүхдэд эзэмшүүлэх сурах бичиг	233,219	229,400	225,935	159,026
I анги	42,301	40,151	27,864	24,128
II анги	47,921	38,843	28,533	24,295
III анги	24,746	53,168	51,054	32,607
IV анги	51,997	67,611	55,386	36,702
Y анги	66,254	29,626	63,097	41,293

Хүснэгт 18. ЕБС-ийн дунд ангийн сурх бичиг, багшийн гарын авлага

	2006	2008	2010	2015
Нийт сурх бичиг				
Сурх бичиг	3,114,232	3,019,940	2,752,022	2,828,275
ҮI анги	689,976	592,668	795,360	505,188
ҮII анги	724,906	792,722	371,042	607,012
ҮIII анги	822,075	857,445	737,490	866,190
IX анги	877,275	777,105	848,130	849,885
Эмзэг бүлгийн хүүхдэд эзэмшүүлэх сурх бичиг	361,523	339,146	298,981	282,828
ҮI анги	80,097	66,558	86,408	50,519
ҮII анги	84,152	89,024	40,310	60,701
ҮIII анги	95,432	96,293	80,121	86,619
IX анги	101,840	87,271	92,141	84,989

Хүснэгт 19. ЕБС-ийн ахлах ангийн сурх бичиг, багшийн гарын авлага

	2006	2008	2010	2015
Нийт сурх сурх бичиг	1,067,060	1,301,690	1,277,796	1,519,479
Х анги	528,346	632,203	673,387	712,816
XI анги	538,714	669,487	604,409	806,663
Эмзэг бүлгийн хүүхдэд эзэмшүүлэх сурх бичиг	106,706	130,169	127,780	151,948
Х анги	52,835	63,220	67,339	71,282
XI анги	53,871	66,949	60,441	80,666

Хүснэгт 20. МСТБ-ын сурх бичиг, багшийн гарын авлага

	2006	2008	2010	2015
Нийт сурх бичиг	248,430	269,820	309,150	448,005
I анги	132,810	152,670	184,500	242,370
II анги	115,620	117,150	124,650	205,635
III анги	25,277	21,077	23,002	31,640
Эмзэг бүлгийн хүүхдэд эзэмшүүлэх сурх бичиг	55,977	62,207	74,271	119,911
I анги	27,161	32,648	41,255	60,593
II анги	23,646	25,052	27,873	51,409
III анги	5,169	4,507	5,143	7,910

Хүснэгт 21. ЕБС, MCYT-ийн комьютержүүлэлт

	2006	2008	2010	2015	2006-2015
Элэгдэх компьютерийн тоо	2,080	3,520	3,769	12,723	50,034
Нийт шаардагдах компьютер	7,040	10,245	13,832	31,422	164,186
Сурагч компьютерийн харьцаа (бага боловсрол)	933	696	520	250	-
Сурагч компьютерийн харьцаа (ЕБС-ийн дунд анги)	187	139	104	50	-
Сурагч компьютерийн харьцаа (ЕБС-ийн ахлах анги, MCYT)	19	14	10	5	-

Хүснэгт 22. СӨБ, ЕБ, МСТБ-д шинээр шаардагдах суудал, орны тоо

	2006	2008	2010	2015	2006-2015
СӨБ-д шинээр шаардагдах ор/суудал	1,010	730	730	730	7,880
ЕБС-д шинээр шаардагдах суудал	9,576	4,329	5,275	8,914	69,607
Дотуур байранд шинээр шаардагдах ор	500	500	500	500	5,000
МСТБ-д шинээр шаардагдах суудал	600	600	400	200	3,800

5.2. ШААРДАГДАХ САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

5.2.1. Сургуулийн өмнөх боловсрол

- Хүүхдийн цэцэрлэгийн хоолны зардлын норм бага насны хүүхдийн хоолны илчлэгийн нормд үндэслэн цэцэрлэгийн нэг хүүхдийн нэг жилийн хоолны зардлыг 72.000 төгрөг байсныг 116.000 төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн. Цэцэрлэгийн хүүхдийн хоолны жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 8.7 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 12.3 тэрбум төгрөг болно.
- Цэцэрлэгийн багшийн сарын дундаж цалин, хөлс 78.300 төгрөгийг жилд дунджаар 14.6 хувиар өсгөж 2015 он гэхэд 350.000 төгрөгт хүргэхээр төлөвлөсөн бөгөөд цэцэрлэгийн багш нарын цалин, хөлсөнд зарцуулах жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 8.3 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 18.2 тэрбум төгрөг болно.
- Цэцэрлэгийн туслах багшийн сарын дундаж цалин, хөлс 63.000 төгрөгийг 11.0 хувиар өсгөж 200.000 төгрөгт хүргэхээр төлөвлөсөн бөгөөд цэцэрлэгийн туслах багш нарын цалин, хөлсөнд зарцуулах жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 3.6 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 6.4 тэрбум төгрөг болно.
- Цэцэрлэгийн багш бус ажиллагдын дундаж цалин, хөлс 51.100 төгрөгийг жилд дунджаар 11.0 хувиар өсгөж 2015 он гэхэд 180.000 төгрөгт хүргэхээр төлөвлөсөн бөгөөд цэцэрлэгийн багш бус ажиллагдын цалин, хөлсөнд зарцуулах жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 4.5 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 8.0 тэрбум төгрөг болно.
- Цэцэрлэгийн нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардал, барилга засвар зэрэг урсгал зардалтай холбоотой бусад зардал болон хөрөнгө оруулалтын зардлыг жилд 8 хувиар өсгөнө.

Хүснэгт 23. СӨБ-ийн зардлын бүтэц

(төгрөгөөр)

	2006-2010 дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 дундаж	2011-2015 нийт
1. Урсгал зардал				
1.1. Багшийн цалин, хөлс	11,913,361	59,566,803	24,620,754	123,103,770
Үндсэн багшийн цалин, хөлс	8,309,309	41,546,544	18,219,235	91,096,177
Туслах багшийн цалин, хөлс	3,604,052	18,020,259	6,401,519	32,007,593
1.2. Багш бус ажиллагчдын цалин, хөлс	4,569,210	22,846,048	8,096,479	40,482,395
1.3. Нийгмийн даатгал	4,351,399	21,756,993	8,637,350	43,186,748
1.4. Урсгал зардал	503,263	2,516,317	742,501	3,712,506
1.5. Хүүхдийн хоол	8,790,655	43,953,273	12,389,086	61,945,428
1.6. Бусад хувьсах зардал	2,745,981	13,729,903	4,398,274	21,991,368
1.7. Тогтмол зардал	6,740,983	33,704,917	9,904,716	49,523,581
Халаалт, дулаан	4,818,470	24,092,349	7,079,913	35,399,565
Цахилгаан, ус	1,790,558	8,952,792	2,630,918	13,154,589
Тээвэр, холбоо	131,955	659,776	193,885	969,427
1.8. Нэг удаагийн тэтгэмж	158,050	790,250	232,227	1,161,137
1. Нийт урсгал зардал	39,772,901	198,864,503	69,021,386	345,106,932
2. Хөрөнгө оруулалтын зардал	405,223	2,026,114	595,405	2,977,027
СӨБ-ийн нийт зардал	40,178,124	200,890,618	69,616,792	348,083,958

- Төлөвлөсөн хугацаанд цэцэрлэгийн суудлыг 8000-р нэмэгдүүлнэ. Цэцэрлэгийн барилга угсралтын зардал 2006-2010 онуудад жилд дунджаар 3,4 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дунджаар 4,4 тэрбум төгрөг болно.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын хүүхэд, багш нарт зориулсан сургалтын гарын авлага, материалын хангамжид 2006-2010 онуудад жилд дунджаар 499.8 сая төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дунджаар 558.8 сая төгрөг зарцуулна..
- Цэцэрлэгийн тоглоом, наадгай, тоног төхөөрөмжийн санхүүжилтийг жил бүр 8.0 хувиар өсгөх бөгөөд үүний зардалд 2006-2015 онуудад 5.3 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 1.2 тэрбум төгрөг шаардагдана.

- 2006-2015 онуудад дотоодод мэргэжил дээшлүүлэхэд 1.9 тэрбум төгрөг, гадаадад мэргэжил дээшлүүлэхэд 175.0 сая төгрөгийн санхүүжилт хийснээр жил бүр сургуулийн өмнөх боловсоролын багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийг дотоодод, жил бүр 30 багшийг гадаадад мэргэжил дээшлүүлэх, туршлага судлах сургалтад хамруулах боломжтой болно.

Хүснэгт 24. СӨБ-д төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал

(төгрөгөөр)

	2006-2010 жилийн дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 жилийн дундаж	2011-2015 нийт
Барилга угсралт	3,380,181	16,900,905	4,352,710	21,763,548
Шинээр шаардагдах ор/суудлын тоо	846	4,230	730	3,650
Цэцэрлэгийн тоглоом	92,932	464,661	136,548	682,739
Бусад тоног төхөөрөмж	30,977	154,887	45,516	227,580
Дотоодод багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх	324,489	1,622,443	390,231	1,951,155
Гадаадад багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх	101,410	507,052	149,005	745,025

5.2.2. Ерөнхий боловсрол

- ЕБС-ийн 1, 2 дугаар ангийн хүүхдүүдийн өдрийн цайны зардлыг өдрийн 300 төгрөгөөр төлөвлөсөн. Өдрийн цайны жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 4.0 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 4.5 тэрбум төгрөгөөр төлөвлөсөн.
- ЕБС-ийн багшийн дундаж цалин, хөлс 81.500 төгрөгийг жилд дунджаар 14.2 хувиар өсгөж 2015 он гэхэд 350.000 төгрөгт хүргэхээр төлөвлөсөн бөгөөд ЕБС-ийн багшийн цалин, хөлсөнд зарцуулах жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 42.0 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 77.3 тэрбум төгрөг болно.
- ЕБС-ийн багш бус ажиллагсдын дундаж цалин, хөлс 82.300 төгрөгийг жилд дунджаар 10.6 хувиар өсгөж 2015 он гэхэд 250.000 төгрөгт хүргэхээр төлөвлөсөн бөгөөд ЕБС-ийн багш багш бус ажиллагсдын цалин, хөлсөнд зарцуулах жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 17.2 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 27.3 тэрбум төрөг болно.
- ЕБС-ийн нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардал, дотуур байрны нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардал, барилга засвар зэрэг урсгал зардалтай холбоотой бусад зардал болон хөрөнгө оруулалтын зардлыг жилд 8 хувиар өсгөхөөр тооцсон.

Хүснэгт 25. Бага, дунд боловсролын зардлын бүтэц

(төгрөгөөр)

	2006-2010 дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 дундаж	2011-2015 нийт
1. Урсгал зардал				
1.1. Багшийн цалин, хөлс	42,095,144	210,475,721	77,376,623	386,883,115
Багшийн цалин хөлс	42,095,144	210,475,721	77,376,623	386,883,115
1.2. Бусад багш бус ажиллагчдын цалин, хөлс	17,288,581	86,442,904	27,381,630	136,908,152
1.3. Нийгмийн даатгал	15,677,303	78,386,517	27,656,179	138,280,895
1.4. I-II ангийн хүүхдийн өдрийн цай	4,087,337	20,436,683	4,518,260	22,591,299
1.5. Урсгал засвар	1,532,493	7,662,467	2,047,985	10,239,926
1.6. Бусад хувьсах зардал	8,024,044	40,120,220	11,095,129	55,475,643
1.7. Дотуур байрны сурагчдын хувьсах зардал	6,493,101	32,465,503	13,578,993	67,894,966
1.8. Тогтмол зардал	18,179,785	90,898,924	26,712,068	133,560,341

Халаалт, дулаан	14,849,428	74,247,139	21,818,681	109,093,406
Ус, цахилгаан	2,817,705	14,088,523	4,140,132	20,700,662
Тээвэр, холбоо	512,652	2,563,262	753,255	3,766,273
1. Нийт ургал зардал	113,377,788	566,888,939	190,366,867	951,834,336
2. Хөрөнгө оруулалтын зардал	1,243,631	6,218,157	1,827,303	9,136,513
Нийт зардал	114,621,419	573,107,096	192,194,170	960,970,850

- 2006-2015 онд ерөнхий боловсролын сургуулийн суудлын тоог 69,6 мянгаар нэмэгдүүлэх хэрэгцээ бий болж байна. ЕБС-ийн 69,6 мянган суудал бүхий хичээлийн шинэ байр, өргөтгөлийг барихад 2006-2015 онд нийтдээ 204.5 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийн хэрэгцээ үүсч байгаа бөгөөд 2006-2010 онуудад жилд дунджаар 15,2 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дунджаар 25,7 тэрбум төгрөг тус тус шаардагдана.
- Мастер төлөвлөгөөнд тусгасан зорилтыг хэрэгжүүлэхэд 2006-2015 онд дотуур байрны хүчин чадлыг жил бүр 500 ороор нэмэгдүүлэх шаардлага үүсч байна. Энэ арга хэмжээний санхүүжилтэнд 2006-2010 онуудад жилд дунджаар 2,4 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дунджаар 3,5 тэрбум төгрөг тус тус төлөвлөсөн.
- Ерөнхий боловсролын сургуульд сурч буй эмзэг бүлгийн сурагчдад хичээлийн сурх бичгийг үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэх зардалд 2006-2010 онд жилд дундажаар 1.9 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дундажаар 1.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт шаардагдаж байна.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн компьютержүүлэлтэнд 2006-2015 онуудад нийтдээ 42 тэрбум (жилд дундажаар 4.2 тэрбум) төгрөгийн санхүүжилт хийхээр төлөвлөж байна. Үүнд: Бага боловсролын хүүхэд компьютерийн харьцааг 1250-иас 250 (250 хүүхдэд нэг компьютер), дунд ангийн хүүхэд компьютерийн харьцааг 250-иас 50, ахлах ангийн хүүхэд компьютерийн харьцааг 25-иас 5-д хүргэнэ.
- Ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын тоног, төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүний санхүүжилтийг жил бүр 8 хувиар нэмэгдүүлснээр 2006-2015 онуудад 732.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийг хийхээр төлөвлөсөн.
- 2005-2015 онуудад дотоодод мэргэжил дээшлүүлэхэд 19.4 тэрбум төгрөг, гадаадад мэргэжил дээшлүүлэхэд 8.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт хийснээр жил бүр ерөнхий боловсролын сургуулийн багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийг дотоодод, 200 багшийг гадаадад мэргэжил дээшлүүлэх, туршлага судлах сургалтад хамруулах боломжийг бий болгоно.

Хүснэгт 26. Бага, дунд боловсролд төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал

(төгрөгөөр)

	2006-2010 дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 дундаж	2011-2015 нийт
Хичээлийн байрны барилга угсралт	15,211,604.5	76,058,022.7	25,688,262.7	128,441,313.6
Шинээр шаардагдах суудлын тоо	6,644	33,219	7,278	36,388
Дотуур байрны барилга угсралт	2,361,998.8	11,809,994.3	3,470,551.2	17,352,756.2
Шинээр шаардагдах орны тоо	500	2,500	500	2,500
Компьютер	3,301,705.6	16,508,528.2	5,103,900.8	25,519,504.3
Бусад тоног төхөөрөмж	55,759.2	278,796.3	81,928.6	409,643.2
Дотоодод багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх	1,706,073.8	8,530,369.3	1,872,643.9	9,363,219.8
Гадаадад багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх	676,068.9	3,380,344.8	993,367.1	4,966,835.6
ЕБС-ийн эмзэг бүлгийн суралцагчдад олгох сурх бичиг	1,917,960.7	9,589,803.5	1,702,867.9	8,514,339.4

5.2.3. Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол

- МСТБ-ийн багшийн дундаж цалин, хөлс 77.200 төгрөгийг жилд дунджаар 16.1 хувиар өсгөж 2015 он гэхэд 400.000 төгрөгт хүргэхээр төлөвлөсөн бөгөөд МСТБ -ийн багшийн цалин, хөлсөнд зарцуулах жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 2.4 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онд 7.3 тэрбум төгрөг болно.
- МСТБ-ийн багш бус ажиллагдын дундаж цалин, хөлс 68.200 төгрөгийг жилд дунджаар 11.2 хувиар өсгөж 2015 он гэхэд 220.000 төгрөгт хүргэхээр төлөвлөсөн бөгөөд МСТБ -ийн багш багш бус ажиллагдын цалин, хөлсөнд зарцуулах жилийн дундаж зардал 2006-2010 онд 846.3 сая төгрөг, 2011-2015 онд 1.8 тэрбум төгрөг болно.
- МСТБ-д сүүлийн 10 гаруй жилийн хугацаанд хөрөнгө оруулалтын зардлыг тусад нь төлөвлөж байгаагүй бөгөөд 2006 онд 1,0 тэрбум төгрөг улсын төсөвт төлөвлөгдсөн. МСТБ-ын хөрөнгө оруулалтад 2006 онд олгохоор төлөвлөсөн санхүүжилтийг цаашид жил бүр 8 хувиар нэмэгдүүлэн санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн.
- МСТБ-ийн нэг хүүхдэд ногдох хувьсах зардлыг жил бүр 10 хувиар нэмэгдүүлэхээр зардлын тооцоог хийсэн.

Хүснэгт 27. МСТБ-ын зардлын бүтэц

(төгрөгөөр)

	2006-2010 дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 дундаж	2011-2015 нийт
1. Урсгал зардал				
1.1. Багшийн цалин хөлс	2,457,420	12,287,100	7,347,490	36,737,450
1.2. Багш бус ажиллагчдын цалин хөлс	846,337	4,231,684	1,800,380	9,001,902
1.3. Нийгмийн даатгал	872,192	4,360,959	2,415,038	12,075,189
1.4. Бусад хувьсах зардал	2,257,309	11,286,545	5,107,778	25,538,889
1.5. Дотуур байрны суралцагчдын хувьсах зардал	624,744	3,123,720	1,670,584	8,352,920
1.6. Тогтмол зардал	1,768,379	8,841,893	3,359,206	16,796,030
Халаалт, дулаан	1,208,575	6,042,873	2,295,804	11,479,022
Цахилгаан, ус	464,359	2,321,793	882,094	4,410,470
Тээвэр, холбоо	95,445	477,227	181,308	906,539
3.1. Нийт урсгал зардал	8,826,380	44,131,901	21,700,476	108,502,381
3.2. Хөрөнгө оруулалтын зардал	1,267,186	6,335,929	1,861,912	9,309,558
Нийт зардал	10,093,566	50,467,830	23,562,388	117,811,939

- 2006-2015 онд мэргэжлийн анхан, дунд боловсрол олгох сургуулийн 3800 суудал бүхий хичээлийн байрыг шинээр барихад 2006-2010 онуудад жилд дунджаар 2,7 тэрбум төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дунджаар 1,8 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт хийхээр төлөвлөсөн.
- МСТБ-ын лабораторийн тоног, төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүний зардлыг жил бүр 10.0 хувиар өсгөхөөр төлөвлөж байгаа нь 2006-2010 онуудад жилд дундажаар 113.7 сая төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дундажаар 183.1 сая төгрөгийн санхүүжилт шаардагдаж байна.
- МСТБ-ын эмзэг бүлгийн суралцагчдад суралцагчдад бичиг, сургалтын гарын авлагыг номын сангаар дамжуулан үнэ төлбөргүйгээр эзэмшүүлэх зардалд 2006-2010 онд жилд дундажаар 178.1 сая төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дундажаар 289.8 сая төгрөгийн санхүүжилт шаардагдаж байна.
- 2006-2015 онуудад дотоодод мэргэжил дээшлүүлэхэд 4.4 тэрбум төгрөг, гадаад мэргэжил дээшлүүлэхэд 1.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт хийснээр МСТБ-ын багш нарын 50.0-иас доошгүй хувийг дотоодод, жил бүр 20 багшийг гадаадад мэргэжил дээшлүүлэх, туршлага судлах сургалтанд хамруулах боломж бий болно.

Хүснэгт 28. Бага, дунд боловсролд төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал

(төгрөгөөр)

	2006-2010 жилийн дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 жилийн дундаж	2011-2015 нийт
Барилга угсралт	2,653,665	13,268,325	1,787,336.8	8,936,684
Шинээр шаардагдах суудлын тоо	520	2,600	240	1,200
Тоног төхөөрөмж	113,702	568,509	183,118.0	915,590
Дотоодод багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх	374,721	1,873,604	425,689.4	2,128,447
Гадаадад багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх	84,509	422,543	124,170.9	620,854
МСТБ--ийн эмзэг бүлгийн суралцагчдад олгох суралцагчдад олгох бичиг	178,115	890,574	289,796.9	1,448,984

5.2.4. Дээд боловсрол

- Дээд боловсролын салбарын урсгал зардлыг оны үнээр жил тутам 10 хувиар нэмэгдүүлэхээр тооцов.

Хүснэгт 29. Дээд боловсролын зардлын бүтэц

(төгрөгөөр)

	2006-2010 дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 дундаж	2011-2015 нийт
1. Урсгал зардал	0	0	0	0
1.1. Цалин, хөлс	0	0	0	0
1.3. Нийгмийн даатгал	0	0	0	0
1.5. Бусад урсгал зардал	30,701,017	153,505,084	49,444,294	247,221,472
1. Нийт урсгал зардал	30,701,017	153,505,084	49,444,294	247,221,472
Нийт зардал	30,701,017	153,505,084	49,444,294	247,221,472

- Их, дээд сургуульд суралцагчдад олгох сургалтын төлбөрийн зээл, буцалтгүй тусламжийн хэмжээг оны үнээр жилд дунджаар 15 хувь нэмэгдүүлнэ.
- Их, дээд сургуульд суралцагчдад олгох сургалтын төлбөрийн зээл, буцалтгүй тусламжийн санхүүжилтэд зориулж 2006-2015 онуудад жилд дунджаар 310.1 тэрбум төгрөг, үүнээс 233.0 тэрбум төгрөгийг инженер, технологи, байгалийн шинжлэл, багш, ХАА, ангагаах ухааны мэргэжлийн чиглэлээр суралцах оюутнуудад олгохоор төлөвлөсөн.
- Их, дээд сургуулийн багш нарын мэргэжлийг дотоодод дээшлүүлэхэд 2006-2015 онуудад 499.3 сая төгрөг, гадаадад мэргэжил дээшлүүлэхэд 5.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт шаардагдана. Дээд боловсролын багш нарын дотоодод мэргэжил дээшлүүлэх зардлыг жилд 8 хувиар нэмэгдүүлэхээр тооцсон.
- Дээд боловсролын хөрөнгө оруулалтын зардлыг жилд 8 хувиар нэмэгдүүлэхэд 2006-2010 онуудад жилд дунджаар 633.6 сая төгрөг, 2011-2015 онуудад жилд дунджаар 930.9 сая төгрөгийн санхүүжилт шаардагдаж байна.

Хүснэгт 30. Дээд боловсролд төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал

(төгрөгөөр)

	2006-2010 жилийн дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 жилийн дундаж	2011-2015 нийт
Тоног төхөөрөмж	633,592.9	3,167,965	930,956	4,654,779
Дотоодод багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх	38,015.5	190,078	55,857	279,287

Гадаадад багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх	422,543.1	2,112,716	620,854	3,104,272
Буцалтгүй тусламж ба зээл	2,059,7651.0	102,988,255	41,429,234	207,146,168

5.2.5. Албан бус насанд хүрэгчдүн боловсрол

- Албан бус боловсрол, зайны сургалтын үндэсний төв, сум, дүүргийн Гэгээрэл, хөгжил, албан бус боловсролын төвийн санхүүжилтэд 2006-2015 онуудад 5.7 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгоно.
- Албан бус боловсролын багш нарын мэргэжлийг дээшлүүлэх зардлыг ЕБС-ийн багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх нэгдсэн зардалд тусган тооцсон.

Хүснэгт 31. АББ-д төвлөрсөн хөрөнгө оруулалтаас олгох зардал

	2005	2006-2010 жилийн дундаж	2006-2010 нийт	2011-2015 жилийн дундаж	2011-2015 нийт
АББ-ын зайны сургалтын төв	27,000.0	34,214.0	171,070.1	50,271.6	251,358.1
Гэгээрлийн төвүүд	454,280.4	400,324.7	2,001,623.4	646,002.0	3,230,010.0

5.3. Улсын төсөв ба боловсролын зардал, дутагдах нөөцийн тооцоо

Боловсролын хөгжлийн мастер төлөвлөгөөний санхүүгийн тооцоог хийхдээ нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүний жилийн өсөлтийг 10.4 хувь, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд улсын төсвийн эзлэх хувийг 47.0 хувь, боловсролын нийт зардлыг улсын нийт төсвийн зарлагын 20 хувиас багагүй байхаар төсөөлж хийсэн.

Хүснэгт 32. Улсын төсөв ба боловсролын зардал

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Нэг хүнд ногдох ДНБ ('000 төг)	736.5	813.1	897.7	991.1	1094.2	1208	1333.6	1472.3	1625.4	1794.4
ДНБ ('000000 төг)	1,876,774	2,088,735	2,324,897	2,588,556	2,886,530	3,224,228	3,609,107	4,039,697	4,526,165	5,077,109
Улсын төсвийн ДНБ-д эзлэх хувь	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47%
Төгрөгөөр ('000000)	883,960	983,794	1,095,026	1,219,210	1,359,556	1,518,611	1,699,889	1,902,697	2,131,824	2,391,319
Улсын нийт төсөвт боловсролын эзлэх хувь	19.0%	19.8%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20%

Монгол Улсын нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүний жилийн өсөлтийг 10.4 хувиас бага байгаа тохиолдолд Мастер төлөвлөгөөгөөр дэвшүүлсэн зорилт болон хүний аюулгүй байдал, хөгжлийн талаарх дэлхий нийтээр дэвшүүлсэн Мянганы хөгжлийн зорилт, бүх нийтийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэх боломжгүй болно.

Дээр дурьдсан хандлагад тулгуурлан хийсэн санхүүгийн тооцоогоор боловсролын зардалд 2006-2010 оны хооронд жилд дунджаар 252,3 тэрбум төг, 2011-2015 оны хооронд жилд дунджаар 425,0 тэрбум төгрөг шаардагдахаар тооцоо гарч байна.

Хүснэгт 33. Боловсролын нийт зардал (2006-2015)

	2006	2008	2010	2015
Боловсролын нийт зардал	210,330,686	242,830,258	297,728,974	530,871,138
Жилийн өсөлт (өмнөх онтой харьцуулснаар)	31.5%	4.7%	11.5%	12.9%
Албан боловсролын нийт зардал (төгрөгөөр)	158,237,562	193,937,691	236,878,082	415,766,184
Үүнээс: Бага насын хүүхдийн боловсрол	33,094,216	40,025,706	48,440,616	87,034,283
Үүнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)	91,896,096	113,783,335	138,665,338	235,883,829
Үүнээс: Мэргэжлийн боловсрол сургалт	8,103,503	9,704,717	12,959,170	33,560,434
Үүнээс: Дээд боловсрол	25,143,746	30,423,933	36,812,959	59,287,638
Бусад зардал (төгрөгөөр)	52,093,124	48,892,567	60,850,892	115,104,954
Нийт зардалд эзлэх хувиар				
Албан боловсролын эзлэх хувь	75.2%	79.9%	79.6%	78.3%
Үүнээс: Бага насын хүүхдийн боловсрол	15.7%	16.5%	16.3%	16.4%
Үүнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)	43.7%	46.9%	46.6%	44.4%
Үүнээс: Мэргэжлийн боловсрол сургалт	3.9%	4.0%	4.4%	6.3%
Үүнээс: Дээд боловсрол	12.0%	12.5%	12.4%	11.2%
АБ-ЫН болон бусад зардлын эзлэх хувь	24.8%	20.1%	20.4%	21.7%
Нийт дүн	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Мастер төлөвлөгөөний боловсролын зардлын талаарх тооцоо нь Монгол улсын төсөвт төдийлөн хүндрэл учруулахааргүй байгаа болно. Монгол улсын төрөөс боловсролын санхүүжилтийн талаар баримталж байгаа бодлого болон 2000-2004 оны эдийн засгийн өсөлт цаашид ч хэвээр хадгалагдан буурахгүй тохиолдолд 2006-2010 оны хугацаанд боловсролд шаардагдах нийт зардлын 86.5 хувийг, 2011-2015 оны хугацаанд 90.7 хувийг улсын төсвөөс хариуцах боломжтой болно.

Хүснэгт 34. Боловсролын нийт зардалд улсын төсвийн эзлэх хувь (2006-2015)

Он	Боловсролын нийт зардал ('000000 төгрөгөөр)	Улсын төсвөөс гаргах зардал ('000000 төгрөгөөр)	Боловсролны нийт зардалд улсын төсвийн эзлэх хувь
2006	210,330.7	167,882	79.8%
2007	232,014.3	194,545	83.9%
2008	242,830.3	219,005	90.2%
2009	267,033.9	243,842	91.3%
2010	297,729.0	271,911	91.3%
2011	332,788.5	303,722	91.3%
2012	371,807.8	339,978	91.4%
2013	417,606.3	380,539	91.1%
2014	470,130.7	426,365	90.7%
2015	530,871.1	478,264	90.1%

2004 онд боловсролын нийт зардлын гүйцэтгэлийн 87.1 хувийг (136.6 тэрбум төгрөг), үлдсэн 12.9 хувь болох 20.2 тэрбум төгрөгийг хандивлагчдаас санхүүжүүлсэн бол 2005 онд боловсролын нийт зардлын гүйцэтгэлийн 83.1 хувийг улсын төсвөөс, үлдсэн 16.9 хувь болох 31.7 тэрбум төгрөгийг хандивлагчдаас санхүүжүүлсэн.

Хүснэгт 35. Боловсролын дутагдах нийт зардал (2006-2015)

Он	Боловсролын нийт дутагдах зардал ('000000төг)	Боловсролын нийт дутагдах зардал (сая ам.доллар)	Боловсролын нийт дутагдах зардал (хувиар)
2006	42,448.3	34.8	20.2%
2007	37,469.0	30.7	16.1%
2008	23,825.0	19.5	9.8%
2009	23,191.9	19.0	8.7%
2010	25,817.8	21.2	8.7%
2011	29,066.2	23.8	8.7%
2012	31,829.9	26.1	8.6%
2013	37,066.9	30.4	8.9%
2014	43,766.0	35.9	9.3%
2015	52,607.4	43.1	9.9%

Боловсролын зардлын хэрэгцээ ба улсын төсвийн боломжийг харьцуулан үзэхэд 2006-2010 оны хооронд жилд дунджаар 32.8 тэрбум төгрөг, 2011-2015 оны хооронд жилд дунджаар 39.2 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэр дутагдана.

БҮЛЭГ 6

МАСТЕР ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ УДИРДЛАГА, ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ

6.1. Төлөвлөгөөний удирдлага, байгууллагуудын үүрэг хариуцлага

Монгол Улсын боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөөг Монгол Улсын нийгэм, эдийн засаг, хүний хөгжлийн талаархи хөгжлийн суурь бодлоготой уялдуулан төр, засаг захиргааны болон боловсролын тогтолцооны бүтцэд тулгуурлан хэрэгжүүлнэ.

Салбар дамнасан төлөвлөлт, удирдлагын хандлага нь Монгол Улсын боловсролыг 2006-2015 онд хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлагын үндсэн арга зам болно.

Засгийн газрын үүрэг, хариуцлага, манлайлалд тулгуурлан Засгийн газар, хандивлагчид, олон улсын байгууллагуудын нэгдсэн байр суурь, бодлого, үйл ажиллагааны нэгдмэл байдал, уялдаа холбоог бий болгох, мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд бүх талын бодит оролцоог бий болгох, үр дүнд суурилсан төлөвлөлт, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний тогтолцоо, үйл ажиллагааг бий болгох, мэдээллийн нээлттэй тогтолцоог бүрдүүлэх үндсэн дээр мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх салбар дамнасан төлөвлөлт, удирдлагыг бий болгоно.

Засгийн газрын үүрэг хариуцлага, манлайлал нь мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлагын суурь нөхцөл болно.

Монгол Улсын Засгийн газраас мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор дор дурдсан чиг үүрэг, хариуцлагыг хүлээнэ:

- төлөвлөгөөгөөр дэвшүүлсэн зорилго, зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах бодлого, эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлж, санхүүжилтийн дэмжлэг үзүүлэх;
- мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд дутагдах санхүүжилтийг Монгол Улсын хөгжлийн албан ёсны зээл, тусlamжийг зохицуулах үндэсний бодлогын хүрээнд гадаад эх үүсвэрээр бүрдүүлэхэд анхаарах;
- төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх талаар салбарын яамдын уялдаа холбоог хангах, үндэсний болон орон нутгийн түвшинд нэгдмэл удирдлагыг бий болгох;
- төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд хандивлагчид, олон улсын байгууллагууд, бүх талын оролцоог хангах, тэдгээрийн үйл ажиллагааг удирдах, уялдуулан зохицуулах;
- үндэсний болон орон нутгийн түвшинд боловсролын удирдлага, төлөвлөлт, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний чадавхийг бэхжүүлэх.

Мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд Засгийн газраас хүлээх үүрэг, хариуцлагыг салбарын бусад яамдтай хамтран гардан хэрэгжүүлнэ. Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор БСШУ-ны сайдаар удирдуулсан төлөвлөгөөний удирдлага, хэрэгжилтийг зохицуулах бодлогын зөвлөлийг байгуулна. Энэхүү бодлогын зөвлөл нь холбогдох яамдын дэд сайд, Төрийн нарийн бичгийн дарга, боловсролын хандивлагчдын зөвлөлдөх бүтцийг тэргүүлэх байгууллагуудын төлөөлөөс бүрдэнэ.

Энэхүү бодлогын зөвлөл нь төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой салбар дундын зохицуулалтыг хийх, санхүүгийн төлөвлөлт, дутагдах санхүүжилтийг хөгжлийн албан ёсны тусlamжийн хүрээнд олон талт, гадаад эх үүсвэрээс бүрдүүлэх, мастер төлөвлөгөөний жил бүрийн хэрэгжилтийн тайланг хэлэлцэх, Засгийн газрын түвшинд шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлуудыг хэлэлцэх, шийдвэрлүүлэх чиг үүргийг хүлээнэ.

Мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг зохион байгуулах, үе шат бүрийн төлөвлөлт, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний асуудлыг хариуцсан байнгын үйл ажиллагааг БСШУЯ хариуцна.

Боловсролын хандивлагчдын зөвлөлдөх бүтэц нь мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд Засгийн газар, хандивлагчид, олон улсын байгууллагуудын хамтын үүрэг, хариуцлагыг бий болгох, үйл ажиллагааны нэгдмэл байдал, уялдаа холбоог хангах, мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд олон талт нөөцийн эх үүсвэрүүдийг бий болгох, зээл, тусламжийг оновчтой, үр дүнтэйгээр ашиглах, түүний үр ашгийг нэмэгдүүлэх талаар БСШУЯ, хандивлагчид, олон улсын байгууллагуудын зөвлөлдөх үндсэн баг болно.

Боловсролын хандивлагчдын зөвлөлдөх бүтэц нь хоёр талт болон олон талт олон улсын хөгжлийн байгууллагууд, БСШУЯ-ны гишүүнчлэлээс бүрдэнэ. Боловсролын хандивлагчдын зөвлөлдөх бүтцийн үйл ажиллагааг тэргүүлэн удирдах хандивлагч байгууллагуудыг гишүүн байгууллагуудын саналын үндсэн дээр сонгоно. БСШУЯ нь боловсролын хандивлагчдын зөвлөлдөх бүтцийн үйл ажиллагааг хамтран удирдах байгууллага болно.

Энэхүү зөвлөлдөх механизмын нь:

- мастер төлөвлөгөөний нэгдмэл зорилтын дор Засгийн газар, хандивлагчдын хамтарсан үйл ажиллагааны нэгдмэл төлөвлөгөө боловсруулах;
- мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх талаар Засгийн газар, хандивлагч тус бүрийн хариуцах үйл ажиллагааны хамрах хүрээ, чиглэл, санхүүжилтийн нэгдсэн хүрээг тодорхойлох;
- хандивлагчдын зээл, тусламжаар олгогдох бараа, бүтээгдэхүүн, тоног төхөөрөмжийн нийлүүлэлтийг хийх, түүний ашиглалтын үр ашиг, үр нөлөөг сайжруулах, санхүүжилтийг хийх, санхүүгийн нэгдсэн тайлан, баланс гаргах боломж бүхий үр дүнтэй, шуурхай, уян хатан тогтолцоог бий болгох;
- БСШУЯ-наас хандивлагчдад тавих төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэлэлцэх үндсэн дээр хэрэгжиж байгаа болон шинээр хэрэгжих төсөл хөтөлбөрүүдийн уялдаа, холбоог хангах, мастер төлөвлөгөөний дутагдах санхүүжилтийг бий болгох;
- Засгийн газар болон хандивлагчдын хооронд, хандивлагчдыг өөр хооронд нь үйл ажиллагааны уялдаа холбоогоо хангах, давхардлыг арилгах мэдээлэл солилцох орчин бий болгох;
- хандивлагчдын үйл ажиллагааны талаар удирдлага, мэдээллийн нэгдсэн бааз, сүлжээ байгуулах;
- хандивлагчдын тусламж, хэрэгжүүлж буй төсөл, хөтөлбөрүүдийн үр дүнг үнэлэх хяналт-шинжилгээний нэгдсэн үзүүлэлт боловсруулах, бодлогын дүн шинжилгээ хийх нэгдсэн зохицуулалтыг бий болгох;
- Засгийн газар, хандивлагчдын хамтын үйл ажиллагааны үр дүнг нэгдмэл байдлаар хэлэлцэх, санал солилцох, цаашдын хамтын үйл ажиллагааг тодорхойлох жил бүрийн тайлант үнэлгээг хамтран хэлэлцэх;
- Засгийн газар, хандивлагчдын хоорондын хамтын үйл ажиллагааг салбар дамнасан, үр дүнд суурилсан удирдлага, төлөвлөлтийн хандлагад тулгуурлан нэгдмэл байдлаар зохион байгуулах байнгын, институтчилэгдсэн үйл ажиллагааг бий болгох, энэ талаар БСШУЯ-ны хүний нөөцийн болон үйл ажиллагааны чадавхийг бэхжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх зэрэг чиг үүргүүдийг хэрэгжүүлнэ.

Хандивлагчдын зөвлөлдөх бүтэц нь тогтвортой үйл ажиллагаатай байх бөгөөд үйл ажиллагааны үндсэн хэлбэр нь зөвлөлдөх уулзалт болно. БСШУЯ болон хандивлагчдын зөвлөлдөх механизмын гишүүн байгууллага бүрийн цахим шуудангийн хаягийг нэгтгэсэн нэгдсэн цахим шуудангийн хаягаар мэдээлэл солилцох үндсэн дээр хоёр талын болон олон талын мэдээллийг бүх талууд зэрэг хүлээн авах боломжийг бий болгоно. Боловсролын хандивлагчдын зөвлөлдөх механизмын нэгдсэн цахим шуудангийн хаягт хамтран ажилладаг бүх хандивлагчдын бүсийн төв болон удирдах төв байгууллагуудын хаягийг нэгтгэж улс дамнасан мэдээллийн нээлттэй байдлыг бий болгоно. БСШУЯ, хандивлагчдын хооронд мэдээлэл, холбооны технологид суурилсан харилцаа холбоог бий болгосноор бүх талуудын хооронд байнга мэдээлэл солилцох, үйл ажиллагаагаа уялдуулах бодит боломжийг бүрдүүлнэ.

Хандивлагчдын зөвлөлдөх бүтцээс гаргасан зөвлөмжийг БСШУ-ны сайдын шийдвэрээр, шаардлагатай асуудлуудыг Засгийн газрын шийдвэрээр баталгаажуулан хэрэгжүүлнэ. Хандивлагчдын зөвлөлдөх бүтцийн уулзалтын бэлтгэл ажлыг хангах, нарийн бичийн даргын газрын чиг үүргийг БСШУЯ-ны Гадаад, хамтын ажиллагааны хэлтэс хариуцан гүйцэтгэнэ.

Монголын боловсролын салбарын болон аймаг, нийслэлийн боловсролын талаархи жил бүрийн төлөвлөгөөнүүдээр дамжуулан мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ.

Мастер төлөвлөгөөнд дэвшүүлсэн салбарын түвшинд шийдвэрлэх зорилт, үйл ажиллагааг боловсролын салбарын жил бүрийн нэгдсэн төлөвлөгөөнд тусгаж хэрэгжүүлнэ. Боловсролын салбарын жил бүрийн төлөвлөгөөг БСШУЯ баталж, хариуцан хэрэгжүүлнэ.

БСШУЯ-наас мастер төлөвлөгөөнд тусгагдсан зорилго, зорилтын хүрээнд аймаг, нийслэл тус бүрийн түвшинд жил, жилд тавигдах ялгаатай зорилт, үйл ажиллагааг тодорхойлно. БСШУ-ны сайдаас аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нартай боловсролын талаар байгуулах жил бүрийн бүтээгдэхүүн нийлүүлэх, үр дүнгийн гэрээг БСШУЯ-наас мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх талаар боловсруулсан орон нутаг тус бүрийн төлөвлөлтийг үндэслэн байгуулж, хэрэгжилтийг үнэлнэ.

БСШУЯ-наас мастер төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх талаар боловсролын мэргэжлийн болон эрдэм шинжилгээ, сургалтын байгууллагуудын үүрэг оролцоог тодорхойлж, тэдний жил бүр хийх үйл ажиллагааны зорилтыг төлөвлөнө. БСШУ-ны сайдаас боловсролын мэргэжлийн болон сургалтын байгууллагуудын төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулах жил бүрийн бүтээгдэхүүн нийлүүлэх, үр дүнгийн гэрээнд БСШУЯ-наас төлөвлөсөн тухайн байгууллагын гүйцэтгэх үүрэг, хэрэгжүүлэх шаардлагатай үйл ажиллагааг тусгасан байна.

6.2. Хяналт-шинжилгээ

Мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үр дүнг үнэлэх хяналт-шинжилгээний үзүүлэлтүүдийг боловсруулах, боловсролын удирдлага, мэдээллийн системд тулгуурлан мэдээллийг цуглуулах, мэдээллийн бааз байгуулах, бодлогын дүн шинжилгээ, үнэлгээ хийх, хэрэгжилтийн талаархи тайлан, үнэлгээг Засгийн газар болон хандивлагчид, олон нийтэд мэдээлэх чиг үүргийг БСШУЯ хариуцан гүйцэтгэнэ.

БСШУЯ-наас мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үе шат бүрт хийгдэх хяналт-шинжилгээний төрлийг тогтоож, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг холбогдох талуудтай хамтран бодлого, төлөвлөлттэйгээр хэрэгжүүлнэ.

Мастер төлөвлөгөөний хяналт-шинжилгээний салшгүй нэг бүрэлдэхүүн хэсэг нь хандивлагчдын тусlamж, хэрэгжүүлж буй төсөл, хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилтийн үр дүнг үнэлэх хяналт-шинжилгээний ажил болно. БСШУЯ, хандивлагчидтай хамтран боловсруулсан хандивлагчдын тусlamж, төсөл, хөтөлбөрүүдийн үр дүнг үнэлэх хяналт-шинжилгээний нэгдсэн үзүүлэлтүүдийг боловсруулж, нэгдсэн зохицуулалтайгаар бодлогын дүн шинжилгээ, үнэлгээг үе шаттай зохион байгуулна.

БСШУЯ мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үр дүнгийн талаархи хяналт-шинжилгээний тайланг жил бүрийн 9 дүгээр сард Засгийн газарт танилцуулж, цаашдын үйл ажиллагааг төлөвлөнө.

Мастер төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг үнэлэх салбар дамнасан нэгдсэн үнэлгээг хоёр жил тутамд хийх бөгөөд энэхүү үнэлгээг БСШУЯ тэргүүлж холбогдох яамд, хандивлагчид, олон нийтийн оролцоотойгоор гүйцэтгэнэ.

НОМ ЗҮЙ

1. Дакарын үйл ажиллагааны хүрээ, параграф 7,7 хх.8-9
2. Radi EFA Planning.ppt; “EFA in the context of international cooperation and the status of plans”, Paris, 6-10 July, 2005
3. Abby Riddell; Simulations, Sector Planning and SWAps.ppt, UNESCO
4. Course №203; Educational Planning cycle, 27 November-23 December 2003. UNESCO, IIEP,Paris
5. D.Erdenechimeg, R.Baljinnyam, Ch.Purev-Ochir, A.Tsolmon, Ch.Munkhzaya, Ts.Chimedlkhem “Procedure manual for EFA”, UB, Mongolia, 2004
6. Education for All: INTERNATIONAL CONSULTATIVE FORUM ON EDUCATION FOR ALL, The Year 2000 Assessment Technical Guidelines, Paris, August 1998
7. Approaches to Strategic Planning in the Education Sector (Draft 10 March 2004), Prepared by The Section for Support to National Educational Development, Division of Educational Policies and Strategies, Education Sector, UNESCO contact: -Chang, G.C. Programme Specialist, ED/EPS/NED, UNESCO -Riddell, A. Senior Programme Specialist, ED/EPS/NED, UNESCO
8. “EFA Global Monitoring Report 2005”, “Education for All the Quality Imperative”, UNESCO Publishing, 2004, Paris, France, pp.27-37, 140-185
9. “EFA Global Monitoring Report 2005”, The Quality Imperative, UNESCO Publishing, Paris, p.143, p.36, pp.27-37
10. Үндэсний статистикийн газар, Дэлхийн банк, Амьжиргааны түвшний түүвэр судалгааны үндсэн тайлан, УБ, 1996
11. Үндэсний статистикийн газар, Дэлхийн банк, Амьжиргааны түвшний түүвэр судалгааны үндсэн тайлан, УБ, 1998
12. Үндэсний статистикийн газар, Дэлхийн банк, Өрхийн орлого, зарлага, амьжиргааны түвшний түүвэр судалгааны үндсэн тайлан 2002-2003, УБ, 2004
13. Баримтын хуудасны цомог 2001, Монгол улсын хүн амын дотоод шилжих хөдөлгөөн. 2000 оны хүн ам, орон сууцны тооллогоор, УБ.
14. The World Bank. 2004, Global Development Finance.2005, Summary and Country Table. Washington D.C., Available on [<http://www.worldbank.org>]
15. Санхүү эдийн засгийн яам, Монгол улс “Монголд ХАЁТ-ийн оруулсан хувь нэмэр” Монголд Хандивлагчдын Зөвлөлдөх Уулзалт, 11-р сарын 19-21, 2003. Токио, Япон улс
16. <http://www.oecd.org/statistic> and World Development Indicators 2000, 2002 and 2003
17. The World Bank, 2004, Global Development Finance ,2005, Summary and Country Table. Washington D.C
18. Санхүү эдийн засгийн яам, Монгол улс “Монголд ХАЁТ-ийн оруулсан хувь нэмэр” Монголд Хандивлагчдын Зөвлөлдөх Уулзалт, 11-р сарын 19-21, 2003 Токио, Япон улс
19. Монголын хүний хөгжлийн илтгэл 2003, УБ, 2004
20. Human Development report 2004, Washington D.C 2004

ХАВСРАЛТ. ХЭРЭГЦЭЭ, САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

Хувилбар 2C

Насны бүлэг	Хэтийн тооцоо		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Эндэгдлийн хувь		100%	101.4%	102.8%	104.3%	105.7%	107.2%	108.7%	110.2%	111.8%	113.3%	114.9%	116.5%	
0 нас	0.004	0.004	0.004	40125	40687	41256	41834	42420	43014	43616	44226	44845	45473	46110	46755
1 нас	0.001	0.001	0.001	40213	39956	40529	41096	41671	42255	42847	43450	44057	44674	45300	45934
2 нас	0.000	0.000	0.000	43063	40184	39929	40502	41068	41643	42227	42819	43422	44028	44645	45271
3 нас	0.000	0.000	0.000	44698	43047	40171	39916	40489	41054	41629	42213	42805	43408	44013	44630
4 нас	0.000	0.000	0.000	44688	43038	40163	39908	40480	41045	41620	42204	42796	43399	44004	
5 нас	0.000	0.000	0.000	48267	46376	44684	43034	40159	39904	40476	41041	41616	42200	42792	43395
6 нас	0.000	0.000	0.000	49373	48261	46370	44679	43029	40154	39899	40471	41036	41611	42195	42787
7 нас	0.000	0.000	0.000	48651	49368	48257	46366	44675	43025	40150	39895	40467	41032	41607	42191
8 нас	0.000	0.000	0.000	52172	48648	49365	48254	46363	44672	43022	40148	39893	40465	41030	41605
9 нас	0.000	0.000	0.000	54171	52167	48644	49361	48250	46359	44668	43019	40145	39890	40462	41027
10 нас	0.000	0.000	0.000	55626	54167	52163	48641	49358	48247	46356	44665	43016	40142	39887	40459
11 нас	0.000	0.000	0.000	54066	55622	54163	52159	48638	49355	48244	46353	44662	43013	40139	39884
12 нас	0.000	0.000	0.000	58456	54062	55618	54159	52155	48635	49352	48241	46350	44659	43010	40136
13 нас	0.000	0.000	0.000	61493	58450	54057	55612	54154	52150	48630	49347	48236	46345	44655	43006
14 нас	0.000	0.000	0.000	64030	61490	58447	54054	55609	54151	52147	48628	49345	48234	46343	44653
15 нас	0.000	0.000	0.000	63317	64022	61483	58440	54048	55602	54145	52141	48622	49339	48228	46337
16 нас	0.000	0.000	0.000	62015	63307	64013	61474	58432	54040	55594	54137	52134	48615	49332	48221
17 нас	0.000	0.000	0.000	59906	62008	63300	64006	61467	58426	54034	55588	54131	52128	48610	49327
18 нас	0.000	0.000	0.000	58605	59898	62001	63292	63998	61460	58419	54028	55581	54125	52122	48604
19 нас	0.000	0.000	0.000	55815	58594	59888	61990	63281	63987	61450	58410	54019	55572	54116	52114
20 нас	0.000	0.000	0.000	54620	55801	58581	59874	61976	63266	63972	61436	58397	54007	55559	54104
21 нас	0.000	0.000	0.000	49899	54607	55789	58569	59861	61963	63253	63959	61423	58385	53996	55547
22 нас	0.000	0.000	0.000	48540	49887	54594	55776	58556	59847	61949	63239	63945	61409	58372	53984
23 нас	0.000	0.000	0.000	47520	48528	49876	54581	55763	58543	59833	61935	63225	63931	61395	58359

МОНГОЛ УЛС: СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОН БАГА, ДУНД, ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН НАСНЫ ХҮН АМЫН ХЭТИЙН ТООЦОО

Хувилбар 2С

ХЭТИЙН ТООЦОО	2004 2005	2006 2007	2008 2009	2009 2010	2010 2011	2011 2012	2012 2013	2013 2014	2014 2015	2015 2016
Сурье он										
Сургуулийн өмнөх насны хүн ам	280433	222556	214192	208294	161624	163081	165377	167693	170047	172432
Бага боловсрол олгох насны хүн ам	216035	259972	259592	244781	280313	271812	262339	254551	204557	203140
Бүрэн бус дунд боловсрол олгох насны хүн ам	247296	238024	229605	222265	215966	210538	204274	198357	237215	231590
Бүрэн дунд боловсрол олгох насны хүн ам	121921	125315	127313	125480	119899	112466	109628	109725	106265	100743
Сурье боловсрол олгох насны хүн ам	463331	497996	482197	467046	496279	482350	466613	452908	441772	434730
Ерөнхий боловсрол олгох насны хүн ам	585252	623311	609510	592326	616178	594816	576241	562633	548037	535473
Сурье боловсрол олгох насны хүн амын суурь	34665	18866	3715	32948	19019	3282	-10423	-21559	-28601	-35775
ОНТОЙ ХАРЧЦУУЛСАН ӨСӨЛТ /ТОГООР/										
Ерөнхий боловсрол олгох насны хүн амын суурь	38059	24258	7274	30926	9564	-9011	-22619	-37215	-49779	-59754
ОНТОЙ ХАРЧЦУУЛСАН ӨСӨЛТ /ТОГООР/										
Нийт хүн ам	2506335	2540171	2573447	2606130	2638185	2669579	2700279	2730252	2759466	2787888
Хүн амын жилийн өсөлт	1.35	1.31	1.27	1.23	1.19	1.15	1.11	1.07	1.03	0.99
										0.95

МОНГОЛ УЛС: СҮРГҮҮЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛ ДАХЬ ХАМРАН СУРГАЛТЫН ХЭТИЙН ТӨЛӨВ

Хувилбар 2C

ХЭТИЙН ТООЦОО	Сүрьжийн өмнөх боловсроол дахь хамран сургалтын хэтийн төлөв										Хувилбар 2C	
	2004 2005	2005 2006	2006 2007	2007 2008	2008 2009	2009 2010	2010 2011	2011 2012	2012 2013	2013 2014	2014 2015	
СӨБ-д суралж байгаа 6-7 настай хүүхэд	48444	53854	56578	55122	57205	42259	41577	41103	40680	40319	40023	39783
СӨБ-ын настны хүн ам	51%	49%	Хөдөө	Хөдөө	231989	168702	157614	153172	104419	120822	123800	126590
Пэнэргийн хүүхэд	82674	81304	81889	85848	63173	73097	74899	76587	78267	79928	81570	83198
Цэнэрэгт хүмүүжих хотын хүүхэд (%)	85%	4	9.7%	64.4%	70.6%	77.5%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%
Цэнэрэгт хүмүүжих хөдөгийн хүүхэд (%)	35%	4	3.8%	30.2%	31.3%	32.5%	33.7%	35.0%	35.0%	35.0%	35.0%	35.0%
СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтад хамрагдсан хүүхийн тоо	24386	25716	30588	40630	40201	46516	47663	48737	48737	49806	50864	51908
СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтад хамрагдсан хотын хүүхэд (%)	14%	4	-4.6%	16.9%	16.1%	15.4%	14.7%	14.0%	14.0%	14.0%	14.0%	14.0%
СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтад хамрагдсан хөдөгийн хүүхэд (%)	64%	4	64.7%	8.7%	14.3%	23.6%	38.9%	64.0%	64.0%	64.0%	64.0%	64.0%
СӨБ-д хамрагдаж буй хүүхийн тоо	107060	107020	112477	126478	103374	119613	122502	125324	128073	130792	133478	136142
СӨБ-ын хамран суралтын хувь /бокиржингээр/					46.1%	63.4%	71.4%	82.6%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%

МОНГОЛ УЛС:

СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛ ДАХЬ ХАМРАН СУРГАЛТЫН ХЭТИЙН ТӨЛӨВ

Лантіл Супа Шагчил

МОНГОЛ УЛС: БАГА БОЛОВСРОЛ ДАХЬ ХАМРАН СУРГАЛТЫН ХЭТИЙН ТӨЛӨВ

Хувилбар 2С

ХЭТИЙН ТООЦОО				2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
II ангиid дэвшиин суралчагчид				58403	24986	67895	58711	56657	57949	42942	41818	41183	40713	40371	40115	
II ангиid дэвшиин суралчагчын хувь	99.0%	10	0.3%	94.10%	96.10%	96.39%	96.67%	96.96%	97.25%	97.54%	97.83%	98.12%	98.41%	98.71%	99.00%	
Улираалт				262	224	95	239	198	183	178	126	117	110	104	98	
Улираалт %	0.24%	11	-4.5%	0.40%	0.38%	0.36%	0.35%	0.33%	0.32%	0.30%	0.29%	0.28%	0.26%	0.25%	0.24%	
Завсарлалт				1349	541	1294	1014	886	819	550	483	429	383	343	308	
Завсардлалт %	0.76%	11	-9.6%	2.30%	2.08%	1.88%	1.70%	1.54%	1.39%	1.26%	1.14%	1.03%	0.93%	0.84%	0.76%	
Завсарлалцаас бунаж орох /20%, 40%/ Дүйсэн хотолбореөр суралчагчид	20.0%	40.0%	40.0%	675	648	475	720	583	518	438	317	279	248	222		
Дүйсэн хотолбореөр суралчагчын тоо /жинээн/	40.0%			432	486	540	216	518	406	354	328	220	193	172		
II ангиid суралчагчид				144	162	180	72	173	135	118	109	73	64	57		
III ангиid дэвшиин суралчагчид				58665	26029	68800	59605	57647	58888	43773	42500	41726	41175	40787	40492	
III ангиid дэвшиин суралчагчын хувь	99.0%	10	0.2%	97.30%	97.40%	97.56%	97.72%	97.88%	98.04%	98.20%	98.36%	98.52%	98.68%	98.84%	99.00%	
Улираалт				167	165	131	64	151	121	109	104	72	64	58	53	
Улираалт %	0.13%	11	-7.3%	0.30%	0.28%	0.26%	0.24%	0.22%	0.21%	0.19%	0.18%	0.16%	0.15%	0.14%	0.13%	
Завсарлалт				1666	1275	603	1387	1083	946	869	584	509	449	398	355	
Завсардлалт %	0.87%	11	-10.1%	2.80%	2.52%	2.26%	2.04%	1.83%	1.65%	1.48%	1.33%	1.20%	1.08%	0.97%	0.87%	
Завсарлалцаас бунаж орох /20%, 40%/ Дүйсэн хотолбореөр суралчагчид	20.0%	40.0%	40.0%	833	921	631	519	771	622	552	464	335	293	259		
Дүйсэн хотолбореөр суралчагчын тоо /жинээн/	40.0%			533	599	666	510	241	555	433	378	348	234	204		
III ангиid суралчагчид				59502	50654	26646	68147	59180	57487	58742	43854	42532	41689	41126	40759	

МОНГОЛ УЛС:

БАГА БОЛОВСРОЛ ДАХЬ ХАМРАН СУРГАЛТЫН ХЭТИЙН ТӨЛӨВ

Хүчинлээр 2C

ХЭТИЙН ТООЦОО				2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ІҮ антид дэвшин суралчагчид				52039	57138	49417	26038	66700	58018	56450	57777	43204	41970	41205	40715
Үнэрлэгт	99.0%	10	0.2%	96.90%	97.40%	97.56%	97.72%	97.88%	98.04%	98.20%	98.36%	98.52%	98.68%	98.84%	99.00%
Улиралт %	0.07%	11	-9.1%	118	95	95	75	36	83	66	58	54	37	32	29
Завсарлалт				365	330	235	102	213	152	121	102	63	50	40	33
Завсардлалт %	0.08%	11	-17.9%	0.70%	0.57%	0.47%	0.39%	0.32%	0.26%	0.21%	0.18%	0.14%	0.12%	0.10%	0.08%
Завсарлагдаас бунааж орох /20%, 40%/ Дүйсэн хотолбореөр суралчагчид	20.0%	40.0%		183	212	179	114	83	116	85	69	53	35	28	
Дүйсэн хотолбореөр суралчагчны тоо /жинээн/	40.0%			117	131	146	132	94	41	85	61	48	41	25	
ІҮ антид суралчагчид				52157	57455	49768	26341	66894	58215	56646	57948	43347	42076	41286	40780
Үнэрлэгт	99.9%	10	0.1%	99.10%	99.17%	99.25%	99.32%	99.40%	99.47%	99.55%	99.62%	99.70%	99.77%	99.85%	
Улиралт %				0	92	83	66	32	74	59	52	49	33	29	
Завсарлалт	0.07%	9	-8.8%		0.16%	0.15%	0.13%	0.12%	0.11%	0.10%	0.09%	0.08%	0.08%	0.07%	
Завсардлалт %	0.08%	9	-18.2%		280	198	86	179	127	101	85	52	41	33	
Завсарлагдаас бунааж орох /20%, 40%/ Дүйсэн хотолбореөр суралчагчид	20.0%	40.0%		0	0	56	152	96	70	97	71	57	44	29	
Дүйсэн хотолбореөр суралчагчны тоо /жинээн/	40.0%			0	0	0	0	112	79	34	72	51	40	34	
Үнэрлэгт суралчагчид				57722	57073	49534	26381	66657	58079	56558	57877	43340	42071	41293	
Бага антид суралчагчны тоо				247689	262301	263018	262060	269690	285272	259986	242832	226851	209180	205790	203538
Бага боловсролын хамран сургалтын бохир жин	114.7%	100.9%	104.1%	107.1%	96.2%	105.0%	99.1%	95.4%	110.9%	103.0%	100.3%	97.8%			

ХЭТИЙН ТООЦОО				2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016		
ҮI антид сураллагчид															
ҮI ангид дэвшиин сураллагчдын хувь	99.9%	10	0.2%	55166	51273	56835	56283	48924	26097	66042	57632	56210	57611	43208	42008
Улиралт				98.20%	98.31%	98.46%	98.62%	98.77%	98.92%	99.08%	99.23%	99.39%	99.54%	99.70%	99.85%
Улиралт %	0.10%	0.08%	0.07%	42	45	34	31	25	17	8	15	11	9	7	4
Завсаралт				939	703	621	489	339	145	289	201	156	127	76	59
Завсаралт %	-18.9%	-20.3%	-20.0%	1.70%	1.35%	1.08%	0.86%	0.69%	0.55%	0.44%	0.35%	0.28%	0.22%	0.18%	0.14%
Завсарлалцаас бунаж орох /20%, 40%/ Дүйсэн хотолбореөр сураллагчид Дүйсэн хотолбореөр сураллагчын тоо /жинэсн/	0.01%	11	0.14%	469	516	405	346	263	165	116	156	112	88	66	
ҮII антид сураллагчид															
ҮII ангид дэвшиин сураллагчид				55208	51887	57498	56844	49389	26460	66280	57808	56396	57771	43330	42099
ҮII ангид дэвшиин сураллагчдын хувь	99.9%	10	0.1%	58835	54272	51225	56836	56260	48944	26254	65848	57504	56170	57612	43265
Улиралт				98.60%	98.60%	98.72%	98.85%	98.97%	99.10%	99.22%	99.35%	99.47%	99.60%	99.72%	99.85%
Улиралт %	20	0	0	0	0										
Завсаралт				0.00%	-100.0%	0.10%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Завсаралт %	0.00%	11	0.15%	824	626	483	436	352	250	110	223	159	127	106	65
Завсарлалцаас бунаж орох /20%, 40%/ Дүйсэн хотолбореөр сураллагчид Дүйсэн хотолбореөр сураллагчын тоо /жинэсн/	0.15%	11	0.14%	412	455	347	280	245	191	122	89	121	89	72	
ҮII антид сураллагчид				58855	54772	51779	57293	56623	49253	26503	66017	57626	56306	57731	43358

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН ДУНДАНГИЙН ХАМРАН СУРГАЛТЫН ХЭТИЙН ТЕЛЕВИЗИОННЫ МОНГОЛ УЛС:

Хүвилийн төслийн
хувийн баруунтой

ХЭТГИЙН ТООЦОО				2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
ҮШИГДЛЭВШИН СУРАЛЧАГЧИД				2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
ҮШИГДЛЭВШИН СУРАЛЧАГЧИД ХУВЬ				60158	58031	54073	51183	56705	56112	48870	26330	65669	57395	56151	57644			
Улиралт				99.9%	10	0.1%	98.20%	98.60%	98.72%	98.85%	98.97%	99.10%	99.22%	99.35%	99.47%	99.60%	99.72%	99.85%
Улиралт %				0.00%	11	-100.0%	0.10%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Завсаралт				0.15%	11	-20.2%	1.80%	1.44%	1.15%	0.91%	0.73%	0.58%	0.46%	0.37%	0.30%	0.24%	0.19%	0.15%
Завсарлалтас буаж орох /20%, 40%/ Дүйнээн хөтөлбөрөөр суралчагчид Дүйнээн хөтөлбөрөөр суралчагчид тоо /жинээн/				20.0%	40.0%	40.0%	542	602	463	346	273	233	177	111	78	105	76	
Улиралт				40.0%	115	130	144	112	84	63	56	44	30	13	26			
ҮШИГДЛЭВШИН СУРАЛЧАГЧИД				60169	58688	54805	51790	57163	56469	49166	26563	6524	57503	56269	57746			
IX ҮШИГДЛЭВШИН СУРАЛЧАГЧИД				56642	46093	57939	54174	51258	56647	56030	48845	26423	65560	57344	56185			
IX ҮШИГДЛЭВШИН СУРАЛЧАГЧИД ХУВЬ				99.9%	10	0.1%	98.60%	98.60%	98.72%	98.85%	98.97%	99.10%	99.22%	99.35%	99.47%	99.60%	99.72%	99.85%
Улиралт				30	55	44	53	48	44	47	45	38	20	48	40			
Улиралт %				0.07%	11	-3.2%	0.10%	0.09%	0.09%	0.09%	0.09%	0.08%	0.08%	0.08%	0.07%	0.07%	0.07%	
Завсаралт				1.00%	11	-2.4%	1.30%	1.27%	1.24%	1.21%	1.18%	1.15%	1.13%	1.10%	1.07%	1.05%	1.02%	1.00%
Завсарлалтас буаж орох /20%, 40%/ Дүйнээн хөтөлбөрөөр суралчагчид Дүйнээн хөтөлбөрөөр суралчагчид тоо /жинээн/				20.0%	40.0%	40.0%	368	413	381	422	387	377	391	363	275	254	395	
IX ҮШИГДЛЭВШИН СУРАЛЧАГЧИД				56672	46595	58485	54706	51807	57175	56542	49363	26912	65940	57718	56659			

МОНГОЛ УЛС:

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН ДУНД АНГИЙН ХАМРАН СУРГАЛТЫН ХЭТИЙН ТӨЛӨВ

Хувилбар 2C

ХЭТИЙН ТООЦОО	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Дунд ангид суралцаачын тоо	230904	211942	222567	220633	214982	189357	198491	199751	206758	237520	215048	199862
Дунд ангийн хамран сургалтын бөхир жин	93.4%	89.0%	96.9%	99.3%	99.5%	89.9%	97.2%	100.7%	87.2%	102.6%	96.7%	93.4%
Сурь боловсрол олгох антид суралцаачын тоо	478593	474243	485585	482693	484672	474629	458477	442583	433609	446700	420838	403400
Сурь боловсролын хамран сургалтын бөхир жин	103.3%	95.2%	100.7%	103.4%	97.7%	98.4%	98.3%	97.7%	98.2%	102.8%	98.4%	95.6%

МОНГОЛ УЛС:		ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН АХЛАХ АНГИЙН ХАМРАН СУРГАЛТЫН ХЭТИЙН ТӨЛӨВ										Хувилбар 2C			
ХЭТИЙН ТООЦОО		2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015										2011 2012 2013 2014 2015 2016			
X ангиid дэвшиин суралчагчид		40734	84113	40642	51499	48631	46493	51799	51714	45579	25086	62051	54832		
Х ангид дэвшиин суралчагчидын хувь	95.0%	10	1.0%	76.30%	86.40%	87.22%	88.06%	88.89%	89.74%	90.60%	91.46%	92.33%	93.21%	94.10%	95.00%
Үлиралт		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Улиралт %	0.00%	10	0.0%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Завсардалт		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Завсардалт %	0.00%	10	0.0%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Завсарлагдаас буаж орох /20%, 40%/ Дүйсэн хотолбореөр суралчагчид	20.0%	40.0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дүйсэн хотолбореөр суралчагчидын тоо /жигнэсэн/	40.0%		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X ангиid суралчагчид		40734	84113	40642	51499	48631	46493	51799	51714	45579	25086	62051	54832		
ХI ангиid дэвшиин суралчагчид		37905	41440	40642	51499	48631	46493	51799	51714	45579	25086	62051	54832		
XI ангид дэвшиин суралчагчидын хувь	100%	1	4.7%	100%	95.53%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Үлиралт		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Улиралт %	-100%	0.10%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Завсардат		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Завсардат %	0.00%	1	0.0%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Завсарлагдаас буаж орох /20%, 40%/ Дүйсэн хотолбореөр суралчагчид	20.0%	40.0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дүйсэн хотолбореөр суралчагчидын тоо /жигнэсэн/	40.0%		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
XI ангиid суралчагчид		37906	0	41440	40642	51499	48631	46493	51799	51714	45579	25086	62051		
Ахлах ангиid суралчагчид		78640	84113	82082	92141	100130	95124	98292	103513	97293	70665	87137	116883		

МОНГОЛ УЛС: ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН ЗАРИМ УЗҮҮЛЭЛТ

Хувилбар 2С

ХЭТИЙН ТООЦОО		Хувилбар 2С											
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Дунд ахлах ангид суралцагчид		309544	296055	304649	312774	315112	284481	296783	303264	304051	308185	302185	316745
Сурь болонврол зээмшин төсөгчид	53838	44780	56861	53806	51548	56889	56259	49116	26777	65610	57429	56376	
Амжилттай төгсчийн хувь %	99.5%	4	1.2%	95.00%	96.11%	97.22%	98.36%	99.50%	99.50%	99.50%	99.50%	99.50%	99.50%
Бүрэн дунд болонврол зээмшин төсөгчид	37527	42343	41211	40510	51448	48582	46447	51747	51662	45533	25061	61989	
Амжилттай төгсчийн хувь %	99.9%	4	0.2%	99.00%	99.22%	99.45%	99.67%	99.90%	99.90%	99.90%	99.90%	99.90%	99.90%
Анги улиран суралцагчдын тоо	1199	1252	1074	1028	969	916	791	695	615	545	525	484	
Улирсан сурагчдын тооны есэлт /2004 он 100% /	100.0%	104.4%	89.6%	85.7%	80.8%	76.4%	66.0%	58.0%	51.3%	45.5%	43.8%	40.4%	
Завсарласан сурагчдын тоо	10831	7727	6813	6257	5209	4202	3492	2775	2231	2291	1919	1680	
Завсардсан сурагчдын тооны есэлт /2004 он 100% /	100.0%	71.3%	62.9%	57.8%	48.1%	38.8%	32.2%	25.6%	20.6%	21.2%	17.7%	15.5%	
Завсардагдаас сургуульдаа буцан орсон сурагчдын тоо	5416	5878	4453	3976	3544	2925	2379	1952	1555	1350	1301		
Дүйнсэн хөтөлбөрөөр суралцагчид	0	3466	3899	4332	3089	2725	2503	2083	1682	1397	1109	894	
Дүйнсэн хөтөлбөрөөр суралцагчдын тоо /жигнээсн/	0	1156	1301	1444	1030	908	833	694	559	466	370	297	
Ерөнхий болонвролын сургуулийн сурагчдын тоо ЕБС-ийн сурагчдын тооны есэлт /2004 он 100% /	557233	558356	567667	574834	584802	569753	556769	546096	530902	517365	507975	520283	

			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ХЭТИЙН ТООЦОО														
Сурь боловсрол эзэмшигчдээс МСҮТ-д элсэгчид			7583	6887	5161	5903	5033	4344	4318	3847	3026	1486	3281	2871
Бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчдээс МСҮТ-д элсэгчид	5.0%	10	-9.9%	14.2%	12.79%	11.52%	10.38%	9.35%	8.43%	7.59%	6.84%	6.16%	5.55%	5.00%
Бусад элсэгчид	20.0%	10	25.9%	2.0%	2.52%	3.17%	3.99%	5.02%	6.32%	7.96%	10.02%	12.62%	15.89%	20.00%
МСҮТ-ийн 1 дугаар антд суралцагчид	15%	1777	2044	2351	2704	3110	3577	4114	4731	5441	6257	7196	8275	
МСҮТ-ийн 2 дугаар антд суралцагчид	100.77	9876	8854	10252	10178	11175	12300	13234	14997	15950	19584	16158		
МСҮТ-ийн 3 дугаар антд суралцагчид	8186	7961	7708	6827	7810	7661	8310	9037	9606	10755	11301	13709		
МСҮТ-ийн суралцагчид	70.0%	10	-1.2%	79.00%	78.05%	77.11%	76.18%	75.27%	74.36%	73.47%	72.59%	71.71%	70.85%	70.00%
Суралцлын тооны өсөлт /2004 он 100%/-	40.0%	10	-1.4%	22024	21603	20173	20527	20999	22233	23896	25786	28373	30656	35248
			100.0%	98.1%	91.6%	93.2%	95.3%	100.9%	108.5%	117.1%	128.8%	139.2%	160.0%	156.1%

МОНГОЛ УЛС:

ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН ХАМРАН СУРГАЛТЫН ХЭТИЙН ТӨЛӨВ

Хувилбар 2С

ХЭТИЙН ТООЦОО		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчдээс элсэгчид														
Шинээр элсэгчдийн дотор эзлэх хувь		28424	29302	31880	29918	28357	36014	34007	32513	36223	36163	31873	17543	
Тухайн жил ЕБС төгсгөгчийн дотор эзлэх хувь	70%	4	-3.6%	81.0%	78.1%	75.3%	72.6%	70.0%	70.0%	70.0%	70.0%	70.0%	70.0%	
Бусад элсэгчид														
Шинээр элсэгчдийн дотор эзлэх хувь	30%	4	4.9%	9369	10296	11954	11986	12153	15435	14574	13934	15524	15498	13660
Шинээр элсэгчид														
Төгсчлт	37793	39598	43834	41904	40510	51449	48581	46447	51747	51661	45533	35086		
Нийт сурагчид														
Сурагчдын тооны сэвлт /2004 он 100%/-														
	100.0%	109.2%	116.9%	116.0%	118.1%	127.0%	134.1%	140.1%	142.6%	147.0%	147.2%	134.1%		

ХҮН АМЫН ӨСӨӨЛТИЙН ПРОГНОЗ

	Он:	Хувилбар 2C						Хоролцал								
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2004	2005	2006-2010
Өснэгтийн хувь (суурь онгоий харыгуулсанайр)	100%	101.4%	102.8%	104.3%	105.7%	107.2%	108.7%	110.2%	111.8%	113.3%	114.9%	116.5%				
Эрэгтэй	2.65%															
0 нас	20,360	20,645	20,934	21,227	21,524	21,826	22,131	22,441	22,755	23,074	23,397	23,724	23,503%	0.472%	0.465%	
1 нас	20,196	20,258	20,548	20,835	21,127	21,422	21,723	22,028	22,337	22,649	22,967	23,288	0.061%	0.057%	0.056%	
2 нас	21,817	20,184	20,246	20,536	20,823	21,115	21,410	21,711	22,016	22,324	22,636	22,954	0.031%	0.029%	0.028%	
3 нас	22,342	21,810	20,178	20,240	20,530	20,817	21,109	21,404	21,705	22,010	22,318	22,630	0.021%	0.020%	0.020%	
4 нас	23,355	22,337	21,806	20,174	20,236	20,526	20,813	21,105	21,400	21,701	22,006	22,314	0.014%	0.013%	0.013%	
5 нас	24,437	23,352	22,334	21,803	20,171	20,233	20,523	20,810	21,102	21,397	21,698	22,003	0.018%	0.017%	0.017%	
6 нас	24,879	24,433	23,348	22,330	21,799	20,168	20,230	20,520	20,806	21,098	21,393	21,694	0.014%	0.013%	0.013%	
7 нас	24,564	24,876	24,430	23,345	22,327	21,796	20,165	20,227	20,517	20,803	21,095	21,390	0.010%	0.009%	0.009%	
8 нас	26,543	24,562	24,874	24,428	23,343	22,325	21,794	20,163	20,225	20,515	20,801	21,093	0.013%	0.012%	0.012%	
9 нас	27,299	26,540	24,559	24,871	24,425	23,340	22,322	21,791	20,161	20,223	20,513	20,799	0.011%	0.010%	0.010%	
10 нас	28,006	27,296	26,537	24,557	24,869	24,423	23,338	22,320	21,789	20,159	20,221	20,511	0.012%	0.011%	0.011%	
11 нас	27,217	28,003	27,293	26,534	24,554	24,866	24,420	23,335	22,318	21,787	20,157	20,219	0.011%	0.011%	0.010%	
12 нас	29,595	27,214	28,000	27,290	26,531	24,551	24,863	24,418	23,333	22,316	21,785	20,155	0.017%	0.016%	0.015%	
13 нас	30,905	29,590	27,210	27,996	27,286	26,527	24,547	24,859	24,414	23,330	22,313	21,782	0.008%	0.007%	0.007%	
14 нас	32,122	30,903	29,588	27,208	27,994	27,284	26,525	24,545	24,857	24,412	23,328	22,311	0.019%	0.018%	0.018%	
15 нас	31,915	32,116	30,897	29,583	27,203	27,989	27,279	26,520	24,541	24,853	24,408	23,324	0.029%	0.027%	0.026%	
16 нас	31,036	31,906	32,107	30,889	29,575	27,196	27,981	27,272	26,513	24,535	24,847	24,402	0.023%	0.021%	0.021%	
17 нас	30,055	31,029	31,899	32,100	30,883	29,569	27,190	27,975	27,266	26,507	24,530	24,842	0.023%	0.022%	0.022%	
18 нас	28,385	30,048	31,022	31,892	32,093	30,876	29,562	27,184	27,969	27,260	26,501	24,525				
19-24 нас	146,762	150,651	154,643	158,741	162,948	167,266	171,699	176,249	180,920	185,714	190,635	195,687				
25-49 нас	433,008	444,483	456,262	468,355	480,764	493,504	506,582	520,006	533,786	547,931	562,451	577,356				
50-64 нас	96,802	99,367	102,000	104,703	107,478	110,326	113,250	116,251	119,332	122,494	125,740	129,072				
65-аас дээш	42,403	43,527	44,680	45,864	47,079	48,327	49,608	50,923	52,272	53,657	55,079	56,539				
Нийт эрэгтэй	1,224,003	1,235,30	1,245,395	1,255,499	1,265,562	1,276,272	1,289,064	1,304,057	1,322,334	1,340,749	1,360,819	1,382,614				

ХҮН АМЫН ӨСӨӨЛТИЙН ПРОГНОЗ

Хувилбар 2C

Хавсралт. Хэрэгцээ, санхүүгийн тооцоо

Он:	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Эмзэлжийн	2,55%											
0 нас	19,765	20,042	20,322	20,607	20,896	21,188	21,485	21,785	22,090	22,399	22,713	23,031
1 нас	20,017	19,698	19,981	20,261	20,544	20,833	21,124	21,422	21,720	22,025	22,333	22,646
2 нас	21,246	20,000	19,683	19,966	20,245	20,528	20,817	21,108	21,406	21,704	22,009	22,317
3 нас	22,356	21,237	19,993	19,676	19,959	20,237	20,520	20,809	21,100	21,398	21,695	22,000
4 нас	23,026	22,351	21,232	19,989	19,672	19,954	20,232	20,515	20,804	21,095	21,393	21,690
5 нас	23,830	23,024	22,350	21,231	19,988	19,671	19,953	20,231	20,514	20,803	21,094	21,392
6 нас	24,494	23,828	23,022	22,349	21,230	19,986	19,669	19,951	20,230	20,513	20,802	21,093
7 нас	24,087	24,492	23,827	23,021	22,348	21,229	19,985	19,668	19,950	20,229	20,512	20,801
8 нас	25,629	24,086	24,491	23,826	23,020	22,347	21,228	19,985	19,668	19,950	20,229	20,512
9 нас	26,872	25,627	24,085	24,490	23,825	23,019	22,346	21,228	19,984	19,667	19,949	20,228
10 нас	27,620	26,871	25,626	24,084	24,489	23,824	23,018	22,345	21,227	19,983	19,666	19,948
11 нас	26,849	27,619	26,870	25,625	24,084	24,489	23,824	23,018	22,344	21,226	19,982	19,665
12 нас	28,861	26,848	27,618	26,869	25,624	24,084	24,489	23,823	23,017	22,343	21,225	19,981
13 нас	30,588	28,860	26,847	27,616	26,868	25,623	24,083	24,488	23,822	23,015	22,342	21,224
14 нас	31,908	30,587	28,859	26,846	27,615	26,867	25,622	24,083	24,488	23,822	23,015	22,342
15 нас	31,402	31,906	30,586	28,857	26,845	27,613	26,866	25,621	24,081	24,486	23,820	23,013
16 нас	30,979	31,401	31,906	30,585	28,857	26,844	27,613	26,865	25,621	24,080	24,485	23,819
17 нас	29,851	30,979	31,401	31,906	30,584	28,857	26,844	27,613	26,865	25,621	24,080	24,485
18 нас	30,220	29,850	30,979	31,400	31,905	30,584	28,857	26,844	27,612	26,865	25,621	24,079
19-24 нас	156,198	160,181	164,266	168,455	172,751	177,156	181,673	186,306	191,057	195,929	200,925	206,049
25-49 нас	464,996	476,853	489,013	501,483	514,271	527,385	540,833	554,624	568,767	583,271	598,144	613,397
50-64 нас	106,083	108,788	111,562	114,407	117,324	120,316	123,384	126,530	129,757	133,066	136,459	139,939
65-аас дээш	55,455	56,869	58,319	59,806	61,331	62,895	64,499	66,144	67,831	69,561	71,335	73,154
Нийт эмзэлтэй	1,282,332	1,291,997	1,302,838	1,313,355	1,324,275	1,335,529	1,348,964	1,365,006	1,383,955	1,403,051	1,423,828	1,446,805
Нийт хүн зам	2,506,335	2,527,127	2,548,233	2,568,854	2,589,837	2,611,801	2,638,028	2,669,063	2,706,289	2,743,800	2,784,647	2,829,419

	Хэтийн тооцоо (зорилт)	Төвлю-сон жил	Жилийн өсслэлийн хувь	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
			Сурье он												
А. СӨБ-ийн хамран сургалт				188,719	168,702	157,614	153,172	104,419	120,822	123,800	126,590	129,367	132,113	134,826	137,517
СӨБ-ийн наасны хүн ам СӨБ-ийн хамран сургалт Цээрэлгийн хүүхэд СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтад хамрагдсан хувьдийн тоо				107,060	107,020	112,477	126,478	103,374	119,613	122,562	125,324	128,073	130,792	133,478	136,142
				82,674	81,304	81,889	85,848	63,173	73,097	74,899	76,587	78,267	79,928	81,570	83,198
				24,386	25,716	30,588	40,630	40,201	46,516	47,663	48,737	49,806	50,864	51,908	52,944
Цээрэлгийн хамран сургалт (онир)				87,701	82,217	81,499	83,209	78,290	66,481	73,698	75,462	77,147	78,821	80,475	82,113
Төрийн өмчийн цээрэлэд Хувийн өмчийн цээрэлэд Хувийн өмчийн цээрэлэд Хувийн өмчийн цээрэлэд СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтын хамран сургалт (санхүүгийн жилээр) Хувьсаах зардал олгох хувьдийн тоо	10.0%	11	9.2%	84,359	78,796	77,798	79,083	74,053	62,553	68,944	70,148	71,217	72,207	73,103	73,902
				3,342	3,421	3,701	4,126	4,237	3,928	4,754	5,314	5,930	6,614	7,372	8,211
				24,322	24,829	27,340	33,935	40,487	42,306	46,898	48,021	49,093	50,159	51,212	52,253
				4,864	12,415	13,670	16,968	20,244	21,153	23,449	24,011	24,547	25,080	25,606	26,127
				92,565	94,632	95,169	100,177	98,534	87,634	97,147	99,473	101,694	103,901	106,081	108,240

Б. Бага насны хүүхдийн боловсрол (Багш ба багш бус ажиллагчид)

	Хээний тооцоо (зорилт)	Төвлөсөн жил	Жилийн эсэлтийн хувь	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Б. Багш ба багш бус ажиллагчид															
Цэцэрлэгт															
Зарим түүхээг															
Багш хүүхдийн харынаа				13.2	12.8	12.5	12.1	11.7	11.6	11.6	11.6	11.6	11.6	11.6	
Нийт бүлэг	25	4	-62.5%	3,006	3,059	3,105	3,247	3,132	2,659	2,948	3,018	3,086	3,153	3,219	
Бүлэг дүүрэлт				27.5	26.9	26.3	25.6	25.0	25.0	25.0	25.0	25.0	25.0	25.0	
Багш номж авах хэрэгтээ				0	187	202	397	0	0	650	214	211	211	213	
Нийт шаардлагатай багш															
Багш /1a/															
Агаар зүйч багш /16/				3,033	3,059	3,105	3,247	3,132	2,659	2,948	3,018	3,086	3,153	3,219	
Хөгжлийн багш /1b/				6,280	6,403	6,540	6,868	6,687	5,749	6,336	6,485	6,630	6,773	6,915	
Туслах багш															
Туслах багшиний хэрэгтээ (%)				11.5	11.7	11.9	121	123	125	128	131	134	137	140	
2%				2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	
Багш бус ажиллагчид номж авах хэрэгтээ				0	93	93	93	45	46	92	92	92	92	92	
Нийт багш бус ажиллагчид															
Багш бус ажиллагчидн эзлэх хувь				-1.0%	4,668	4,668	4,668	4,668	4,621	4,575	4,575	4,575	4,575	4,575	
Нийт чадсан багш (санхүүгийн жилээр)															
Төрийн очижиний цэцэрлэгт				3,319	3,435	3,476	3,562	3,626	3,400	3,189	3,414	3,493	3,569	3,645	
Хувийн очижиний цэцэрлэгт				3,156	3,255	3,282	3,350	3,396	3,170	2,958	3,151	3,205	3,256	3,303	
Хувийн очижиний цэцэрлэгт				163	180	194	212	230	230	231	263	288	313	342	
Хувийн очижиний цэцэрлэгтний багши нарын эзлэх хувь				11	6.7%	4.9%	5.2%	5.6%	6.0%	6.4%	6.8%	7.2%	7.7%	8.2%	
Туслах багш (санхүүгийн жилээр)															
Төрийн очижиний цэцэрлэгт				2,783	2,886	2,973	3,087	3,181	2,974	2,755	2,971	3,041	3,108	3,175	
Хувийн очижиний цэцэрлэгт				2,647	2,735	2,807	2,903	2,979	2,772	2,556	2,742	2,791	2,835	2,877	
Хувийн очижиний цэцэрлэгт				136	151	166	184	202	202	199	229	250	273	298	
Хувийн очижиний цэцэрлэгтний туслах багши нарын эзлэх хувь															
Багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)				4,535	4,668	4,668	4,668	4,652	4,606	4,575	4,575	4,575	4,575	4,575	
Төрийн очижиний цэцэрлэгт				4,313	4,424	4,408	4,390	4,357	4,294	4,244	4,222	4,198	4,173	4,146	
Хувийн очижиний цэцэрлэгт				222	244	260	278	295	312	331	353	377	402	429	
Хувийн очижиний цэцэрлэгтний багш бус ажиллагчидн эзлэх хувь															

Б. Бага насны хүүхдийн боловсрол

(Багш ба батш бус ажиллагчид)

Хувилбар 2С

	Хэтийн тооцоо (зорилт)	Төвийн сон нийлжил	Жилийн эсэлтийн хувь	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
СӨБ-ийн бусад хэлбэрний сургалт															
Багш нэмж авах хэрэгтээ	1%	<= Хорогдлын хувь	0	164	141	318	345	118	207	68	68	67	67	67	
Нийт шаардлагатай багш		813	967	1,097	1,401	1,729	1,829	2,016	2,063	2,110	2,155	2,200	2,245		
Багш /1a/		813	958	1,077	1,363	1,666	1,746	1,906	1,932	1,957	1,979	2,000	2,021		
Арга зүйч багш /1b/		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Хөгжмийн багш /1b/		0	2	4	8	13	17	22	26	31	35	40	45		
Туслах батш		0	7	16	31	50	67	88	105	123	141	160	180		
Багшийн эзлэх хувь	90.0%	11	-0.9%	99%	98%	97%	96%	95%	95%	94%	93%	92%	91%	90%	
Арга зүйч багшийн эзлэх хувь	0.0%	11	0.0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Хөгжмийн багшийн эзлэх хувь	2.0%	11	0.2%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	
Туслах багшийн эзлэх хувь	8.0%	11	0.7%	0%	1%	2%	3%	4%	4%	5%	6%	7%	7%	8%	
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ	2%	<= Хорогдлын хувь	0	4	5	9	12	10	13	11	12	12	13	13	
Багш бус ажиллагчдын тоо		4	9	18	29	38	50	60	70	81	92	103			
Багш бус ажиллагчдын хувийн жин	5.0%	12	0.4%	0%	0%	1%	1%	2%	2%	3%	3%	3%	4%	5%	
Нийт багш 1a+1b+1v (санхүүгийн жилээр)															
Төрийн Хүүийн Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	10.0%	11	6.7%	4.9%	5.2%	5.6%	6.0%	6.4%	6.8%	7.2%	7.7%	8.2%	8.8%	9.4%	
Туслах багш (санхүүгийн жилээр)		2	10	21	37	56	74	94	111	129	147	167			
Төрийн Хүүийн Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	10.0%	11	23.3%	1.0%	1.2%	1.5%	1.9%	2.3%	2.8%	3.5%	4.3%	5.3%	6.6%	8.1%	
Багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)		1	6	12	21	32	42	54	64	74	84	95			
Төрийн Хүүийн Хувийн Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	10.0%	11	23.3%	1.0%	1.2%	1.5%	1.9%	2.3%	2.8%	3.5%	4.3%	5.3%	6.6%	8.1%	
Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь		0	0	0	0	1	1	2	3	5	7	10			

Б. Бага насны хүүхийн боловсрол										Хувилбар 2С					
		Хэтайн тооцоо (зөрилт)	Төвдөсөн жил	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Нийт															
Багш нэмж авах хэрэгчээ (1a+1b+1v)	1%	<= Хорогдлын хувь	0	225	221	489	254	135	53	163	161	159	159	159	159
Нийт шаардлагатай багш (1a+1b+1v)		4,237	4,418	4,593	5,032	5,234	5,316	5,425	5,531	5,634	5,736	5,837			
Үндсэн багш (1a+1b+1v)		4,237	4,418	4,593	5,032	5,234	4,852	5,316	5,425	5,531	5,634	5,736	5,837		
Багш (1a)		3,846	4,017	4,182	4,610	4,798	4,405	4,854	4,950	5,043	5,132	5,219	5,306		
Арга зүйч багш (1b)		115	117	119	121	123	125	128	131	134	137	140	143		
Хөгжмийн багш (1b)		276	284	292	302	313	323	334	344	355	365	377	389		
Туслах багш нэмж авах хэрэгээ	1%	<= Хорогдлын хувь	0	126	122	225	0	0	30	118	118	118	119	119	121
Нийт шаардлагатай туслах багш		2,856	2,952	3,044	3,237	3,182	3,036	3,036	3,123	3,209	3,294	3,379	3,465		
Туслах багш		2,856	2,952	3,044	3,237	3,182	2,726	3,036	3,123	3,209	3,294	3,379	3,465		
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгчээ		0	97	99	102	57	56	105	102	103	104	104	105		
Нийт багш бус ажиллагчдын тоо		4,668	4,672	4,677	4,686	4,650	4,613	4,625	4,635	4,645	4,656	4,667	4,678		
Нийт үндсэн багш 1a+1b+1v (санхүүгийн жилээр)		3,768	4,297	4,476	4,739	5,099	5,261	5,316	5,352	5,460	5,565	5,668	5,770		
Төрийн		3,583	4,072	4,226	4,457	4,775	4,915	4,954	4,939	5,010	5,077	5,136	5,193		
Хувийн		185	225	250	282	324	346	362	413	450	488	532	577		
Туслах багш (санхүүгийн жилээр)		2,783	2,888	2,983	3,108	3,219	3,133	3,036	3,065	3,152	3,237	3,322	3,408		
Төрийн		2,647	2,737	2,817	2,924	3,016	2,929	2,834	2,832	2,896	2,956	3,012	3,067		
Хувийн		136	151	166	184	203	204	202	233	256	281	310	341		
Багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)		4,535	4,669	4,674	4,680	4,673	4,638	4,617	4,629	4,639	4,649	4,659	4,670		
Төрийн		4,313	4,425	4,414	4,402	4,378	4,325	4,285	4,274	4,259	4,242	4,223	4,202		
Хувийн		222	244	260	278	295	313	332	355	380	407	436	468		
В. Бага насны хүүхийн боловсрол		(Сургалтын материал, гарын авлага)													
Цээрээр															
Ном, сургалтын материал	4	<= Too, ширхэг	248,022	325,216	327,556	343,392	252,692	292,388	299,596	306,348	313,068	319,712	326,280	332,792	
Багшиний гарын авлага	4		18,840	25,612	26,160	27,472	26,748	22,996	25,344	25,940	26,520	27,092	27,660	28,228	
СӨБ-ын бусад хэлбэрэйн сургалт															
Ном, сургалтын материал	4	<= Too ширхэг	73,158	102,864	122,352	162,520	160,804	186,064	190,652	194,948	199,224	203,456	207,632	211,776	
Багшиний гарын авлага	4		2,439	3,868	4,388	5,604	6,916	7,316	8,064	8,252	8,440	8,620	8,800	8,980	
Нийт															
Ном, сургалтын материал		321,180	428,080	449,908	505,912	413,496	478,452	490,248	501,296	512,292	523,168	533,912	544,568		
Багшиний гарын авлага		21,279	29,480	30,548	33,076	33,664	30,312	33,408	34,192	34,960	35,712	36,460	37,208		

БАГА БОЛОВСРОЛ (А. Хамран сургалт)

Хувилбар 2C

	Хэлгийн тооцоо (зорилт)	Төвлөсөн жил	Жилийн өсөөлийн хувь	Суурин он	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
					2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I Антид элсэгчийн хувь					52,172	49,368	48,257	46,366	43,029	40,154	39,899	40,471	41,036	41,611	42,195	42,787
I антид элсэх наасны нийт хүүхэд					26,543	24,876	24,430	23,345	21,799	20,168	20,230	20,520	20,806	21,098	21,393	21,694
Эрэгтэй					25,629	24,492	23,827	23,021	21,230	19,986	19,669	19,951	20,230	20,513	20,802	21,093
I антид элсэгчид					44,676	41,120	35,834	34,852	35,924	26,829	26,331	26,133	26,037	26,019	26,057	26,139
Хопод					22,726	20,679	18,047	17,440	18,093	13,451	13,323	13,229	13,188	13,183	13,206	13,253
Эрэгтэй					21,950	20,441	17,787	17,412	17,831	13,378	13,008	12,904	12,849	12,836	12,851	12,886
Эмэгтэй					57.5%	58.2%	58.8%	59.5%	60.1%	60.8%	61.5%	62.2%	62.9%	63.6%	64.3%	65.0%
Эрэгтэй %					58.0%	58.6%	59.2%	59.8%	60.4%	61.1%	61.7%	62.4%	63.0%	63.7%	64.3%	65.0%
Эмэгтэй %					11	11	1.1%	1.0%								
Xөдөл					32,689	29,321	24,897	23,581	23,664	17,196	16,415	15,839	15,332	14,881	14,463	14,075
Хөдөл					16,774	14,866	12,633	11,880	11,990	8,667	8,342	8,047	7,787	7,554	7,337	7,136
Эрэгтэй					15,915	14,455	12,264	11,701	11,674	8,529	8,073	7,792	7,545	7,327	7,126	6,939
Эмэгтэй					77,365	70,441	60,731	58,433	59,588	44,025	42,746	41,972	41,369	40,900	40,520	40,214
Нийт					39,500	35,545	30,680	29,320	30,083	22,118	21,665	21,276	20,975	20,737	20,543	20,389
Эрэгтэй					37,865	34,896	30,051	29,113	29,505	21,907	21,081	20,696	20,394	20,163	19,977	19,825
Эмэгтэй					9,586	14,112	20,422	29,636	42,986	40,114	39,859	39,678	39,544	39,470	39,458	39,502
a/ 6 настай хүүхэд					4,830	7,144	10,283	14,812	21,777	20,148	20,210	20,118	20,050	20,012	20,005	20,028
Эрэгтэй					4,756	6,968	10,139	14,824	21,209	19,966	19,649	19,560	19,494	19,458	19,453	19,474
Эмэгтэй					38,858	39,742	36,156	25,486	14,219	2,145	1,718	1,425	1,136	849	565	281
b/ 7настай хүүхэд					19,619	20,026	18,304	12,832	7,106	1,087	863	722	576	430	286	142
Эрэгтэй					19,239	19,716	17,852	12,654	7,113	1,058	855	703	560	419	279	139
Эмэгтэй					28,921	16,587	4,153	3,311	2,383	1,766	1,169	869	689	581	497	431
v/ 8-9 настай хүүхэд					15,051	8,375	2,093	1,676	1,200	883	592	436	349	295	252	219
Эрэгтэй					13,870	8,212	2,060	1,635	1,183	883	577	433	340	286	245	212

	Хэтийн тооцоо (зорилт)	Төвдөн-сон (зорилт)	Жилийн өсгөгдлийн хувь	Сурье он	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Элсэлтийн бодхир жин																	
Нийт				148%	143%	126%	126%	138%	110%	107%	104%	101%	98%	96%	96%	94%	
Эрэгтэй				149%	143%	126%	126%	138%	110%	107%	104%	101%	98%	96%	96%	94%	
Эмэгтэй				148%	142%	126%	126%	139%	110%	107%	104%	101%	98%	96%	96%	94%	
Хамран сургалтын бодхир жин				114.7%	100.9%	104.1%	107.1%	96.2%	105.0%	99.1%	95.4%	110.9%	103.0%	100.3%	97.8%		
Эрэгтэй				114.6%	100.6%	103.1%	106.0%	95.4%	100.0%	95.2%	91.5%	107.5%	101.3%	95.8%	96.1%		
Эмэгтэй				114.7%	101.2%	105.2%	108.2%	97.0%	110.0%	103.1%	99.4%	114.4%	104.7%	104.9%	99.6%		
Сургуулийн наасны хүчин ам (Бага боловсрол)				216,035	259,972	252,592	244,781	280,313	271,812	262,339	254,551	204,557	203,140	205,181	208,069		
Эрэгтэй				109,065	131,277	127,693	123,735	141,317	136,918	132,269	128,356	103,498	102,798	104,023	105,487		
Эмэгтэй				106,970	128,695	124,899	121,046	138,996	134,894	130,070	126,195	101,059	100,342	101,158	102,582		
Нийт сургаллагчид				247,689	262,301	263,018	262,060	269,690	285,272	259,986	242,832	226,851	209,180	205,790	203,538		
Хотод				145,225	157,221	158,476	159,086	164,951	176,679	162,350	152,872	143,953	133,745	132,662	132,300		
Эрэгтэй				73,226	79,083	79,233	79,583	82,436	84,706	78,550	73,847	70,594	66,593	64,251	65,904		
Эмэгтэй				71,999	78,138	79,243	79,503	82,515	91,973	83,800	79,025	73,359	67,152	68,411	66,396		
Хөдөөд				102,464	105,080	104,542	102,974	104,739	108,593	97,636	89,960	82,898	75,435	73,128	71,238		
Эрэгтэй				51,738	52,927	52,391	51,531	52,422	52,203	47,323	43,535	40,688	37,573	35,435	35,485		
Эмэгтэй				50,726	52,153	52,151	51,443	52,317	56,390	50,313	46,425	42,210	37,862	37,693	35,753		

	Хэтийн тооноо (зорилт)	Төвло-сон жил	Жилийн тооолтнын хувь	Сүүрь он				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
				2004	2005	2006	2007							
Суралцагчид (хичээлийн жилээр)														
Хотод Эрэгтэй				145,225	157,221	158,476	159,086	164,951	176,679	162,350	152,872	143,953	133,745	132,662
Ганги				73,226	79,083	79,233	79,583	82,436	84,706	78,550	73,847	70,594	66,593	64,251
II анти				22,726	20,912	18,231	17,738	18,291	13,666	13,417	13,322	13,278	13,298	13,346
III анти				17,034	7,634	20,394	17,858	17,456	18,023	13,541	13,288	13,187	13,152	13,167
IV анти				17,938	15,384	8,157	21,026	18,404	18,019	18,558	13,964	13,650	13,486	13,409
Ү анти				15,528	17,238	15,043	8,021	20,522	17,993	17,639	18,178	13,699	13,397	13,243
Элсэгчдийн				17,915	17,408	14,940	7,763	17,005	15,395	15,095	16,780	13,284	11,134	12,771
Ганги (%)	11	1.1%	57.5%	58.1%	58.8%	59.5%	60.1%	60.8%	61.5%	62.2%	62.9%	63.6%	64.3%	65.0%
II анти (%)	11	1.1%	57.8%	58.4%	59.0%	59.7%	60.3%	61.0%	61.6%	62.3%	63.0%	63.6%	64.3%	65.0%
III анти (%)	11	0.8%	59.6%	60.1%	60.5%	61.0%	61.5%	62.0%	62.5%	63.0%	63.5%	64.0%	64.5%	65.0%
IV анти (%)	11	0.7%	59.9%	60.3%	60.8%	61.3%	61.7%	62.2%	62.6%	63.1%	63.6%	64.0%	64.5%	65.0%
Ү анти (%)	10	0.4%			62.2%	62.5%	62.8%	63.0%	63.3%	63.6%	63.9%	64.1%	64.4%	64.7%
Эмэгтэй				71,999	78,138	79,243	79,503	82,515	91,973	83,800	79,025	73,359	67,152	68,411
Ганги				21,950	20,204	17,601	17,111	17,631	13,162	12,912	12,810	12,758	12,745	12,793
II анти				16,905	7,584	20,259	17,737	17,336	17,896	13,444	13,191	13,087	13,051	13,107
III анти				17,360	14,907	7,911	20,411	17,882	17,524	18,065	13,606	13,313	13,164	13,101
IV анти				15,784	17,513	15,277	8,142	20,822	18,247	17,879	18,419	13,874	13,562	13,400
Элсэгчдийн				17,930	18,195	16,102	8,844	25,144	21,500	20,999	20,327	14,630	16,087	14,069
Ганги (%)	11	1.0%	58.0%	58.6%	59.2%	59.8%	60.5%	61.1%	61.7%	62.4%	63.0%	63.7%	64.3%	65.0%
II анти (%)	11	1.1%	57.9%	58.5%	59.1%	59.8%	60.4%	61.0%	61.7%	62.3%	63.0%	63.6%	64.3%	65.0%
III анти (%)	11	0.9%	59.0%	59.5%	60.0%	60.6%	61.1%	61.7%	62.2%	62.8%	63.3%	63.9%	64.4%	65.0%
IV анти (%)	11	0.7%	60.2%	60.6%	61.0%	61.5%	61.9%	62.3%	62.8%	63.2%	63.7%	64.1%	64.5%	65.0%
Ү анти (%)	10	0.5%			62.0%	62.3%	62.6%	63.2%	63.5%	63.8%	64.1%	64.4%	64.7%	65.0%

БАГА БОЛЛОВСРОЛ (А. Хамран сургалт)

Хувилбар 2C

Хөдөөл	Хэтийн тооцоо (зорилт)	Төвлөсөн жил	Жилийн хувь	Сурьеөн				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
				2004	2005	2006	2007								
Суралчагчид (хичээлийн жилүүдээр)															
Эрэгтай				102,464	105,080	104,542	102,974	104,739	108,593	97,636	89,960	82,898	75,435	73,128	71,238
I анти				51,738	52,927	52,391	51,531	52,422	52,203	47,323	43,535	40,688	37,573	35,435	35,485
II анти				16,774	15,053	12,776	12,096	12,133	8,812	8,408	8,108	7,844	7,608	7,390	7,186
III анти				12,416	5,433	14,144	12,064	11,483	11,539	8,433	8,047	7,760	7,518	7,308	7,114
IV анти				12,145	10,226	5,315	13,428	11,516	11,045	11,141	8,208	7,853	7,591	7,383	7,212
У анти				10,403	11,327	9,700	5,075	12,736	10,950	10,524	10,632	7,852	7,522	7,283	7,096
Ү анти				10,888	10,456	8,868	4,554	9,857	8,817	8,009	7,732	7,489	7,273	7,074	6,889
Эмэгтэй				50,726	52,153	52,151	51,443	52,317	56,390	50,313	46,425	42,210	37,862	37,693	35,753
I анти				15,915	14,272	12,123	11,488	11,533	8,385	8,009	7,340	9,379	7,334	6,071	6,877
II анти				12,310	5,378	14,003	11,946	11,372	11,430	8,355	7,974	7,692	7,454	7,247	7,058
III анти				12,059	10,137	5,263	13,282	11,378	10,899	10,978	8,076	7,716	7,448	7,233	7,053
IV анти				10,442	11,377	9,748	5,103	12,814	11,025	10,604	10,719	7,922	7,595	7,360	7,177
Ү анти				10,989	11,014	9,624	5,220	14,651	12,367	11,924	11,391	8,992	8,779	7,576	
Нийт дун															
Суралчагчид (хичээлийн жилүүдээр)				247,689	262,301	263,018	262,060	269,690	285,272	259,986	242,832	226,851	209,180	205,790	203,538
Эрэгтай				124,964	132,010	131,624	131,114	134,858	136,909	125,873	117,382	111,282	104,166	99,686	101,389
I анти				39,500	35,965	31,007	29,834	30,424	22,478	21,825	21,430	21,122	20,882	20,688	20,532
II анти				29,450	13,067	34,538	29,922	28,939	29,562	21,974	21,335	20,947	20,670	20,475	20,327
III анти				30,083	25,610	13,472	34,454	29,920	29,064	29,699	22,172	21,503	21,077	20,792	20,607
IV анти				25,931	28,565	24,743	13,096	33,258	28,943	28,163	28,810	21,551	20,919	20,526	20,275
Ү анти				28,803	27,864	23,808	12,317	26,862	24,212	23,635	26,159	20,618	17,205	19,648	
Эмэгтэй				122,725	130,291	131,394	130,946	134,832	148,363	134,113	125,450	115,569	105,014	106,104	102,149
I анти				37,865	34,476	29,724	28,599	29,164	21,547	20,921	20,542	20,247	20,018	19,832	19,682
II анти				29,215	12,962	34,262	29,683	28,708	29,326	21,799	21,165	20,779	20,505	20,312	20,165
III анти				29,419	25,044	13,174	33,693	29,260	28,423	29,043	21,682	21,029	20,612	20,334	20,152
IV анти				26,226	28,890	25,025	13,245	33,636	29,272	28,483	29,138	21,796	21,157	20,760	20,505
Ү анти				28,919	29,209	25,726	14,064	39,064	33,795	33,867	32,923	31,718	22,722	24,866	21,645
Суралчагчид (санхүүгийн жилүүдээр)				233,980	257,560	262,540	262,699	264,603	274,884	276,843	254,268	237,505	220,961	208,050	205,039
Төрийн Хувь				226,729	242,070	247,925	243,099	238,143	247,396	249,159	228,841	213,754	198,865	187,245	184,535
Хувийн хэмжлийн эзлэх хувь				7,251	10,490	14,615	19,600	26,460	27,488	27,684	25,427	23,751	22,096	20,805	20,504
				10.0%	4	34.0%	5.6%	7.5%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%

БАГА БОЛОВСРОЛ (Б. Багш ба багш бус ажиллагчид)

Хувилбар 2C

	Хэтгийн тооноо (зорилт)	Төвийн сонжил	Жилийн өсөлтийн хувь	Сурье он	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Хогод					2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Зарим үзүүлэлт																	
Сургач багшийн харьцаа	27.4	11	-1.8%	33.5	32.9	32.3	31.7	31.1	30.6	30.0	29.5	28.9	28.4	27.9	27.4		
Сургач	25	Багш	19	<= Багшин: 7 хоногийн цагийн норм; сургачийн 7 дундаж шиг хоногийн хичээлэлийн дундаж шиг	4,187	4,518	4,538	4,540	4,692	5,008	4,587	4,304	4,039	3,740	3,698	3,675	
Нийт бүлэг																	
Бүлэг дүргэлт	36	11	0.3%	34.7	34.8	34.9	35.0	35.2	35.3	35.4	35.5	35.6	35.8	35.9	36.0		
Багшийн ашиглалтын хувь				134%	124.4%	121.7%	119.1%	116.5%	114.0%	111.6%	109.2%	106.9%	104.6%	102.3%	100.1%		
Холимог бүлгийн тоо	11	40.4%	0.0%	1	2	2	3	4	7	8	11	15	19	26	37		
Холимог бүлгийн эзлэх хувь	1%			0	713	176	160	334	539	0	0	0	0	96	123		
Багш нэмж авах хэрэгтээ	1%																
Нийт шаардлагатай багш				4,115	4,780	4,907	5,016	5,297	5,779	5,408	5,186	4,974	4,706	4,754	4,828		
Үндсэн багш				4,115	4,780	4,907	5,016	5,297	5,779	5,408	5,186	4,974	4,706	4,754	4,828		
Үндсэн багшийн эзлэх хувь	100.0%	11	0.0%		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ	1%			0	17	17	17	17	17	0	0	0	0	0	0	0	
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид																	
Багш бус ажиллагчдын эзлэх хувь				29.7%	1,738	1,738	1,738	1,738	1,738	1,721	1,704	1,687	1,670	1,653	1,636		
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардлагах багшин тоо				5,509	5,944	5,971	5,974	6,173	6,590	6,035	5,664	5,315	4,922	4,865	4,836		
Нийт ажиллах багш				4,115	4,485	4,550	4,599	4,694	4,775	4,752	4,800	4,832	4,825	4,817	4,836		
Багшин ашиглалтын хувь				134%	133%	131%	130%	131.5%	138%	127%	118%	110%	102%	101%	100%		

БАГА БОЛОВСРОЛ (Б. Багш ба багш бус ажиллагчид)

Хувилбар 2C

	Хэтгийн тооцоо (зөрчигт)	Төгрөгийн жинт	Жилийн өсгөгдлийн хувь	Сурье он				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
				2004	2005	2006	2007										
Хөдөөл																	
Зарим үзүүлэлт																	
Сургач болгийн харьцаа	24.7	11	-2.0%	30.9	30.3	29.7	29.1	28.5	27.9	27.3	26.8	26.3	25.7	25.2	24.7		
Нийт бүрэг	Сургач	Багш	<= Багшин 7 хоногийн давхар норын сургачийн 7 хоногийн хичээлэж дундаж цаг -0.3%	3,321	3,414	3,406	3,363	3,430	3,565	3,213	2,968	2,742	2,502	2,431	2,375		
Бүлэг дүргээлт	30	11		30.9	30.8	30.7	30.6	30.5	30.5	30.4	30.3	30.2	30.2	30.1	30.0		
Багшийн ашиглалтын хувь				136%	129.5%	127.2%	124.9%	122.7%	120.6%	118.4%	116.3%	114.3%	112.3%	110.3%	108.3%		
Холимог бүлгийн тоо	5%	11	11.5%	50	57	64	70	80	93	93	96	99	101	109	109	119	
Холимог бүлгийн эзлэх хувь	2%		<= Хорогдлын хувь	0	322	124	89	208	292	0	0	0	0	27	41		
Баги нэмж авах хэрэгжээ				3,218	3,471	3,524	3,542	3,677	3,891	3,570	3,357	3,157	2,932	2,901	2,884		
Нийт шаардлагатай багш				3,218	3,471	3,524	3,542	3,677	3,891	3,570	3,357	3,157	2,932	2,901	2,884		
Үндсэн багш				0	25	0	0	24	24	0	0	0	0	0	0	0	
Үндсэн багшийн эзлэх хувь	100.0%	11	0.0%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Баги бус эжилчгэтийн нэмж авах хэрэгжээ	1%		<= Хорогдлын хувь	43.5%	41.7%	41.0%	40.7%	39.8%	38.4%	40.2%	41.5%	42.7%	44.3%	44.3%	44.2%	44.3%	
Нийт шаардлагатай багш бус ажилчид				4,370	4,493	4,481	4,425	4,513	4,691	4,228	3,906	3,608	3,292	3,199	3,124		
Багш бус ажилчидын хувь				3,218	3,209	3,201	3,183	3,178	3,170	3,132	3,125	3,137	3,135	3,136	3,124		
Сургалтын төлөвлөжөөнөө сэөр шаардлагатай багшин тоо				-1.0%													
Нийт ажилчих багш				136%	140%	139%	142.0%	148%	135%	125%	115%	105%	102%	100%			
Багшийн ашиглалтын хувь				-1.0%													
Нийт				7,508	7,932	7,944	7,903	8,121	8,573	7,800	7,273	6,782	6,242	6,129	6,050		
Нийт бүрэг				51	59	66	73	84	99	102	107	113	120	135	135	135	
Холимог бүлэг				0	1,035	300	249	542	831	0	0	0	0	122	164		
Баги нэмж авах хэрэгжээ				7,333	8,250	8,431	8,559	8,974	9,669	8,978	8,543	8,131	7,638	7,655	7,713		
Нийт шаардлагатай багш				7,333	8,250	8,431	8,559	8,974	9,669	8,978	8,543	8,131	7,638	7,655	7,713		
Үндсэн багш				0	42	17	17	42	42	0	0	0	0	0	0		
Баги бус эжилчгэтийн нэмж авах хэрэгжээ				4,216	4,216	4,191	4,166	4,166	4,166	4,125	4,084	4,043	4,002	3,962	3,922		
Сургалтын төлөвлөжөөнөө сэөр шаардлагатай багшин тоо				9,879	10,437	10,452	10,399	10,686	11,281	10,263	9,570	8,923	8,214	8,064	7,960		
Нийт ажилчих багш				7,333	7,694	7,751	7,782	7,872	7,945	7,884	7,925	7,969	7,960	7,953	7,960		
Багшийн ашиглалтын хувь				134.7%	135.7%	134.8%	133.6%	135.7%	142.0%	130.2%	120.8%	112.0%	103.2%	101.4%	100.0%		

БАГА БОЛОВСРОЛ (Б. Багш ба багш бус ажиллагчид)

Хувилбар 2C

	Хэтийн тооцоо (зорилт)	Төвлө-сон жил	Жилийн өсөлтийн хувь	Суурь он 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016	2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016	2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016	2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016	2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016							
Нийт багш (санхүүгийн жилээр)				7,226	10,065	10,442	10,434	10,495	10,884	10,942	10,032	9,354	8,687	8,164	8,029
Төрийн Хувийн Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	10.0%	4	19.2%	358	594	735	875	1,050	1,088	1,094	1,003	935	869	816	803
Багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)				3,143	4,216	4,208	4,183	4,166	4,152	4,111	4,070	4,029	3,989	3,949	
Төрийн Хувийн Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	10.0%	4	19.2%	2,987	3,967	3,912	3,832	3,749	3,749	3,737	3,700	3,663	3,626	3,590	3,554
				156	249	296	351	417	417	415	411	407	403	399	395
				5.0%	5.9%	7.0%	8.4%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%

БАГА БОЛОВСРОЛ (В. Сурах бичиг ба багшийн гарын авлага)

B1. Сурагч брүгт нэг хинээлийн нэг сурхад бичиг; батши брүгт нэг хинээлийн нэг гарын авлага

Нийт Сурах бичиг															
I анги 6	<= Сурах бичигийн тоо нэг хүүхэд	464,190	422,646	364,386	350,598	357,528	264,150	256,476	251,832	248,214	245,400	243,120	241,284		
II анги 6		351,990	156,174	412,800	357,630	345,882	353,328	262,638	255,000	250,356	247,050	244,722	242,952		
III анги 8		476,016	405,232	213,168	545,176	473,440	459,896	469,936	350,832	340,256	333,512	329,008	326,072		
IV анги 9		469,413	517,095	447,912	237,069	602,046	523,935	509,814	521,532	390,123	378,684	371,574	367,020		
Ү анги 10		0	577,220	570,730	495,340	263,810	666,570	580,790	565,580	578,770	433,400	420,710	412,930		
Эмзэг бүлгийн сургачдаал	10.0% 11	-1.6%	11.8%	11.6%	11.4%	11.2%	11.0%	10.9%	10.7%	10.5%	10.3%	10.2%	10.0%		
Cурах бичиг															
I анги	55,703	49,884	42,301	40,031	40,151	29,177	27,864	26,909	26,087	25,367	24,718	24,128			
II анги	42,239	18,433	47,921	40,834	38,843	39,027	28,533	27,248	26,312	25,538	24,881	24,295			
III анги	57,122	47,828	24,746	62,248	53,168	50,798	51,054	37,488	35,760	34,475	33,451	32,607			
IV анги	56,330	61,031	51,997	27,068	67,611	57,872	55,386	55,728	41,001	39,145	37,778	36,702			
Ү анги	0	68,128	66,254	56,557	29,626	73,627	63,097	60,435	60,828	44,801	42,774	41,293			

Ерөнхий боловсролын дунд анги (А. Хамран сургалт)

Хувилбар 2C															
Хүчинний тооцоо (форвард)	Төвийн тооцоо	Жижигийн тооцоо (Хувь)	Сүүрүйн он			2006			2007						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012				
Сүрьешийн хувь ам (Брояжийн боловсролын дунд анги)															
Эрэлтэй			247,296	238,024	229,985	222,265	215,986	210,538	204,274	198,357	237,215	231,590	222,375	214,016	
Эрэлтэй			121,537	119,823	115,985	112,077	108,014	106,351	103,214	100,342	119,633	116,698	111,981	107,791	
Эрэлтэй			122,759	118,201	113,910	110,188	106,982	104,187	101,060	98,015	117,752	114,892	110,384	106,225	
Брояжийн боловсролын дунд анги (ийнхийн)															
Хогот			148,587	138,428	143,246	142,278	138,886	122,743	128,258	123,233	133,301	154,113	139,675	129,910	
Хогот			72,191	66,330	69,699	69,178	67,467	59,393	62,049	62,954	65,292	74,857	67,784	63,020	
Хогот			17,135	16,169	17,930	17,856	15,577	8,379	21,072	18,452	18,074	18,589	13,988	13,655	
Хогот			18,513	17,241	16,310	18,960	17,861	15,547	9,372	20,868	18,229	17,724	18,288	13,744	
Хогот			18,840	18,381	17,170	16,230	17,918	17,706	15,220	8,333	20,657	18,051	17,688	18,137	
Хогот			17,703	14,539	18,229	17,032	16,111	17,761	17,545	15,300	8,332	20,393	17,830	17,484	
Хогот			11	0.4%	62.2%	62.5%	62.7%	63.0%	63.5%	63.7%	64.0%	64.2%	64.5%	64.7%	65.0%
Хогот			65%	11	0.1%	64.5%	64.6%	64.6%	64.7%	64.7%	64.8%	64.9%	64.9%	65.0%	65.0%
Хогот			65%	11	0.0%	64.8%	64.8%	64.9%	64.9%	64.9%	64.9%	64.9%	65.0%	65.0%	65.0%
Хогот			65%	11	-0.1%	65.8%	65.7%	65.6%	65.5%	65.4%	65.3%	65.2%	65.0%	65.1%	65.0%
Хогот			76,396	70,938	73,727	73,400	71,398	63,350	65,849	66,279	68,569	79,256	71,881	66,880	
Хогот			17,149	16,186	16,014	17,986	15,607	8,397	21,125	18,505	18,130	18,652	14,050	13,709	
Хогот			19,448	18,111	17,134	18,972	18,763	16,333	8,795	21,922	19,149	18,724	19,211	14,438	
Хогот			20,212	19,715	18,410	17,397	19,202	18,969	16,516	8,923	22,111	19,116	18,902	19,388	
Хогот			19,587	16,096	20,169	18,845	17,827	19,651	19,413	16,929	9,219	22,564	19,728	19,345	
Хогот			65%	11	0.4%	62.0%	62.3%	62.5%	63.1%	63.3%	63.9%	64.2%	64.4%	64.7%	65.0%
Хогот			65%	11	0.1%	64.5%	64.6%	64.6%	64.7%	64.7%	64.8%	64.9%	64.9%	65.0%	65.0%
Хогот			65%	11	0.0%	65.0%	65.0%	65.0%	65.0%	65.0%	65.0%	65.0%	65.0%	65.0%	65.0%
Хогот			65%	11	-0.1%	65.8%	65.7%	65.7%	65.5%	65.4%	65.3%	65.2%	65.1%	65.0%	65.0%
Хогот			82,317	75,514	79,141	78,355	76,116	66,614	70,233	70,518	72,857	83,407	75,373	69,952	
Хогот			40,039	36,732	38,492	38,324	37,007	32,260	34,189	34,357	35,537	40,521	36,553	33,934	
Хогот			10,414	9,723	10,702	10,509	9,068	4,825	12,002	10,394	10,088	10,239	7,624	7,353	
Хогот			10,190	9,471	8,942	9,981	9,753	8,473	4,553	11,327	9,875	9,636	9,867	7,401	
Хогот			10,234	9,977	9,312	8,795	9,703	9,580	8,337	4,502	11,150	9,735	9,521	9,766	
Хогот			9,201	7,581	9,536	8,989	8,483	9,322	9,297	8,134	4,444	10,911	9,571	9,414	
Хогот			42,278	38,762	40,649	40,231	39,109	34,354	36,044	36,161	37,320	42,886	38,790	36,018	
Хогот			10,510	9,809	10,732	10,593	9,137	4,859	12,081	10,457	10,124	10,291	7,658	7,382	
Хогот			10,704	9,949	9,393	10,380	10,246	8,900	4,783	11,899	10,373	10,122	10,385	7,775	
Хогот			10,883	10,615	9,913	9,368	10,340	10,214	8,893	4,805	11,906	10,001	10,178	10,445	
Хогот			10,161	8,389	10,551	9,880	9,386	10,381	10,287	9,000	4,917	12,072	10,588	10,416	

Ерөнхий боловсролын дунд анги (А. Хамран сургалт)

Хувилбар 2С														
Хүчин тооцоо (зорилт)	Төмөн- сон жин	Жилийн осолтойн хувь	Сурважон 2004 2005	2006 2007	2007 2008	2008 2009	2009 2010	2010 2011	2011 2012	2012 2013	2013 2014	2014 2015	2015 2016	
Нийт сургалчны (хөтөлбөрийн жилүүдээр)			230,904	211,942	222,567	220,633	214,982	189,357	198,491	199,751	206,758	237,520	215,048	199,862
Эрэгтэй			112,230	103,082	108,191	107,302	104,474	91,653	96,598	97,311	106,829	115,378	104,367	96,954
ҮI анги			27,549	25,892	28,692	28,365	24,645	13,204	33,074	28,846	28,142	28,828	21,622	21,008
ҮII анги			28,703	26,712	25,252	27,941	27,614	24,020	12,925	32,196	28,104	27,460	28,155	21,145
ҮIII анги			29,074	28,358	26,482	25,025	27,621	27,286	23,757	12,835	31,807	27,786	27,189	27,903
IX анги			26,904	22,120	27,765	25,971	24,594	27,143	26,842	23,434	12,776	31,304	27,401	26,898
Эмэгтэй			118,674	108,860	114,376	113,331	110,508	97,704	101,893	102,440	105,929	122,142	110,681	102,908
ҮI анги			27,659	25,995	28,806	28,479	24,744	13,256	33,206	28,962	28,254	28,943	21,708	21,091
ҮII анги			30,152	28,060	26,527	29,352	29,009	25,233	13,578	33,821	29,522	28,846	29,576	22,213
ҮIII анги			31,095	30,330	28,323	26,765	29,542	29,183	25,409	13,728	34,017	29,717	29,080	29,843
IX анги			29,768	24,475	30,720	28,735	27,213	30,032	29,700	25,929	14,136	34,636	30,317	29,761
Хамран сургалтын бодир жин														
Эрэгтэй			93,4%	89,0%	96,9%	99,3%	99,5%	89,9%	97,2%	100,7%	87,2%	102,6%	96,7%	93,4%
Эмэгтэй			90,1%	86,0%	93,5%	95,7%	95,8%	86,2%	93,6%	97,0%	84,4%	98,9%	93,2%	89,9%
Хувийн хэмжлийн эзлэх хувь			96,7%	92,1%	100,4%	102,9%	103,3%	93,8%	100,8%	104,5%	90,0%	106,3%	100,3%	96,9%
Нийт сургалчны (санхүүгийн жилээр)														
Төрлийн			231,621	224,583	215,483	221,922	218,749	206,440	192,402	198,911	202,087	217,012	230,029	209,986
Хувийн			225,398	216,202	204,314	205,945	196,874	185,796	173,162	179,020	181,878	193,511	207,026	188,987
Хувийн хэмжлийн эзлэх хувь			6,223	8,381	11,169	15,977	21,875	20,644	19,240	19,891	20,209	21,701	23,003	20,999
10.0%	4	38.9%	3.7%	5.2%	7.2%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%

Ерөнхий боловсролын дунд анги (Б. Сурах бичиг ба багшийн гарын авлага)

B1. Сурагч бүрт нэг хөтөлбөрийн ног сурах бичиг: батыс бүрт нэг хөтөлбөрийн ног гарын авлага

Ерөнхий боловсролын дунд анги

Нийт	Сурах бичиг	ҮI анги	ҮII анги	ҮIII анги	IX анги	Эмэгтэй багшийн сургалчныцаад	Сурах бичиг	ҮI анги	ҮII анги	ҮIII анги	IX анги	Сурах бичиг	ҮI анги	ҮII анги	ҮIII анги	IX анги
	3,239,081	2,968,692	3,114,232	3,019,940	2,711,722	2,752,022	2,756,824	2,874,556	3,333,181	3,037,999	2,828,275					
12	662,496	622,644	689,976	682,128	592,668	317,520	693,696	676,752	691,252	519,960	505,188					
14	823,970	766,897	724,906	802,102	792,722	688,542	371,042	924,238	806,764	788,284	808,224	607,012				
15	902,535	880,320	822,075	776,850	857,445	847,035	757,490	598,445	987,360	862,545	844,035	866,190				
15	850,080	698,921	877,275	820,590	777,105	857,625	848,130	740,445	403,680	989,100	865,770	849,885				
10.0%	11	-1.6%	11.8%	11.6%	11.4%	11.2%	11.0%	10.9%	10.7%	10.5%	10.3%	10.2%				
	388,690	350,387	361,523	351,862	339,146	299,526	298,981	294,579	302,110	344,553	308,877	282,828				
79,500	73,489	80,097	77,885	66,558	35,072	86,408	74,125	71,125	71,662	52,865	50,519					
98,876	90,504	84,152	91,583	89,024	76,164	40,310	98,759	84,789	81,485	82,174	60,701					
108,304	103,902	95,432	88,700	96,293	93,560	80,121	42,576	103,770	89,162	85,814	86,619					
102,010	82,492	101,840	93,694	87,271	94,730	92,141	79,120	42,426	102,244	88,024	84,989					

Ерөнхий боловсролын ахлах анти (А. Хамран сургалт)

Хувилбар 2C

		Сүүрье он										Хувилбар 2C					
		Хүйтний тооцоо (зорилт)	Төвлөсөн жил	Жилийн өсчлийн хувь	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Хогот		57,878	62,070	60,542	68,104	74,126	70,552	73,045	77,061	72,562	52,796	65,238	87,663				
Эрэгтай		25,315	27,095	26,475	29,769	32,408	30,340	31,920	33,675	31,710	23,085	28,459	38,294				
Х анги		13,104	27,095	13,110	16,634	15,729	15,057	16,794	15,121	16,881	16,889	14,917	8,227	17,902			
XI анги		12,211	0	13,365	13,135	16,679	15,783	15,121	16,881	16,889	14,917	8,227	20,392				
Х анги (%)		73.9%	74.0%	74.1%	74.2%	74.3%	74.4%	74.5%	74.6%	74.7%	74.8%	74.9%	75.0%				
XI анги (%)		73.3%	73.5%	73.6%	73.8%	73.9%	74.1%	74.2%	74.4%	74.5%	74.7%	74.8%	75.0%				
Эмэгтэй		32,563	34,975	34,067	38,335	41,718	39,712	41,125	43,386	40,852	29,711	36,779	49,369				
Х анги		16,906	34,975	16,930	21,493	20,333	19,475	21,737	21,741	19,197	10,586	26,231	23,222				
XI анги		15,657	0	17,137	16,842	21,385	20,237	19,388	21,645	21,655	19,125	10,548	26,147				
Х анги (%)		73.5%	73.6%	73.8%	73.9%	74.0%	74.2%	74.3%	74.5%	74.6%	74.7%	74.9%	75.0%				
XI анги (%)		73.3%	73.5%	73.6%	73.8%	73.9%	74.1%	74.2%	74.4%	74.5%	74.7%	74.8%	75.0%				
Хөдөөд		20,875	22,043	21,540	24,037	26,004	24,572	25,247	26,452	24,731	17,869	21,899	29,220				
Эрэгтай		9,076	9,520	9,375	10,457	11,328	10,708	11,001	11,534	10,791	7,807	9,545	12,764				
Х анги		4,628	9,520	4,582	5,784	5,441	5,182	5,750	5,718	5,020	2,752	6,780	5,967				
XI анги		4,448	0	4,793	4,673	5,887	5,526	5,251	5,816	5,771	5,055	2,765	6,797				
Эмэгтэй		11,799	12,523	12,165	13,580	14,676	13,864	14,246	14,918	13,940	10,062	12,354	16,456				
Х анги		6,096	12,523	6,020	7,588	7,128	6,779	7,513	7,461	6,541	3,580	8,808	7,741				
XI анги		5,703	0	6,145	5,992	7,548	7,085	6,733	7,457	7,399	6,482	3,546	8,715				
Нийт сургалчилц (хичээлийн хийгээр)		78,753	84,113	82,082	92,141	100,130	95,124	98,292	103,513	97,293	70,665	87,137	116,883				
Эрэгтай		34,391	36,615	35,850	40,226	43,736	41,548	42,921	45,209	42,501	30,892	38,004	51,058				
Х анги		17,732	36,615	17,692	22,418	21,170	20,239	22,549	22,512	19,841	10,920	27,012	23,869				
XI анги		16,659	0	18,158	17,808	22,566	21,309	20,372	22,697	22,660	19,972	10,992	27,189				
Эмэгтэй		44,362	47,498	46,232	51,915	56,394	53,576	55,371	58,304	54,792	39,773	49,133	65,825				
Х анги		23,002	47,498	22,950	29,081	27,461	26,254	29,250	29,202	25,738	14,166	35,039	30,963				
XI анги		21,360	0	23,282	22,834	28,933	27,322	26,121	29,102	29,054	25,607	14,094	34,862				
Хамран сургалт (санхүүгийн хийгээр)		74,946	80,540	83,436	85,435	94,804	98,461	96,180	100,032	101,440	88,417	76,156	97,052				
Төрийн Хувьийн		71,059	76,106	78,560	80,135	88,561	91,579	89,044	92,153	92,959	80,570	68,982	87,347				
Хувьийн Хувьийн хийгээр		3,887	4,434	4,876	5,300	6,243	6,882	7,136	7,879	8,481	7,847	7,174	9,705				
Хувьийн хийгээр		10,0%	11	6,2%	5,19%	5,5%	5,8%	6,2%	6,6%	7,0%	7,4%	7,9%	8,4%	8,9%	9,4%	10,0%	
ЕБС-ийн (1-12) дотуур байрны сургалчилц (хичээлийн хийгээр)		37,983	40,761	43,743	46,942	50,376	54,061	58,015	62,259	66,813	71,700	76,945	82,573				
Үүнээс хөөгдсөн малчдын хувьийн эзлэх хувь		75,0%	11	7,3%	34,5%	37,0%	39,7%	42,6%	45,8%	49,1%	52,7%	56,6%	60,7%	65,1%	69,9%	75,0%	

Хотол	Хүтийн тохиоо (зорилт)	Төгрөгийн жилийн хувь	Жилийн есслэгийн хувь	Сүүрьеийн				2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
				2013	2014	2015	2016								
Эрэлтэй	Нийт сургачдын 95%	11	0.3%	20,505	20,151	18,843	19,162	19,625	20,834	22,445	24,275	26,770	28,994	33,426	32,710
				10,234	10,988	12,282	13,346	13,655	14,158	15,235	16,741	15,311	17,241	17,699	
				4,761	5,599	6,258	6,532	6,409	6,912	7,638	7,899	7,949	6,389	9,513	8,084
				3,819	3,725	4,397	4,889	5,100	5,000	5,389	5,952	6,150	6,185	4,968	7,392
				1,654	1,664	1,627	1,925	2,146	2,246	2,208	2,386	2,642	2,37	2,760	2,223
	Нийт сургачдын 95% 95% 95% 94%	11 11 11 11	0.2% 0.2% 0.5% 0.5%	92.3%	92.5%	92.8%	93.0%	93.2%	93.3%	93.5%	93.7%	93.9%	94.0%	94.3%	95.0%
				93.0%	93.2%	93.4%	93.5%	93.7%	93.7%	93.9%	94.1%	94.3%	94.5%	94.6%	94.8%
				89.3%	89.7%	90.1%	90.6%	91.0%	91.4%	91.8%	92.3%	92.7%	93.1%	93.6%	94.0%
				10,271	9,163	6,561	5,816	5,970	6,676	7,210	8,038	10,029	13,683	16,185	15,011
				4,552	3,548	1,960	3,010	3,089	3,543	3,899	4,546	6,191	8,687	9,045	7,267
Эмэгтэй	Нийт сургачдын 95% 95% 98%	11 11 11	0.2% 0.0% 0.1%	3,863	3,754	2,841	1,517	2,245	2,215	2,449	2,584	2,938	4,006	5,756	5,632
				1,836	1,861	1,760	1,289	636	918	862	908	900	990	1,384	2,112
				92.5%	92.7%	92.9%	93.2%	93.4%	93.6%	93.9%	94.1%	94.3%	94.5%	94.8%	95.0%
				94.7%	94.7%	94.8%	94.8%	94.8%	94.8%	94.8%	94.8%	94.9%	94.9%	94.9%	95.0%
				97.3%	97.4%	97.4%	97.5%	97.6%	97.6%	97.7%	97.7%	97.7%	97.8%	97.9%	98.0%
Хөдөөл	Эрэлтэй 1 анги II анги (%) III анги (%)	11 11 11	0.1% 0.1% 0.1%	1,519	1,452	1,330	1,365	1,374	1,399	1,451	1,511	1,603	1,662	1,822	1,677
				883	915	978	1,029	1,017	1,015	1,043	1,065	1,053	1,053	1,25	956
				883	915	978	1,029	1,017	1,015	1,043	1,065	1,053	1,053	1,25	956
				395	451	487	490	462	479	508	503	484	472	527	425
				289	273	313	338	342	325	339	362	361	351	272	389
Сурагчад (хичээлийн жилээр)	Нийт сургачдын 95% 95% 98%	11 11 11	0.2% 0.0% 0.1%	199	191	178	201	213	211	196	200	208	202	190	142
				636	537	352	336	357	357	384	408	446	550	737	721
				369	278	149	220	218	241	255	286	373	502	499	382
				215	209	157	83	123	121	133	139	157	213	305	296
				52	50	46	33	16	22	20	21	20	22	29	43
	Эрэлтэй 1 анги II анги (%) III анги (%)	11 11 11 11 11	0.1% 0.1% 0.1% 0.1% 0.1%	22,024	21,603	20,173	20,527	20,999	22,233	23,896	25,786	28,373	30,656	35,248	34,387
				11,117	11,903	13,260	14,375	14,672	15,173	16,278	17,302	17,794	16,236	18,230	18,655
				5,156	6,050	6,745	7,022	6,871	7,391	8,146	8,402	8,433	6,761	10,040	8,509
				4,108	3,998	4,710	5,227	5,442	5,325	5,728	6,314	6,511	6,536	5,240	7,781
				1,833	1,855	1,805	2,126	2,359	2,457	2,404	2,586	2,850	2,939	2,950	2,365
Хувийн хэвшлийн эзэлхүүн Догуур байрны суршагчид Догуур байрны хамралтын хувь	Нийт суршагчид (санхүүгийн жилээр) Төрийн Хувийн Хувийн хэвшлийн эзэлхүүн Догуур байрны суршагчид Догуур байрны хамралтын хувь	11 11 11 11 11	27.9% 15.0% 25.0%	21,724	21,884	21,126	20,291	20,684	21,410	22,787	24,526	26,648	29,134	32,187	34,961
				21,507	21,604	20,780	19,866	20,130	20,677	21,789	23,152	24,738	26,463	28,413	29,717
				217	280	346	425	554	733	998	1,374	1,910	2,671	3,774	5,244
				3,102	3,288	3,340	3,376	3,621	3,943	4,416	5,002	5,718	6,578	7,647	8,740
				11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11

Ерөнхий боловсролын ахлах анти ба мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол (А. Хамран сургалт)

Хувилбар 2C

Хоног	Хүний тооноо жилийн хувь	Төлөөсийн жилийн осолтойн хувь	Сургалт			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
			2004	2005	2006									
Эрэгтэй														
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	17,865	32,694	19,368	23,166	22,138	21,969	24,437	24,693	22,770	14,557	29,745	25,986		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	16,030	37,725	17,762	18,024	21,779	20,783	20,510	22,833	23,039	21,102	13,195	27,784		
III. анти (МСТБ)	1,654	1,664	1,627	1,925	2,146	2,246	2,208	2,386	2,642	2,737	2,760	2,223		
Эмчтэй														
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	42,834	44,151	40,638	47,088	46,388	48,335	51,424	50,881	43,394	52,964	64,380			
ХI. анти +II анти (МСТБ)	21,458	38,523	18,890	24,503	23,422	23,018	25,636	26,287	25,388	19,273	35,276	30,489		
III. анти (МСТБ)	19,520	37,54	19,978	18,559	23,630	22,452	21,837	24,229	24,593	23,131	16,304	31,779		
Холов	1,861	1,760	1,289	636	918	862	908	900	900	1,384	2,112			
Холов														
22,394	23,95	22,870	25,402	27,378	25,971	26,698	27,963	26,334	19,531	23,721	30,897			
9,859	10,353	11,486	12,345	11,723	12,044	12,599	11,844	8,732	10,534	13,720				
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	5,023	9,971	5,069	6,274	5,903	5,661	6,258	6,221	5,504	3,124	7,307	6,392		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	4,737	273	5,106	6,075	7,671	7,206	6,866	7,596	6,178	6,132	5,406	3,037	7,186	
III. анти (МСТБ)	199	191	178	201	213	211	196	200	208	202	190	142		
Эмчтэй														
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	12,435	13,060	12,517	13,916	15,033	14,248	14,654	15,364	14,490	10,799	13,187	17,177		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	6,465	12,801	6,169	7,808	7,346	7,920	7,768	7,747	6,914	4,082	9,307	8,123		
III. анти (МСТБ)	5,918	209	6,302	6,075	7,671	7,206	6,866	7,596	7,556	6,695	3,851	9,011		
Х. анти (МСТБ)	52	50	46	33	16	22	20	21	20	22	29	43		
Нийт сургалтаднаа														
Эрэгтэй	100,777	105,716	102,255	112,668	117,357	121,129	122,188	129,299	125,666	101,321	122,385	151,270		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	45,508	48,518	49,110	54,601	58,408	56,721	59,199	62,511	60,295	47,128	56,234	69,713		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	22,888	42,665	24,437	29,440	28,041	27,630	30,695	30,914	28,274	17,681	37,052	32,378		
III. анти (МСТБ)	20,767	3,998	22,868	23,035	28,008	26,634	26,100	26,011	29,171	26,308	16,232	34,970		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	1,853	1,855	1,805	2,126	2,359	2,457	2,404	2,386	2,404	2,350	2,365			
ХI. анти +II анти (МСТБ)	55,269	57,198	53,145	58,067	62,721	60,636	62,089	66,788	65,371	54,193	66,151	81,557		
III. анти (МСТБ)	27,923	51,124	25,059	32,311	30,768	30,038	33,404	34,034	32,302	23,355	44,583	38,612		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	25,438	3,963	26,280	24,434	31,301	29,658	28,703	31,325	32,149	29,826	20,155	40,790		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	1,908	1,911	1,806	1,322	652	940	832	929	920	1,012	1,413	2,155		
III. анти (МСТБ)	43,655	46,663	47,305	52,475	56,049	54,264	56,795	56,925	57,445	44,189	53,284	67,348		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	53,361	54,387	51,339	56,745	62,069	59,696	62,107	65,859	64,451	53,181	64,738	79,402		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	121,921	127,313	125,460	119,899	112,466	109,628	109,725	106,255	107,43	97,942	97,548			
III. анти (МСТБ)	61,091	62,935	64,006	62,989	60,458	56,765	55,171	53,779	51,042	49,377	49,244	56,44%		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	96,670	102,424	104,462	105,726	115,488	119,371	118,967	124,558	123,088	117,551	108,343	132,013		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	92,566	97,710	99,340	100,001	108,691	112,256	110,833	115,305	117,697	107,033	97,395	117,064		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	4,104	4,714	5,222	5,725	6,797	7,615	8,134	9,253	10,391	10,518	10,948	14,949		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	81,15%	88,6%	90,8%	104,4%	107,2%	114,0%	120,9%	122,8%	120,9%	107,0%	133,3%	164,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	79,6%	81,4%	77,5%	87,0%	98,5%	101,3%	108,5%	114,6%	114,7%	96,7%	120,5%	150,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	71,5%	74,4%	73,9%	83,3%	92,7%	95,6%	102,9%	108,5%	106,8%	108,5%	107,9%	136,8%		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	87,7%	88,7%	88,6%	88,6%	88,6%	88,6%	88,6%	88,6%	88,6%	88,6%	88,6%	88,6%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	92,566	97,710	99,340	100,001	108,691	112,256	110,833	115,305	117,697	107,033	97,395	117,064		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	4,104	4,714	5,222	5,725	6,797	7,615	8,134	9,253	10,391	10,518	10,948	14,949		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	81,15%	88,6%	90,8%	104,4%	107,2%	114,0%	120,9%	122,8%	120,9%	107,0%	133,3%	164,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	79,6%	81,4%	77,5%	87,0%	98,5%	101,3%	108,5%	114,6%	114,7%	96,7%	120,5%	150,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	92,566	97,710	99,340	100,001	108,691	112,256	110,833	115,305	117,697	107,033	97,395	117,064		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	4,104	4,714	5,222	5,725	6,797	7,615	8,134	9,253	10,391	10,518	10,948	14,949		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	81,15%	88,6%	90,8%	104,4%	107,2%	114,0%	120,9%	122,8%	120,9%	107,0%	133,3%	164,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	79,6%	81,4%	77,5%	87,0%	98,5%	101,3%	108,5%	114,6%	114,7%	96,7%	120,5%	150,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	92,566	97,710	99,340	100,001	108,691	112,256	110,833	115,305	117,697	107,033	97,395	117,064		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	4,104	4,714	5,222	5,725	6,797	7,615	8,134	9,253	10,391	10,518	10,948	14,949		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	81,15%	88,6%	90,8%	104,4%	107,2%	114,0%	120,9%	122,8%	120,9%	107,0%	133,3%	164,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	79,6%	81,4%	77,5%	87,0%	98,5%	101,3%	108,5%	114,6%	114,7%	96,7%	120,5%	150,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	92,566	97,710	99,340	100,001	108,691	112,256	110,833	115,305	117,697	107,033	97,395	117,064		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	4,104	4,714	5,222	5,725	6,797	7,615	8,134	9,253	10,391	10,518	10,948	14,949		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	81,15%	88,6%	90,8%	104,4%	107,2%	114,0%	120,9%	122,8%	120,9%	107,0%	133,3%	164,4%		
ХI. анти +II анти (МСТБ)	60,830	62,380	63,307	62,491	59,441	55,701	54,457	54,478	52,486	49,701	48,565	48,304		
Х. анти + 1 анти (МСТБ)	79,6%	81,4%	77,5%	87,0%	98,5%	101,3%	108,5%	114,6%	114,7%	96,7%	120,5%	150,4%		

Ерөнхий боловсролын дунд, ахлах анти (Б. Багш ба Багш бус ажиллагчид)

Хувилбар 2C

			Хөгжлийн гоноо (зорилт)	Төвийн сон- жил	Жинийн өсгэгтийн хувь	Сүүрь он	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
							2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Хотол																			
Суралч багшиний харьцаа	16.9	11	-2.6%	22.5	21.9	21.4	20.8	20.3	19.8	19.3	18.8	18.3	17.8	17.3	17.3	16.9			
Нийт бүтцийн тоо				5,980	5,789	5,990	6,221	6,342	5,795	6,077	6,271	6,320	6,377	6,359	6,799				
Бүрэг дүргээнт																			
Багшиний ашиглалтын хувь																			
Багш нэмж авах хэрэгцээ	1%	32	-0.7%	34.5	34.3	34.1	33.8	33.6	33.4	33.1	32.9	32.7	32.4	32.2	32.0				
Нийт шандрагатай багш				0	0	591	661	502	0	780	653	414	439	310	1,192				
Үндэсний багш																			
Үндэсний багшиний эзлэх хувь.			0.0%	9,165	9,044	9,540	10,100	10,497	9,777	10,452	10,955	11,296	11,619	11,811	12,874				
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгцээ	1%	100.0%	11	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Нийт шандрагатай багш бус ажиллагчид			-1.0%	3,860	3,821	3,783	3,745	3,708	3,671	3,634	3,598	3,562	3,526	3,491	3,456				
Багш бус ажиллагчийн эзлэх хувь				29.7%	29.7%	28.4%	27.1%	26.1%	27.3%	25.8%	24.7%	24.0%	23.3%	22.8%	21.2%				
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардлагах багшиний тоо				11,331	10,969	11,349	11,787	12,016	10,980	11,514	11,882	11,975	12,083	12,049	12,882				
Нийт ажиллах багш																	10,559		
Багшиний ашиглалтан хувь																	117.0%	117.0%	122.0%
Хөөөдөл																			
Суралч багшиний харьцаа	14.8	11	-3.1%	9,165	9,418	9,661	9,769	9,821	9,969	10,069	10,148	10,154	10,298				14.8		
Бүтцийн тоо				123.6%	119.0%	120.5%	122.0%	123.0%	111.8%	115.5%	118.0%	118.0%	119.0%	117.0%					
Нийт ажиллах багш																			
Суралч багшиний харьцаа				20.9	19.6	19.0	18.4	17.9	17.3	16.8	16.3	15.8	15.3	14.8					
Бүтцийн тоо				3,330	3,177	3,309	3,397	3,419	3,081	3,256	3,338	3,390	3,551	3,442	3,542				
Бүрэг дүргээнт																			
Багшиний ашиглалтын хувь																			
Багш нэмж авах хэрэгцээ	2%	28	-0.9%	31.0	30.7	30.4	30.1	29.9	29.6	29.3	29.1	28.8	28.5	28.3	28.0				
Нийт шандрагатай багш				0	0	415	362	267	0	520	381	341	354	69	465				
Үндэсний багш																			
Үндэсний багшиний эзлэх хувь.			0.0%	100.0%	11	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгцээ	2%	28	-1.0%	4,943	4,821	5,133	5,387	5,543	5,107	5,517	5,782	6,003	6,428	6,370	6,701				
Нийт шандрагатай багш				4,943	4,821	5,133	5,387	5,543	5,107	5,517	5,782	6,003	6,428	6,370	6,701				
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардлагах багшиний тоо				0	37	37	37	36	35	36	35	35	35	34					
Нийт ажиллах багш																			
Багшиний ашиглалтан хувь				3,806	3,768	3,730	3,693	3,656	3,619	3,583	3,547	3,512	3,477	3,442	3,408				
Багш бус ажиллагчийн эзлэх хувь				43.5%	43.9%	42.1%	40.7%	39.7%	41.5%	39.4%	38.0%	36.9%	35.1%	35.1%	33.7%				
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардлагах багшиний тоо				6,309	6,020	6,270	6,436	6,478	5,838	6,169	6,325	6,423	6,728	6,522	6,711				
Нийт ажиллах багш																			
Багшиний ашиглалтан хувь				5,943	5,314	5,501	5,584	5,668	5,875	6,024	6,117	6,172	6,211	6,331					
				127.6%	119.0%	118.0%	117.0%	116.0%	103.0%	105.0%	105.0%	109.0%	105.0%	106.0%	106.0%				

	Хэтийн тооцоо (зорилт)	Төвложсон жил	Жилийн хувь	Сурье он 2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Нийт ажиллагчид																
Зарим үзүүлэлт				9,310	8,966	9,299	9,618	9,761	8,876	9,333	9,609	9,710	9,928	9,801	10,341	
Нийт бүлэг				0	0	808	814	553	0	1,085	808	522	748	134	1,394	
Батш нэмж авах хэрэгцээ				14,108	13,865	14,673	15,487	16,040	14,884	15,969	16,777	17,299	18,047	18,181	19,575	
Нийт шаардлагатай батш				14,108	13,865	14,673	15,487	16,040	14,884	15,969	16,777	17,299	18,047	18,181	19,575	
Үндсэн батш				0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Батш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгцээ				7,666	7,589	7,513	7,438	7,364	7,290	7,217	7,145	7,074	7,003	6,933	6,864	
Нийт шаардлагатай батш бус ажиллагчид				17,640	16,989	17,619	18,223	18,494	16,818	17,683	18,207	18,398	18,811	18,571	19,593	
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардлагах батшийн тоо				14,108	14,277	14,732	15,162	15,353	15,489	15,844	16,093	16,265	16,326	16,509	16,890	
Нийт ажилдах батш				125.0%	119.0%	119.6%	120.2%	120.5%	108.6%	111.6%	113.1%	113.1%	115.2%	112.5%	116.0%	
Багшин анигалтын хувь				13,783	17,423	17,199	17,820	18,313	17,935	17,106	17,858	18,271	18,536	18,731	18,912	
Нийт батш (санхүүгийн жилээр)				12,777	15,900	15,399	15,587	15,566	15,245	14,540	15,179	15,530	15,756	15,921	16,075	
Төрийн Хувийн Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь				1,006	1,523	1,800	2,233	2,747	2,690	2,566	2,679	2,741	2,780	2,810	2,837	
Батш бус ажиллагчид (санхүүгийн хилээр)				5,996	7,640	7,564	7,488	7,413	7,339	7,266	7,193	7,121	7,050	6,980	6,910	
Төрийн Хувийн Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь				4	19.7%	7.3%	8.7%	10.5%	12.5%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	

Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол (Б. Багш ба багш бус ажиллагчид

Хувилбар 2C

	Хэзийн тооцоо (эрөнгөт)	Хэзийн тооцоо (эрөнгөт)	Төвий-сонжил	Жилийн хувь	Сурьж он		2004 2005 2006	2006 2007 2008	2007 2008 2009	2009 2010 2011	2010 2011 2012	2011 2012 2013	2012 2013 2014	2013 2014 2015	2014 2015 2016	
					2005 2006	2006 2007										
Хогод					0	15	0	52	61	107	137	156	206	198	352	23
Багш нэмж авах хэрэгтээ	1%	<= Хородлын хувь	1,074	1,078	1,031	1,072	1,122	1,217	1,341	1,482	1,671	1,850	2,180	2,181		
Нийт шаардлагатай багш	15	11	-2.2%	19.1	18.7	18.3	17.9	17.5	17.1	16.7	16.4	16.0	15.7	15.3	15.0	
Сурагч багшин харьцаа				0	0	0	0	0	0	4	4	60	81	77	141	1
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ																
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид																
Багш бус ажиллагчны эзлэх хувь	30.0%	6	-6.0%	828	746	644	607	577	571	575	635	716	793	934	935	
Нийт багийн хэрэгтээ				43.5%	40.9%	38.5%	36.1%	34.0%	31.9%	30.0%	30.0%	30.0%	30.0%	30.0%	30.0%	
Багийн ашиглалтын хувь				1,368	1,343	1,256	1,278	1,309	1,388	1,497	1,618	1,785	1,933	2,228	2,181	
Хөдөл				127.4%	124.6%	121.8%	119.2%	116.7%	114.1%	111.6%	109.2%	106.8%	104.5%	102.2%	100.0%	
Багш нэмж авах хэрэгтээ	2%	<= Хородлын хувь	0	0	0	6	3	5	7	7	9	9	8	14	0	
Нийт шаардлагатай багш	15	11	-1.5%	86	83	77	81	82	85	90	95	102	108	120	112	
Сурагч багшин харьцаа				17.7	17.4	17.2	16.9	16.7	16.4	16.2	15.9	15.7	15.5	15.2	15.0	
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ				0	0	1	0	0	1	1	1	2	2	5	0	
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид				67	62	56	57	56	57	58	60	62	67	67	60	
Багш бус ажиллагдан хувийн жин	35.0%	11	-2.0%	101	96	88	91	91	93	97	101	107	111	122	112	
Нэмж авах ингэтийн багш				117.4%	115.7%	114.3%	112.3%	111.0%	109.4%	107.8%	106.3%	104.9%	102.8%	101.7%	100.0%	
Нийт ажиллагчид				895	808	700	664	633	627	632	693	776	855	1,001	995	
Багш нэмж авах хэрэгтээ	3%	<= Хородлын хувь	0	36	0	80	87	137	172	193	249	244	411	411	62	
Нийт шаардлагатай багш				1,160	1,161	1,108	1,153	1,204	1,302	1,431	1,577	1,773	1,958	2,300	2,293	
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ				0	0	0	0	0	5	61	83	79	79	146	0	
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид				1,469	1,439	1,344	1,369	1,400	1,481	1,594	1,719	1,892	2,044	2,350	2,293	
Сургалтадах багийн тоо шаардлагадах багийн тоо				126.6%	123.9%	121.3%	118.7%	116.3%	113.7%	111.4%	109.0%	106.7%	104.4%	102.2%	100.0%	
Багийн ашиглалтын хувь				1,119	1,459	1,407	1,352	1,379	1,427	1,519	1,636	1,777	1,943	2,146	2,331	
Нийт багийн хэрэгтээ				1,108	1,430	1,353	1,249	1,172	1,213	1,291	1,391	1,510	1,652	1,824	1,981	
Төрийн Хувийн				11	29	54	103	207	214	228	245	267	291	322	350	
Хувийн эзвилийн эзлэх хувь	15.0%	4	96.8%	1.0%	2.0%	3.9%	7.6%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	
Нийт багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жишиг)				863	866	772	688	654	631	629	652	721	802	904	999	
Төрийн Хувийн				854	849	742	636	556	535	554	613	682	768	849		
Хувийн эзвилийн эзлэх хувь	15.0%	4	96.8%	9	17	30	52	98	95	94	98	108	120	136	150	
				10.0%	2.0%	3.9%	7.6%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	

	Хэдийн тооцоо (зорилт)	Төгрөг- сон жилийн хувь	Сурье он өсслэгийн хувь	2004 2005	2005 2006	2006 2007	2007 2008	2008 2009	2009 2010	2010 2011	2011 2012	2012 2013	2013 2014	2014 2015	2015 2016
B1. Сурагч бүрт хичээл бүрийн нэг сурх биччи, багши бүрт заалаг хичээлийн нэг гарын авлагат															
Ерөнхий боловсролын эзлах занги															
Нийт сурах бичиг															
Х анги	13			1,023,789	1,093,471	1,067,060	1,197,833	1,301,690	1,236,612	1,277,796	1,345,669	1,264,809	918,645	1,132,781	1,519,479
ХI анги	13			529,542	1,093,471	528,346	669,487	632,203	604,409	673,387	672,282	592,527	326,118	806,663	712,816
Хамгийн булагийн суралчлагчад	10.0%	1	-16.7%	494,247	0	538,714	528,346	669,487	632,203	604,409	673,387	672,282	592,527	326,118	806,663
Сурах бичиг				12.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%
Х анги				122,855	109,347	106,706	119,783	130,169	123,661	127,780	134,567	126,481	91,865	113,278	151,948
ХI анги				63,545	109,347	52,835	66,949	63,220	60,441	67,339	67,228	59,253	32,612	80,666	71,282
Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол				59,310	0	53,871	52,835	66,949	63,220	60,441	67,339	67,228	59,253	32,612	80,666
Нийт сурах би чиг				273,945	267,555	248,430	256,185	269,820	282,540	309,150	334,065	369,045	400,575	463,275	448,005
I анги	15			151,155	148,140	132,810	153,780	152,670	167,625	184,500	198,510	224,955	239,250	293,760	242,370
II анги	15			122,790	119,415	115,620	102,405	117,150	114,915	124,650	135,555	144,090	161,325	169,515	205,635
III анги	7			56,415	26,362	25,277	24,136	21,077	23,779	23,002	24,605	26,390	27,657	30,541	31,640
Эмзэг булагийн суралчлагчад	25.0%	10	2.3%	20.0%	20.5%	20.9%	21.4%	21.9%	22.4%	22.9%	22.4%	22.9%	23.4%	23.9%	24.4%
Сурах бичиг				0	58,783	55,977	58,623	62,207	66,984	74,271	82,011	92,457	102,385	120,730	119,911
I анги				0	29,628	27,161	32,160	32,648	36,655	41,255	45,390	52,597	57,202	71,819	60,593
II анги				0	23,883	23,646	21,416	25,052	25,129	27,873	30,995	33,690	38,571	41,444	51,409
III анги				0	5,272	5,169	5,048	4,507	5,200	5,143	5,626	6,170	6,612	7,467	7,910
B2. Тоног төхөөрөмж															
Компьютерийн хэрэгээ															
Нийт шаардлагах компьютер				0	1,938	2,080	2,461	3,520	3,714	3,769	5,324	6,037	4,927	5,480	12,723
Сурагч компьютерийн харьцаа (бага боловсрол)				4,980	6,016	7,040	8,262	10,245	12,138	13,832	16,657	19,734	21,444	23,412	31,422
Сурагч компьютерийн харьцаа (дунд анги)	50	11	-13.6%	1,250	1,080	933	806	696	601	520	449	388	335	289	250
Сурагч компьютерийн харьцаа (акхах анги)	5	11	-13.6%	25	22	19	16	14	12	10	9	8	7	6	5
Нэж компьютерийн үнэ	200.0	11	-6.8%	432.3	403.0	375.7	350.3	326.6	304.5	283.9	264.7	246.8	230.1	214.5	200.0

АЛБАН БУС НАСАНД ХҮРЭГСДИЙН БОЛОВСРОЛ

	Хэтгийн тооноо (зорилт)	Төвлөсөн жил	Жилийн өсвөлтийн хувь	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Бичиг чэг															
A. Хамран сургалт															
Бичиг чэг тайлагдлын түвшин	99.0%	4	0.3%	97.7%	98.1%	98.4%	98.7%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	
Эрэгтэй	99.0%	4	0.3%	98.0%	98.3%	98.5%	98.8%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	
Эмэгтэй	99.0%	4	0.4%	97.5%	97.9%	98.2%	98.6%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	99.0%	
Бичиг чэгт тайлагдсан хүн ам Эрэгтэй	1,706,113	1,755,122	1,801,657	1,844,421	1,882,872	1,917,336	1,953,983	1,992,798	2,033,648	2,074,872	2,117,669	2,161,845			
Эмэгтэй	823,559	848,014	870,246	890,840	908,843	925,702	943,619	962,636	982,673	1,002,821	1,023,849	1,045,190			
Бичиг чэгт үл мэдэх хүн ам Эрэгтэй	882,554	907,108	931,411	953,581	974,029	991,634	1,010,364	1,030,142	1,050,975	1,072,051	1,093,820	1,116,655			
Эмэгтэй	39,437	34,832	29,885	24,603	19,019	19,367	19,737	20,129	20,542	20,958	21,391	21,837			
Бичиг чэгт төвлөрөлт хамрагдах насанд хүргчид Эрэгтэй	16,807	15,113	13,264	11,285	9,180	9,351	9,532	9,724	9,926	10,130	10,342	10,557			
Эмэгтэй	22,630	19,719	16,621	13,318	9,839	10,016	10,205	10,405	10,616	10,828	11,049	11,280			
Гээрлийн төвлөрөлт хамрагдах насанд хүргчид Эрэгтэй	12,231	12,018	11,478	10,532	9,092	10,260	11,591	13,111	14,847	16,815	19,059	21,618			
Эмэгтэй	6640	6491	6193	5728	5065	5609	6215	6893	7649	8486	9418	10451			
Эмэгтэй %	5591	5527	5285	4804	4027	4651	5376	6218	7198	8329	9641	11167			
Эрэгтэй %	99%	11	8.7%	39.5%	42.9%	46.7%	50.8%	55.2%	60.0%	65.2%	70.9%	77.1%	83.8%	91.1%	
Эмэгтэй %	99%	11	13.5%	24.7%	28.0%	31.8%	36.1%	40.9%	46.4%	52.7%	59.8%	67.8%	76.9%	87.3%	
B. Багш ба багш бус ажиллагчид Зарим үзүүлэлт															
Суралч багшийн харьцаа	25														
Багш намж авах хэрэгтэй	2%	0	2	0	0	0	54	63	70	82	92	104	120		
Багш намж авах хэрэгтэй <= Хорогдлын хувь															
Нийт шаардлагатай багш		489	459	421	364	410	464	524	594	673	762	865			
Багш бус ажиллагчийн намж авах хэрэгтэй	1%	0	0	0	0	7	8	9	10	11	12	14			
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид		98	94	87	78	66	72	79	87	96	106	117	130		
Багш бус ажиллагчны хувийн жин	15.0%	11	-2.6%	20.0%	19.5%	19.0%	18.5%	18.0%	17.6%	17.1%	16.7%	16.2%	15.8%	15.4%	
V. Сургалтын гарын авлагын материал	3														
Сургалтын гарын авлагын материал		24,462	36,054	34,434	31,596	27,276	30,780	34,773	39,333	44,541	50,445	57,177	64,854		
≤ = Нэг сургалтын ногдох сургалтын материал															

ДЭЭД БОЛОВСРОЛ

	Хэдийн тооноо (зорилт)	Төвдо-сон жил	Жилийн өсвөлийн хувь	Сүүрь он				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
				2004	2005	2006	2007								
А. Нийт суралчилц (хичээлийн жилээр)				123,824	121,399	129,924	128,955	131,339	141,154	149,154	155,735	158,536	163,406	163,611	149,119
Нийт суралчилц (хувьар)				100.0%	98.0%	104.9%	104.1%	106.1%	114.0%	120.5%	125.8%	128.0%	132.0%	132.1%	120.4%
Нийгэм хүмүүнлэгийн ухаан				22903	21,234	21,489	20,169	19,425	19,741	19,726	19,476	18,749	18,274	17,302	14,912
Хууль				100.0%	92.7%	93.8%	88.1%	84.8%	86.2%	86.1%	85.0%	81.9%	79.8%	75.5%	65.1%
Байгалийн шинжлэл				7195	6,819	7,054	6,768	6,663	6,922	7,070	7,135	7,021	6,995	6,770	5,965
Багш				100.0%	94.8%	98.0%	94.1%	92.6%	96.2%	98.3%	99.2%	97.6%	97.2%	94.1%	82.9%
Инженер, технологи				3583	3,618	3,987	4,076	4,275	4,732	5,150	5,537	5,805	6,163	6,355	5,965
Анагаах ухаан				12126	11,911	12,772	12,701	12,960	13,955	14,774	15,455	15,763	16,279	16,330	14,912
Хөдөө аж ахуй				100.0%	98.2%	105.3%	104.7%	106.9%	115.1%	121.8%	127.5%	130.0%	134.2%	134.7%	123.0%
Бусад				16468	17,099	19,380	20,372	21,974	25,010	27,989	30,949	33,367	36,423	38,622	37,280
Нийгэм хүмүүнлэгийн ухаан				100.0%	103.8%	117.7%	123.7%	133.4%	151.9%	170.0%	187.9%	202.6%	221.2%	234.5%	226.4%
Хууль				9585	9,312	9,875	9,712	9,802	10,438	10,929	11,308	11,406	11,650	11,558	10,438
Багш				100.0%	97.2%	103.0%	101.3%	102.3%	108.9%	114.0%	118.0%	119.0%	121.5%	120.6%	108.9%
Инженер, технологи				3854	4,011	4,556	4,800	5,190	5,921	6,641	7,360	7,953	8,701	9,248	8,947
Анагаах ухаан				100.0%	104.1%	118.2%	124.5%	134.7%	153.6%	172.3%	191.0%	206.4%	225.8%	240.0%	232.1%
Хөдөө аж ахуй				48,110	46,599	49,270	48,313	48,613	51,616	53,883	55,583	55,900	56,922	56,307	50,700
Бусад				100.0%	96.9%	102.4%	100.4%	101.0%	107.3%	112.0%	115.5%	116.2%	118.3%	117.0%	105.4%
Нийгэм хүмүүнлэгийн ухаан	10.0%	11	-5.4%	18.5%	17.5%	16.5%	15.6%	14.8%	14.0%	13.2%	12.5%	11.8%	11.2%	10.6%	10.0%
Хууль	4.0%	11	-3.3%	5.8%	5.6%	5.4%	5.2%	5.1%	4.9%	4.7%	4.6%	4.4%	4.3%	4.1%	4.0%
Байгалийн шинжлэл	4.0%	11	3.0%	2.9%	3.0%	3.1%	3.2%	3.3%	3.4%	3.5%	3.6%	3.7%	3.8%	3.9%	4.0%
Багш	10.0%	11	0.2%	9.8%	9.8%	9.8%	9.8%	9.9%	9.9%	9.9%	9.9%	9.9%	10.0%	10.0%	10.0%
Инженер, технологи	25.0%	11	5.9%	13.3%	14.1%	14.9%	15.8%	16.7%	17.7%	18.8%	19.9%	21.0%	22.3%	23.6%	25.0%
Анагаах ухаан	7.0%	11	-0.9%	7.7%	7.7%	7.6%	7.5%	7.5%	7.4%	7.3%	7.2%	7.1%	7.1%	7.0%	7.0%
Хөдөө аж ахуй	6.0%	11	6.1%	3.1%	3.3%	3.5%	3.7%	4.0%	4.2%	4.5%	4.7%	5.0%	5.3%	5.7%	6.0%
Бусад	34.0%	11	-1.2%	38.9%	38.4%	37.9%	37.5%	37.0%	36.6%	36.1%	35.7%	35.3%	34.8%	34.4%	34.0%
Байгалийн шинжлэл, багш, инженер технологи, ХАА-д суралцагчдын эзэх хувийн жин	45.0%		29.1%												

	Хэтийн тооноо (зорилт)	Төвлю-сон жил	Жилийн ослэлийн хувь	Сурье он	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Суралчныц (санхүүний жиллээр)				113,453	123,016	124,241	129,601	129,750	134,611	143,821	151,348	156,669	160,159	163,474	158,780		
Төрийн Хувийн Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь Нийгэм хүмүүнлэгийн ухаан	25.0%	11	-2. 1%	77,436	84,802	86,476	91,053	91,987	96,275	103,742	110,077	114,865	118,342	121,708	119,085		
Хууль				36,017	38,214	37,765	38,548	37,763	38,336	40,079	41,271	41,804	41,817	41,766	39,695		
Байгалийн шинжлэл				22,347	21,319	21,049	19,921	19,530	19,736	19,643	19,234	18,591	17,950	16,505			
Багш				7,070	6,897	6,959	6,733	6,749	6,971	7,092	7,097	7,012	6,920	6,502			
Инженер, технологи				3,595	3,741	4,017	4,142	4,427	4,871	5,279	5,626	5,924	6,227	6,225			
Анаагах ухаан				12,054	12,198	12,748	12,787	13,292	14,228	15,001	15,558	15,935	16,296	15,857			
Хөдөө аж ахуй				16,678	17,859	19,711	20,906	22,986	26,003	28,976	31,755	34,386	37,156	38,175			
Бусад				9,494	9,500	9,821	9,742	10,014	10,602	11,055	11,341	11,487	11,619	11,185			
Төрийн сургалтын санд хамрагдах оюутны тоо	0.0%	47323	46204	46204	46204	46204	46204	46204	46204	46204	46204	46204	46204	46204	46204		
Нийгэм хүмүүнлэгийн ухаан	51.0	41.7%		2.5	2,265	2,265	2,265	2,265	2,265	2,265	2,265	2,265	2,265	2,265	2,265		
Хууль				1.0	906	906	906	906	906	906	906	906	906	906	906		
Байгалийн шинжлэл				3.0	2,718	2,718	2,718	2,718	2,718	2,718	2,718	2,718	2,718	2,718	2,718		
Багш				7.5	6,795	6,795	6,795	6,795	6,795	6,795	6,795	6,795	6,795	6,795	6,795		
Инженер, технологи				18.8	16,987	16,987	16,987	16,987	16,987	16,987	16,987	16,987	16,987	16,987	16,987		
Анаагах ухаан				5.3	4,756	4,756	4,756	4,756	4,756	4,756	4,756	4,756	4,756	4,756	4,756		
Хөдөө аж ахуй				4.5	4,077	4,077	4,077	4,077	4,077	4,077	4,077	4,077	4,077	4,077	4,077		
Бусад				8.5	7,700	7,700	7,700	7,700	7,700	7,700	7,700	7,700	7,700	7,700	7,700		

		Сурье он										2013	2014	2015
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013			
А. Суралцагчид	Бага наасны хүүхдийн боловсрол	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
	Нийт суралцагчид (хичээлийн жилээр)	107,060	107,020	112,477	126,478	103,374	119,613	122,562	125,324	128,073	130,792	133,478	136,142	
	Пэцлэгэнгийн хүүхэд	82,674	81,304	81,889	85,848	63,173	73,097	74,899	76,587	78,267	79,928	81,570	83,198	
	СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтад хамрагдсан хүүхдийн тоо	24,386	25,716	30,588	40,650	40,201	46,516	47,663	48,737	49,806	50,864	51,908	52,944	
	Цэцэрлэгийн хамран сургалт (санхүүгийн жилээр)	87,701	82,217	81,499	83,209	78,290	66,481	73,698	75,462	77,147	78,821	80,475	82,113	
	Төрийн өмчийн пэцлэг	84,359	78,796	77,798	79,083	74,053	62,553	68,944	70,148	71,217	72,207	73,103	73,902	
	Хувийн өмчийн пэцлэг	3,342	3,421	3,701	4,126	4,237	3,928	4,754	5,314	5,930	6,614	7,372	8,211	
	СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалтын хамран сургалт (санхүүгийн жилээр)	24,322	24,829	27,340	33,935	40,487	42,306	46,898	48,021	49,093	50,159	51,212	52,253	
	Хувьсах зардал олгох хүүхдийн тоо	4,864	12,415	13,670	16,968	20,244	21,153	23,449	24,011	24,547	25,080	25,606	26,127	
	Хувьсах зардал олгох хүүхдийн тоо	92,565	94,632	95,169	100,177	98,534	87,634	97,147	99,473	101,694	103,901	106,081	108,240	
Бага боловсрол	Хотын суралцагчид	145,225	157,221	158,476	159,086	164,951	176,679	162,350	152,872	143,953	133,745	132,662	132,300	
	Эрэгтэй	73,226	79,083	79,233	79,583	82,436	84,706	78,550	73,847	70,594	66,593	64,251	65,904	
	Эмэгтэй	71,999	78,138	79,243	79,503	82,515	91,973	83,800	79,025	73,359	67,152	68,411	66,396	
	Хөдөөнийн суралцагчид	102,464	105,080	104,542	102,974	104,739	108,593	97,636	89,960	82,898	75,435	73,128	71,238	
	Эрэгтэй	51,738	52,927	52,391	51,531	52,422	52,203	47,323	43,535	40,688	37,573	35,435	35,485	
	Эмэгтэй	50,726	52,153	52,151	51,443	52,317	56,390	50,313	46,425	42,210	37,862	37,693	35,753	
	Нийт суралцагчид	247,689	262,301	263,018	262,060	269,690	285,272	259,986	242,832	226,851	209,180	205,790	203,538	
	Эрэгтэй	124,964	132,010	131,624	131,114	134,858	136,909	125,873	117,382	111,282	104,166	99,686	101,389	
	Эмэгтэй	122,725	130,291	131,394	130,946	134,832	148,363	134,113	125,450	115,569	105,014	106,104	102,149	
	Хамран сургалтын бохир жин	114.7%	100.9%	104.1%	107.1%	96.2%	105.0%	99.1%	95.4%	110.9%	103.0%	100.3%	97.8%	
Эмэгтэй	114.6%	100.6%	103.1%	106.0%	95.4%	100.0%	95.2%	91.5%	107.5%	101.3%	95.8%	96.1%		
	114.7%	101.2%	105.2%	108.2%	97.0%	110.0%	103.1%	99.4%	114.4%	104.7%	104.9%	99.6%		
	Суралцагчид (санхүүгийн жилээр)	233,980	252,560	262,540	262,699	264,603	274,884	276,843	254,268	237,505	220,961	208,050	205,039	
	Төрийн	226,729	242,070	247,925	243,099	238,143	247,396	249,159	228,841	213,754	198,865	187,245	184,535	
	Хувийн	7,251	10,490	14,615	19,600	26,460	27,488	27,684	25,427	23,751	22,096	20,805	20,504	

			Суурь он									2014	2015	
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016		
Ерөнхий боловсролын дунд анти														
Хотын суралчагид	148,587	136,428	143,426	142,278	138,866	122,743	128,258	129,233	133,901	154,113	139,675	129,910		
Эрэгтэй	72,191	66,330	69,699	69,178	67,467	59,393	62,409	62,954	65,292	74,857	67,784	63,020		
Эмэгтэй	76,396	70,098	73,727	73,100	71,399	63,350	65,849	66,279	68,609	79,256	71,891	66,890		
Хөдөөгийн суралчагид	82,317	75,514	79,141	78,355	76,116	66,614	70,233	70,518	72,857	83,407	75,373	69,952		
Эрэгтэй	40,039	36,752	38,492	38,124	37,007	32,260	34,189	34,357	35,537	40,521	36,583	33,934		
Эмэгтэй	42,278	38,762	40,649	40,231	39,109	34,354	36,044	36,161	37,320	42,886	38,790	36,018		
Нийт суралчагид	230,904	211,942	222,567	220,633	214,982	189,357	198,491	199,751	206,758	237,520	215,048	199,862		
Эрэгтэй	112,230	103,082	108,191	107,302	104,474	91,653	96,598	97,311	100,829	115,378	104,367	96,954		
Эмэгтэй	118,674	108,860	114,376	113,331	110,508	97,704	101,893	102,440	105,929	122,142	110,681	102,908		
Хамран сургалтын бохир жин	93,4%	89,0%	96,9%	99,3%	99,5%	89,9%	97,2%	100,7%	87,2%	102,6%	96,7%	93,4%		
Эрэгтэй	90,1%	86,0%	93,5%	95,7%	95,8%	86,2%	93,6%	97,0%	84,4%	98,9%	93,2%	89,9%		
Эмэгтэй	96,7%	92,1%	100,4%	102,9%	103,3%	93,8%	100,8%	104,5%	90,0%	106,3%	100,3%	96,9%		
Суралчагид (хичээлийн жилээр)														
Төрийн	231,621	224,583	215,483	221,922	218,749	206,440	192,402	198,911	202,087	217,012	230,029	209,986		
Хувийн	225,398	216,202	204,314	205,945	196,874	185,796	173,162	179,020	181,878	195,311	207,026	188,987		
Хувийн	6,223	8,381	11,169	15,977	21,875	20,644	19,240	19,891	20,209	21,701	23,003	20,999		
Ерөнхий боловсролын ахдаанги														
Хотын суралчагид	57,878	62,070	60,542	68,104	74,126	70,552	73,045	77,061	72,562	52,796	65,238	87,663		
Эрэгтэй	25,315	27,095	26,475	29,769	32,408	30,840	31,920	33,675	31,710	23,085	28,459	38,294		
Эмэгтэй	32,563	34,975	34,067	38,335	41,718	39,712	41,125	43,386	40,852	29,711	36,779	49,369		
Хөдөөгийн суралчагид	20,875	22,043	21,540	24,037	26,004	24,572	25,247	26,452	24,731	17,869	21,899	29,220		
Эрэгтэй	9,076	9,520	9,375	10,457	11,328	10,708	11,001	11,534	10,791	7,807	9,545	12,764		
Эмэгтэй	11,799	12,523	12,165	13,580	14,676	13,864	14,246	14,918	13,940	10,062	12,354	16,456		
Нийт суралчагид	78,753	84,113	82,082	92,141	100,130	95,124	98,292	103,513	97,293	70,665	87,137	116,883		
Эрэгтэй	34,391	36,615	35,850	40,226	43,736	41,548	42,921	45,209	42,501	30,892	38,004	51,058		
Эмэгтэй	44,362	47,498	46,232	51,915	56,394	53,576	55,371	58,304	54,792	39,773	49,133	65,825		
Ерөнхий боловсролын ахдаанги нийт суралчагид (санхүүгийн жилээр)	74,946	80,540	83,436	85,435	94,804	98,461	96,180	100,032	101,440	88,417	76,156	97,052		
Төрийн	71,059	76,106	78,560	80,135	88,561	91,579	89,044	92,153	92,959	80,570	68,982	87,347		
Хувийн	3,887	4,434	4,876	5,300	6,243	6,882	7,136	7,879	8,481	7,847	7,174	9,705		

	Сурье он									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол										
Хотын суралчагид										
Эрэгтэй	20,505	20,151	18,843	19,162	19,625	20,834	22,445	24,275	26,770	28,994
Эмэгтэй	10,234	10,988	12,282	13,346	13,655	14,158	15,235	16,237	16,741	15,311
Хөдөөгийн суралчагчид										
Эрэгтэй	10,271	9,163	6,561	5,816	5,970	6,676	7,210	8,038	10,029	13,683
Эмэгтэй	1,519	1,452	1,330	1,365	1,374	1,399	1,451	1,511	1,603	1,662
МСТБ-ын суралчагид (хүчинэлийн жилээр)										
Төрийн	883	915	978	1,029	1,017	1,015	1,043	1,065	1,053	925
Хувийн	636	537	352	336	357	384	408	446	550	737
Нийт суралчагид										
Эрэгтэй	22,024	21,603	20,173	20,527	20,999	22,233	23,896	25,786	28,373	30,656
Эмэгтэй	11,117	11,903	13,260	14,375	14,672	15,173	16,278	17,302	17,794	16,236
МСТБ-ын ахлах анги + МСТБ										
Хотын суралчагид	10,907	9,700	6,913	6,152	6,327	7,060	7,618	8,484	10,579	14,420
Хөдөөгийн суралчагчид	21,724	21,884	21,126	20,291	20,684	21,410	22,787	24,526	26,648	29,134
Төрийн	21,507	21,604	20,780	19,866	20,130	20,677	21,789	23,152	24,738	26,463
Хувийн	217	280	346	425	554	733	998	1,374	1,910	2,671
Хувийн										3,774
ЕБ-ын ахлах анги + МСТБ										
Хотын суралчагид	78,383	82,221	79,385	87,266	93,751	91,386	95,490	101,336	99,332	81,790
Хөдөөгийн суралчагчид	35,549	38,083	38,757	43,115	46,063	44,998	47,155	49,912	48,451	38,396
Төрийн	42,834	44,138	40,628	44,151	47,688	46,388	48,335	51,424	50,881	43,394
Хувийн	22,394	23,495	22,870	25,402	27,378	25,971	26,698	27,963	26,334	19,531
Хамран сургалтын бохиржин	9,959	10,435	10,353	11,486	12,345	11,723	12,044	12,599	11,844	8,732
Төрийн	12,435	13,060	12,517	13,916	15,033	14,248	14,654	15,364	14,490	10,799
Хувийн	100,777	105,716	102,255	112,668	121,129	117,357	122,188	129,299	125,666	101,321
Хувийн	45,508	48,518	49,110	54,601	58,408	56,721	59,199	62,511	60,295	47,128
Хамран сургалтын бохиржин	55,269	57,198	53,145	58,067	62,721	60,636	62,989	66,788	65,371	54,193
Хувийн	79,6%	81.4%	77.5%	87.0%	98.5%	101.3%	108.5%	114.6%	114.7%	96.7%
Хувийн	71.5%	74.1%	73.9%	83.3%	92.7%	95.6%	102.9%	108.5%	106.8%	86.6%
Хувийн	87.7%	88.6%	81.1%	90.8%	104.4%	107.2%	114.0%	120.9%	122.8%	107.0%
Хувийн	96,670	102,424	104,562	105,726	115,488	119,871	118,967	124,558	128,988	117,551
Хувийн	92,566	97,710	99,340	100,001	108,691	112,256	110,833	115,305	117,697	107,033
Хувийн	4,104	4,714	5,222	5,725	6,797	7,615	8,134	9,253	10,391	10,518
Хувийн										14,949

ТОВЧ НЭТГЭЭЛ

Хамран сургалт

	Сурвь он											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Дээд боловсрол												
Нийт суралмагчид (хицээлийн жилүүр)	123,824	121,399	129,924	128,955	131,339	141,154	149,154	155,735	158,536	163,406	163,611	149,119
Нийгэм хүмүүнлэг	22,903	21,234	21,489	20,169	19,425	19,741	19,726	19,476	18,749	18,274	17,302	14,912
Хууль	7,195	6,819	7,054	6,768	6,663	6,922	7,070	7,135	7,021	6,995	6,770	5,965
Байгалийн шинжлэл	3,583	3,618	3,987	4,076	4,275	4,732	5,150	5,537	5,805	6,163	6,355	5,965
Багш	12,126	11,911	12,772	12,701	12,960	13,955	14,774	15,455	15,763	16,279	16,330	14,912
Инженер, технологи	16,468	17,099	19,380	20,372	21,974	25,010	27,989	30,949	33,367	36,423	38,622	37,280
Анагаах ухаан	9,585	9,312	9,875	9,712	9,802	10,438	10,929	11,308	11,406	11,650	11,558	10,438
Хөдөө аж ахуй	3,854	4,011	4,556	4,800	5,190	5,921	6,641	7,360	7,953	8,701	9,248	8,947
Бусад	48,110	46,599	49,270	48,313	48,613	51,616	53,883	55,583	55,900	56,922	56,307	50,700
Хамран сургалтын бохир жин												
Нийт суралмагчид (санхүүтийн жилүүр)	113,453	123,016	124,241	129,601	129,750	134,611	143,821	151,348	156,669	160,159	163,474	158,780
Төрийн	77,436	84,802	86,476	91,053	91,987	96,275	103,742	110,077	114,865	118,342	121,708	119,085
Хувийн	36,017	38,214	37,765	38,548	37,763	38,336	40,079	41,271	41,804	41,817	41,766	39,695

	Сүүрь он										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Бага наасны хүхдийн боловсрол											
Багш нэмж авах хэрэгцээ (1a+1b+1b)	0	225	221	489	254	135	53	163	161	159	159
Нийт шаардлагатай багш (1a+1b+1b)	4,237	4,418	4,593	5,032	5,234	5,316	5,425	5,531	5,634	5,736	5,837
Үндсэн багш (1a+1b+1b)	4,237	4,418	4,593	5,032	5,234	4,852	5,316	5,425	5,531	5,634	5,736
Багш (1a)	3,846	4,017	4,182	4,610	4,798	4,405	4,854	4,950	5,043	5,132	5,219
Арга зүйч багш (1b)	115	117	119	121	123	125	128	131	134	137	140
Хөгжмийн багш (1b)	276	284	292	302	313	323	334	344	355	365	377
Туслах багш нэмж авах хэрэгцээ	0	126	122	225	0	0	30	118	118	119	121
Нийт шаардлагатай туслах багш	2,856	2,952	3,044	3,237	3,182	3,036	3,036	3,123	3,209	3,294	3,379
Туслах багш	2,856	2,952	3,044	3,237	3,182	2,726	3,036	3,123	3,209	3,294	3,379
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгцээ	0	97	99	102	57	56	105	102	103	104	105
Нийт багш бус ажиллагчдын тоо	4,668	4,672	4,677	4,686	4,650	4,613	4,625	4,635	4,645	4,656	4,667
Нийт Үндсэн багш 1a+1b+1b (санхүүгийн жилээр)	3,768	4,297	4,476	4,739	5,099	5,261	5,316	5,352	5,460	5,565	5,668
Төрийн	3,583	4,072	4,226	4,457	4,775	4,915	4,954	4,939	5,010	5,077	5,136
Хувийн	185	225	250	282	324	346	362	413	450	488	532
Туслах багш (санхүүгийн жилээр)	2,783	2,888	2,983	3,108	3,219	3,133	3,036	3,065	3,152	3,237	3,322
Төрийн	2,647	2,737	2,817	2,924	3,016	2,929	2,834	2,832	2,896	2,956	3,012
Хувийн	136	151	166	184	203	204	202	233	256	281	310
Багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)	4,535	4,669	4,674	4,680	4,673	4,638	4,617	4,629	4,639	4,649	4,659
Төрийн	4,313	4,425	4,414	4,402	4,378	4,325	4,285	4,274	4,259	4,242	4,223
Хувийн	222	244	260	278	295	313	332	355	380	407	436

ТОВЧ НЭГТГЭЛ

Багш ба багш бус ажиллагчид

	Бага боловсрол	Багш ба багш бус ажиллагчид	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Хогот			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Багш нэмж авах хэрэгээ	0	415	111	95	142	129	25	96	80	41	40	67	67		
Нийт шаардлагатай батш	4,115	4,485	4,550	4,599	4,694	4,775	4,752	4,800	4,832	4,825	4,817	4,836			
Багш бус ажиллагчд нэмж авах хэрэгээ	0	17	17	17	17	0	0	0	0	0	0	0	0		
Нийт шаардлагатай батш бус ажиллагчд	1,738	1,738	1,738	1,738	1,738	1,721	1,704	1,687	1,670	1,653	1,636				
Сургалтын төлөвлөгөө ёссоор шаардлагах батшийн тоо	5,509	5,944	5,971	5,974	6,173	6,590	6,035	5,664	5,315	4,922	4,865	4,836			
Багшийн ашиглалтын хувь	133.9%	132.5%	131.2%	129.9%	131.5%	138.0%	127.0%	118.0%	110.0%	102.0%	101.0%	100.0%			
Хөдөөд			0	55	56	46	59	55	25	56	75	61	64	50	
Багш нэмж авах хэрэгээ	3,218	3,209	3,201	3,183	3,178	3,170	3,132	3,125	3,137	3,135	3,136	3,124			
Нийт шаардлагатай батш	0	25	0	0	24	24	0	0	0	0	0	0	0		
Багш бус ажиллагчд нэмж авах хэрэгээ	0	2,478	2,478	2,453	2,428	2,428	2,428	2,404	2,380	2,356	2,332	2,309	2,286		
Нийт шаардлагатай батш бус ажиллагчд	4,370	4,493	4,481	4,425	4,513	4,691	4,228	3,906	3,608	3,292	3,199	3,124			
Сургалтын төлөвлөгөө ёссоор шаардлагах батшийн тоо	135.8%	140.0%	140.0%	139.0%	142.0%	148.0%	135.0%	125.0%	115.0%	105.0%	102.0%	100.0%			
Нийт дун			0	470	167	141	201	184	49	152	155	102	104	118	
Багш нэмж авах хэрэгээ	7,333	7,694	7,751	7,782	7,872	7,945	7,884	7,925	7,969	7,960	7,953	7,960			
Нийт шаардлагатай батш	0	42	17	17	42	42	0	0	0	0	0	0	0		
Багш бус ажиллагчд нэмж авах хэрэгээ	4,216	4,216	4,191	4,166	4,166	4,166	4,125	4,084	4,043	4,002	3,962	3,922			
Нийт шаардлагатай батш бус ажиллагчд	9,879	10,437	10,452	10,399	10,686	11,281	10,263	9,570	8,923	8,214	8,064	7,960			
Сургалтын төлөвлөгөө ёссоор шаардлагах батшийн тоо	134.7%	135.7%	134.8%	133.6%	135.7%	142.0%	130.2%	120.8%	112.0%	103.2%	101.4%	100.0%			
Багшийн ашиглалтын хувь	7,226	10,065	10,442	10,434	10,495	10,884	10,942	10,032	9,354	8,687	8,164	8,029			
Нийт батш (санхүүгийн жилээр)	6,868	9,471	9,707	9,559	9,445	9,796	9,848	9,029	8,419	7,818	7,348	7,226			
Төрийн	358	594	735	875	1,050	1,088	1,094	1,003	935	869	816	803			
Хувийн	5.0%	5.9%	7.0%	8.4%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%			
Хувийн хөвшлийн эзлэх хувь	3,143	4,216	4,208	4,183	4,166	4,166	4,152	4,111	4,070	4,029	3,989	3,949			
Багш бус ажиллагчд (санхүүгийн жилээр)	2,987	3,967	3,912	3,832	3,749	3,749	3,737	3,700	3,663	3,626	3,590	3,554			
Төрийн	156	249	296	351	417	417	415	411	407	403	399	395			
Хувийн	5.0%	5.9%	7.0%	8.4%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%			
Хувийн хөвшлийн эзлэх хувь															

ТОВЧ НЭГТГЭЛ Ерөнхий боловсролын дунд, ахлах анги	Багш ба багш бус ажиллагчид												
	2004 2005	2005 2006	2006 2007	2007 2008	2008 2009	2009 2010	2010 2011	2011 2012	2012 2013	2013 2014	2014 2015	2015 2016	
Хогот													
Багш нэмж авах хэрэгтээ	0	0	591	661	502	0	780	653	414	439	310	1,192	
Нийт шаардлагатай багш	9,165	9,218	9,418	9,661	9,769	9,821	9,969	10,069	10,148	10,154	10,298	10,559	
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	3,860	3,821	3,783	3,745	3,708	3,671	3,634	3,598	3,562	3,526	3,491	3,456	
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардгах багшийн тоо	11,331	10,969	11,349	11,787	12,016	10,980	11,514	11,882	11,975	12,083	12,049	12,882	
Багшин ашиглалтын хувь	123.6%	119.0%	120.5%	122.0%	123.0%	111.8%	115.5%	118.0%	118.0%	119.0%	117.0%	122.0%	
Хөдөөд													
Багш нэмж авах хэрэгтээ	0	0	415	362	267	0	520	381	341	554	69	465	
Нийт шаардлагатай багш	4,943	5,059	5,314	5,501	5,584	5,668	5,875	6,024	6,117	6,172	6,211	6,331	
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ	0	37	37	37	36	35	36	35	35	35	34	34	
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	3,806	3,768	3,730	3,693	3,656	3,619	3,583	3,547	3,512	3,477	3,442	3,408	
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардгах багшийн тоо	6,309	6,020	6,270	6,436	6,478	5,838	6,169	6,325	6,423	6,728	6,522	6,711	
Багшин ашиглалтын хувь	127.6%	119.0%	118.0%	117.0%	116.0%	103.0%	105.0%	105.0%	105.0%	105.0%	105.0%	106.0%	
Нийт дун													
Багш нэмж авах хэрэгтээ	0	0	1,006	1,023	769	0	1,300	1,034	755	993	380	1,657	
Нийт шаардлагатай багш	14,108	14,277	14,732	15,162	15,353	15,489	15,844	16,093	16,265	16,326	16,509	16,890	
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ	0	37	37	37	36	35	36	35	35	35	34	34	
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	7,666	7,589	7,513	7,438	7,364	7,290	7,217	7,145	7,074	7,003	6,933	6,864	
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардгах багшийн тоо	17,640	16,989	17,619	18,223	18,494	16,818	17,683	18,207	18,398	18,811	18,571	19,593	
Багшин ашиглалтын хувь	125.0%	119.0%	119.6%	120.2%	120.5%	108.6%	111.6%	113.1%	113.1%	113.1%	112.5%	116.0%	
Ажиллах нийт багш (санхүүгийн жилээр)	13,783	17,423	17,199	17,820	18,313	17,935	17,106	17,858	18,271	18,536	18,731	18,912	
Төрийн	12,777	15,900	15,399	15,587	15,566	15,245	14,540	15,179	15,530	15,756	15,921	16,075	
Хувийн	1,006	1,523	1,800	2,233	2,747	2,690	2,566	2,679	2,741	2,780	2,810	2,837	
Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	7.3%	8.7%	10.5%	12.5%	15.0%								
Ажиллах нийт багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)	5,996	7,640	7,564	7,488	7,413	7,339	7,266	7,193	7,121	7,050	6,980	6,910	
Төрийн	5,558	7,037	6,918	6,796	6,672	6,605	6,539	6,474	6,409	6,345	6,282	6,219	
Хувийн	438	603	646	692	741	734	727	719	712	705	698	691	
Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	7.3%	7.9%	8.5%	9.2%	10.0%								

	ТОВЧ НЭГТГЭЛ		Багш ба багш бус ажиллагчид																							
	Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол		2004 2005		2005 2006		2006 2007		2007 2008		2008 2009		2009 2010		2010 2011		2011 2012		2012 2013		2013 2014		2014 2015		2015 2016	
Хогод																										
Багш нэмж авах хэрэгтээ	0	15	0	52	61	107	137	156	206	198	352	23														
Нийт шаардлагатай багш	1,074	1,078	1,031	1,072	1,122	1,217	1,341	1,482	1,671	1,850	2,180	2,181														
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ	0	0	0	0	0	0	4	60	81	77	141	1														
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	828	746	644	607	577	571	575	635	716	793	934	935														
Сургалтын төлөвлөгөө ёссоор шаардлагах багшийн тоо	1,368	1,343	1,256	1,278	1,309	1,388	1,497	1,618	1,785	1,933	2,228	2,181														
Багшин ашиглалтын хувь	127.4%	124.6%	121.8%	119.2%	116.7%	114.1%	111.6%	109.2%	106.8%	104.5%	102.2%	100.0%														
Хөдөөл																										
Багш нэмж авах хэрэгтээ	0	0	0	6	3	5	7	7	9	8	14	0														
Нийт шаардлагатай багш	86	83	77	81	82	85	90	95	102	108	120	112														
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ	0	0	0	1	0	0	1	1	2	2	5	0														
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	67	62	56	57	56	56	57	58	60	62	67	60														
Сургалтын төлөвлөгөө ёссоор шаардлагах багшийн тоо	101	96	88	91	93	97	101	107	111	122	112	112														
Багшин ашиглалтын хувь	117.4%	115.7%	114.3%	112.3%	111.0%	109.4%	107.8%	106.3%	104.9%	102.8%	101.7%	100.0%														
Нийт дун																										
Багш нэмж авах хэрэгтээ	0	15	0	57	64	112	144	163	215	206	366	23														
Нийт шаардлагатай багш	1,160	1,161	1,108	1,153	1,204	1,302	1,431	1,577	1,773	1,958	2,300	2,293														
Багш бус ажиллагчид нэмж авах хэрэгтээ	0	0	0	1	0	0	5	61	83	79	146	1														
Нийт шаардлагатай багш бус ажиллагчид	895	808	700	664	633	627	632	693	776	855	1,001	995														
Сургалтын төлөвлөгөө ёссоор шаардлагах багшийн тоо	1,469	1,439	1,344	1,369	1,400	1,481	1,594	1,719	1,892	2,044	2,350	2,293														
Багшин ашиглалтын хувь	126.6%	123.9%	121.3%	118.7%	116.3%	113.7%	111.4%	109.0%	106.7%	104.4%	102.2%	100.0%														
Нийт ажиллах багш (санхүүгийн жилээр)	1,119	1,459	1,407	1,352	1,379	1,427	1,519	1,636	1,777	1,943	2,146	2,331														
Төрийн	1,108	1,430	1,253	1,249	1,172	1,213	1,291	1,391	1,510	1,652	1,824	1,981														
Хувийн	11	29	54	103	207	214	228	245	267	291	322	350														
Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	1.0%	2.0%	3.9%	7.6%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%														
Нийт ажиллах багш бус ажиллагчид (санхүүгийн жилээр)	863	866	772	688	654	631	629	652	721	802	904	999														
Төрийн	854	849	742	636	556	536	535	554	613	682	768	849														
Хувийн	9	17	30	52	98	95	94	98	108	120	136	150														
Хувийн хэвшлийн эзлэх хувь	1.0%	2.0%	3.9%	7.6%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%														

	Сурх бичгийн хангарт											
	Сурх бичиг		Сурх бичиг		Сурх бичиг		Сурх бичиг		Сурх бичиг			
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
										2015		
										2016		
Зорилт 1. Сурагч бүртгэхэд бүрдүүн нэг сурх бичиг												
B1.1. Бага боловсрол												
Сурх бичиг	1,761,609	2,078,367	2,008,996	1,985,813	2,042,706	2,267,879	2,079,654	1,944,776	1,807,719	1,638,046	1,609,134	1,590,258
Үнээс: Эмзэг бүлгийн суралшагдаад олонх сурх бичиг	211,393	245,304	233,219	226,738	229,400	250,501	225,935	207,808	189,988	169,326	163,603	159,026
B1.2. Ерөнхий боловсролын дунд залги												
Сурх бичиг	3,239,081	2,958,692	3,114,232	3,081,670	3,019,940	2,711,722	2,752,022	2,756,824	2,874,556	3,333,181	3,037,999	2,828,275
Үнээс: Эмзэг бүлгийн суралшагдаад олонх сурх бичиг	388,690	350,387	361,523	351,862	339,146	299,526	298,981	294,579	302,110	344,553	308,877	282,828
B1.2. ЕБ-ын ахлах аяги +МСТБ												
ЕБ-ын ахлах ангийн сурх бичиг	1,023,789	1,093,471	1,067,060	1,197,833	1,301,690	1,236,612	1,277,796	1,345,669	1,264,809	918,645	1,132,781	1,519,479
Үнээс: Эмзэг бүлгийн суралшагдаад олонх сурх бичиг	122,855	109,347	106,706	119,783	130,169	123,661	127,780	134,567	126,481	91,865	113,278	151,948
МСТБ-ын сурх бичиг	273,945	267,555	248,430	256,185	269,820	282,540	309,150	334,065	369,045	400,575	463,275	448,005
Үнээс: Эмзэг бүлгийн суралшагдаад олонх сурх бичиг	0	58,783	55,977	58,623	62,207	66,984	74,271	82,011	92,457	102,385	120,730	119,911
Нийт сурх бичиг	1,297,734	1,361,026	1,315,490	1,454,018	1,571,510	1,519,152	1,586,946	1,679,734	1,633,854	1,319,220	1,596,056	1,967,484
Үнээс: Эмзэг бүлгийн суралшагдаад олонх сурх бичиг	122,855	168,131	162,683	178,406	192,376	190,645	202,051	216,578	218,938	194,250	234,008	271,859

Сургууль завсардаалт (Ерөнхий боловсрол 1-12)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	6,535	6,273	5,104	4,901	5,062	4,811	4,134	3,814	3,619	3,348	3,610	3,420
Эмэгтэй	4,296	4,135	3,349	3,198	3,351	3,181	2,687	2,479	2,403	2,243	2,342	2,236
I ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	2,261	2,277	1,937	1,746	1,741	1,738	1,299	1,312	1,326	1,341	1,359	
Эмэгтэй	1,607	1,619	1,378	1,241	1,237	1,236	923	924	932	942	954	966
II ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	799	754	307	734	623	582	544	385	360	336	315	295
Эмэгтэй	550	520	211	506	429	401	375	266	248	232	217	203
III ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	977	929	740	360	847	728	684	642	458	428	401	376
Эмэгтэй	689	655	522	254	597	513	483	453	323	302	282	265
IV ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	219	180	109	94	49	106	83	71	59	36	27	19
Эмэгтэй	146	119	73	63	33	70	55	47	39	24	18	12
V ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	0	0	176	143	97	45	96	74	61	50	29	20
Эмэгтэй	0	0	107	88	60	28	58	46	38	30	17	12
VI ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	38	20
Эмэгтэй	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	13
VII ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	551	495	418	421	371	296	144	312	252	222	193	167
Эмэгтэй	388	349	295	297	262	209	101	219	178	157	136	117
VIII ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	473	473	437	411	460	456	394	209	493	441	436	430
Эмэгтэй	351	351	323	304	340	337	292	155	365	327	323	319
IX ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	747	647	551	444	354	360	321	247	116	231	173	137
Эмэгтэй	336	290	247	199	159	162	144	111	52	104	77	61
X ангиас сургууль завсарлагчид												
Эрэгтэй	508	518	429	548	520	500	569	575	508	278	657	597
Эмэгтэй	228	232	193	246	234	225	256	258	228	125	295	268

САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

БОЛОВСРОЛЫН НИЙТ ЗАРДАЛ

Нэгж	Төвий- сон жил	Жилийн бесэйт	Сурьон 2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<u>Боловсролын нийт заралт Жилийн сэргт (өмнөх онтой харцуулсандаа)</u>			<u>136,609,238</u>	<u>159,932,851</u>	<u>210,330,686</u>	<u>232,014,312</u>	<u>242,830,258</u>	<u>267,033,929</u>	<u>297,728,974</u>	<u>332,788,458</u>	<u>371,807,805</u>	<u>417,606,348</u>	<u>470,130,744</u>	<u>530,871,138</u>	
<u>Албан боловсролын нийт заралт (төгрөгөөр)</u>			<u>114,940,571</u>	<u>131,495,060</u>	<u>158,237,562</u>	<u>175,188,113</u>	<u>193,937,691</u>	<u>213,729,180</u>	<u>236,878,082</u>	<u>264,139,817</u>	<u>295,141,501</u>	<u>329,698,181</u>	<u>369,342,536</u>	<u>415,766,184</u>	
Үүнээс: Бага насты хүүхдийн боловсрол Үүнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах) Үүнээс: Мэргэжлийн боловсрол сургалт Үүнээс: Дээд боловсрол			22,917,455	27,929,525	33,094,216	36,705,170	40,025,706	42,624,910	48,440,616	54,176,953	60,972,067	68,630,185	77,270,470	87,034,283	
65,978,706	78,834,903	91,896,096	102,190,289	113,783,335	126,572,037	138,665,338	154,070,268	171,055,117	189,508,038	210,453,598	235,883,829				
6,387,767	7,589,181	8,103,503	8,634,533	9,704,717	11,065,907	12,959,170	15,398,341	18,570,638	22,561,910	27,720,616	33,560,434				
19,656,643	17,141,452	25,143,746	27,658,121	30,423,933	33,466,326	36,812,959	40,494,254	44,543,680	48,998,048	53,897,853	59,287,638				
21,668,667	28,457,791	52,093,124	56,826,199	48,892,567	53,304,749	60,850,892	68,648,641	76,666,303	87,908,167	100,788,208	115,104,954				
<u>Бусад заралт (төгрөгөөр)</u>															
<u>Нийт заралт эзэх хувцар Албан боловсролын эзэх хувь</u>															
84.4%	82.2%	75.2%	75.5%	79.9%	80.0%	79.6%	79.4%	79.4%	79.0%	78.6%	78.3%				
16.8%	17.5%	15.7%	15.8%	16.5%	16.4%	16.3%	16.3%	16.4%	16.4%	16.4%	16.4%				
48.4%	49.3%	43.7%	44.0%	46.9%	47.4%	46.6%	46.3%	46.0%	45.4%	44.8%	44.4%				
4.0%	4.7%	3.9%	3.7%	4.0%	4.1%	4.4%	4.4%	4.6%	5.0%	5.4%	5.9%				
15.1%	10.7%	12.0%	11.9%	12.5%	12.4%	12.2%	12.0%	11.7%	11.5%	11.2%	11.2%				
15.6%	17.8%	24.8%	24.5%	20.1%	20.0%	20.4%	20.6%	21.1%	21.4%	21.4%	21.7%				
100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%				

САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

(2Ахувилбар)

	Нээж өртөг/ Хөгжлийн тооцоо	Төгрөл- сон жилийн есөлт	Жилийн есөлт	Сурьж он 2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Нэг хүнд тоодох ДНБ ('000 төг)	2A	7.0%	604.3	646.6	691.9	740.3	792.1	847.5	906.8	970.3	1038.2	1110.9	1188.7	1271.9		
САНХҮҮГИЙН ХҮРЭЭ ДНБ ('000000 төг)			1,514,500	1,634,040	1,763,122	1,901,723	2,051,410	2,213,501	2,392,164	2,589,792	2,809,669	3,048,087	3,310,110	3,598,738		
Улсын төсвийн ДНБ-д эзэх хувь	47.1%	11	0.0%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47%	
Төгрөгөөр ('000000)			713,838	769,633	830,431	895,711	966,214	1,042,559	1,126,709	1,219,792	1,323,354	1,435,649	1,559,062	1,695,006		
Улсын нийт төсөвт боловсролын эзлэх хувь	20.0%	4	0.2%	19.1%	19.0%	20.2%	19.8%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20%	
Төгрөгөөр ('000000)			136,609	146,494	167,882	177,127	193,243	208,512	225,342	243,958	264,671	287,130	311,812	339,001		
Боловсролын нийт зардал албан боловсролын эзлэх хувь	85.0%	6	0.2%	84.1%	83.2%	84.0%	84.6%	84.7%	84.9%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	85%	
Төгрөгөөр ('000000)			114,941	121,847	141,059	149,761	163,677	176,922	191,541	207,365	224,970	244,060	265,041	288,151		
Үнээс: БНХБ хувиар	17.8%	6	0.2%	16.8%	16.9%	16.2%	17.3%	17.5%	17.6%	17.8%	17.8%	17.8%	17.8%	17.8%	18%	
Төгрөгөөр ('000000)			22,917	24,813	27,271	30,643	33,753	36,768	40,111	43,425	47,111	51,109	55,503	60,342		
Үнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)	51.5%	6	0.5%	48.3%	49.8%	48.1%	49.9%	50.4%	51.0%	51.5%	51.5%	51.5%	51.5%	51.5%	51.5%	
Төгрөгөөр ('000000)			65,979	72,905	80,763	88,386	97,459	106,272	116,051	125,639	136,305	147,872	160,583	174,586		
Үнээс: Мэргэжлийн боловсрол сургалт (хувиар)	5.5%	6	0.1%	4.7%	4.8%	4.7%	5.1%	5.2%	5.4%	5.5%	5.5%	5.5%	5.5%	5.5%	5.5%	
Төгрөгөөр ('000000)			6,388	6,988	7,881	9,033	10,113	11,190	12,394	13,418	14,557	15,792	17,150	18,645		
Үнээс: Дээд боловсрол (хувиар)	10.2%	6	-0.7%	14.4%	11.7%	15.0%	12.3%	11.6%	10.9%	10.2%	10.2%	10.2%	10.2%	10.2%	10.2%	
Төгрөгөөр ('000000)			19,657	17,141	25,144	21,698	22,352	22,693	22,985	24,884	26,996	29,287	31,805	34,578		
Боловсролын нийт зардал салбар дундын болон бусад зардлын эзлэх хувь	15.0%	6	-0.2%	15.9%	16.8%	16.0%	15.5%	15.3%	15.2%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	
Төгрөгөөр ('000000)			21,669	24,647	26,823	27,366	29,566	31,590	33,801	36,594	39,701	43,069	46,772	50,850		
АМЛАГДСАН ХАНДИВ ТУСДАМК			20,183,082	31,750,378	32,871,896	20,250,505	4,185,810	3,311,035							0	
Төгрөгөөр ('000000 тог.)			20,183	31,750	32,872	20,251	4,186	3,311	0	0	0	0	0	0	0	
БОЛОВСРОЛЫН НИЙТ ШААРДАГДАХ ЗАРДАЛ			156,792	159,952,9	210,330,7	232,014,3	242,830,3	267,033,9	297,729,0	332,788,5	371,807,8	417,606,3	470,130,7	530,871,1		
Боловсролын нийт зардал улсын төсөвсээ гаргах хувь			87.1%	91.6%	79.8%	76.3%	79.6%	78.1%	75.7%	73.3%	71.2%	68.8%	66.3%	63.9%		

САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

(2Б Хувилбар)

Хавсралт. Хэрэгцээ, санхүүгийн тооцоо

	Нэгж өргөт/ Хэгтийн тооцоо	Төвлө- сон жил	Жилийн өсөлт	Суурь он				2011	2012	2013	2014	2015	2016
				2004	2005	2006	2007						
Албан боловсролд дугтадах санхүүжилт (хувиар)			0.0%	-7.3%	-10.9%	-14.5%	-15.6%	-17.2%	-19.1%	-21.5%	-23.8%	-26.0%	-28.2%
Албан боловсролд дугтадах санхүүжилт (төгрөгөөр) ('0000000)			0.0	-9,648.1	-17,178.6	-25,427.3	-30,261.0	-36,806.9	-45,337.5	-56,775.2	-70,171.3	-85,637.8	-104,302.0
Үнээс: БНХБ-д (төгрөгөөр)			0.0	-3,116.5	-5,823.2	-6,062.2	-6,272.6	-5,857.3	-8,329.8	-10,752.4	-13,860.7	-17,521.1	-21,767.9
Үнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)-д (төгрөгөөр)			0.0	-5,929.9	-11,133.1	-13,804.0	-16,324.5	-20,300.5	-22,614.3	-28,431.7	-34,749.6	-41,636.2	-49,870.2
Үнээс: МСТБ-д (төгрөгөөр)			0.0	-601.2	-222.5	398.9	408.3	124.2	-565.4	-1,980.6	-4,013.7	-6,769.8	-10,570.9
Үнээс: Дээд боловсролд (төгрөгөөр)			0.0	-0.5	0.3	-5,960.1	-8,072.2	-10,773.3	-13,828.1	-15,610.5	-17,547.3	-19,710.8	-22,093.0
Сайбар дундлын болон бусад зардайл дугтадах санхүүжилт (хувиар)			0.0%	-13.4%	-48.5%	-51.8%	-39.5%	-40.7%	-44.5%	-46.7%	-48.2%	-51.0%	-53.6%
Сайбар дундлын болон бусад зардайл дугтадах санхүүжилт (төгрөгөөр) ('000000)			0.0	-3,810.7	-25,269.7	-29,460.1	-19,326.4	-21,715.2	-27,049.6	-32,054.9	-36,965.7	-44,838.7	-54,016.4
Нийт дугтадах санхүүжилт(хувиар)			0.0%	-8.4%	-20.2%	-23.7%	-20.4%	-21.9%	-24.3%	-26.7%	-28.8%	-31.2%	-33.7%
Нийт дугтадах санхүүжилт (төгрөгөөр) ('000000)			0.0	-13,458.8	-42,448.3	-54,887.4	-49,587.4	-58,522.1	-72,387.2	-88,830.1	-107,137.0	-130,476.5	-158,318.4
Нийт дугтадах санхүүжилт (сая ам доллараар)			11.0	34.8	45.0	40.6	48.0	59.3	72.8	87.8	106.9	129.8	157.3

САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

(2Б Хувилбар)

	Нэгж өртөг/ Хэтгийн тооцоо	Төвлө- сон жил	Жилийн өсөнт	Суурин он	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Нэг хүнд ногдох ДНБ ('000 тогтн)																	
САНХҮҮГИЙН ХҮРЭЭ				604.3	635.7	711.4	771.9	837.5	908.7	985.9	1069.7	1160.6	1259.3	1366.3	1482.4		
ДНБ ('000000 тогтн)	2B	8.5%	47.1%	1,514,500	1,657,037	1,812,813	1,982,898	2,168,988	2,373,344	2,600,832	2,855,097	3,140,919	3,455,267	3,804,663	4,194,331		
Улсын тосивийн ДНБ-д эзэх хувь	47.1%	11	0.0%	713,838	780,465	833,835	933,945	1,021,594	1,117,845	1,224,992	1,344,751	1,479,373	1,627,431	1,791,996	1,975,530		
Улсын нийт тосвэтийн боловсролын эзэх хувь	20.0%	4	0.2%	136,609	146,494	167,882	184,688	204,319	223,569	244,998	268,950	295,875	325,486	358,399	395,106		
Боловсролын нийт зардалд албан боловсролын эзэх хувь	85.0%	6	0.2%	84.1%	83.2%	84.0%	84.6%	84.7%	84.9%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	
Төгрөгөөр ('000000)				114,941	121,847	141,059	156,153	173,058	189,698	208,249	228,608	251,493	276,663	304,639	335,840		
Үүнээс: БНХБ хувиар	17.8%	6	0.2%	22,917	24,813	27,271	31,951	35,688	39,423	43,610	47,873	52,666	57,937	63,795	70,329		
Үүнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)	51.5%	6	0.5%	48.3%	49.8%	48.1%	49.9%	50.4%	51.0%	51.5%	51.5%	51.5%	51.5%	51.5%	51.5%		
Төгрөгөөр ('000000)				65,979	72,905	80,763	92,159	103,045	113,946	126,174	138,509	152,375	167,625	184,576	203,480		
Үүнээс: Мэргэжлийн боловсрол сургалт (хувиар)	5.5%	6	0.1%	6,388	6,988	7,881	9,419	10,693	11,998	13,475	14,792	16,273	17,902	19,712	21,731		
Төгрөгөөр ('000000)				10.2%	14.4%	11.7%	15.0%	12.3%	11.6%	10.9%	10.2%	10.2%	10.2%	10.2%	10.2%		
Боловсролын нийт зардалд салбар дундлын болон бусад зардлын эзэх хувь	15.0%	6	-0.2%	19,657	17,141	25,144	22,624	23,633	24,332	24,990	27,433	30,179	33,200	36,557	40,301		
Төгрөгөөр ('000000)				21,669	24,647	26,823	28,534	31,261	33,871	36,750	40,343	44,381	48,823	53,760	59,266		
АМГАЛСАН ХАНДИВ ТУСЛAMЖ				20,183	31,750	32,872	20,251	4,186	3,311	0	0	0	0	0	0		
Төгрөгөөр ('000000 тогтн)				156,792	159,952.9	210,330.7	232,014.3	242,830.3	267,033.9	297,729.0	332,788.5	371,807.8	417,606.3	470,130.7	530,871.1		
Боловсролын нийт зардалд усны тохижсэний гарах хувь	87.1%			91.6%	79.8%	79.6%	84.1%	83.7%	82.3%	80.8%	79.6%	77.9%	76.2%	74.4%			

САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

(2B Хувилбар)

Нэгж өргөт/ Хэтийн тооцоо	Төлөл- сон жил	Жилийн өсөлт	Суурь он 2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Албан боловсролд дутагдах санхүүжилт (хувиар)		0.0%	-7.3%	-10.9%	-10.9%	-10.8%	-11.2%	-12.1%	-13.5%	-14.8%	-16.1%	-17.5%	-19.2%	
Албан боловсролд дутагдах санхүүжилт (төгрөгөөр) (‘000000)	0.0	-9,648.1	-17,178.6	-19,034.7	-20,879.7	-24,030.9	-28,629.5	-35,532.2	-43,648.1	-53,034.9	-64,703.1	-79,926.1		
Үүнээс: БНХБ-д (төгрөгөөр)	0.0	-3,116.5	-5,823.2	-4,754.2	-4,338.0	-3,202.3	-4,830.9	-6,303.8	-8,306.4	-10,693.6	-13,475.4	-16,705.4		
Үүнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахах)-д (төгрөгөөр)	0.0	-5,929.9	-11,133.1	-10,031.2	-10,738.6	-12,626.4	-12,491.2	-15,561.0	-18,679.7	-21,882.7	-25,878.0	-32,404.3		
Үүнээс: МСТБ-д (төгрөгөөр)	0.0	-601.2	-222.5	784.5	988.0	932.3	515.7	-606.1	-2,297.5	-4,660.2	-8,008.7	-11,829.6		
Үүнээс: Дээд боловсролд (төгрөгөөр)	0.0	-0.5	0.3	-5,033.9	-6,791.1	-9,134.6	-11,823.1	-13,061.3	-14,364.5	-15,798.5	-17,341.1	-18,986.8		
Салбар дундын болон бусад зардал дутагдах санхүүжилт (хувиар)	0.0%	-13.4%	-48.5%	-49.8%	-36.1%	-36.5%	-39.6%	-41.2%	-42.1%	-44.5%	-46.7%	-48.5%		
Салбар дундын болон бусад зардал дутагдах санхүүжилт (төгрөгөөр) ('000000)	0.0	-3,810.7	-25,269.7	-28,292.0	-17,631.8	-19,434.1	-24,101.1	-28,306.1	-32,285.1	-39,085.2	-47,028.3	-55,839.1		
Нийт дутагдах санхүүжилт(хувиар)	0.0%	-8.4%	-20.2%	-20.4%	-15.9%	-16.3%	-17.7%	-19.2%	-20.4%	-22.1%	-23.8%	-25.6%		
Нийт дутагдах санхүүжилт (төгрөгөөр) ('000000)	0.0	-13,458.8	-42,448.3	-47,326.7	-38,511.5	-43,465.0	-52,730.6	-63,838.4	-75,933.2	-92,120.2	-111,731.5	-135,765.2		
Нийт дутагдах санхүүжилт (сая ам долараар)		11.0	34.8	38.8	31.6	35.6	43.2	52.3	62.2	75.5	91.6	111.3		

САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

(2B Хувилбар)

	Нэгж өргөт/ Хэтийн тооцоо	Төвий- сон жил	Жилийн суурь он өсслэл	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Нэг хүнд ногдох ДНБ ('000 төг)	2C	10.4%	604.3	667.1	736.5	813.1	897.7	991.1	1094.2	1208	1333.6	1472.3	1625.4	1794.4	
САНХҮҮГИЙН ХҮРЭЭ ДНБ ('000000 тог)			1,514,500	1,685,846	1,876,774	2,088,735	2,324,897	2,588,556	2,886,530	3,224,228	3,609,107	4,039,697	4,526,165	5,077,109	
Усны төслийн ДНБ-д эзлэх хувь	47.1%	11	0.0%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47.1%	47%	
Төгрөгөөр ('000000)			713,838	794,034	883,960	983,794	1,095,026	1,219,210	1,359,556	1,518,611	1,699,889	1,902,697	2,131,824	2,391,319	
Усны нийт төсөвт боловсролын эзлэх хувь	20.0%	4	0.2%	19.1%	18.4%	19.0%	19.8%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	20%	
Төгрөгөөр ('000000)			136,609	146,494	167,882	194,545	219,005	243,842	271,911	303,722	339,978	380,539	426,365	478,264	
Боловсролын нийт зардал албан боловсролын эзлэх хувь	85.0%	6	0.2%	84.1%	83.2%	84.0%	84.6%	84.7%	84.9%	85.0%	85.0%	85.0%	85.0%	85%	
Төгрөгөөр ('000000)			114,941	121,847	141,059	164,488	185,497	206,900	231,124	258,164	288,981	323,459	362,410	406,524	
Үнээс: БНХБ хувиар	17.8%	6	0.2%	16.8%	16.9%	16.2%	17.3%	17.5%	17.6%	17.8%	17.8%	17.8%	17.8%	18%	
Төгрөгөөр ('000000)			22,917	24,813	27,271	33,656	38,253	42,997	48,400	54,063	60,516	67,736	75,893	85,131	
Үнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахах)	51.5%	6	0.5%	48.3%	49.8%	48.1%	49.9%	50.4%	51.0%	51.5%	51.5%	51.5%	51.5%	51.5%	
Төгрөгөөр ('000000)			65,979	72,905	80,763	97,078	110,452	124,278	140,034	156,417	175,089	195,978	219,578	246,306	
Үнээс: Мэргэжлийн боловсрол сургалт (хувиар)	5.5%	6	0.1%	4.7%	4.8%	4.7%	5.1%	5.2%	5.4%	5.5%	5.5%	5.5%	5.5%	5.5%	
Төгрөгөөр ('000000)			6,388	6,988	7,881	9,922	11,461	13,086	14,955	16,705	18,699	20,930	23,450	26,305	
Үнээс: Дээд боловсрол (хувиар)	10.2%	6	-0.7%	14.4%	11.7%	15.0%	12.5%	11.6%	10.9%	10.2%	10.2%	10.2%	10.2%	10.2%	
Төгрөгөөр ('000000)			19,657	17,141	25,144	23,832	25,332	26,538	27,735	30,980	34,678	38,815	43,489	48,783	
Боловсролын нийт зардал салбар дундын болон бусад зарцын эзлэх хувь	15.0%	6	-0.2%	15.9%	16.8%	16.0%	15.5%	15.3%	15.2%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	15.0%	
Төгрөгөөр ('000000)			21,669	24,647	26,823	30,057	33,508	36,942	40,787	45,558	50,997	57,081	63,955	71,740	
АМЛАГДСАН ХАНДИВ ТУСЛAMЖ			20,183	31,750	32,872	20,251	41,186	3,311	0	0	0	0	0	0	
Төгрөгөөр ('000000 тог) Боловсролын нийт шиардлагах зардал			156,792	159,932.9	210,330.7	232,014.3	242,830.3	267,033.9	297,729.0	332,788.5	371,807.8	417,606.3	470,130.7	530,871.1	
Боловсролын нийт зардал усны төсөвөс таргах хувь	87.1%		91.6%	79.8%	83.9%	90.2%	91.3%	91.3%	91.3%	91.4%	91.4%	90.7%	90.1%		

Нэгж тооцоо	Төвөл- сон жил хүртэг/ хэтгийн тооцоо	Жилийн еселт	Сурье он										
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Албан боловсролд дутагдах санхүүжилт (кувир)		0.0%	-7.3%	-10.9%	-6.1%	-4.4%	-3.2%	-2.4%	-2.3%	-2.1%	-1.9%	-1.9%	-2.2%
Албан боловсролд дутагдах санхүүжилт (төгрөөр) ('000000)	0.0	-9,648.1	-17,178.6	-10,700.0	-8,440.2	-6,829.3	-5,753.6	-5,975.9	-6,160.3	-6,239.7	-6,932.5	-9,242.0	
Үнээс: БНХБ-д (төгрөөр)	0.0	-3,116.5	-5,823.2	-3,048.8	-1,772.8	372.6	-40.4	-114.4	-456.0	-894.2	-1,377.5	-1,903.3	
Үнээс: Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)-д (төгрөөр)	0.0	-5,929.9	-11,133.1	-5,112.2	-3,331.7	-2,293.9	1,368.9	2,346.7	4,033.5	6,469.8	9,124.3	10,422.0	
Үнээс: МСТБ-д (төгрөөр)	0.0	-601.2	-222.5	1,287.3	1,756.6	2,020.3	1,995.9	1,306.4	128.1	-1,632.2	-4,270.6	-7,255.9	
Үнээс: Дээз боловсролд (төгрөөр)	0.0	-0.5	0.3	-3,826.3	-5,092.3	-6,928.2	-9,078.0	-9,514.6	-9,865.9	-10,183.0	-10,408.6	-10,504.7	
Салбар дундны болон бусад зардалд дутагдах санхүүжилт (кувир)	0.0%	-13.4%	-48.5%	-47.1%	-31.5%	-30.7%	-33.0%	-33.6%	-33.5%	-35.1%	-36.5%	-37.7%	
Салбар дундны болон бусад зардалд дутагдах санхүүжилт (төгрөөр) ('000000)	0.0	-3,810.7	-25,269.7	-26,768.9	-15,384.8	-16,362.7	-20,064.2	-23,090.3	-25,669.6	-30,827.3	-36,833.5	-43,365.4	
Нийт дутагдах санхүүжилт (кувир)	0.0%	-8.4%	-20.2%	-16.2%	-9.8%	-8.7%	-8.7%	-8.7%	-8.6%	-8.6%	-8.9%	-9.3%	-9.9%
Нийт дутагдах санхүүжилт (төгрөөр) ('000000)	0.0	-13,458.8	-42,448.3	-37,469.0	-23,825.0	-23,191.9	-25,817.8	-29,066.2	-31,829.9	-37,066.9	-43,766.0	-52,607.4	
Нийт дутагдах санхүүжилт (сая ам доллартар)	11.0	34.8	30.7	19.5	19.0	21.2	23.8	26.1	30.4	35.9	43.1		

1. САНХҮҮГИЙН ТООЦОО:

Бага наасны хүүхийн боловсрол

	Нийж өргөв/ Хүчин төоцөв	Төлөвлөж сонжийн жил	Сүүрь он 2004 2005	2006 2006	2007 2007	2008 2008	2009 2009	2010 2010	2011 2011	2012 2012	2013 2013	2014 2014	2015 2015	2016 2016
1.1. Ургал зэрэлдэл														
1.1.1. Улаан Батын шалин, хөгжсөн шалин	5,367,236 3,364,536	7,051,315 4,626,229	8,303,891 5,521,672	9,918,417 6,698,630	11,962,572 8,258,535	13,767,755 9,763,490	15,614,168 11,304,217	17,873,299 13,040,384	20,763,966 15,243,534	24,099,392 17,802,334	27,953,913 20,775,925	32,413,200 24,234,000		
Багийн сарын шалин, хөгжсөн шалин	350,0	11	14.6%	78,3	100.0%	114.6%	131.3%	150.4%	172.4%	197.5%	226.3%	259.3%	340.5%	350.0
Туслах багийн шалин, хөгжсөн шалин	200,0	11	11.1%	63,0	2,002,700	2,425,086	2,782,219	3,219,787	3,704,037	4,004,265	4,309,951	4,832,915	5,520,432	6,297,058
Туслах багийн шалин, хөгжсөн шалин	200,0	11	11.1%	100.0%	100.0%	111.1%	123.4%	137.0%	152.2%	169.1%	187.8%	208.6%	231.7%	266.6
1.1.2. Баги бүс эмчилгэтийн шалин, хөгжсөн шалин	2,643,564 2,643,564	3,210,257 3,210,257	3,603,449 3,603,449	4,045,660 4,045,660	4,529,529 4,529,529	5,040,827 5,040,827	5,626,583 5,626,583	6,325,368 6,325,368	7,047,826 7,047,826	7,798,7038 7,798,7038	8,974,963 8,974,963	10,087,200 10,087,200		
Баги бүс эмчилгэтийн шалин, хөгжсөн шалин	180,0	11	12.1%	51,1	51,1	57,3	64,2	72,0	80,8	90,6	101,6	113,9	127,7	143,2
1.1.3. Иймийн дэвтэл														
1.1.4. Ургал зэрэлдэл	5,110		8.0%	430,967 5,25,422,3	438,859 6,614,849	463,700 9,024,568	509,067 9,173,628	514,824 8,590,148	549,665 7,836,640	580,062 9,328,289	614,331 10,250,488	673,588 11,239,233	737,588 12,307,110	806,480 13,456,612
1.1.5. Хүчлийн хөдөлжин	116,0	2	38.2%	60,8	84,0	116,0	116,0	125,3	135,3	146,1	157,8	170,4	184,1	198,8
1.1.6. Бусад хувьсхийн зэрэлдэл														
Бусад хувьсхийн зэрэлдэл														
Нег хүхээ нэгдох бусад хувьсхийн зэрэлдэл														
1.1.7. Тогтолцоун зэрэлдэл														
Хамгаал, дууланы цамагийн, уг тээвэр, холбоо														
1.1.8. Нэг узантайн түүрээж														
1.1. Нийт урстайл зардлын зарын ангиал (хувьэр)														
1.1.1. Улаан Батын шалин, хөгжсөн шалин	23,4%		25,1%	27,0%	29,9%	32,3%	32,2%	33,0%	34,1%	35,1%	36,2%	37,2%		
1.1.2. Баги бүс ажилчлагчийн шалин, хөгжсөн шалин	11,5%		11,5%	10,9%	11,0%	11,3%	11,8%	11,6%	11,7%	11,7%	11,6%	11,6%	11,6%	
1.1.3. Нийтийн дэвтэл	0.4%		9.7%	9.5%	10.0%	10.9%	11.7%	11.6%	11.8%	12.1%	12.3%	12.6%	12.9%	
1.1.4. Ургал зэрэлдэл	1.9%		1.6%	1.4%	1.3%	1.1%	1.2%	1.1%	1.1%	1.1%	1.0%	1.0%	1.0%	
1.1.5. Хүчлийн хөдөлжин	22.8%		23.7%	27.3%	25.0%	21.5%	18.4%	19.3%	18.9%	18.4%	17.9%	17.4%	16.9%	
1.1.6. Бусад хувьсхийн зэрэлдэл	7.7%		7.7%	7.0%	7.2%	7.0%	6.3%	6.7%	6.6%	6.5%	6.4%	6.2%	6.1%	
1.1.7. Тогтолцоун зэрэлдэл	21.5%		19.0%	17.4%	16.9%	16.7%	17.0%	16.1%	15.6%	15.0%	14.3%	13.8%		
1.1.8. Нэг узантайн түүрээж	0.5%		0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.3%	0.3%		
1.2. Хөрөнгө оруулалтын зэрэлдэл														
1.2.1. Нийтийн дэвтэл	1.3%		1.1%	1.0%	1.0%	1.0%	1.0%	1.0%	0.9%	0.9%	0.9%	0.8%	0.8%	
1.2.2. Нийтийн дэвтэл	22,917,455,1		27,929,525	33,094,216	36,705,170	40,025,706	42,624,910	48,440,616	54,176,953	60,972,067	68,630,185	77,270,470	87,034,283	
Жилийн сарын зарын ангиал (хувьэр)			21.9%	18.5%	10.9%	9.0%	6.5%	13.6%	11.8%	12.5%	12.6%	12.6%	12.6%	

2. САНХҮҮГИЙН ТООЦОО:

Ерөнхий боловсрол (бага, дунд, ахлах)

	Нийж	Төгрөг-	Жилийн	Сурв. он	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	форог/Хүчин/тооцоо	сон. жил	өсвөлт		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
2.1. Уртасын зардал																
2.1.1. Баттүйн шин, хөс				24,675,659	28,330,313	32,005,518	36,597,363	41,557,125	47,500,661	52,815,054	59,851,357	67,598,339	75,965,337	85,603,882	97,864,200	
Багшийн цэчин, ногуудын хөс				24,675,659	28,330,313	32,005,518	36,597,363	41,557,125	47,500,661	52,815,054	59,851,357	67,598,339	75,965,337	85,603,882	97,864,200	
Багшийн цэчин, ногуудын хөсний харалцаа				1.90	1.73	1.84	1.97	2.10	2.24	2.39	2.55	2.72	2.90	3.09	3.30	
Багшийн цэчин, цэчин, хөс	350.0	11	14.2%	81.5	93.1	106.2	121.3	138.5	158.1	180.5	206.0	235.2	268.5	306.6	350.0	
100.0%				114.2%	130.3%	148.8%	169.9%	193.9%	221.4%	252.8%	288.6%	329.5%	376.1%	429.4%		
2.1.2. Бусад багийн бүсээжүүлийн шин, хөс				8,435,889	12,949,084	14,224,573	15,601,759	17,124,505	18,824,161	20,068,126	22,637,332	24,793,853	27,155,496	29,744,471	32,577,000	
Багшийн бүсээжүүлийн шин, хөс				8,435,889	12,949,084	14,224,573	15,601,759	17,124,505	18,824,161	20,068,126	22,637,332	24,793,853	27,155,496	29,744,471	32,577,000	
Багшийн бүсээжүүлийн шин, цэчин, хөс	250.0	11	10.6%	82.3	91.0	100.7	111.4	123.2	136.3	150.8	166.9	184.6	204.3	226.0	250.0	
10.0%				8,642,764	10,897,761	12,204,691	13,780,563	15,491,950	17,509,753	19,399,559	21,777,014	24,391,539	27,223,000	30,451,905	34,436,477	
2.1.3. Нийтийн залтгал				0.300	8.0%	41,28,391	4,06,4,869	4,36,1,186	4,129,047	3,753,189	3,957,752	4,210,4,806	4,485,383	4,798,863	5,144,496	
2.1.4. I-II ангиний хувьшидын орчны наяд				2.140	8.0%	1,162,891	1,288,917	1,324,925	1,426,552	1,524,369	1,650,070	1,756,550	1,833,843	1,935,304	2,030,902	
2.1.5. Уртасын засвар				5,347,350	5,959,610	6,723,779	7,358,332	8,061,437	8,740,591	9,255,982	9,797,226	10,396,114	10,988,117	11,672,728	12,620,758	
2.1.6. Бусад хувьших зардал				5,348,600	5,959,610	6,723,779	7,358,432	8,061,437	8,740,591	9,255,982	9,797,226	10,396,814	10,988,117	11,672,728	12,620,758	
Бусад хувьших зардал				9.9	10.7	11.5	12.5	13.5	14.5	15.7	17.0	18.3	19.8	21.4	23.1	
Нэг хувьшид нийтийн бусад хувьших зардал				3,521,367	4,081,226	4,730,185	5,482,200	6,353,905	7,364,188	8,535,026	9,892,144	11,464,973	13,287,588	15,400,683	17,849,308	
Дотоод багийн сургалтын хувьших зардал				3,521,367	4,081,226	4,730,185	5,482,200	6,353,905	7,364,188	8,535,026	9,892,144	11,464,973	13,287,588	15,400,683	17,849,308	
Дотоод багийн эрг хувьшид нийтийн хувьших зардал				92.7	100.1	108.1	116.8	126.1	136.2	147.1	158.9	171.6	185.3	200.2	216.2	
2.1.8. Тогтолцоогийн зардал				13,283,872	14,346,582	15,494,308	16,733,853	18,079,561	19,318,366	21,079,835	22,766,222	24,387,520	26,554,222	28,678,883	30,973,194	
Хамгаалт, дэлан				8.0%	10,850,398	11,718,430	12,655,904	13,668,376	14,761,847	15,943,794	17,218,218	18,595,675	20,083,329	21,689,596	23,425,195	
Үс, шамжигийн				2,058,882	2,223,592	2,401,480	2,591,598	2,801,086	3,025,173	3,207,187	3,528,561	3,810,846	4,115,714	4,444,971	4,800,569	
Тээвэр, хөтөбөө				374,592	404,560	436,625	471,879	509,629	530,399	594,431	641,986	693,344	748,812	808,717	873,414	
2.1. Нийтийн зардал				65,069,992	77,853,491	90,836,171	101,045,570	112,547,039	125,236,837	137,223,321	152,512,880	169,373,149	187,691,513	208,491,750	233,765,034	
19.6%				19.7%	16.7%	11.2%	11.4%	9.6%	11.3%	11.4%	11.4%	11.4%	10.8%	11.1%	12.1%	
8%				908,715	981,412	1,059,925	1,144,719	1,236,297	1,355,200	1,442,016	1,557,378	1,681,968	1,816,525	1,961,847	2,118,795	
2.2. Хөрөнгө орнуултын зардал																
Зардалын агуулалт, хувьш				37.4%	35.9%	34.8%	35.8%	36.5%	37.5%	38.5%	38.8%	39.5%	40.1%	40.7%	41.5%	
2.1.1. Багийн шин, хөс				12.8%	16.4%	15.5%	15.3%	15.1%	14.9%	14.9%	14.8%	14.5%	14.3%	14.1%	13.8%	
2.1.2. Бусад багийн сургалтын хувьш, зардал				13.1%	13.8%	13.3%	13.5%	13.6%	13.8%	14.0%	14.1%	14.3%	14.4%	14.5%	14.6%	
2.1.3. Нийтийн дагтал				0.0%	0.0%	4.5%	4.0%	3.8%	3.3%	2.7%	2.6%	2.5%	2.4%	2.3%	2.2%	
2.1.4. I-II ангиний хувьшдын орчны наяд				1.8%	1.6%	1.4%	1.4%	1.3%	1.3%	1.3%	1.2%	1.1%	1.1%	1.0%	1.0%	
2.1.5. Тогтолцоогийн зардал				8.1%	7.6%	7.3%	7.2%	7.1%	6.9%	6.7%	6.4%	6.1%	5.8%	5.5%	5.4%	
2.1.6. Бусад хувьших зардал				5.3%	5.2%	5.1%	5.4%	5.6%	5.8%	6.2%	6.4%	6.7%	7.0%	7.3%	7.6%	
2.1.7. Дотоод багийн сургалтын хувьш, зардал				20.1%	18.2%	16.9%	16.4%	15.9%	15.4%	14.8%	14.4%	14.0%	13.6%	13.1%	13.1%	
2.1.8. Тогтолцоогийн зардал				1.4%	1.2%	1.2%	1.1%	1.1%	1.0%	1.0%	1.0%	1.0%	0.9%	0.9%	0.9%	
2.2. Хөрөнгө орнуултын зардал				65,978,706	78,834,903	91,896,096	102,190,289	113,783,335	126,572,037	138,665,338	154,070,268	171,055,117	189,508,038	210,453,598	235,883,829	
19.5%				19.5%	16.6%	11.2%	11.3%	11.2%	9.6%	11.1%	11.0%	10.8%	11.1%	11.1%	12.1%	

3. САНХҮҮГИЙН ТООЦОО

Мэргэжлийн боловсрол сургалт

Хувилбар 2

Нэгж өргөт/ Хүчин гооюу	Төвлөр- сон цалин өсөйтт	Жилийн 2004	Сурвь-он 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
3.1. Ургал зэрэл														
3.1.1. Багийн цалин хөс			1,360,838	1,569,605	1,757,842	1,961,612	2,323,546	2,792,297	3,451,803	4,317,398	5,445,990	6,915,329	8,869,933	11,188,800
Багийн цалин, хөс			1,360,838	1,569,605	1,757,842	1,961,612	2,323,546	2,792,297	3,451,803	4,317,398	5,445,990	6,915,329	8,869,933	11,188,800
Багийн сарын цалин, хөс			400.0	11	16.1%	77.2	89.7	104.1	140.4	163.1	189.4	219.9	255.4	344.4
3.1.2. Багийн цалин хөс			100.0%	16.1%	134.9%	156.6%	181.9%	211.2%	245.3%	284.9%	330.8%	384.2%	446.2%	518.2%
Багийн цалин цалин хөс			732,759	788,642	781,994	775,174	819,620	879,606	975,290	1,124,488	1,383,142	1,711,315	2,145,597	2,637,360
Багийн бус ажлыгчны цалин хөс			732,759	788,642	781,994	775,174	819,620	879,606	975,290	1,124,488	1,383,142	1,711,315	2,145,597	2,637,360
Багийн бус ажлыгчны цалин хөс			220.0	11	11.2%	68.2	75.9	84.4	93.9	104.4	116.2	129.2	143.7	159.9
3.1.3. Ниймин дагтал			585,541	622,577	670,517	722,512	829,796	969,382	1,168,753	1,436,658	1,802,891	2,277,434	2,908,100	3,650,106
3.1.4. Бусад хувьсах зэрэл			1,784,559	1,722,824	1,829,466	1,932,872	2,167,339	2,467,753	2,889,115	3,420,559	4,088,158	4,916,498	5,974,877	7,138,796
Бусад хувьсах зэрэл			1,784,559	1,722,824	1,829,466	1,932,872	2,167,339	2,467,753	2,889,115	3,420,559	4,088,158	4,916,498	5,974,877	7,138,796
Нэг сургачаа ногдох бусад хувьсах зэрэл			10.0%	71.6	78.7	86.6	95.3	104.8	115.3	126.8	139.5	153.4	168.8	185.6
3.1.5. Догуур байрны суралцагчны хувьсах зэрэл			398,606	428,676	470,292	513,390	594,699	699,389	845,951	1,034,864	1,277,637	1,587,381	1,992,976	2,460,062
Догуур байрны суралцагчны хувьсах зэрэл			398,606	428,676	470,292	513,390	594,699	699,389	845,951	1,034,864	1,277,637	1,587,381	1,992,976	2,460,062
3.1.6. Тогтолц зэрэл			120.7	130.4	140.8	152.1	164.2	177.4	191.6	206.9	223.4	241.3	260.6	281.5
Хаягаат, албан			1,525,465	1,456,856	1,513,393	1,562,574	1,710,006	1,896,990	2,158,930	2,477,499	2,858,995	3,303,023	3,830,129	4,326,384
Пачагчийн, ус			1,042,559	995,069	1,034,308	1,067,920	1,168,680	1,296,472	1,475,492	1,693,214	1,953,942	2,257,407	2,617,650	2,956,809
Тээвэр, хоббоо			82,335	78,631	81,683	84,337	92,295	102,387	116,525	133,719	154,310	178,275	206,725	233,510
Нэг сургачаа ногдох тогтолц зэрэл			8.0%	62.4	67.4	72.8	78.7	84.9	91.7	99.1	107.0	115.6	124.8	145.6
3.1. Нийт ургал зэрэл			6,387,767	6,589,181	7,023,503	7,468,133	8,445,005	9,705,418	11,489,842	13,811,467	16,856,813	20,710,980	25,721,612	31,401,509
3.2. Хөрөнгө оруулалтын зэрэл			8%	3.2%	6.6%	6.3%	13.1%	14.9%	18.4%	20.2%	22.1%	22.9%	24.2%	22.1%
Заралдсан аялал, хувир			1,000,000	1,080,000	1,106,400	1,259,712	1,360,489	1,469,328	1,586,874	1,713,824	1,850,930	1,999,005	2,158,925	
3.1.1. Багийн цалин хөс			21.3%	20.7%	21.7%	22.7%	23.9%	25.2%	26.6%	28.0%	29.3%	30.7%	32.0%	33.3%
3.1.2. Багийн бус ажлыгчны цалин хөс			11.5%	10.4%	9.7%	9.0%	8.4%	7.9%	7.5%	7.3%	7.4%	7.6%	7.7%	7.9%
3.1.3. Ниймин дагтал			9.2%	8.2%	8.3%	8.4%	8.6%	8.8%	9.0%	9.3%	9.7%	10.1%	10.5%	10.9%
3.1.4. Бусад хувьсах зэрэл			27.9%	22.7%	22.6%	22.4%	22.3%	22.3%	22.3%	22.2%	22.0%	21.8%	21.6%	21.3%
3.1.5. Догуур байрны суралцагчны хувьсах зэрэл			6.2%	5.6%	5.8%	5.9%	6.1%	6.3%	6.5%	6.7%	6.9%	7.0%	7.2%	7.5%
3.1.6. Тогтолц зэрэл			23.9%	19.2%	18.7%	18.1%	17.6%	17.1%	16.7%	16.1%	15.4%	14.6%	13.8%	12.9%
3.2. Хөрөнгө оруулалтын зэрэл			0.0%	13.2%	13.3%	13.5%	13.0%	12.3%	11.5%	10.3%	9.2%	8.2%	7.2%	6.4%
3. МЭРГЭЛЖИЙН БОЛОВСРОЛ СУРГАЛЬТЫН ИЙТ ЗАРДАЛ			100.0%	86.8%	86.7%	86.5%	87.0%	87.7%	88.7%	89.7%	90.8%	91.8%	92.8%	93.6%
			6,387,767	7,589,181	8,103,503	8,634,533	9,704,717	11,065,907	12,959,170	15,398,341	18,570,638	22,561,910	27,720,616	33,560,434
			18.8%	6.8%	6.6%	12.4%	14.0%	17.1%	18.8%	20.6%	21.5%	22.9%	21.1 %	

4. САНХҮҮГИЙН ТООЦОО:

Дээд боловсрол

Хувилбар 2

	Нэгж өргөг/ Хэчин тооцоо	Төвий- сон жил өсөлт	Жилийн Сурье он	Сурье он 2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
4.1. Урсгал зардал				4.9,173												
4.1.1. Палин, хөгжсөн		14,260		10%	19,213,160	17,141,452	25,143,746	27,658,121	30,423,933	33,466,326	36,812,959	40,494,254	44,543,680	48,998,048	53,897,853	59,287,638
4.1.3. Нийгмийн даатгал					19,276,593	17,141,452	25,143,746	27,658,121	30,423,933	33,466,326	36,812,959	40,494,254	44,543,680	48,998,048	53,897,853	59,287,638
4.1. Нийт урсгал зардал					-11.1%	46.7%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%
4.2. Барилга угсралт, бусад хөрөнгө оргуулалт					380,050	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Зарлалт антагазд, хувир																
4.1.1. Цалын, хөлс		0.3%	0.0%	0.0%												
4.1.3. Нийгмийн даатгал		0.1%	0.0%	0.0%												
4.1.5. Бусад урсгал зардал		97.7%	100.0%	100.0%												
		1.9%	0.0%	0.0%												
		100%	100%	100%												
4. ДЭЭД БОЛОВСРОЛЫН НИЙТ ЗАРДАЛ					19,656,643	17,141,452	25,143,746	27,658,121	30,423,933	33,466,326	36,812,959	40,494,254	44,543,680	48,998,048	53,897,853	59,287,638
Жилийн өсөлт (өмчөх онтой харьцуулсанайр)					-12.8%	46.7%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%

Хувилбар 2

Салбар дундын хүрээний болон боловсролын бусад зардал

5. САНХҮҮГИЙН ТООЦОО:

	Нийр өртөг/ Хийнн төсөө	Төвто- сон жил	Жилийн есслэг	Сурьжон 2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
5.1. Хөөрөнгө оруулалтын зардал				4,499,265	6,206,484	27,440,911	29,521,740	18,557,212	19,486,424	23,030,958	26,242,938	29,016,417	34,253,049	40,268,525	46,713,372	
5.1.1. Баригдлын учиралт				3,924,336	6,206,484	27,440,911	29,521,740	18,557,212	19,486,424	23,030,958	26,242,938	29,016,417	34,253,049	40,268,525	46,713,372	
СӨБ	2965.2	8.0%	75,699.8	480,362	3,493,195	3,847,357	2,944,909	3,180,502	3,434,942	3,709,737	4,006,516	4,337,037	4,673,200	5,047,056		
Шинээр шаардлагын ор/суудал				150	1,010	1,030	730	730	730	730	730	730	730	730	730	
ЕБС (бага, дула, ачлах)	1725.9	8.0%	3,790,935.9	4,980,533	19,277,348	20,630,385	10,164,786	11,538,406	14,447,098	16,972,369	20,409,791	24,957,894	30,229,757	35,871,503		
Шинээр шаардлагын суудал				2,672	9,576	9,489	4,229	4,550	5,275	5,738	6,389	7,234	8,113	8,914		
Дээгүүр байр	3451.8	8.0%	57,790.5	745,589	2,013,090	2,174,137	2,348,068	2,535,913	2,738,786	2,957,889	3,194,520	3,450,082	3,776,089	4,024,176		
Шинээр шаардлагын ор				200	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	
МСТБ	3797.0	8.0%	0	2,657,278	2,869,861	3,099,450	2,231,604	2,410,132	2,602,943	1,405,589	1,518,036	1,639,479	1,770,637			
Шинээр шаардлагын суудал				600	600	600	400	400	400	200	200	200	200	200	200	
Дээгүүр болонкろн	0.0	8.0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Шинээр шаардлагын суудал				0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5.1.2. Таны төхөөрөмж				574,929	3,150,901	3,431,410	3,745,268	4,267,219	4,693,184	5,006,265	5,577,380	6,134,869	6,303,276	6,504,770	7,889,540	
Инзэрэлийн голгоом (БНХБ)				8.0%	67,905.0	73,337	79,204	85,541	92,384	99,775	107,757	116,377	125,687	135,742	146,602	158,330
Бусад тоног төхөөрөмж (БНХБ)				22,635.0	24,446	26,401	28,514	30,795	33,258	35,919	38,792	41,896	45,247	48,867	52,777	
Компьютер (ЕБС)				366,687.0	2,424,460	2,645,162	2,894,256	3,346,078	3,696,098	3,926,934	4,408,976	4,869,993	4,933,910	5,022,226	6,284,400	
Бусад тоног төхөөрөмж (ЕБС)				40,743.0	44,002	47,523	51,324	55,430	59,865	64,654	69,826	75,412	8,445	87,961	94,998	
Тоног төхөөрөмж (МСТБ)				76,959.0	84,655	93,120	102,432	112,676	123,943	136,338	149,971	164,968	181,465	199,612	219,573	
Тоног төхөөрөмж (ДБ)				500,000	500,000	583,200	629,556	680,244	734,664	793,437	856,912	925,465	999,502	1,079,462		
5.2. Дотоодын багийн төржүүлийн залуучуулжийн БНХБ				312,674	2,233,906	2,349,417	2,389,507	2,442,747	2,490,444	2,544,653	2,601,144	2,667,428	2,79,000	2,815,333	2,899,003	
ЕБС (бага, дула, ачлах)	14.6	8.0%	48,442	294,195	302,664	313,617	327,722	335,996	342,444	360,357	374,016	388,887	405,997	422,828		
МСТБ	12.3	8.0%	242,210	1,544,124	1,647,151	1,672,164	1,703,954	1,735,177	1,771,924	1,797,260	1,834,290	1,872,012	1,909,162	1,950,495		
Дээгүүр болонкроц	24.7	8.0%	22,023	365,587	367,202	368,734	373,007	378,456	386,205	395,921	407,908	422,603	441,103	460,912		
0	8.0%	30,000	32,400	34,992	37,791	40,815	44,080	47,606	51,415	55,228	57,415	59,970	64,768			
5.3. Гамзийн багийн төржүүлийн залуучуулжийн БНХБ				1,013,688	1,094,783	1,182,366	1,276,955	1,379,111	1,489,440	1,608,595	1,737,283	1,876,266	2,026,367	2,188,476		
ЕБС (бага, дула, ачлах)				80,028	86,430	93,345	100,812	108,877	117,587	126,994	137,154	148,126	159,976	172,774		
МСТБ				533,520	576,202	622,298	672,082	725,848	783,916	846,629	914,360	987,508	1,066,509	1,151,830		
Дээгүүр болонкроц				66,690	72,025	77,787	84,010	90,731	97,989	105,829	114,295	123,439	133,314	143,979		
334,125	100	8.0%	164,594	156,735	164,144	174,181	187,554	189,947	192,143	199,143	217,475	217,193	226,568	219,894		
344,125	100	15.0%	13,305,000	13,282,400	15,274,760	17,265,974	21,119,618	24,730,583	24,935,506	24,913,103	1,990,993	1,982,758	1,978,166	1,998,395		
356,000	28	8.0%	25,000.0	27,000.0	29,160.0	31,492.8	34,012.2	36,733.2	39,671.9	42,845.6	46,273.3	49,975.1	53,973.1			
331,000.0	28	8.0%	2,871,602	3,101,330	3,349,437	3,617,392	3,906,783	4,219,326	4,556,872	4,921,421	5,315,135	5,740,346	6,199,574	6,695,539		
21,668,667	35.0	8.0%	28,457,791	52,093,124	56,326,199	48,892,567	53,304,749	60,850,892	68,648,641	76,666,303	87,908,167	100,788,208	115,04,954			

Товчилсон үгийн тайлбар

Товчилсон үг	Тайлбар
АББ	Албан бус боловсрол
АХБ	Азийн хөгжлийн банк
БДБ	Бага, дунд боловсрол
БНХБ	Бага насны хүүхдийн боловсрол
БСШУЯ	Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам
БСШУ	Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан
ДБ	Дээд боловсрол
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
МСТБ	Мэргэжлийн сургалт, техникийн боловсрол
МСҮТ	Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв
МХТ	Мэдээлэл холбооны технологи
НХХЯ	Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яам
НҮБХХ	Нэгдсэн үндэсний байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөр
СЯ	Сангийн яам
СӨБ	Сургуулийн өмнөх боловсрол
СТС	Сургалтын төрийн сан
ҮСГ	Үндэсний статистикийн газар
ХБХ	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд

Нэр томъёоны товч тайлбар

Нэр томъёо (монгол)	Нэр томъёо (англи)	Тайлбар
Хандивлагчид	Donor's	Хоёр талт болон олон талт хөгжлийн, олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагууд
Боловсролын хандивлагчдын зөвлөлдөх механизм	Education donor's consultative mechanism	БСШУЯ, хоёр талт болон олон талт олон улсын хөгжлийн байгууллагууд, олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагуудын мэдээлэл солилцох, зөвшилцөх, хамтын үйл ажиллагааг зохицуулах бүтэц
Нийгмийн эмзэг бүлэг	Vulnerable group	Өөрөөс нь хамаарахгүйгээр суралцах тэгш боломж нь алдагдаж болзошгүй, суралцах эрхийн баталгааг хангах нэмэлт зохицуулалт шаардагдах нийгмийн бүлгүүд
Боловсролын хүртээмж	Access	Бүх хүмүүст тэгш боломж бүрдүүлсэн хүрэлцээтэй байх нөхцөл
Салбар дамнасан, хандлага, арга барил	Sector wide approach	Үдирдлага, төлөвлөлт, хяналт-шинжилгээ бүх талын оролцоотойгоор хийх нэгдэн зохицуулалт бүхий удирдлагын хандлага, арга зүй
Үр дүнд чиглэсэн төлөвлөлт	Result based management	Үйл ажиллагааны эцсийн шатанд гарах үр дүнд суурилсан төлөвлөлт
Бага насны хүүхдийн боловсрол	Early childhood education	2-6 насны хүүхдийг хамарсан боловсролын үйлчилгээ
Боловсролын хэрэгцээ, чанарын нийц	Relevance of education quality and needs	Оролтоос нийгэм, эдийн засгийн үр нөлөө хүртэлх үйл явцын үр дүн. Хөгжлийн захиалга, хүсэлд чанарын хувьд тохирох нийц
Эрх ашгийн шинжилгээ	Stakeholder analysis	Боловсролын салбарын үйлчлэгч, үйлчлүүлэгч, оролцогч бүх талын сонирхол, эрх ашгийг тодорхойлох судалгааны тусгай арга зүй
Компьютер-симуляцийн тооцоо	Computer-simulation	Төлөвлөгөөний тооцоо хийх компьютерийн программ
Хүслийн зорилго	Vision	Хүрэхийг хүсэж байгаа төсөөллийн шинжтэй зорилго - “Алсын хараа”
Эрхэм зорилго	Mission	Тодорхой орон зай, цаг хугацаанд хийж гүйцэтгэх шаардлагатай зорилтуудын багц
Товлосон зорилт	Target	Биелэлтийн үзүүлэлтүүдээрээ маш тодорхой хэмжээсжсэн зорилт
Хөтөлбөр	Program	Богино ба дунд хугацаанд зорилго, стратегийг хэрэгжүүлэх тодорхой арга хэмжээний бүрдэл
Үнэт зүйлс	Value	Нийгмийн амьдралын явцад нийгмийн оюун санаанд төлөвшсөн эрхэм зүйлс
СӨБ-ын бусад хэлбэрийн сургалт	Alternative pre-school education service	Цэцэрлэгт хамрагдаж чадаагүй болон хамрагдах боломж нь хязгаарлагдсан хүүхдүүдэд СӨБ-ийн үйлчилгээг үзүүлж буй арга хэлбэрүүд

Хүүхэд	Child	Хүн амын 0-18 насны бүлэг
Бага насны хүүхдийн нийгмийн үйлчилгээ	Early childhood care	Бага насны хүүхдэд үзүүлж буй эрүүл, мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээ
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд	Disabled children	Хувийн болон нийгмийн шалтгаанаас үүдэн сурч хөгжих үйл явцад нь хүндрэл тохиолдож байгаа хүүхэд
Хот	City	Улаанбаатар хот болон аймгийн төвүүд
Хөдөө	Countryside	Хөдөөгийн сумын төв болон багууд
Суралцах тэгш боломж	Equality in education	Суралцах бүрийг хүрсэн хөгжлийн түвшинээс нь цааш хөгжүүлэх сургалтын арга зүйг боловсруулж хэрэгжүүлэн суралцах үйл ажиллагаанд хүн бүр тэгш оролцох боломжийг олгох
Цогц чадамжид төвтэй боловсролын стандарт	Competence based standard	Нийгмийн шинэ орчин нөхцөлд хувь хүний дасан зохицож, суралцах амьдрахад зайлшгүй шаардагдах цогц чадамжууд төлөвшүүлэхийг зорилго болгон боловсролын агуулга, арга зүй, үнэлгээ, орчинд тавигдах шаардлагыг уялдуулан тодорхойлсон сургалтын удирдамж.
Киррикулиим	Curriculum	Боловсролын стандартад нийцүүлэн сонгосон өөрийн улс болон дэлхий нийтийн соёлын үнэт зүйлсийг иргэддээ эзэмшүүлэхэд чиглэсэн тодорхой зорилго, агуулга, арга зүй, хэрэглэгдэхүүн, үнэлгээ бүхий үйл ажиллагааны тогтолцоог илэрхийлсэн удирдамж.
Багш ашиглалтын хувь	Teacher utilization rate	Нийт шаардлагатай багшийн тоог одоо ажиллаж байгаа нийт багшийн тоонд харьцуулсан хэмжээ
“Харьяаллын бус” хүүхэд	“Non belong” child	Хамран сургах тойргийнх нь хүн амын бүртгэлд албан ёсоор бүртгэгдээгүй хүүхдийг сургуулиуд харьяалалын бус гэж үздэг
Мэргэжлийн сургалттай ЕБС	Secondary school with vocational training	Ерөнхий боловсролыг эзэмшүүлэхийн зэрэгцээ мэргэжлийн анхан шатны сургалт явуулдаг ЕБС
Сургалтын модуль	Training module	Тодорхой зорилго бүхий чадвар эзэмшүүлэхэд чиглэсэн сургалтын удирдамж, гарын авлага
Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв	Vocational training and production center	Мэргэжлийн анхан, дунд шатны сургалт явуулдаг сургалтын байгууллага
Дүйцсэн хөтөлбөр	Equivalence program	Албан боловсролын агуулгатай дүйцэх хэмжээний боловсрол эзэмшүүлэхэд чиглэсэн АББ-ын хөтөлбөр

Гэгээрлийн төвүүд	Enlightment center	Тухайн орон нутгийн хүн амд АББ-ын үйлчилгээ үзүүлэх, сургалт сурталчилгаа явуулах, мэдээллээр хангах, орон нутгийг хөгжүүлэхэд иргэдийг идэвхтэй оролцуулах зорилготой боловсролын байгууллага
Удирдлага мэдээллийн систем	Information and management system	Бодит мэдээлэлд үндэслэн оновчтой шийдвэр гаргах боломжийг бүрдүүлж буй удирдлагын мэдээллийн цахим сан бүхий систем
Ажлын байрны тодорхойлолт	Job description	Тухайн ажлын байрны зорилго, чиг үүрэг, энэхүү зорилго, чиг үүргийг гүйцэтгэх ажилтны боловсрол, мэргэжлийн ур чадвар, ажлын нөхцлийг тодорхойлон баталгаажуулсан баримт бичиг
Сургуулийн зураглал	School mapping	Хүн ам зүй болон орон нутгийн нийгэм эдийн засгийн хөгжлийн хэтийн төлөвт сууринласан сургууль байгуулах, байршуулах, түүний бүтэц, хэв шинжийг тодорхойлох төлөвлөлт
Сургуулийн удирдах зөвлөл	School board	Сургалтын байгууллагыг олон нийтийн оролцоотойгоор удирдах механизм
Е-сургалт	E-learning	Мэдээлэл, холбооны технологид сууринласан сургалт
Хүний хөгжлийн индекс	Human development index	Эрүүл урт наслалт, боловсролын түвшин (насандаа хүрэгчдийн бичиг үсэгт тайлгадалт, бага, дунд, дээд боловсролд хамрагдалтын түвшин), нэг хүнд ноогдох ДНБ гэсэн 3 үндсэн үзүүлэлтээр хэмждэг хүний хөгжлийн ерөнхий шалгуур үзүүлэлт
Институтчилэл	Institutionalization	Төрийн санхүүжилт бүхий байнгын тогтвортой бүтэц, үйл ажиллагаа
Е-их сургууль	E-university	MXT-ийг ашиглан зайнласуралцаж боловсрол, мэргэжил эзэмших боломжийг олгож буй их сургууль
Хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэл	Programm accredit	Сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн чанарт хөндлөнгийн мэргэжлийн үнэлгээ хийж, дүгнэлт гаргах үйл ажиллагаа
Хамран сургалтын бохир жин	Gross enrolment ratio	Боловсролын тухайн түвшинд суралцах наасны нийт хүүхдийн тоог суралцаж байгаа нийт хүүхдийн тоонд харьцуулах замаар гаргасан хэмжээ
Хичээлийн жил	Academic year	Эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон сургалт эхлэх, дуусах хугацаа
Санхүүгийн жил	Fiscal year	Асж= $(8 \text{ сар} \cdot A1 + 4 \text{ сар} \cdot A2) / 12$ A1 - Өнгөрсөн оны хүүхэд A2 - Энэ оны хүүхэд
Холимог бүлэг	Multigrade	Боловсролын нэг түвшин дэх шатлалыг үл харгалzan сургалтыг зохион байгуулахаар бүрдүүлсэн бүлэг
Элсэлтийн бохир жин	Apparent intake rate	Сургуульд элсэх наасны нийт хүүхдийн тоог элссэн нийт хүүхдийн тоонд харьцуулах замаар гаргасан хэмжээ
Сургалтын төлөвлөгөө ёсоор шаардагдах багш Үндсэн багш	Total teacher requirements /Ideal/ Teacher	Нийт хичээлийн цагийг багшийн цагийн нормд харьцуулж гаргасан хэмжээ Орон тооны багш